

Jaarstukken 2025

gemeente
son en breugel

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Algemene inleiding	4
Resultaatbestemming	4
Doorschrijven onttrekking reserves.....	5
Algemene toelichting en inleiding bij programma's	6
Programma 1. Interne en externe dienstverlening	7
Programma 2. Sociale leefomgeving	13
Programma 3. Fysieke en veilige leefomgeving.....	26
Programma 4. Economische en ruimtelijke ontwikkeling	37
Paragrafen.....	46
Lokale heffingen.....	46
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	51
Onderhoud kapitaalgoederen	63
Financiering	69
Bedrijfsvoering	72
Verbonden partijen.....	76
Inleiding.....	76
Gemeenschappelijke regelingen	77
Vennootschappen en coöperaties.....	86
Stichtingen en verenigingen.....	88
Grondbeleid	92
Wet open overheid.....	95
Beleidsindicatoren.....	96
Jaarrekening.....	100
Balans	100
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	101
Toelichting op de balans.....	105
Niet in de balans opgenomen verplichtingen.....	113
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	114
Het overzicht van baten en lasten per taakveld	116
Toelichting op het overzicht van baten en lasten.....	118
Vennootschapsbelasting	118
Begrotingsrechtmatigheid	118
Analyse overzicht van baten en lasten.....	120
Overzicht onvoorzien	120
Overzicht van de incidentele baten en lasten	120
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	121
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	122
Rechtmatigheidsverantwoording.....	123
Overzicht van investeringen en projecten.....	123
Reserves en voorzieningen	127
Overzicht van reserves en voorzieningen	127
Toelichting op de reserves	129
Toelichting op de voorzieningen	134
Overige gegevens, waaronder de accountantsverklaring.....	136
Bijlage Single Information Single Audit (SISA)	136
Subsidie Bereikbaarheidsakkoord	153
Bijlagen.....	155
Jaarverslag bestuurlijke en ambtelijke integriteit 2025	155
Subsidieoverzicht.....	155
Jaarverslag bezwaarschriftencommissie en juridische zaken 2025	157

Algemene inleiding

Inleiding

Voor u ligt de jaarrekening waarin we verantwoording afleggen over het gevoerde beleid en de financiële resultaten over 2025.

Ambities

In 2025 hadden we opnieuw te maken met achterblijvende inkomsten uit het gemeentefonds en wederom forse kostenstijgingen van jeugdzorg en WMO. De aanspraak op de jeugdzorg en WMO nam toe. Ook hadden we te maken met hogere kosten per casus. Om voor 2025 en verder een gezonde financiële huishouding te kunnen behouden, was het noodzakelijk dat we maatregelen namen. We hanteerden voor 2025 – en ook voor de jaren daarna - acht uitgangspunten waaraan we de maatregelen toetsten om te komen tot een gezonde financiële positie.

De acht uitgangspunten zijn:

1. Een structureel sluitende begroting
2. Het basisniveau van voorzieningen en ondersteuning voor inwoners is op orde
3. Geen kapitaalvernietiging door al genomen besluiten ter discussie te stellen
4. Nieuwe feiten en inzichten kunnen leiden tot heroverweging van eerdere besluitvorming
5. Meer zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van inwoners
6. Inwoners die ergens baat bij hebben betalen mee aan de kosten
7. Organisaties en verenigingen genereren subsidie-inkomsten en cofinanciering daar waar mogelijk
8. Bij gebiedsontwikkelingen moeten inkomsten gegenereerd worden om maatschappelijke ontwikkelingen mogelijk te maken.

Ondanks deze financiële onzekerheden hebben we verder kunnen werken aan onze ambities. Zoals het optimaliseren van het (financiële) vangnet voor onze inwoners, de afronding van MFA De Bongerd, de verduurzaming van onze gemeente en het toekomstbestendig maken van Ekkersrijt. Woningbouw was ook vorig jaar prioritair. We hebben we het huisvestingsprogramma vastgesteld, we hebben meer mogelijkheden voor inwoners gecreëerd voor het delen van woningen/percelen en we hebben we actief ingezet op het verkrijgen van externe financiering voor woningbouwontwikkeling, zoals binnen de Beethovendeal.

Personeel

Wij ervaren de grote uitdaging om in een krappe arbeidsmarkt de juiste medewerkers te behouden en te werven. Goed werkgeverschap is daarom cruciaal. Daarnaast is het voor het behouden en werven van nieuwe medewerkers van groot belang dat we als gemeentelijke organisatie als een aantrekkelijke werkgever bekend staan. Ook het thema privacy en informatieveiligheid wordt steeds groter. Al deze ontwikkelingen vragen om meer kennis en vaardigheden van medewerkers. In 2025 schonken we specifiek aandacht aan de ontwikkeling van medewerkers op deze onderwerpen.

Vorig jaar hebben we verder gewerkt aan het optimaliseren van de dienstverlening. De doorontwikkeling van de organisatie onder de programmaam Samen Werkt* vertalen we jaarlijks naar activiteiten op vier sporen; met elkaar, slim geregeld, goed georganiseerd, ieder zijn plek. Dit vraagt voortdurend aandacht.

Jaarrekeningresultaat

In onderstaande tabel is weergegeven hoe het resultaat zich heeft ontwikkeld van primaire raming tot aan het jaarrekeningresultaat.

	2025
Vastgestelde meerjarenbegroting 2025-2028	-753.053
1e begrotingswijziging 2025: Septemercirculaire 2024	-301.081
1e bestuursrapportage 2025	-857.127
Jaarrekening 2024 (activa)	373.180
2e bestuursrapportage 2025	199.680
Resultaat jaarrekening 2025 (na 2e bestuursrapportage 2025)	-295.124
Resultaat 2025	-1.633.525

Resultaatbestemming

Het voorstel is om het volledige nadelige jaarrekeningresultaat van € 295.124 te dekken via de reserve vrije bestedingsruimte.

Doorschuiven onttrekking reserves

Bij de jaarrekening maken we elk jaar inzichtelijk welke verschuivingen er zijn geweest in de onttrekkingen aan de reserves. Onderstaand overzicht geeft aan welke onttrekkingen of stortingen we voor volgend jaar voorstellen om beschikbaar te stellen. Uitvoering van de werkzaamheden heeft niet of gedeeltelijk plaatsgevonden.

Doorschuiven reserves	Bedrag
1. Interne en externe dienstverlening	
Organisatieontwikkeling. Dit proces loopt door in 2026.	54.603
2. Sociale leefomgeving	
Planmatig onderhoud cultureel erfgoed. Niet alle onderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke monumenten zijn in 2025 uitgevoerd. Dit staat nu gepland voor 2026.	29.200
3. Fysieke en veilige leefomgeving	
Beheer plan kunstwerken in de openbare ruimte. Voor het opstellen van een beheerplan voor kunstwerken in de openbare ruimte	16.773
4. Economische en ruimtelijke ontwikkeling	
Bedrijfsvoering Ekkersrijt Middelen zijn nodig om werkzaamheden voortkomend uit het Masterplan Ekkersrijt uit te voeren.	24.500
Totaal	125.076

De structurele kostenstijgingen en tegenslagen zijn gecompenseerd door incidentele opbrengsten. Echter door de structurele kostenstijgingen zijn de opgaves voor 2026 en verder nog zeer uitdagend. Hieronder volgt een toelichting op de resultaten in de periode tussen de 2e bestuursrapportage en 31 december 2025. De uitgebreide analyse op taakveldniveau is opgenomen per programma.

Analyse jaarrekeningresultaat na 2e bestuursrapportage	Bedrag
1. Interne en externe dienstverlening	
Voorziening wethouderspensioenen	-708.000
Voorziening verlofsparen	-121.000
Inkoop BIZOB (meer uren afgenomen)	-91.000
Algemene uitkering	148.000
OZB (m.n. niet-woningen)	156.000
Bijstellen voorziening dubieuze debiteuren en btw suppletie	-175.000
Personeel	-56.000
2. Sociale leefomgeving	
Grip op jeugd	196.000
Onderwijshuisvesting (advieskosten projecten)	95.000
Wmo	-119.000
Jeugd	-554.000
Opvang Oekraïense vluchtelingen	291.000
TGO Ekkersrijt (BTW)	745.000
Bijstandsverlening en loonkostensubsidie	-184.000
3. Fysieke en veilige leefomgeving	
4. Economische en ruimtelijke ontwikkeling	
Verkoop openbaar groen	90.000
Advieskosten gebiedsontwikkeling	-110.000
Grondexploitatie	423.000
Bouwleges	-268.000
Overige verschillen	
Overige verschillen	-53.000
Totaal	-295.000

Algemene toelichting en inleiding bij programma's

Algemene toelichting en inleiding bij programma's

In de programmaverantwoording worden de toelichtingen per programma weergegeven. Ingegaan wordt op de drie "wat"-vragen:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we ervoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

De afwijkingen > € 25.000,- tussen begroting na wijziging en realisatie 2025 worden per taakveld toegelicht bij het onderdeel "Wat heeft het gekost". Uitgangspunt is het saldo van baten en lasten van het taakveld met uitzondering van de afwijkingen op de:

- kapitaallasten;
- directe salarislasten en overhead.

De afwijkingen op die onderdelen worden niet per taakveld maar hieronder toegelicht.

In programma 2 Sociale leefomgeving worden de afwijkingen op de taakvelden die betrekking hebben op zowel Wmo als op Jeugd in z'n totaliteit toegelicht.

Alle programma's	Bedrag
Kapitaallasten	-40.000
Directe salarislasten en overhead	-1.142.000
Totaal	-1.182.000

Programma 1. Interne en externe dienstverlening

Portefeuillehouder(s)

Suzanne Otters-Bruijnen
Mireille Bonnier
Steven Grevink
Jelle de Jong

Inleiding

Dit programma gaat over de kwaliteit van onze in- en externe dienstverlening.

De kwaliteit van onze dienstverlening uit zich onder andere in het gemak waarmee inwoners en ondernemers producten en diensten kunnen afnemen bij de gemeente en het gemak waarmee zij met de gemeente in contact kunnen komen. We hanteren daarbij het uitgangspunt dat de klant kiest op welke manier hij contact met de gemeente wil hebben. Dat kan via het online portaal zijn, via e-mail, website, telefoon, sociaal media, per brief, via een baliebezoek of in een persoonlijk gesprek. Alle kanalen zijn beschikbaar en dat houden we zo.

De mogelijkheden van onze digitale dienstverlening nemen toe, mede dankzij de invoering van het zaakgericht werken. De digitale dienstverlening wordt transparanter, gaat sneller en de mogelijkheden om in contact te komen met de juiste persoon zijn toegenomen. We zien dan ook dat inwoners voor steeds meer producten en diensten gebruikmaken van de digitale weg.

We kijken binnen dit programma niet alleen naar de dienstverlening zelf, maar ook naar de voorwaarden om kwalitatief goede dienstverlening te kunnen leveren. Is de capaciteit van onze organisatie op orde en in hoeverre dragen de werkwijzen van het gemeentebestuur en de medewerkers bij aan de kwaliteit van de dienstverlening? Is het besluitvormingsproces bijvoorbeeld transparant en begrijpelijk en zijn inwoners voldoende betrokken en geraadpleegd? En, hoe kunnen wij optimaal gebruikmaken van de deskundigheid en kracht binnen onze Son en Breugelse samenleving? De doelstellingen binnen dit programma richten zich daarom niet alleen op de dienstverlening zelf, als ook op de mate van participatie en de wijze van organisatie.

Wat wilden we bereiken?

Thema	Doelstellingen
Dienstverlening	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meer ondersteuning voor inwoners bij de digitale benadering van onze producten en diensten. 2. Meer mogelijkheden om contact met de gemeente te leggen door dienstverleningskanalen uit te breiden en op elkaar af te stemmen. 3. Optimalere processen met focus op doorlooptijden, wachttijd, verwerkingstijd en afhandeltermijn.
Participatie	<ol style="list-style-type: none"> 4. Plannen en projecten komen in samenwerking met belanghebbenden tot stand. 5. Via de Jeugdgemeenteraad denken jongeren actief mee over het realiseren van plannen en leren zij hoe de lokale democratie werkt. 6. Inwoners, organisaties en ondernemers worden betrokken bij gemeentelijke plannen, en vinden onze beleids- en besluitvorming transparant en begrijpelijk.
Organisatie	<ol style="list-style-type: none"> 7. Profileren van de gemeente Son en Breugel als goede werkgever door middel van arbeidsmarktcommunicatie en de ontwikkeling van een arbeidsmarktstrategie. 8. Een stabiele organisatie waarin bestuurlijke opdrachten en ambities in evenwicht zijn met de mogelijkheden van de eigen organisatie en die van de gemeentelijke partners. 9. Een organisatie met voldoende kennis, vaardigheden en ervaring, anticiperend op toekomstige behoeften. 10. Een dienstverlenende, wendbare organisatie waarin medewerkers zich veilig, betrokken en gewaardeerd voelen en werkgeluk ervaren en waarin ontwikkeling mogelijk is.

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Informatiebeleid Dommelvallei	2021-2025	3 juni 2021	n.v.t.
Visie op Bestuurlijke Toekomst	onbepaalde tijd	18 juni 2015 en 2 november 2017	n.v.t.
Bestuursakkoord Samenwerken in, aan, voor, met Son en Breugel	2022-2026	7 juli 2022	n.v.t.
Beleidskader Integriteit 2015	onbepaalde tijd, vanaf maart 2015	26 maart 2015	n.v.t.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Persoonlijk en dichtbij	n.v.t.	12 juni 2012	n.v.t.
Visie op dienstverlening	n.v.t.	Commissie AZ 14 januari 2015	n.v.t.
Nota activering, waardering en afschrijving	n.v.t.	20 juni 2013	n.v.t.
Nota reserves en voorzieningen	n.v.t.	17 februari 2022	n.v.t.
Financiële verordening	n.v.t.	13 juli 2023	2026
Nota risicomangement en weerstandsvermogen	n.v.t.	21 maart 2013	n.v.t.
Belastingverordeningen	2025	7 november 2024	Worden jaarlijks vastgesteld

Wat hebben we ervoor gedaan?

Dienstverlening

1. Meer ondersteuning voor inwoners bij de digitale benadering van onze producten en diensten

We voerden onderzoek uit om de huidige status van onze website op het gebied van digitale toegankelijkheid in lijn te brengen met de wet digitale overheid (Wdo). Vervolgens zijn de resultaten uit het onderzoek verwerkt en zorgden we er zo voor dat onze website voor een zo breed mogelijke doelgroep te gebruiken is.

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) stelt regels voor het digitale verkeer tussen inwoners en bestuursorganen. De processen die horen bij de producten die nu online digitaal aangevraagd kunnen worden, zoals geboorteaangifte, zijn in lijn gebracht met deze wet.

2. Meer mogelijkheden om contact met de gemeente te leggen door dienstverleningskanalen uit te breiden en op elkaar af te stemmen.

In de eerste 3 kwartalen van 2025 voerden we een pilot uit met een live-chat. Deze pilot was een onderdeel van het onderzoek naar de Omnichannel aanpak. De pilot wees uit dat de er onvoldoende vraag is naar uitbreiding naar dienstverleningskanalen met een live-chat functionaliteit. De huidige automatische chatbot GEM beantwoorde de vraag van een inwoners meestal al met de juiste informatie. Als automatische chatbot GEM de vraag van een inwoner niet goed beantwoorde, werd hij/zij doorgeschakeld naar een chatgesprek met een medewerker. De live-chat werd daarvoor dusdanig weinig gebruikt dat besloten is om dit geen opvolging te geven.

3. Optimalere processen met focus op doorlooptijden, wachttijd, verwerkingstijd en afhandeltermijn.

De beoogde partij voor het uitvoeren van het feedbackonderzoek kon niet garanderen dat voldaan werd aan de eisen van de AVG waardoor dit onderzoek niet heeft plaatsgevonden. Desondanks konden een aantal burgerzakenprocessen met behulp van landelijke richtlijnen toch verder geoptimaliseerd worden.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Participatie

4. Plannen en projecten komen in samenwerking met belanghebbenden tot stand.

Op 3 juli 2025 heeft de gemeenteraad het beleidskader en de participatieverordening 'Samen Son en Breugel' vastgesteld.

In het beleidskader en de verordening staan heldere kaders en beleidsregels over de wijze waarop we ruimte geven aan invloed van inwoners, lokale maatschappelijke partijen en ondernemers. Er blijft ook ruimte voor maatwerk, omdat geen enkel vraagstuk hetzelfde is en de situatie bepalend is voor hoe wij met anderen samen denken, samen besluiten en samen doen.

5. Via de Jeugdgemeenteraad denken jongeren actief mee over het realiseren van plannen en leren zij hoe de lokale democratie werkt.

In de Jeugdgemeenteraad zijn alle basisscholen met elk 2 leden vertegenwoordigd: 1 lid uit groep 7 en 1 lid uit groep 8. Vanwege deze structuur wijzigt de samenstelling van de Jeugdgemeenteraad elk jaar en besteden de scholen dus ook elk jaar aandacht aan democratie en verkiezingen.

De Jeugdgemeenteraad heeft in 2025 totaal 7 keer vergaderd. Daarnaast waren de volgende werkgroepen actief: Armoede, Sport, Schone natuur en Online veiligheid.

Afgelopen jaar hebben de leden onder andere een autoloze schooldag en een sponsorloop georganiseerd, een kerstpakkettenactie opgezet, het parcours van de pumptrackbaan gekozen, meegedacht over de inrichting van een jongerencentrum, een voorwoord geschreven voor Sjors Sportief en Sjors Creatief en ideeën voor vergroening van het dorp besproken.

Ook hebben de leden van de Jeugdgemeenteraad een actieve rol gehad bij de opening van Koningsdag, de herdenkingen op 4 mei en 17 september en de Oliebollenparty.

In maart heeft de Jeugdgemeenteraad een werkbezoek gebracht aan TommyTomato op Ekkersrijt.

6. Inwoners, organisaties en ondernemers worden betrokken bij gemeentelijke plannen, en vinden onze beleids- en besluitvorming transparant en begrijpelijk.

Het in 2023 vastgestelde Reglement van orde is in februari 2025 op onderdelen aangepast. Het gaat hierbij onder andere om de werkwijze van de agendacommissie, de vereisten voor burgerleden, de stemverklaring, de sprekersvolgorde en werksessies. Bij de actualisatie is het Inloopuur komen te vervallen.

De gemeenteraad heeft in april 2025 een themabijeenkomst over Vrouwen en politiek georganiseerd en in mei 2025 een Gemeenteraadsmarkt. In het najaar vond een cursus Gemeentepolitiek plaats: aan 25 deelnemers is gedurende 3 avonden de werkwijze rondom gemeentelijke besluitvorming toegelicht en zijn de mogelijkheden voor invloed besproken.

De gemeenteraad heeft in 2025 geen samenspraakbijeenkomst georganiseerd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Organisatie

7. Profileren van de gemeente Son en Breugel als goede werkgever door middel van arbeidsmarktcommunicatie en de ontwikkeling van een arbeidsmarktstrategie.

Wij ervaren de grote uitdaging om in een krappe arbeidsmarkt de juiste medewerkers te behouden en te werven. Goed werkgeverschap is daarom cruciaal. Daarnaast is het voor het behouden en werven van nieuwe medewerkers van groot belang dat we als gemeentelijke organisatie als een aantrekkelijke werkgever bekend staan. Binnen Dommelvallei is een recruiter aangesteld die specifiek wordt ingezet op dit thema. In 2024 werd een arbeidsmarktstrategie ontwikkeld en een arbeidsmarktcommunicatieplan opgeleverd dat in 2025 werd uitgevoerd. Zo is gewerkt aan het verbeteren van ons sollicitatieproces. Arbeidsmarktcommunicatie is nu een geïntegreerd onderdeel van onze procedure. Daarnaast namen we deel aan regionale initiatieven zoals het project "Ruimte voor Groei". Dit is een leer- werktraject voor professionals op hbo- en academisch niveau die worden omgeschoold ("zij-instromers") voor functies in het ruimtelijk domein.

8. Een stabiele organisatie waarin bestuurlijke opdrachten en ambities in evenwicht zijn met de mogelijkheden van de eigen organisatie en die van de gemeentelijke partners.

Een van de aspecten van goed werkgeverschap is dat er een goede balans is tussen bestuurlijke ambities en wat de organisatie aan kan. Daaraan wordt continu aandacht besteed en daarin heeft het management een signalerende en sturende rol. Ook in 2025 was het een uitdaging om deze balans te behouden, rekening houdend met verloop van medewerkers, de krappe arbeidsmarkt en de vele opgaven.

9. Een organisatie met voldoende kennis, vaardigheden en ervaring, anticiperend op toekomstige behoeften.

De ontwikkelingen om ons heen gaan snel. Denk aan steeds meer digitaal, datagericht werken en de ontwikkeling van Artificial intelligence (AI). Deze ontwikkelingen volgen we, waarbij we ons realiseren dat de toepassingen daarvan afhankelijk zijn van de mogelijkheden en beperkingen van onze organisatie. Ook de aandacht voor privacy en informatieveiligheid wordt steeds groter. Al deze ontwikkelingen vragen om meer kennis en vaardigheden van medewerkers. Ook in 2025 schonken we specifiek aandacht aan de ontwikkeling van medewerkers om daarmee in te spelen op toekomstige behoeften. Mede daarom hebben we het opleidingsbudget vanaf 2026 laten verhogen. De doorontwikkeling van de organisatie onder de programmamaanam Samen Werkt* vertalen we jaarlijks naar activiteiten op 4 sporen; met elkaar, slim geregeld, goed georganiseerd, ieder zijn plek. Dit vraagt voortdurend aandacht.

10. Een dienstverlenende, wendbare organisatie waarin medewerkers zich veilig, betrokken en gewaardeerd voelen en werkgeluk ervaren en waarin ontwikkeling mogelijk is.

Om goed in te spelen op alle ontwikkelingen om ons heen is het belangrijk dat we beschikken over een wendbare en dienstverlenende organisatie. Een absolute voorwaarde voor een goede dienstverlening, zowel intern als naar onze inwoners, is dat we beschikken over enthousiaste medewerkers die werkgeluk ervaren en beschikken over de juiste competenties, houding en gedrag. Wat we in dat opzicht verwachten van medewerkers, hebben we vastgelegd in de nieuwe werkwijze dienstverlening, die in 2024 werd vastgesteld door het college van B en W. In 2025 hebben we aandacht besteed aan het optimaliseren van de dienstverlening. In dat kader zijn we begonnen aan het organiseren van bijeenkomsten / workshops gericht op wat goed gaat, wat beter kan en wat iedereen daar zelf aan kan bijdragen. In 2026 rollen we dit verder uit.

Strategisch personeelsbeleid

De komende jaren geven we verder vorm aan het creëren van een evenwichtig potentieel van kennis, vaardigheden en ervaring binnen de organisatie. Dit betekent, het anticiperen op toekomstige personeelsbehoeften (bestaande versus vereiste vaardigheden) en het borgen van kennis binnen de organisatie. Zodoende anticiperen we al in een vroeg stadium op medewerkers die binnen een aantal jaren de pensioengerechtigde leeftijd bereiken en de organisatie gaan verlaten. Daarnaast bieden vacatures de mogelijkheid om de taakinvulling binnen functies te herzien. In het strategisch personeelsbeleid leggen we ook vast wat voor organisatie we willen zijn. We geloven dat een professionele organisatie met enthousiaste medewerkers die graag samenwerken, de basis is voor een goede dienstverlening.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei is het samenwerkingsverband van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel. Binnen Dienst Dommelvallei zijn de bedrijfsvoeringstaken financiën, personeel & organisatie, informatievoorziening en kwaliteit & control voor de drie gemeenten ondergebracht. Daarnaast hebben de gemeenten Son en Breugel en Nuenen de taken met betrekking tot werk en inkomen en dienstverlening ondergebracht in Dienst Dommelvallei. Sinds 2024 is de belastingheffing ondergebracht bij de Belasting Samenwerking Oost-Brabant (BSOB).

In 2025 heeft de omzetting van een 'klassieke GR' naar een Bedrijfsvoeringsorganisatie plaatsgevonden. Uitvloeisel daarvan is dat de bestuurlijke structuur is gewijzigd en het organisatieplan is aangepast om daarmee de dienstverlening aan en onderlinge samenwerking van de vier organisaties te versterken.

Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE)

Het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) maakt onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven. RHCE heeft taken op het gebied van toezicht, behoud en het openbaar maken van de cultuurhistorische informatie.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo (afwijking budget 2025) wordt weergegeven als positief als het gerealiseerde bedrag hoger is dan de begroting. Bij de lasten is een positief bedrag dus een nadeel, bij de baten een voordeel. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Afwijking budget 2025
Lasten				
0.10 Mutaties reserves programma 1	0	573	573	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-753	0	-295	-295
0.1 Bestuur	2.295	2.274	2.572	298
0.2 Burgerzaken	927	972	1.227	255
0.4 Overhead	9.209	8.998	8.876	-122
0.5 Treasury	118	159	126	-34
0.61 OZB woningen	105	105	123	18
0.62 OZB niet-woningen	24	24	30	6
0.64 Belastingen Overig	30	30	45	15
0.8 Overige baten en lasten	199	1	14	13
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	4	-63	-67	-3
Totaal Lasten	12.159	13.074	13.224	150
Baten				
0.10 Mutaties reserves programma 1	39	2.127	2.261	134
0.1 Bestuur	2	2	3	1
0.2 Burgerzaken	295	302	396	94
0.4 Overhead	226	226	388	162
0.5 Treasury	107	101	126	24
0.61 OZB woningen	3.172	3.087	3.167	80
0.62 OZB niet-woningen	3.061	3.061	3.202	141
0.64 Belastingen Overig	15	15	18	4
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	30.473	31.423	31.572	148
0.8 Overige baten en lasten	150	0	-175	-175
Totaal Baten	37.540	40.345	40.959	614
Saldo (baten -/- lasten)	25.381	27.270	27.735	465

Analyse

1. Interne en externe dienstverlening	I/S	Bedrag
0.1 Bestuur		-297.000
Omdat op 1-1-2028 de wethouderspensioenen aan het ABP overgedragen moeten worden hebben we aan een onderzoek meegedaan die onderzocht of onze voorziening toereikend was. Hieruit bleek dat wij aanzienlijk (afgerond € 708.000) meer moeten storten dan begroot. Dit heeft 2 oorzaken. We moeten ook het partnerpensioen overdragen (terwijl wij alleen het ouderdompensioen begroten) en het ABP rekent met een dekkingsgraad (wij rekenen met 100% en het ABP ten tijde van het onderzoek met 115,2%). Omdat voor dit doel in de reserve Wet toekomst pensioenen een bedrag van € 193.000 zat hebben we dit uit de reserve als dekking onttrokken. Vorig jaar, bij de jaarrekening 2024 is een voorziening gevormd voor wachtgeld voormalige bestuurders. Het exploitatiebudget is in 2025 echter niet verlaagd. Hierdoor is er een voordeel ontstaan van €321.000 op het onderdeel voormalig personeel. Daarnaast is er een voordeel op de salariskosten van € 80.000 onder andere door een lagere doorbelasting voor de Wet Open overheid.		
0.4 Overhead		285.000
Op dit taakveld zijn er veel verschillende voor- en nadelen. Per saldo is er een voordeel op de personele lasten (inclusief verrekeningen voor overhead) op dit taakveld van € 425.000. Hier staan wel nadelen op andere taakvelden tegenover. De kosten voor huisvesting zorgen voor een nadeel (€ 51.000) net als het Inkoopbureau Bizob (nadeel € 91.000). De overige verschillen zijn per saldo € 49.000 (nadelig).		
0.61 OZB woningen		80.000

1. Interne en externe dienstverlening	I/S	Bedrag
De invorderingskosten en de invorderingsopbrengsten (in de vorm van aanmaningen en dwangbevelen) hebben via de BSOB per saldo minder kosten en meer opbrengsten opgeleverd van in totaal € 70.000. De resterende € 10.000 heeft met ontvangsten van dubieuze debiteuren te maken. Maar deze valt weg tegen een afboeking op de post onvoorzien voor ongeveer hetzelfde bedrag.		
0.62 OZB niet-woningen		135.000
De totale OZB-opbrengst lag uiteindelijk afgerond € 155.000 hoger dan de begroting na wijziging. Dit lag met name op het onder deel niet-woningen. Het eigenarendeel was daar € 135.000 hoger. Voor de gebruikers was dit € 6.000. De OZB opbrengst voor eigenaren woningen gaf een voordeel van € 14.000.		
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds		148.000
In de decembercirculaire gemeentefonds 2025 heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld.		
0.8 Overige baten en lasten		-175.000
Er was een verwacht dat we nog een bedrag zouden ontvangen door een BTW-suppletie over voorgaande jaren. Dit is echter lager uitgevallen waardoor er een nadeel is ontstaan van € 175.000.		
0.10 Mutaties reserves programma 1		135.000
Er is € 193.000 uit de reserve Wet toekomst pensioenen onttrokken. Dit omdat er "aanzienlijk" meer in de voorziening wethouderspensioenen gestort moest worden. Daarnaast is een onttrekking aan de reserve Organisatieontwikkeling niet volledig nodig gebleken, dit zorgt voor een nadeel op het programma.		
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten		295.000
Voor een analyse op het resultaat wordt verwezen naar de algemene inleiding		
Kapitaallasten		73.000
Nadeel op de toegerekende rente		
Directe salarislasten en overhead		-267.000
Zie de algemene toelichting en inleiding bij programma's		
Overig		53.000
Totaal		465.000

Programma 2. Sociale leefomgeving

Portefeuillehouder(s)

Steven Grevink
Jelle de Jong
Mireille Bonnier

Inleiding

Ook in 2025 zijn positieve gezondheid, welbevinden en ontwikkelmogelijkheden voor onze inwoners centrale pijlers geweest voor onze inzet ten behoeve van de sociale leefomgeving. Het opstellen van het nieuwe cultuurbeleid, waar we in 2025 mee zijn begonnen, is een goed voorbeeld van het verder invulling geven aan de sociale leefomgeving. Ons instrumentarium om deze opgaven handen en voeten te geven en te vertalen in resultaten, bestaat voor een belangrijk deel uit goede voorzieningen voor inwoners, vrijwilligers en professionals. Onder voorzieningen verstaan we hier ondersteuningsmogelijkheden voor individuele inwoners door hulp en (financiële) steun. Dit doen we vanaf eind december in een eigen locatie van het Centrum Maatschappelijke Deelname (cmd.). Daarnaast verlenen we subsidies aan onder meer professionele welzijnsorganisaties en vrijwilligersorganisaties. Voorzieningen zijn ook accommodaties en bijeenkomsten/evenementen. Het programma heeft betrekking op alle inwoners als het gaat om preventie, gezonde leefstijl, ontwikkeling, ontmoeting en ontspanning. Hiervoor is onder meer ingezet op een passend aanbod van culturele activiteiten. Het programma gaat daarnaast specifiek in op ondersteuning van kwetsbare inwoners en jeugdigen. Ook voor de opvang is in 2025 veel aandacht geweest. Denk aan de voortgezette opvang van Oekraïense vluchtelingen.

Wat wilden we bereiken?

Thema	Doelstellingen
Maatschappelijke participatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. We ondersteunen inwoners die niet op eigen kracht kunnen participeren. 2. Ondersteuning en zorg vindt zoveel als mogelijk plaats in het voorliggend veld. 3. De toegang naar zorg en ondersteuning is laagdrempelig, effectief en (kosten)efficiënt.
Ontmoeting	<ol style="list-style-type: none"> 4. Son en Breugel kent een voldoende en gevarieerd aanbod van laagdrempelige ontmoetingsfuncties in de wijken, onder andere in de vorm van onderwijs-, sport- en verenigingsgebouwen. 5. We ondersteunen lokale initiatieven gericht op maatschappelijke participatie.
Jeugdigen	<ol style="list-style-type: none"> 6. Ten behoeve van een goede ontwikkeling van peuters en voorkomen onderwijsachterstanden, hebben we toereikende voorschoolse voorzieningen en een erkend programma voor VVE (voor- en vroegschoolse educatie). 7. We hebben in qua capaciteit en kwaliteit goede schoolgebouwen voor een toereikend en gedifferentieerd onderwijsaanbod. 8. Jeugdigen en hun ouders krijgen ondersteuning wanneer zij problemen ondervinden in opgroei- en opvoedsituaties. 9. We investeren in het voorliggend veld en zetten dit samen met de kracht van onze gemeenschap in om een goede ontwikkeling van jeugdigen te stimuleren.
Positieve gezondheid	<ol style="list-style-type: none"> 10. Met voorlichting en ondersteuning stimuleren we inwoners zo gezond mogelijk te leven. We zetten cultuur, sport en bewegen in als instrumenten ter bevordering van fysieke en mentale gezondheid en om maatschappelijke participatie te stimuleren.
Erfgoed	<ol style="list-style-type: none"> 11. Wij houden cultureel erfgoed en monumenten in stand.

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Cultuurbeleid gemeente Son en Breugel 2025-2030	2025-2030	27 februari 2025	n.v.t.
Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) gemeente Son en Breugel 2025	vanaf 2025	15 mei 2025	n.v.t.
Maatschappelijk Vastgoedbeleid 2026-2029	2025 - 2029	18 december 2025	2029
Visie Sport en bewegen	vanaf 2014	6 februari 2014	n.v.t.
Cultureel Erfgoed gemeente Son en Breugel	2021 - 2030		

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Re-integratieverordening Participatiewet 2023	n.v.t.	22 februari 2024	n.v.t.
Lokaal Gezondheidsbeleid	2021-2024	17 december 2020	2026
Visie wonen met zorg	n.v.t.	29 augustus 2013	2026
Beleidskader Sociaal Domein	2023-2026	20 april 2023	2027
Jeugd- en jongerenbeleid	2025 e.v.	29 januari 2026	2031
Integraal HuisvestingsPlan (IHP) 2024-2028	2024-2028	22 februari 2024	2028
Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs 2025	vanaf 2025	10 februari 2025	n.v.t.
Verordening maatregelen Pw, loaw en loaz 2024	2024 e.v.	december 2024	n.v.t.
Verordening individuele inkomens toeslag	2022 e.v.	december 2021	2026
Integraal beleidskader armoedebestrijding & schuldhulpverlening	2023-2026	19 januari 2023	2027
Verordening Schuldhulpverlening Son en Breugel	2021 e.v.	4 februari 2021	Begin 2026
Verordening maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2026	2026 e.v.	29 januari 2026	n.v.t.
Verordening en uitvoeringsbesluit Jeugdhulp	2023	23 maart 2023	2026
Verordening bekostiging leerlingenvervoer	2022	22 september 2022	2026
Mantelzorgbeleid	2024-2029	14 november 2024	2030
Vrijwilligersbeleid	2004		2027

Wat hebben we ervoor gedaan?

Maatschappelijke participatie

1. We ondersteunen inwoners die niet op eigen kracht kunnen participeren.

Participatiewet in Balans

In 2025 hebben we, in voorbereiding op de invoering van de verbeterde Participatiewet, de uitgangspunten menselijke maat, vertrouwen en eenvoud structureel toegepast in de dienstverlening aan inwoners. Daarbij hebben we ingezet op doelgroepgerichte begeleiding en maatwerk, passend bij de persoonlijke situatie en mogelijkheden van de inwoner. Waar nodig boden wij inkomensondersteuning in combinatie met gerichte begeleiding richting participatie, dagbesteding of werk.

Om deze werkwijze te borgen hebben we beleidsregels vastgesteld en zijn medewerkers getraind in het werken volgens deze uitgangspunten. De dienstverlening is integraal georganiseerd vanuit het Centrum voor Maatschappelijke Deelname (cmd.), in nauwe samenwerking met ons sociaal ontwikkelbedrijf WSD. Hierdoor konden inwoners met verschillende ondersteuningsbehoeften gericht worden begeleid.

Perspectief op Meedoen

In 2025 hebben we de intensieve begeleiding van inwoners met een langdurige uitkering voortgezet. Door middel van persoonlijke begeleiding, activerende trajecten en doelgroepgerichte methodieken hebben we gewerkt aan het vergroten van perspectief op maatschappelijke participatie, dagbesteding of (beschut of regulier) werk.

Voor jongeren met een ondersteuningsvraag op het gebied van werk of scholing hebben we ingezet op een samenhangende aanpak met ketenpartners, waaronder het cmd., het Doorstroompunt en Kwikstart van WSD. Deze aanpak is gericht op vroegtijdige ondersteuning, het voorkomen van uitval en het creëren van duurzame ontwikkel- en werkperspectieven.

Wet inburgering

In 2025 hebben we uitvoering gegeven aan de taken vanuit de Wet Inburgering 2021. Doel hierbij is dat vergunninghouders en andere inburgeringsplichtige nieuwkomers zich zelfstandig kunnen redden in onze samenleving. De begeleiding bestond uit een brede intake, het opstellen van het Plan Inburgering en Participatie (PIP) en periodieke voortgangsgesprekken. We hebben ingezet op een tijdige start van de inburgering, waar mogelijk al tijdens het verblijf in het AZC. In 2025 zijn voor 40 nieuwkomers PIP's opgesteld, waarvan 11 nieuwkomers nog in een opvanglocatie verbleven.

Om de kwaliteit van de dienstverlening te versterken hebben we geïnvesteerd in een meer integrale aanpak binnen het cluster Werk en Inkomen. Dit deden we door deelname aan het Werkatelier Samenloop Participatiewet en Wet Inburgering 2021 van Divosa. Ook zijn we gestart met het organiseren van collegiale ontmoetingen, waar consulenten werk, inkomen en inburgering casuïstiek op het snijvlak van de Participatiewet en de Wet Inburgering met elkaar bespreken.

In 2025 is binnen de regionale samenwerking de dienstverleningsovereenkomst voor inkoop en contractmanagement van de B1-leerroute verlengd. Het contract met Werkvloertaal voor uitvoering van de B1-leerroute is verlengd voor de duur van 1 jaar tot 31 december 2026. We treffen voorbereidingen voor een nieuwe regionale aanbesteding van de B1 leerroute. Deze regionale samenwerking op het gebied van inkoop en contractmanagement zorgt voor continuïteit en kwaliteitsborging van de inburgeringsroutes.

WSD voert voor onze gemeente de zelfredzaamheidsroute (Z-route) uit. Een aantal jonge inburgeraars zijn bij WSD gestart in de pilot Jongeren in de Z-route, waarbij zij een op maat gemaakt participatieprogramma volgen. Ook zet WSD een opstartcoach in die inburgeraars begeleidt tijdens hun traject richting participatie en werk. De coach helpt inburgeraars taal- en cultuurverschillen te overbruggen en hiermee de effectiviteit van het inburgeringsprogramma te vergroten.

Armoedebestrijding en Schuldhulpverlening

In 2025 hebben we verder uitvoering gegeven aan het integraal beleidskader armoedebestrijding en schuldhulpverlening. Hierbij had goede communicatie over alle bestaande (gemeentelijke) regelingen en het bereiken van de doelgroep huishoudens met een laag inkomen onze prioriteit. We benutten hiervoor ook specifiek de armoederegisseur, waarbij we zagen dat de bekendheid en het netwerk van verschillende organisaties, instellingen en stichtingen steeds groter wordt. In 2025 heeft de armoederegisseur onder andere een gastles aan basisschoolkinderen verzorgd en is zij aangesloten bij een bijeenkomst voor senioren. Ook de folder Minimaregelingen is geactualiseerd naar het aanbod van 2025 en wederom verspreid onder de doelgroep bijstandsgerechtigden en op diverse zichtlocaties en bij organisaties neergelegd. Verder hebben we het aanbod via het Volwassenenfonds in 2025 uitgebreid met de mogelijkheid om ook voor cultuur een bijdrage aan te kunnen bieden. Inwoners van 18 jaar en ouder met een laag inkomen kunnen nu kiezen of ze een bijdrage voor sport of voor cultuur willen ontvangen, zodat ze bijvoorbeeld lid kunnen worden van een sportvereniging of een schildercursus kunnen volgen. Het Sociaal Noodfonds en de regeling om vervoer via Automaatje is ingezet en bekostigd voor inwoners die gebruik maakten van de Voedselbank maar geen eigen vervoer hebben.

Vanaf 1 januari 2026 richten we de uitvoering van schuldhulpverlening anders in. In 2025 hebben we besloten om dit vanaf 2026 in eigen beheer te gaan doen, zodat we tevens stappen kunnen gaan zetten in de verbetering van de kwaliteit van zowel schuldhulpverlening als vroegsignalering. We hebben 2025 gebruikt om de benodigde voorbereidende werkzaamheden te verrichten, zodat we per 1 januari 2026 kunnen starten met consulenten schuldhulpverlening in eigen dienst.

Laaggeletterdheid en versterken van basisvaardigheden

Op basis van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) zijn gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren van educatie voor inwoners van 18 jaar en ouder met beperkte basisvaardigheden (taal-, reken-, en/of digitale vaardigheden). Het Rijk stelt hiervoor middelen beschikbaar die steeds per regio worden verdeeld. Om deze middelen in te kunnen zetten, moet een regionaal educatief programma opgesteld worden met alle deelnemende gemeenten uit de desbetreffende regio. Vanwege het aflopen van het Regionaal Educatief Programma 'Een integrale aanpak van laaggeletterdheid 2021-2025' hebben we in 2025 samen met de deelnemende regiogemeenten gewerkt aan het opstellen van een nieuw programma voor 2026-2029. Hierbij is naast een gezamenlijke aanpak ook ingestoken op maatwerk per gemeente, vanwege (lichte) onderlinge verschillen in de doelgroep.

2. Ondersteuning en zorg vindt zoveel als mogelijk plaats in het voorliggend veld.

Indicatievrije dagbesteding

De indicatievrije dagbesteding in het Dommelhuis, waarmee in 2024 een pilot is gestart, is in 2025 gecontinueerd. Deze indicatievrije dagbesteding bevordert de gezondheid (door een bewegingsprogramma) en zorgt voor meer sociale contacten van met name senioren. Deze dagbesteding heeft daardoor een belangrijk preventief effect en de zien de eerste positieve effecten op de instroom van (duurdere) geïndiceerde dagbesteding.

Vanuit De Boerderij is het initiatief genomen om De Boerderij open te stellen als de Huiskamer van Breugel. Vanuit Archipel wordt indicatievrije inloop aangeboden. De LEVgroep beschouwt de Huiskamer als werklocatie voor Breugel en werkt van daaruit richting de Breugelse gemeenschap. Dit heeft er onder andere toe geleid dat er sprake is van steeds meer aanloop en is er een vernieuwend aanbod tot stand gekomen. Dit leidde ertoe dat het voor het bestuur van de Boerderij een hele uitdaging was om voldoende gastvrouwen te werven voor de Huiskamer.

Toegang tot jeugdvoorzieningen

Zoals in begroting aangeven hebben we maatregelen genomen om de grip op de jeugdhulp verder te vergroten. Specialistische jeugdhulp is niet altijd het beste antwoord op zorgvragen. Een start is gemaakt met het ontwikkelen van nieuwe vormen van dagbesteding en het collectieveren van individuele hulpvragen. Culturele activiteiten, sport en beweging zijn hierbij belangrijke instrumenten. Doel is om jeugdigen met een lichte ondersteunings- of begeleidingsvraag niet meteen toe te leiden naar specialistische jeugdhulp, maar in het voorliggend veld een alternatief (en zoveel mogelijk gecombineerd) aanbod te doen. Hierin werken we samen met de huisartsen, de praktijkondersteuners en de GGD-jeugdarts.

3. De toegang naar zorg en ondersteuning is laagdrempelig, effectief en (kosten)efficiënt.

Centrum voor Maatschappelijke Deelname (cmd.)

Het cmd. blijft de komende jaren in ontwikkeling. Het afgelopen jaar hebben we de Toegang doorontwikkeld zodat er een zorgvuldige uitvraag wordt gedaan en inwoners sneller bij het juiste team terecht komen.

Het toegangsteam van het cmd. beschikt over hoogwaardige expertise die meteen kan worden ingezet bij ondersteuningsvragen van inwoners. Door middel van enkele gesprekken worden inwoners die zelfredzaam zijn in hun kracht gezet. Voor inwoners die ondersteuning nodig hebben en niet beschikken over een sociaal netwerk worden maatwerkvoorzieningen ingezet.

Met ingang van 2025 is de uitvoering van de jeugdwet inbesteed en zijn de jeugdconsulenten die tot 2025 in dienst waren van gesubsidieerde netwerkpartners in dienst getreden bij de gemeente. Dit is gepaard gegaan met een vermindering van de subsidie aan die netwerkpartners.

Verhuizing cmd.

Het cmd. is in december 2025 verhuisd naar een zelfstandige locatie aan Heistraat 6. Het pand biedt een prettige en vertrouwde sfeer voor zowel inwoners als medewerkers. De toegang is voor inwoners laagdrempelig en gemakkelijk te vinden. In samenspraak met ZorgSaam Son en Breugel zijn de nodige voorzieningen getroffen om het pand toegankelijk te maken voor mindervaliden.

Heroriëntatie op de netwerkorganisatie

De netwerkorganisatie cmd. bestond eind 2025 (inclusief de gemeente) uit 6 netwerkpartners. We blijven onderzoeken of we bepaalde disciplines, die we nu bij meerdere organisaties afnemen, kunnen onderbrengen bij minder netwerkpartners of eventueel zelf kunnen organiseren. Dit heeft er toe geleid dat we in 2025 hebben besloten de wettelijke taak schuldhulpverlening en vroegsignalering met ingang van januari 2026 zelf te gaan uitvoeren. In 2025 hebben we dit voorbereid en dit is per januari 2026 geeffectueerd. De subsidieverlening voor de uitvoering van deze taak is per januari 2026 beëindigd. Al met al hebben de hiervoor beschreven ontwikkelingen geleid tot een afname van subsidiestromen, minder aansturingrelaties en een overzichtelijker speelveld. Hiermee besparen we ambtelijke capaciteit en is de benodigde overhead op de subsidieverlening afgenomen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Ontmoeting

4. Son en Breugel kent een voldoende en gevarieerd aanbod van laagdrempelige ontmoetingsfuncties in de wijken, onder andere in de vorm van onderwijs-, sport- en verenigingsgebouwen.

Ontmoeting in de wijk

Met het beschikbaar stellen van het krediet voor het nieuwe Braecklant en een gezondheidscentrum is een belangrijke stap gezet richting behoud en verbetering van de leefbaarheid in De Gentiaan. In overleg met het bestuur van Braecklant is, met het oog op de winterperiode, besloten om per 1 oktober 2025 de deuren te sluiten. Aan de bestaande gebruikers van Braecklant zijn alternatieve locaties aangeboden. Alle gebruikers hebben elders onderdak aangeboden gekregen. De inkoop- en aanbestedingsprocedure voor de architect heeft plaatsgevonden. Tevens zijn er flora- en faunaonderzoeken uitgevoerd. Daarbij is de vermoedelijke aanwezigheid van een (of meer) vleermuis/vleermuizen geconstateerd, waardoor het pand nog niet gesloopt kon worden. Met inwoners in De Gentiaan, die zich verenigd hebben in Buurkracht, zijn verkennende gesprekken gevoerd om mee te denken over de positionering van het nieuwe Braecklant als gemeenschapshuis. Dit participatietraject krijgt in 2026 verder vorm.

Er zijn in MFA Dommelhuis aanpassingen doorgevoerd die leiden tot een betere bruikbaarheid en toegankelijkheid voor bezoekers met een beperking. De beoogde verkennende gesprekken met de besturen van Braecklant, Dommelhuis en De Boerderij, met als doel de samenwerking bij de exploitatie van deze wijkaccommodaties te optimaliseren, worden in 2026 opgestart.

Maatschappelijke accommodaties

MFA De Bongerd is in het eerste kwartaal officieel geopend. De renovatie van De Landing is in 2025 van start gegaan en verloopt volgens planning.

Accommodatie plannen (AP) en vastgoedbeleid

Eind 2025 is het Maatschappelijk Vastgoedbeleid 2026-2029 vastgesteld. Daarin hebben we een aantal beleidsmatige uitgangspunten en kaders geformuleerd. Hiermee leggen we de verbinding met onze maatschappelijke opgaven op het gebied van het sociaal domein, duurzaamheid, ruimtelijke ontwikkeling en instandhouding en vervanging van maatschappelijk vastgoed. Gelijktijdig is vanuit dit beleid de stap naar het Accommodatieplan Direct Vastgoed gezet. Voor het onderdeel onderwijshuisvesting is dit met de vaststelling op 22 februari 2024 van het Integraal Huisvestingsplan 2024-2028 (IHP), al gebeurd.

5. We ondersteunen lokale initiatieven gericht op maatschappelijke participatie.

Participatie en ontmoeting

In 2025 zijn initiatieven gericht op ontmoeting blijven ondersteunen. Het subsidiebeleid ondersteunde bijvoorbeeld de vrijwilligersorganisaties. Hiermee stelden we deze organisaties in staat om op laagdrempelige wijze een aanbod te creëren voor sport, cultuur en ontmoeting voor diverse doelgroepen. Tevens is een nieuwcultuurnota opgesteld waarin we inzetten op ontmoetingsmogelijkheden voor en tussen de jeugdige en oudere inwoners van onze gemeente.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Jeugdigen

6. Ten behoeve van een goede ontwikkeling van peuters en voorkomen onderwijsachterstanden, hebben we toereikende voorschoolse voorzieningen en een erkend programma voor VVE (voor- en vroegschoolse educatie).

Peuteropvang en Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

Alle kinderen in Son en Breugel verdienen de kans om gezond en veilig op te groeien en zich goed te ontwikkelen. Voorschoolse voorzieningen, zoals kinder- en peuteropvang, dragen bij aan de vroege ontwikkeling van cognitieve- en sociale vaardigheden. Het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) richt zich erop dat alle kinderen dezelfde ontwikkelkansen krijgen. In 2025 hebben we het OAB-beleid geactualiseerd en herzien in nauwe samenwerking met de kinderopvangorganisaties, de basisscholen en de jeugdgezondheidszorg. De resultaten en de verbeterpunten uit de peutermonitor 2024-2025 hebben hierbij als belangrijke basis gediend. In het beleid hebben we afspraken vastgelegd over een sterke doorgaande lijn in de voor- en vroegschoolse educatie en zijn concreet resultaatafspraken over de ontwikkeling van kinderen met de basisscholen gemaakt. We bieden een gesubsidieerd aanbod voor peuters met (een risico) op een onderwijsachterstand en een aanbod voor peuters wiens ouders geen gebruik kunnen maken van de kinderopvangtoeslag. Door het gewijzigde OAB-beleid was het ook noodzakelijk om de subsidieregeling voorschoolse voorzieningen in 2025 te herzien. Aan deze subsidieregeling hebben we de Sociaal Medische Indicaties (SMI) toegevoegd.

7. We hebben qua capaciteit en kwaliteit goede schoolgebouwen voor een toereikend en gedifferentieerd onderwijsaanbod.

Lopende projecten

De uitbreiding van basisschool De Bloktempel is eind 2025 gestart.

Integraal HuisvestingPlan (IHP)

In de eerste termijn (2024-2028) van het IHP doen we 2 haalbaarheidsonderzoeken:

1. Integrale verkenning van de uitbreidingsmogelijkheden van het onderwijs en opvang binnen de deelgebieden Breugel en Son Zuid.
2. Onderzoek naar afweging Renovatie/ Nieuwbouw voor de Emiliusschool, inclusief nieuwbouw van het zwembad. Hierin wordt ook naar de (integrale) gebiedsontwikkeling van Zonhove gekeken en de kansen die dit vanuit het bewegingsonderwijs kan bieden.

Deel 1 van het haalbaarheidsonderzoek is in 2025 afgerond voor De Sonnewijzer en De Stokland. Naar aanleiding van dit onderzoek wordt een raadsvoorstel opgesteld voor de uitbreiding van De Stokland en De Sonnewijzer. Deel 2 met betrekking tot de Emiliusschool is in 2025 gestart en loopt door in 2026. Ook wordt de uitbreiding/inbreiding inclusief verduurzaming van De Harlekijn (Son Zuid) in 2026 verder onderzocht.

Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs

In 2025 is de nieuwe verordening vastgesteld door de gemeenteraad. Deze sluit aan bij de aankomende wetswijzigingen en het eerder vastgestelde IHP.

8. Jeugdigen en hun ouders krijgen ondersteuning wanneer zij problemen ondervinden in opgroei- en opvoedsituaties.

Centrum voor Maatschappelijke Deelname (cmd.)

Ouders en jeugdigen kunnen uitdagingen of problemen ervaren tijdens het ontwikkelen en opvoeden. Bij de Toegang van het cmd. onderzoeken we bij een jeugdhulpvraag of er voorliggend passende ondersteuning mogelijk is. In een aantal gevallen zijn gesprekken bij de Toegang voldoende om jeugdigen in hun kracht te zetten en is de hulpvraag opgelost. Is dat niet geval, dan doen we onderzoek naar de mogelijkheden van specialistische jeugdzorg. Met het Plan van Aanpak Grip op Jeugdhulp en Wmo is de Toegang doorontwikkeld, alsook het voorliggend veld in 2025. Ook de praktijkondersteuners Jeugd bij de huisartsen en de GGD jeugdarts hanteerden deze werkwijze. De lijnen tussen deze partners zijn kort, zodat er onderling afgestemd kan worden over het aanbod voor jeugdigen.

Hervormingsagenda Jeugd

De landelijke trend dat problemen binnen gezinnen en bij jeugdigen zelf complexer worden, zagen we ook in Son en Breugel. Het gaat hierbij ook om een toename aan het aantal jeugdigen en gezinnen met complexe problematiek. De hulpvragen die hieruit voortvloeien vragen om een meervoudige en integrale aanpak. Met het Plan van Aanpak Grip op Jeugdhulp en Wmo is gestart met de doortonwikkeling van Stevige Lokale Teams, een van de pijlers van de Hervormingsagenda Jeugd.

9. We investeren in het voorliggend veld en zetten dit samen met de kracht van onze gemeenschap in om een goede ontwikkeling van jeugdigen te stimuleren.

Investering preventief aanbod jeugd

Naast de ondersteuning die vanuit het cmd. wordt geboden, is er al voorliggend aanbod. Denk hierbij aan groepstrajecten voor kinderen van gescheiden ouders, de echtscheidingsaanpak "Als je uit elkaar gaat", het eetteam en regionale programma's zoals STORM, een preventieve interventie ter bevordering van het mentale welzijn van jongeren. We merken dat gezinnen en jeugdigen op deze manier op een laagdrempelige manier ondersteund kunnen worden.

Tegelijkertijd zien we dat dit niet voldoende is om de problemen in het jeugddomein aan te pakken.

Om de ontwikkeling van minder vraag naar en inzet van jeugdhulp te kenteren, is een stevige doorontwikkeling nodig van het voorliggend veld. Voorbeelden hiervan zijn de betrokkenheid van verenigingen en het maatschappelijk middenveld, maar ook het lichte ondersteuningsvragen niet meer beantwoorden met individuele jeugdhulptrajecten, maar met groepstrajecten. Specialistische kennis en kunde in huis halen bij het cmd. zorgt er ook voor dat jeugdigen ondersteund kunnen worden zonder lange jeugdhulptrajecten bij een zorgaanbieder. Zo kunnen we gezinnen en jeugdigen laagdrempeliger en efficiënter ondersteunen. Dit voorkomt complexe trajecten in de specialistische jeugdhulp die niet altijd het beoogde effect hebben. Tevens leidt dit tot een kostenbesparing op de middellange en lange termijn.

Ook hebben we in 2025 het nieuwe Jeugd- en Jongerenbeleid opgesteld. Dit hebben we samen met jeugdigen, lokale professionals en verschillende interne collega's ontwikkeld op basis van lokale input en data uit meerdere monitors. In december 2025 heeft de gemeenteraad dit onderwerp in een beeldvormende sessie behandeld.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Positieve gezondheid

10. Met voorlichting en ondersteuning stimuleren we inwoners zo gezond mogelijk te leven. We zetten cultuur, sport en bewegen in als instrumenten ter bevordering van fysieke en mentale gezondheid en om maatschappelijke participatie te stimuleren.

Lokaal Sportakkoord

Het Lokaal Sportakkoord is sinds 2023 van kracht. Hiervoor waren ook in 2025 middelen beschikbaar via het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). In overleg met de Sportraad zijn deze middelen in 2025 voor de uitvoering van het nieuwe Sportakkoord ingezet. Via het NOC*NSF hebben we in 2025 een KISS-rapportage (Kennis en Informatiesysteem Sport) uit laten voeren. Deze rapportage geeft inzicht in de trends en ontwikkelingen in de ledenaantallen van de afgelopen jaren. De komende jaren geven we verder uitvoering aan het sportakkoord.

GROZzerdam/DE STAP naar Gezonder

GROZzerdam heeft zich door ontwikkeld naar de brede beweging DE STAP naar Gezonder en in 2025 is definitief afscheid genomen van de term GROZzerdam. Een nieuwe lichter is gestart (totaal 3 groepen) met Samen Fit en Veilig. In maart is de Stap naar Gezonder Beurs georganiseerd in het Dommelhuis. Dit trok circa 300 tot 350 bezoekers.

In het voorjaar is in Son en Breugel, vanuit Senioren Vitaal Brabant, de campagne "praat vandaag over morgen" uitgevoerd. Themagewijs zijn ouderen meegenomen in hun bewustwordingsproces van het ouder worden en hoe zij daarop kunnen inspelen. In het najaar is het informerend huisbezoek uitgevoerd waarvoor 80- en 85- jarigen zijn aangeschreven. Hierbij is ook gebruik gemaakt van de DE-STAP-naar-gezonder-kaart die als hulpmiddel kan worden gebruikt bij het in kaart brengen van eigen gezondheid en welbevinden.

Samenwerking zorgverzekeraars

De samenwerking met zorgverzekeraars is geformaliseerd via het IZA (Integraal Zorg Akkoord). Dit is vertaald in het zogenaamde regiobeeld. In 2025 is een start gemaakt met een actualisatie van het Regiobeeld.

De samenwerking met de zorgverzekeraars is vertaald in een aantal Transformatieplannen voor de regio (15 gemeenten in Eindhoven/De Kempen). Daarnaast zijn er op landelijk niveau Transformatieplannen opgesteld, waaronder De buurt als ecosysteem. Dit Transitieplan richt zich op een deel van Son en Breugel. De regie ligt bij Zuidzorg, maar ook andere thuiszorgaanbieders zijn aangesloten evenals de gemeente.

Daarnaast is in Son en Breugel een van de zogenaamde Wijk-Up-teams! actief. Een Wijk-Upteam! richt zich op de versterking van de samenwerking in en tussen de 1e lijn (huisartsen, thuiszorg, apotheken en het sociaal domein).

Vanuit het GALA is verdere invulling gegeven aan de ketenaanpakken valpreventie. Het GALA geeft ook nadere invulling aan de afspraken die in het IZA zijn gemaakt over de regionale samenwerking tussen zorgverzekeraars en gemeenten op het terrein van gezondheidsbevordering en preventie en de inrichting van ketenaanpakken die meerdere domeinen beslaan (Wet publieke gezondheid, Wet maatschappelijke ondersteuning, Zorgverzekeringswet en Jeugdwet). Met het GALA geven we uitvoering aan de afspraak in het IZA dat zorgverzekeraars en gemeenten niet-vrijblijvende regionale samenwerkingsafspraken hebben gemaakt over gezondheidsbevordering en preventie. In 2025 werkten we verder met de zorgverzekeraars samen om de ketenaanpakken uit het IZA op te zetten en we zetten dit in de komende jaren voort.

Gezondheidsbeleid

In 2025 zijn we gestart met een herziening van het huidige gezondheidsbeleid, maar dit heeft niet geleid tot besluitvorming in 2025. Veel aspecten komen aan de orde binnen DE STAP naar gezonder en de Transformatieplannen, maar een aantal aspecten komen nog niet of onvoldoende aan de orde (onder andere roken en alcoholgebruik).

Cultuureducatie Met Kwaliteit (CMK), voorheen De Cultuur Loper

Sinds een aantal jaren volgen de basisscholen het traject CMK. Met Kunstloc als penvoerder hebben verschillende Brabantse gemeenten weer voor een periode van 4 jaar subsidie gekregen van het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP). In 2025 zijn we dan ook gestart met de vierde periode van CMK. Iedere school werkt daarmee onder professionele begeleiding aan een eigen (meerjaren)visie op cultuureducatie en de uitvoering daarvan. Naast alle basisscholen is nu ook de Emiliusschool aangesloten.

Uitgangspunten Cultuurnota

We versterken in het bijzonder de samenwerking tussen het culturele veld en het sociaal domein. We stimuleren nieuwe (inventieve) initiatieven die bijzondere verbindingen leggen. Cultuur en erfgoed worden op die manier een essentieel middel om de positieve gezondheid van onze inwoners te bevorderen. Samen met het culturele veld zorgen we ervoor dat eenzaamheid en isolatie worden tegengegaan. Culturele activiteiten inspireren en dragen bij aan het zelfvertrouwen en de zelfstandigheid van inwoners. We willen bereiken dat inwoners lekker in hun vel zitten, veel contact hebben met leeftijdsgenoten of andere inwoners, plezier beleven en de deur uitkomen. In 2025 hebben we een aantal culturele initiatieven zoals een theatervoorstelling met spelers met niet-aangeboren hersenletsel en een cultureel wandelevenement met (klassieke) muziek, cabaret en poëzie ondersteunt met een subsidiebijdrage.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Erfgoed

11. Wij houden cultureel erfgoed en monumenten in stand.

Monumenten

De Commissie omgevingskwaliteit, waar de monumentencommissieleden 1x per maand deel van uitmaken, heeft tot taak het college te adviseren over aanwijzen, in stand houden en verbouwen van monumenten en waardevolle cultuurhistorische panden en objecten. Zij adviseert daarnaast over het plaatsen van panden en objecten vanuit de potentiële monumentenlijst op de gemeentelijke monumentenlijst. Het college besluit over deze adviezen. In 2025 zijn voorbereidingen getroffen voor het aanwijzen van enkele monumenten in 2026 en is een begin gemaakt met het inventariseren van de waardevolle panden uit de wederopbouw.

Het subsidiebudget voor onderhoud aan gemeentelijke monumenten is € 10.000,-. Er werd in 2025 meer gebruik gemaakt van dit budget, onder andere doordat er nieuwe monumenten zijn en worden aangewezen en meer monumentale panden worden verduurzaamd. In 2025 is ook meer bekendheid gegeven aan de mogelijkheden tot het aanvragen van subsidie. Met de subsidie kunnen we monumenteigenaren ondersteunen in het in stand houden van hun monument. Twee monumenteigenaren hebben in 2025 gebruik gemaakt van de subsidie.

We schenken speciale aandacht aan transparantie, communicatie en eenduidigheid van regels. Dit alles met het oog op het aantrekkelijk(er) maken van het aanwijzen van gebouwen tot gemeentelijk monument.

Commissie omgevingskwaliteit

In 2025 zijn we verdergegaan met de nieuwe gecombineerde welstand- en monumentencommissie, de zogenaamde commissie omgevingskwaliteit. De monumentencommissie heeft een start gemaakt met het schrijven van adviezen voor nieuw aan te wijzen monumenten.

Archeologie

Het Archeologiebeleid hebben we vertaald in alle ruimtelijke plannen en in het cultuurhistorisch beleidsplan (inclusief waardenkaart). Het is van belang dat het cultuurhistorisch erfgoed in brede zin, dus ook archeologie, voor onze gemeenschap veilig wordt gesteld, wordt ontsloten en bekend is bij een breed publiek. In het Dommelhuis worden op diverse plekken archeologische vondsten tentoongesteld, deels vanuit de gemeentelijke opslag (zoals de boomstamp) en deels georganiseerd vanuit de Erfgoedvereniging en gefaciliteerd door de gemeente. In 2025 is op verschillende plaatsen archeologisch onderzoek gedaan voordat de ontwikkeling van het desbetreffende gebied van start ging. Zo werd voorkomen dat waardevolle archeologie verloren zou gaan.

Rijksmonumenten in gemeentelijk eigendom.

Son en Breugel heeft 6 rijksmonumenten, waarvan 3 in gemeentelijk eigendom. Het Oude Raadhuisje en de Oude Toren worden in stand gehouden met toegekende SIM-subsidie 2023 -2028.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei is onze uitvoeringsorganisatie voor taken op het gebied van Werk en Inkomen (Participatiewet), Inburgering en een deel van het minimabeleid. De dienst voert deze wettelijke taken namens de gemeente uit en heeft direct contact met inwoners over uitkeringen, verplichtingen en ondersteuning richting werk en participatie. Voor de uitvoering van werk- en ontwikkeltrajecten wordt samengewerkt met WSD en met lokale partners, zoals het Centrum voor Maatschappelijke Deelname (CMD). Dienst Dommelvallei adviseert de gemeente beleidsmatig op deze terreinen. Daarnaast ondersteunt Dienst Dommelvallei de dienstverlening in het Sociaal Domein richting inwoners (waaronder de administratieve ondersteuning en applicatie-inrichting voor Wmo, Jeugd en Participatiewet).

WSD

WSD is ons sociaal ontwikkelbedrijf en vormt een belangrijk onderdeel van de manier waarop wij inwoners ondersteunen bij werk en meedoen in de samenleving. Via WSD organiseren wij, samen met de andere deelnemende gemeenten, een groot deel van de begeleiding en ontwikkeltrajecten voor inwoners die niet vanzelfsprekend aan het werk komen. Het gaat om mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, voor wie extra begeleiding, beschut werk of een veilige ontwikkelomgeving nodig is. Voor onze gemeente is WSD daarmee geen externe samenwerkingspartner, maar een verlengstuk van onze eigen uitvoering van de Participatiewet en de (voormalige) Wsw.

De samenwerking met WSD blijft zich ontwikkelen. Wij sturen als gemeente op de koers en op de kwaliteit van de dienstverlening, met als doel dat inwoners daadwerkelijk stappen kunnen zetten richting meer zelfstandigheid en deelname aan de samenleving. Daarmee draagt WSD direct bij aan onze gemeentelijke doelen op het gebied van werk, inkomen en meedoen.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD)

De GGD Brabant-Zuidoost voert voor ons de (verplichte) taken van de Wet publieke gezondheid uit. Daarnaast ondersteunt ze de gemeente bij de invulling van ons (gezondheids)beleid, bijvoorbeeld via de vierjaarlijkse Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV). In 2025 heeft er een kerntakendiscussie plaatsgevonden wat heeft geleid tot een scherpere afbakening tussen taken die in het basistakenpakket zijn opgenomen en contracttaken.

Een10voordejeugd

Regionale inkoop samenwerking voor de inkoop van specialistische jeugdhulp, bestaande uit gemeente Helmond, Peelgemeenten (Deurne, Asten, Someren, Laarbeek, Gemert-Bakel), Dommelvallei+ (Geldrop-Mierlo, Nuenen, Son en Breugel, Waalre) en gemeente Veldhoven. In december 2025 is de gemeenschappelijke regeling (GR) Een 10 voor de Jeugd opgericht.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo (afwijking budget 2025) wordt weergegeven als positief als het gerealiseerde bedrag hoger is dan de begroting. Bij de lasten is een positief bedrag dus een nadeel, bij de baten een voordeel. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Afwijking budget 2025
Lasten				
0.10 Mutaties reserves programma 2	0	120	120	0
4.2 Onderwijshuisvesting	1.512	1.231	1.137	-94
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	566	629	675	46
5.1 Sportbeleid en activering	291	294	326	32
5.2 Sportaccommodaties	1.372	1.376	1.194	-182
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	646	670	596	-74
5.4 Musea	7	7	1	-6
5.5 Cultureel erfgoed	216	245	205	-40
5.6 Media	425	425	426	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.428	5.887	4.866	-1.021
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	633	633	773	140
6.3 Inkomensregelingen	3.772	4.156	4.147	-9
6.4 WSW en beschut werk	742	730	812	83
6.5 Arbeidsparticipatieinstrumenten gericht op toeleiding naar werk	603	621	602	-18

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Afwijking budget 2025
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	1.287	1.287	1.428	142
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	1.619	1.756	1.683	-73
6.712 Begeleiding (Wmo)	690	859	912	53
6.713 Dagbesteding (Wmo)	286	186	274	88
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	88	88	60	-28
6.751 Jeugdhulp ambulante lokaal	9	409	909	500
6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal	2.397	3.259	3.534	275
6.753 Jeugdhulp ambulante landelijk	469	789	928	138
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	9	9	501	492
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	985	1.061	643	-418
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	21	21
6.791 PGB Wmo	163	163	243	80
6.792 PGB Jeugd	305	405	288	-117
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	2	2	0	-2
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	2	14	13	-1
6.821 Jeugdbescherming	292	322	333	12
6.822 Jeugdreclassering	14	27	26	-1
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	22	22	29	7
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	135	114	99	-15
7.1 Volksgezondheid	974	972	940	-32
Totaal Lasten	23.961	28.769	28.747	-22
Baten				
0.10 Mutaties reserves programma 2	766	787	762	-24
4.2 Onderwijshuisvesting	231	214	205	-9
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	20	20	26	6
5.1 Sportbeleid en activering	85	85	136	52
5.2 Sportaccommodaties	169	395	205	-189
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	252	259	226	-34
5.5 Cultureel erfgoed	26	26	24	-2
5.6 Media	0	16	16	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	475	3.108	3.163	55
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	20	20	87	67
6.3 Inkomensregelingen	3.326	3.617	3.534	-83
6.5 Arbeidsparticipatieinstrumenten gericht op toeleiding naar werk	0	0	120	120
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	186	186	125	-61
6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal	0	0	0	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	107	107
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	0	0	6	6

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Afwijking budget 2025
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	0	0	11	11
7.1 Volksgezondheid	74	64	77	13
Totaal Baten	5.629	8.797	8.829	33
Saldo (baten -/- lasten)	-18.332	-19.972	-19.918	54

Analyse

	I/S	Bedrag
2. Sociale leefomgeving		
4.2 Onderwijshuisvesting		95.000
Overschot is het restant van de advieskosten die nodig zijn voor de projecten onderwijshuisvesting. De haalbaarheidsonderzoeken zijn nog niet afgerond en lopen door in 2026.		
5.1 Sportbeleid en activering		51.000
In 2018 heeft de gemeente Son en Breugel een achtergestelde (renteloze) lening verleend aan Stichting IJsfest Son en Breugel. Dankzij een reeks succesvolle edities en een solide financieel beleid beschikt het huidige bestuur van de organisatie van het Winter Event over voldoende eigen middelen en zijn er afspraken gemaakt dat de lening in het geheel wordt afgelost in 2026. De bestaande voorziening van € 45.000 is niet langer noodzakelijk nu de lening wordt afgelost. Omdat het financiële risico hiermee is weggenomen, valt de voorziening in het boekjaar 2025 vrij. Daarnaast is het budget voor het zwemonderwijs (subsidie zwemdiploma B) niet volledig benut.		
5.2 Sportaccommodaties		24.000
Door het oplossen van jaarlijks niet en/of te laat uitgevoerde onderhoudsactiviteiten vanuit lopende onderhoudscontracten is een nadeel ontstaan. Dit nadeel wordt gecompenseerd door een voordeel door de vaststelling van de SPUK Sport 2024.		
5.5 Cultureel erfgoed		44.000
Er is in 2025 minder onderhoud uitgevoerd aan monumenten (wat wel nog moet gebeuren) en er is minder subsidie verstrekt aan monumenteigenaren.		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		1.331.000
Op dit taakveld zijn verschillende voor- en nadelen te melden:		
Maatschappelijk werk: het overschot van € 38.000 wordt mede veroorzaakt door een restitutie van GGzE over 2024; wegens ziekte is de afgesproken ureninzet niet behaald, waardoor de subsidie voor 2024 achteraf naar beneden is bijgesteld. Voor het project de Stap naar Gezonder zijn de kosten in 2025 lager dan is opgenomen in de begroting omdat de kosten van een van de projectleiders zijn bekostigd door huisartsenorganisatie Stroomz.		
Sociaal cultureel werk: voordeel van € 40.000 doordat we de kosten van verschillende activiteiten en inzet achteraf hebben kunnen toerekenen aan de specifieke uitkeringen SPUK GALA en BRC 2025. Door deze gelden optimaal te benutten, is het eigen budget minder belast en wordt terugbetaling aan het Rijk voorkomen. Dit betreft de inzet van de Combinatiefunctionaris, Coördinator Veerkracht en Opbouwwerk ouderen en de activiteiten die georganiseerd worden door het jongerenwerk, mantelzorgsteunpunt en de Welzijnscoach. Al deze inzet en activiteiten maken onderdeel uit van de verleende subsidie aan de LEVgroep.		
Wijkaccommodaties: lagere lasten door niet-uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden (voordeel: € 61.000).		
Opvanglocatie Van den Elsenstraat 36: er is een nadeel ontstaat op de voorbereidingskosten (onder meer inhuur projectleiding) die, zolang er geen opvangvoorziening is gerealiseerd, niet 1 op 1 niet van rijkswege worden vergoed en die uit gemeentelijke middelen betaald moeten worden.		
TGO Ekkersrijt: het was bij de start van de TGO niet duidelijk of wij de BTW via het BTW-compensatiefonds (BCF) vergoed konden krijgen. Uiteindelijk is vanuit de belastingdienst aangegeven dat in algemene zin opvang van asielzoekers een gemeentelijke taak is waarvan de BTW via het BCF vergoed wordt (voordeel van € 745.000).		
Opvang Oekraïners: de kosten zijn lager uitgevallen dan begroot door o.a. minder extra inzet beveiliging en niet doorbelaste huur vanwege gebruik slooppand (voordeel (291.000)).		
Project Grip op Jeugd & Wmo: de verwezenlijking van de doelen van het project Grip op Jeugd & WMO betreft een vierjarig aanpak voor de jaren 2025 tot en met 2028. Hiervoor is een projectbudget beschikbaar gesteld. In 2025 is dit budget niet volledig nodig geweest (voordeel € 196.000).		
6.3 Inkomensregelingen		-263.000
Bijstandsverlening: het tekort van € 184.000 wordt grotendeels veroorzaakt door een toename van het aantal bijstandsgerechtigden in het laatste kwartaal en een overrealisatie in de uitgaven voor Loonkostensubsidie (LKS) op grond van de Participatiewet. Voor de overrealisatie LKS in een bepaald jaar worden we in het daaropvolgende kalenderjaar volledig gecompenseerd op basis van de werkelijke uitgaven. Hierdoor valt het feitelijke tekort op de inkomensregelingen over 2026 € 115.000 lager uit.		
Bedrijfskredieten BBZ-gevestigden: het tekort wordt grotendeels veroorzaakt door de restitutie van vastgestelde rijksvergoedingen over voorgaande boekjaren. Over het jaar 2023 is een bedrag van € 42.000 aan vastgestelde rijksvergoeding Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz) gerestitueerd. Over het jaar 2024 is een bedrag van € 33.000 gerestitueerd in verband met de Tijdelijke regeling Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo). Deze restituties worden niet in de begroting opgenomen omdat op voorhand niet bekend is wanneer het Rijk de nota's voor de vaststelling van rijksvergoeding voor deze regelingen verstuurt.		
Individuele studietoelage: het aantal gehonoreerde aanvragen Individuele studietoelage is hoger dan verwacht.		
Kapitaalverstrekking BBZ TOZO/TORZO: dit betreft aflossingen op eerder verstrekte bedrijfskredieten. Deze ontvangsten worden niet begroot.		

2. Sociale leefomgeving	I/S	Bedrag
Taakvelden Wmo		-119.000
Door verschillende ontwikkelingen nemen de uitgaven op Wmo toe. Door de vergrijzing stijgt de vraag naar huishoudelijke hulp, woningaanpassingen zoals trapliften en dagbesteding. Ook neemt de vraag naar individuele begeleiding toe als gevolg van toenemende complexe problematiek en inwoners met onbegrepen gedrag. Door wachtlijsten in de GGZ wordt er meer zorg afgewenteld op onder andere de Wmo.		
Taakvelden Jeugd		-556.000
In 2025 waren er meerdere complexe casussen met hoge uitgaven. De uitgaven aan jeugdzorg voor twee jeugdigen waren goed voor 15% van de totale uitgaven. Verder is er een toename aan ambulante jeugdhulp. Dit is te verklaren door maatschappelijke ontwikkelingen zoals complexere problematiek in gezinnen en de groeiende behoefte aan professionele hulp bij (opvoed)problemen. Wat preventief afgevangen kan worden gebeurt. De maatregelen van Grip op Jeugdhulp en Wmo worden uitgevoerd, maar vertalen zich nog niet in een netto afname in de uitgaven.		
7.1 Volksgezondheid		42.000
Door de GGD is een terugbetaling gedaan in verband met een correctie van de indexering die lager is uitgevallen over 2025. Daarnaast vallen de kosten voor het maatwerkdeel van de jeugdgezondheidszorg (inzet in het CMD) lager uit dan geraamd. De vergoeding voor de regionale ambtelijke inzet uit het regionale budget van het IZA is hier tevens op geboekt.		
Mutaties reserves programma 2		-24.000
De onttrekking uit de reserve voor onderhoud cultureel erfgoed is nog niet nodig geweest.		
Directe salarislasten en overhead		-662.000
Zie de algemene toelichting en inleiding bij programma's		
Kapitaallasten		0
Zie de algemene toelichting en inleiding bij programma's		
Overig		91.000
Totaal		54.000

Programma 3. Fysieke en veilige leefomgeving

Portefeuillehouder(s)

Suzanne Otters-Bruijnen
Steven Grevink
Mireille Bonnier
Jelle de Jong

Inleiding

Ons handelen en beleid voor de fysieke leefomgeving kent diverse abstractieniveaus. In het programma Fysieke en Veilige leefomgeving komen vooral de tactische en operationele kant van ons handelen voor de leefomgeving aan de orde. Voorbeelden hiervan zijn onze inzet op het gebied van afval, vergunningen, toezicht & handhaving en veiligheid.

Het programma Economische en Ruimtelijke ontwikkeling richt zich meer op de visie en de strategische kant van het beleid voor de leefomgeving.

Er is natuurlijk wel overlap tussen de programma's, omdat de scheidslijn tussen het strategische en het tactische abstractieniveau niet zo scherp is. Een voorbeeld daarvan is het onderwerp natuur en landschap: enerzijds hebben we er een visie op en sluiten we qua strategie aan bij lopende regionale ontwikkelingen ('Dommeldal uit de verf en Van Gogh Nationaal Park'), anderzijds leggen we ook natuur en groen aan.

Wat wilden we bereiken?

Thema	Doelstellingen
Veiligheid en Vergunningen	1. Inwoners, ondernemers en bezoekers verblijven in een veilige leef- en woonomgeving.
Openbare Ruimte	2. We beheren de openbare ruimte veilig en doelmatig. 3. Samen met onze inwoners voeren we maatregelen uit om waterbeheersing klimaatadaptief te maken door gezamenlijk projecten uit te voeren en subsidies te benutten. 4. De openbare ruimte wordt ingericht zodat inwoners op verschillende manieren prettig verblijven, sporten en spelen. 5. We stimuleren onze inwoners actief mee te denken, ontwerpen, doen en beheren bij de (her) inrichting van de openbare ruimte in hun buurt. 6. We zorgen voor een groene leefomgeving met meer biodiversiteit. 7. We realiseren en beheren het Natuurnetwerk en versterken zo de natuurbeleving dicht bij huis. 8. We stimuleren met inkoop dat marktpartijen overgaan tot duurzame innovaties en maatschappelijk verantwoord ondernemen. 9. We zetten in op het principe van afval naar grondstof.
Mobiliteit	10. Weggebruikers kunnen comfortabel en veilig deelnemen aan het verkeer. 11. De kernen en centra zijn goed bereikbaar waarbij we de verkeersmodaliteiten inrichten geprioriteerd volgens het STOMP principe.

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Grondstoffenbeleidsplan	2024-2027	22 februari 2024	2028
Integraal Veiligheidsplan Son en Breugel 2023-2026	2023-2026	19 januari 2023	2028
Uitvoerings- en handavingsstrategie 2023-2026	2023-2026	19 januari 2023	2026
Ontwikkelingsvisie Nieuwe Heide & Oud Meer	2022-2070	14 november 2022	
Uitvoeringsprogramma handhaving 2026	2026	27 januari 2026	2027
Beheerplan wegen 2016-2020	2016-2020		2025
Mobiliteitsvisie Son en Breugel	2024-(geen specifieke einddatum)	10 oktober 2024	2024
Beleidsnota openbare verlichting	n.v.t.	6 oktober 2016	n.v.t.
MJOP civieltechnische kunstwerken	2025-2035	n.v.t.	2025
Bereikbaarheidsakkoord Zuidoost Brabant		9 juli 1905	n.v.t.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsnota openbaar groen 2021	2022-(geen specifieke einddatum)	25 november 2021	
Groenvisie Ekkersrijt		13 december 2021	
Evenementenbeleid 2016			
Beleidsnotitie Gladheidsbestrijding 2008			
Beleidsnotitie (beleidsregels) spelen	2019 - 2024	2020	
Beleidsnota Duurzaamheid	2016-2020 met doorkijk naar 2030	6 oktober 2016	2025
Programma Water en Riolering 2023-2027	2023-2027	22 juni 2023	2027
Klimaatbestendig Son en Breugel 2030	2017-2030	2 november 2017	n.t.b.
Integraal Beheerplan Bos- en natuurterreinen 2020-2029	2020-2029	18 maart 2021	

Wat hebben we ervoor gedaan?

Veiligheid en Vergunningen

1. Inwoners, ondernemers en bezoekers verblijven in een veilige leef- en woonomgeving.

Veiligheid

In het IVP, het in 2023 vastgestelde Integrale Veiligheidsplan 2023-2026, hebben we de volgende prioriteiten opgenomen: ondermijning, veilig ondernemen, verbinding zorg en veiligheid en digitale veiligheid.

- In april is de bijeenkomst 'Een bewuste Brabander laat zich niet beduvelen' georganiseerd voor senioren. Tijdens deze bijeenkomst heeft de digitaal wijkagent uitleg gegeven over de gevaren rondom digitale criminaliteit;
- We hebben in 2025 in totaal 8 MMA's (Meld Misdaad Anoniem) ontvangen. Waar nodig is het signaal gedeeld met de politie;
- In 2025 heeft het Dommelstroom Interventie Team 4 controles uitgevoerd. Samen met de ketenpartners zijn het bedrijventerrein Ekkersrijt, het buitengebied en ook kwetsbare branches (horeca) bezocht;
- Daarnaast hebben we 3 extra controles uitgevoerd met betrekking tot huisvesting arbeidsmigranten en spookbewoning;
- In totaal zijn er 60 objecten bezocht in kader van bestuurlijke controles gerelateerd aan ondermijning;
- De boa's zijn de oren en ogen van de gemeente. Zij hebben toezicht gehouden op o.a. veiligheid rondom scholen, parkeren, de blauwe zone, bestemmingsverkeer in het centrum, (loslopende) honden en evenementen. Ook bezoeken de boa's de overlastlocaties m.b.t jeugd en geven zij waar nodig signalen door wanneer er sprake is van verward gedrag;
- De boa's worden ondersteund door de onbezoldigde toezichthouders van de gemeente. De toezichthouders zijn een aanvulling op onze eigen boa's, aangezien zij ook in het weekend en in de avond/nacht werken. Ze houden toezicht op diverse overlastlocaties, kunnen observaties doen, onderzoeken klachten en pakken meldingen op;
- In december hebben de boa's samen met de toezichthouders een aantal vuurwerkcontroles uitgevoerd binnen de gemeente. Het doel van deze controles was preventieve werking en zichtbaarheid. Bij het aantreffen van illegaal vuurwerk is contact gelegd met de politie;
- In 2025 zijn er 9 casussen aangemeld bij buurtbemiddeling waarvan er 5 positief zijn afgesloten;
- Eind september/begin oktober heeft werkgroep Jonge Aanwas Dommelstroom de week van de jonge aanwas georganiseerd voor professionals die werken met of in de leefwereld van jeugdigen. De sessies die in deze week werden aangeboden liepen uiteen van meer informatie over het puberbrein tot de digitale leefwereld van jongeren. Deze week is goed bezocht;
- We hebben in 2025 1 PGA-jeugdcaseus (Persoongerichte Aanpak) gehad waarbij de procesregie bij het Zorg- en Veiligheidshuis lag. Andere casuïstiek is intern opgepakt.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Na een jaar van gewenning (2024) zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging in 2025 verder ingebed in de organisatie. Buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (Bopa's) worden vanuit verschillende disciplines beoordeeld. Verder hebben we in 2025 gewerkt aan het opstellen van het omgevingsplan.

De Wet kwaliteitsborging is nog steeds alleen geldig voor bouwwerken met gevolgklasse 1, dus met name grondgebonden woningen. De uitbreiding naar andere gevolgklassen heeft nog niet plaatsgevonden. Deze uitbreidingen zijn landelijk uitgesteld en er is nog geen zicht op wanneer de andere gevolgklassen gaan volgen.

Voor de Wet kwaliteitsborging zijn geen meldingen gedaan. In 2025 hebben we enkele bouwmeldingen ontvangen. Er is geen gereedmelding gedaan. Enkele bouwplannen zitten in de eindfase van de bouw.

Verder zijn er ook geen meldingen over strijdigheid tijdens de bouw ontvangen.

De ingediende meldingen en aanvragen zijn binnen de gestelde termijn (eventueel met verlenging) afgehandeld.

De toezichthouder controleert of de vergunningen, ontheffingen, meldingen en regels uit het omgevingsplan worden nageleefd. Er is gecontroleerd om de (omgevings-)veiligheid en gezondheid te waarborgen, maar ook om het naleefgedrag te stimuleren.

Wanneer tijdens controles overtredingen zijn geconstateerd en ingrijpen door de toezichthouder niet voldoende was, hebben we handhavend opgetreden. Door de inzet van bestuursrechtelijke maatregelen (last onder dwangsom/bestuursdwang) wordt normconform gedrag afgedwongen. Deze bestuurlijke maatregelen zijn ingezet om de situatie terug te brengen in overeenstemming met de wettelijke regels en vergunningvoorschriften. Bij iedere handhavingsscasus is eerst onderzocht of legalisatie mogelijk was, al dan niet na aanpassing van de feitelijke situatie.

Natuurbrandbeheersing en regionale veiligheid

Op verzoek van de Commissaris van de Koning hebben wij invulling gegeven aan een nieuwe gebiedscommissie voor natuurbrandbeheersing. Door de aanstelling van een externe procesbegeleider hebben wij de samenwerking met de veiligheidsregio, de gemeente Best en natuurbeheerders versterkt. Hiermee is de basis gelegd voor een gezamenlijk preventieplan voor onder meer de Nieuwe Heide, het Oud Meer en de Sonse Bergen, waardoor we de veiligheid in deze drukbezochte en deels bewoonde natuurgebieden beter kunnen waarborgen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Openbare Ruimte

2. We beheren de openbare ruimte veilig en doelmatig.

Wegonderhoud

In 2025 zijn op circa 100 locaties werkzaamheden uitgevoerd aan diverse straten, wegen, fietspaden en parkeervakken. Het gaat daarbij om het vervangen van asfalt inclusief herinrichting van een verkeersplein, tot het vullen van gaten en rechtleggen van klinkers en tegels en opnieuw aanbrengen van belijningen ten behoeve van de verkeersveiligheid.

In 2025 is de Dommelpasbrug vervangen. Ook is het Dommelpas-fietspad opnieuw aangelegd.

Gladheidsbestrijding

Om Son en Breugel ook tijdens de wintermaanden bereikbaar te houden, is een goede gladheidsbestrijding belangrijk. We hebben deze werkzaamheden uitbesteed. Vanuit de organisatie wordt daarbij een helpende hand geboden. We verwachten van onze inwoners dat ze zelf het trottoir aan de voorzijde van hun woning sneeuwvrij maken. Son en Breugel is aangesloten op het regionale meldingssysteem, aangestuurd door de gemeente Eindhoven. Met dit systeem zorgen we voor een regionale afstemming van de gladheidsbestrijding.

Civieltechnische kunstwerken

Civieltechnische kunstwerken, zoals bruggen en duikers, vormen een belangrijke schakel in de infrastructuur. De technische staat van deze objecten moet goed zijn om een vlotte doorstroming te kunnen garanderen.

De brug Dommelpas is in 2025 in zijn geheel vervangen.

In 2025 is een inspectieronde voor civiele kunstwerken uitgevoerd en op basis daarvan een MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) opgesteld.

Groenonderhoud en kwaliteitsbeheer

In 2025 hebben wij het openbaar groen beheerd volgens de vastgestelde kwaliteitsnormen. Terwijl aannemers het reguliere onderhoud en de bulkwerkzaamheden hebben uitgevoerd, heeft de eigen organisatie zich gericht op de zichtlocaties en het service-onderhoud. Door deze taakverdeling hebben wij kleine gebreken en meldingen uit de openbare ruimte sneller kunnen afhandelen.

In 2025 hebben wij de driejaarlijkse boominspectiecyclus volledig afgerond, waarbij wij alle gemeentelijke bomen hebben gecontroleerd op veiligheid. Op basis van deze controles hebben wij de noodzakelijke snoeiwerkzaamheden direct uitgevoerd om de veiligheid van het bomenbestand te waarborgen.

De conditie van het bomenbestand is in 2025 echter zwaar beproefd door de klimatologische extremen van de afgelopen jaren. Het recordnatte jaar 2024, waarin de bodem van het najaar van 2023 tot diep in de zomer van 2024 verzadigd bleef, heeft geleid tot ernstige wortelschade. De directe overgang naar de extreme droogte in het voorjaar en de zomer van 2025 heeft deze verzwakte bomen onherstelbaar aangetast. Om de veiligheid voor onze inwoners te garanderen, hebben wij de bomen die door deze opeenvolging van natschade en verdroging zijn afgestorven, in 2025 verwijderd.

We beschikken over een beheersysteem openbare ruimte (BOR) waarin de data over de openbare ruimte, en dus ook groen, is opgenomen. In 2025 was het contract voor dit systeem afgelopen. Deze is voor 2 jaar verlengd en we zijn gestart met de voorbereiding voor de aanbesteding voor een (nieuwe) BOR. Zodat we kunnen blijven vertrouwen op onze digitale data.

Openbare Verlichting

In 2025 zijn ongeveer 350 meldingen van defecte of beschadigde lichtmasten binnengekomen. Er zijn relatief veel meldingen als gevolg van netwerkstoringen/defecten ontvangen. Deze moeten door de netbeheerder worden opgelost en liggen daarmee buiten de invloedssfeer van de gemeente. De overige meldingen gingen over schades of defecte verlichting. Deze zijn naar tevredenheid door de aannemer opgepakt.

Verkeersregelininstallaties

We beheren 4 verkeersregelininstallaties, oftewel verkeerslichten. In november 2024 is de installatie aan de Bestseweg uitgevallen. Er zijn tijdelijke maatregelen genomen en deze zijn zo nauwkeurig mogelijk ingeregeld. In 2025 zijn we gestart met de voorbereidingen om de verkeersregelininstallatie te vervangen.

In 2025 zijn ongeveer 20 meldingen over de verkeersregelininstallaties (VRI) binnengekomen. De meeste gingen over gedoofde rode lampen of lange wachttijden. Deze konden snel worden opgepakt. Een aantal van de meldingen betroffen het volledig uitvallen van één van de VRI's op Ekkersrijt door een gecrasht computersysteem in de automaat. Deze kon binnen 1 dag worden vervangen.

Gemeentelijke gebouwen en maatschappelijke accommodaties

In 2025 is planmatige onderhoud (vervangen installaties), reparatie- en klachtenonderhoud uitgevoerd aan diverse gemeentelijke gebouwen. Daarbij zijn diverse langlopende problemen opgepakt en is gewerkt aan structurele oplossingen. De renovatie van De Landing is gestart. Daarnaast zijn we gestart met de voorbereiding voor de sloop en nieuwbouw van Braecklant. MFA De Bongerd is in het eerste kwartaal officieel geopend.

3. Samen met onze inwoners voeren we maatregelen uit om waterbeheersing klimaatadaptief te maken door gezamenlijk projecten uit te voeren en subsidies te benutten.

Weersextremen

We hebben in 2025 geen extreme neerslag of een uitzonderlijk hoge grondwaterstand te verwerken gehad. Wel was 2025 een zeer droog jaar. Ondanks de hogere grondwaterstanden in januari, eindigden we het jaar met een lagere grondwaterstand dan normaal.

Beheer

We werken met onderhoudspartijen om de riolering operationeel te houden. De aanbesteding voor het preventief en correctief onderhoud van de pompen en gemalen hebben we afgerond. Het regulier onderhoud aan de kolken is uitgevoerd. Volgens planning is in Breugel een groot deel van de rioolleidingen (inclusief de zinker onder de Dommel) gereinigd en geïnspecteerd en is op basis van de videobeelden de kwalitatieve toestand van die leidingen beoordeeld. De reparaties aan (de weg boven) het rioolstelsel en huisaansluitingen zijn weer tot 'normale' hoeveelheden gereduceerd na de piek door het hoge grondwater begin 2024. Daarnaast is een rioolstreng voorzien van een nieuwe buis (van kunsthars) in de bestaande betonbuis en zijn de vrij-verval- en de persleiding nabij de Veerstraat/Wilhelminastraat, vervangen. De betonbuis was aangetast door H₂S-gas.

Samenwerking

We werkten met diverse partijen in het Klimaatportaal Zuidoost Brabant (ZOB) samen om doelstellingen op het gebied van stedelijk waterbeheer, droogtebestrijding en riolering te realiseren. Het Klimaatportaal ZOB is een samenwerkingsverband van waterschap De Dommel, provincie Noord-Brabant, Brabant Water en 13 gemeenten. Om invulling te geven aan maatregelen in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water is de samenwerking voortgezet. In het kader van de Droogtestrategie hebben we voortgeborduurd op het eerder uitgevoerde onderzoek naar het maatregelenpakket om de verdrogingsproblematiek tegen te gaan. In 2025 zijn we gestart met de nadere uitwerking van 3 anti-verdrogingsmaatregelen.

Beheerinformatie

De gegevens over het rioolstelsel hebben we verder geactualiseerd om de betrouwbaarheid van de informatie in het beheersysteem te verbeteren. Zo zijn een aantal locaties waar het beheersysteem vragen oproept in het veld onderzocht. De noodzaak tot het actualiseren van de data en het opnemen van nieuwe of revisiegegevens in de data blijft bestaan.

Projecten

Om de riolering operationeel te houden en te optimaliseren hebben we projecten opgenomen. In 2025 hebben we gewerkt aan het project Wateroverlast Gentiaan. Dit project heeft tot doel om de grondwaterstand te beheersen en piekbuien op te vangen. Binnenkort starten we met de werkzaamheden. Ook zijn we in het kader van het centrumplan gestart met het Hemelwaterstructuurplan. Dit plan moet als basis dienen voor het opvangen van piekbuien in het centrum van Son.

4. De openbare ruimte wordt ingericht zodat inwoners op verschillende manieren prettig verblijven, sporten en spelen.

Balans tussen natuurwaarden en recreatie

Conform de toezegging aan de raad hebben wij de eerste vijfjarige beheercyclus van het integraal beheerplan voor bos- en natuurterreinen afgerond met een evaluatie in het veld. De toekenning van een Europese GLB-subsidie (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid) heeft geleid tot de start van de revitalisering van Bosgebied West. Hierbij hebben wij stappen gezet in het hydrologisch herstel en de ontwikkeling van een klimaatrobuust natuurbos. Ter bescherming van de kwetsbare natuur rond het Oud Meer hebben wij het verouderde raster en de toegangspoorten vervangen. Om versnippering tegen te gaan, hebben we daarbij ook overbodig geworden rasters in het noordelijke gebied verwijderd.

Impact van extreme weersomstandigheden

De uitvoering van het natuurbeleid is in 2025 sterk beïnvloed door extreme weersomstandigheden. Na een record nat 2024 volgde een uitzonderlijk droog 2025 met een neerslagtekort van 324 mm. De doorlopende natschade, gevolgd door extreme droogte, heeft geleid tot aanzienlijke uitval in het gemeentelijk boombestand. Hierdoor hebben wij calamiteitenkap moeten inzetten om de veiligheid langs wegen en wandelpaden te waarborgen. Ter voorbereiding op herplant hebben wij 2 bosvakken ten noorden van het Oud Meer voorzien van rasters tegen wildvraat. Dit versterkt de ecologische veerkracht en biodiversiteit op lange termijn.

Recreatieve zonering en participatie

In de intensieve recreatiezone hebben wij de toegankelijkheid hersteld door bospaden en het rolstoelpad in Bosgebied West opnieuw te prepareren. Deze paden waren door langdurige wateroverlast onbegaanbaar. Binnen de extensieve recreatiezone zijn wij gestart met het Europese GLB-project voor bosrevitalisering en hydrologisch herstel, waarbij we de recreatie de komende jaren afstemmen op de ontwikkeling van het natuurbos. Samen met de Bosgroep Zuid-Nederland, het IVN en de scouting hebben wij de Natuurwerkdag en diverse educatieve wandelingen gefaciliteerd. Hierbij heeft de vogelwerkgroep van het IVN de vogelstand rondom het Oud Meer gemonitord, specifiek gericht op watervogels en soorten in het open heide- en overgangsgebied.

Regulering geocaching

Wij stimuleren actieve natuurbeleving in onze bossen en natuurterreinen, waaronder de populaire recreatievorm geocaching. Om de balans tussen dit spel en de bescherming van kwetsbare natuur te waarborgen, hebben wij in 2025 duidelijke richtlijnen opgesteld. Deze regels voorkomen overlast en schade aan de flora en fauna, waardoor een veilig en natuurvriendelijk gebruik van de openbare ruimte gewaarborgd blijft.

Speelplaatsen en bewegingsvoorzieningen

Bij (her)inrichtingen hebben we aandacht voor goede speel- en bewegingsvoorzieningen voor jong en oud. Hierbij concentreren we ons op bestaande locaties. Naast het feit dat kinderen in de speeltuintjes kunnen spelen en bewegen zijn het tevens ontmoetingsplekken voor de ouders. Ze vervullen dus een recreatieve, educatieve en sociale functie. Son en Breugel beschikt in totaal over 38 speelplekken. In 2025 is bij speeltuin De Molenwiek een pumptrack gerealiseerd. Voor dit project zijn middelen ontvangen vanuit de Regio Deal, die volledig zijn ingezet voor de uitvoering. In het kader van de herinrichting zijn daarnaast meerdere bestaande beweegtoestellen binnen de speeltuin verplaatst, zodat een logische en veilige inrichting is ontstaan en de beschikbare ruimte optimaal wordt benut. Om ervoor te zorgen dat de speeltuintjes veilig blijven, inspecteert een externe gecertificeerde inspecteur jaarlijks alle toestellen, inclusief ondergrond. Om veilig en gezond te kunnen spelen zijn in 2025 alle valondergronden in de speeltuinen schoongemaakt, waar nodig omrand en aangevuld met nieuw zand.

5. We stimuleren onze inwoners actief mee te denken, ontwerpen, doen en beheren bij de (her) inrichting van de openbare ruimte in hun buurt.

Inwonerbetrokkenheid en maatschappelijke initiatieven

We hebben in 2025 de actieve betrokkenheid van inwoners bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte versterkt. Om het natuurbewustzijn bij jongeren te vergroten, hebben we samen met basisschool De Stokland een biodiverse haag aangeplant. Met de aanleg van de pumptrack hebben we initiatief van de jeugdgemeenteraad gerealiseerd. Daarbij hebben jongeren zelf het definitieve ontwerp geselecteerd. Tijdens de jaarlijkse Natuurwerkdag hebben 150 deelnemers de heide opgehouden door jonge opslag te verwijderen en takkenrillen aan te leggen voor lokale fauna.

Herinrichting bosrand Gentiaanlaan

In 2025 hebben wij de actieve betrokkenheid van inwoners gestimuleerd door natuurorganisaties IVN en Ecologisch Son en Breugel nauw te betrekken bij de planvorming voor de bosrand aan de Gentiaanlaan. Door de koppelkansen met de aanleg van het middenspanningstracé te benutten, hebben wij de lokale expertise verwerkt in een nieuw ecologisch ontwerp voor deze locatie.

Burgerinitiatief In verbinding met de Dommelvallei

Wij hebben het burgerinitiatief voor de Dommelvallei gefaciliteerd, waarbij bewoners zelf het onderhoud van de bosplantsoenstrook op de overgang van de woonwijk naar het Dommeldal op zich nemen. Dit initiatief voor zelfbeheer versterkt de betrokkenheid van de bewoners bij hun directe leefomgeving en het aangrenzende landschap.

6. We zorgen voor een groene leefomgeving met meer biodiversiteit.

Groen

In 2025 hebben we het beheer van het openbaar groen gericht op versterking van de biodiversiteit. Bij noodzakelijke vervanging van beplanting is bewust gekozen voor meer inheemse en biologisch gekweekte soorten, met een grotere variatie in soortensamenstelling. Hiermee is de ecologische waarde van het groenareaal verder vergroot en werken we aan een toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte.

Ook binnen het onderhoud is de inzet op biodiversiteit geïntensiveerd. We zijn doorgegaan met het omvormen van plantsoenen naar bloem- en kruidenrijk gras en hebben ecologisch en extensief maaibeheer breder toegepast. Deze werkwijze wordt in 2026 structureel vastgelegd in een nieuw beheerbestek.

Het project om ieder jaar eenderde van de straatbomen te inspecteren is afgerond. Bij straatbomen die in 2025 geïnspecteerd zijn indien nodig snoeiwerkzaamheden uitgevoerd.

Voorgaande jaren heeft een deel van het bomenbestand onder druk gestaan door extreme weersomstandigheden. Door de afwisseling van langdurige natte en droge perioden zijn sommige bomen afgestorven. Om veiligheidsrisico's te voorkomen zijn deze bomen gekapt. Voor herplant stellen we een plan op, waarbij we inzetten op klimaatrobuuste en soortenrijke aanplant. Hiermee werken we aan het herstel en de versterking van het bomenbestand in de openbare ruimte.

7. We realiseren en beheren het Natuurnetwerk en versterken zo de natuurbeleving dicht bij huis.

Versterking van het Natuurnetwerk Brabant (NNB)

In 2025 hebben wij belangrijke processtappen gezet om de ecologische samenhang van het Natuurnetwerk in het Dommeldal te vergroten. Binnen het project 'Dommeldal uit de Verf' hebben wij intensief ingezet op het beschikbaar krijgen van landbouwgronden voor natuurinrichting. Dit heeft geleid tot overeenstemming met een grondeigenaar over een grondruil, waarvoor de contractvorming eind 2025 is afgerond. Daarnaast hebben wij als projectgroep opdracht gegeven voor een hydrologische systeemanalyse binnen de natte natuurparel. De afronding hiervan wordt in 2026 verwacht en vormt het vertrekpunt voor het opstellen van toekomstige inrichtingsplannen.

Realisatie Ecologische Verbindingszones (EVZ)

Voor de realisatie van de EVZ Ekkersrijt, die een regionale ecologische verbinding vormt vanaf de Vessem via Eindhoven naar het Dommeldal, hebben wij in samenwerking met het waterschap de watersysteemanalyse voltooid. Deze analyse biedt het kader voor de toekomstige natuurlijke herprofilering van de beek. Voor de noordelijke 'droge' verbindingzone is onderzoek gedaan naar de integratie met de snelfietsroute F58 en de ontsluiting Janssen. Hierbij is gezocht naar een optimaal ontwerp waarin natuurontwikkeling samenvalt met nieuwe infrastructurele functies.

Natuureducatie en actieve inwonersparticipatie

Ter versterking van de natuurbeleving en educatie hebben wij in mei, samen met IVN en Brabants Landschap, een bijeenkomst georganiseerd over het vertalen van biodiversiteitsbeleid naar concreet natuurbeheer. In november hebben wij de verbondenheid van inwoners met de natuur verder vergroot tijdens de jaarlijkse Natuurwerkdag. Met ruim 150 deelnemers, waaronder veel kinderen, hebben wij de heide bij het Oud Meer vrijgezet. Hiermee hebben wij inwoners actief betrokken bij het beheer van het lokale Natuurnetwerk.

8. We stimuleren met inkoop dat marktpartijen overgaan tot duurzame innovaties en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Door de ondertekening van het Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen-manifest (MVOI) en het bijbehorende actieplan MVOI, houden we bij alle aanbestedingen structureel rekening met duurzaamheid, social return en lokale/regionale werkgelegenheid. BIZOB, de WSD en de duurzaamheidsmedewerkers adviseren hierover bij alle inkoopstrategieën. Zo ook in 2025. In de contracten die we hebben aanbesteed in 2025, hebben we zoveel mogelijk duurzame materialen en uitvoeringsmethoden voorgeschreven.

- Bij de aanbesteding van (groen)projecten, bijvoorbeeld het aanbrengen van nieuwe valondergronden bij 13 speeltuinen, stimuleren we het gebruik van milieuvriendelijker (elektrisch) materieel.
- Bij vervanging van de Dommelpas brug is het gebruik van elektrisch materieel 1 van de gunningscriteria geweest. De aannemer heeft uiteindelijk meer elektrisch materieel ingezet dan voorheen is besproken.

- Het oude hekwerk van de inmiddels gesloopte basisschool De Regenboog is hergebruikt bij de nieuwe pumtrack naast speeltuin De Molenwiek.

9. We zetten in op het principe van afval naar grondstof.

In 2025 hebben we de eerste fase van het nieuwe Grondstoffenbeleidsplan 2024-2027 afgerond. We zetten hiermee stappen richting een circulaire samenleving.

Onze belangrijkste ambities hierbij zijn:

- het verbeteren van het inzamelsysteem en deze toekomstbestendig inrichten;
- het verminderen van de hoeveelheid aangeboden afval;
- afvalscheiding en hergebruik stimuleren en daarmee de kwaliteit van grondstoffen verhogen.

In 2025 hebben we verder uitvoering gegeven aan dit Grondstoffenbeleidsplan 2024-2027. Een belangrijke stap in de optimalisatie van ons inzamelsysteem was het chippen van de minicontainers voor restafval en gft-afval. Een project dat in 2025 succesvol is gestart en voor het einde van het jaar is afgerond. Hiermee kunnen we vanaf 1 januari 2026 daadwerkelijk starten met het wegwerken van data-achterstanden en hebben we een accuraat beeld van het aantal en de formaten van onze containers. Bovendien voorkomen we hiermee oneigenlijk gebruik van de containers en maken we het aanbiedgedrag van onze inwoners inzichtelijk.

Naast de aanpak van de minicontainers hebben we in 2025 de oude ondergrondse containers vervangen. Deze gaven veel storingen door ouderdom.

In het kader van de overgang naar een volledig publieke gemeenschappelijke regeling, hebben we op organisatorisch vlak nauw samengewerkt met Blink. Hierbij is gewerkt aan de afronding van de wijziging van het oprichtingsbesluit van de regeling. Voor de borging van onze afspraken hebben we in samenhang de bijbehorende dienstverleningsovereenkomst (DVO) ontwikkeld. De afronding van deze overeenkomst wordt verwacht in het 1e kwartaal 2026.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Mobiliteit

10. Weggebruikers kunnen comfortabel en veilig deelnemen aan het verkeer.

Elke verkeersdeelnemer telt mee. Wij zetten ons in voor een optimale bereikbaarheid, vlotte doorstroming, goede parkeerbalans en een verkeersveilige omgeving. Om kaders te stellen op het gebied van verkeer en vervoer, hebben we een Mobiliteitsvisie vastgesteld waarbij participatie van inwoners en organisaties centraal stond. Volgens deze kaders zetten we de koers voort voor een verkeersveilig en bereikbaar Son en Breugel.

Specifiek in deze is de Visie Verkeersveilige Schoolomgeving opgesteld voor alle basisscholen in de gemeente. Samen met de scholen gaan we uitvoering geven aan deze visie. Bij 1 van de scholen hebben we het afgelopen jaar de "herkenbare schoolomgeving" gerealiseerd. Hierdoor zien weggebruikers dat ze zich in de omgeving van een school bevinden. Dit project gaan we ook bij de rest van de scholen uitrollen. Met een aantal basisscholen hebben we intensief contact over verkeerseducatie.

Daarnaast zijn ook dit jaar weer trainingen verzorgd voor automobilisten gericht op theoretische verkeerskennis en praktijk met als doel de verkeersveiligheid te vergroten.

De snelheidsdisplay's voor gedragsbeïnvloeding zijn volgens een roulerende planning continu ingezet dit jaar. Inwoners konden participeren en een verzoek indienen voor het plaatsen van een snelheidsdisplay. Dit heeft gezorgd voor toevoeging van 31 nieuwe locaties.

In het totaal hebben we 13 verkeersbesluiten genomen.

Om parkeeroverlast te verminderen hebben we voor een deel van Ekkersrijt een parkeerverbod ingesteld. Naast het gegeven dat het verkeerd parkeren is afgenomen, hebben de Boa's nu duidelijke kaders om handhavend op te treden.

11. De kernen en centra zijn goed bereikbaar waarbij we de verkeersmodaliteiten inrichten geprioriteerd volgens het STOMP principe.

- Het afgelopen jaar hebben we diverse overleggen gevoerd op regionaal niveau. Zo zijn er afspraken gemaakt om aan te sluiten op het regionale fietsnetwerk en over een veilige aansluiting op de doorfietsroutes F50 en F58.

Voor de snelfietsroute F50 Veghel-Son/Ekkersrijt is dit jaar de bestuursovereenkomst gesloten tussen de provincie Noord-Brabant, de gemeente Meierijstad en de gemeente Son en Breugel.

Een ongelijkvloerse oplossing voor de fietsers bij de ovatonde (kruising Planetenlaan/Gentiaan) is opgenomen in het Korte Termijn Maatregelenpakket 2. Hiermee komt de herinrichting van deze kruising in aanmerking voor cofinanciering als onderdeel van de F50.

We hebben samen met de provincie Noord-Brabant en de gemeente Best een Addendum voorbereid op de Bestuursovereenkomst F58 voor het plangebied rond de Terraweg.

- Samen met partners als Brainport Bereikbaar en werkgevers/ondernemers op Ekkersrijt, stimuleerden we alternatieve vormen van vervoer als fiets en openbaar vervoer voor woon-werkverkeer.
- We zijn een campagne gestart om inwoners te enthousiasmeren de fiets en het openbaar vervoer te gaan gebruiken.
- Waar mogelijk stimuleerden en faciliteerden we initiatieven voor deelmobiliteit. We participeerden in het traject van de gemeente Eindhoven voor een concessie voor deeltweewielers.
- We hebben actief ingezet op gedragsbeïnvloeding voor diverse doelgroepen in het verkeer. Dit hebben we gedaan op het gebied van communicatie, bewustwording, trainingen en zichtbaarheid. Hiervoor is een jaarplanning gemaakt. Daarnaast sloten we aan bij de Landelijke Campagnekalender Verkeersveiligheid van Veilig Thuiskomen.
- We waren nauw betrokken bij de openbaar-vervoer-concessieaanbesteding van de provincie Noord-Brabant waarbij we actief lobbyen voor een optimaal openbaar vervoer aanbod in Son en Breugel. Behalve voor inwoners die hier afhankelijk van zijn, doen we dit ook voor inwoners en forenzen voor wie het openbaar vervoer een goed alternatief kan zijn ten opzichte van hun eigen auto. Inmiddels is ook de concessie voor Zuidoost Brabant opgestart waarin Son en Breugel actief de belangen van de gemeente vertegenwoordigt.
- Voor de Regionale Bereikbaarheid hebben we het belang van Son en Breugel behartigd in diverse programma's vanuit de Beethovenconvenant en het Brainport bereikbaar convenant, zoals; het Multimodaal Meerjarig Mobiliteitsplan (MMMP), het Korte termijn Maatregelenpakket 1 (KTM1), het Korte Termijn Maatregelenpakket 2 (KTM2), het Bereikbaarheidsakkoord route gebonden projecten, de Meerjarig Multimodale Agenda MMA), BO MIRT, de Brainporthubs (ABG), specifiek de Brainport hub A50, en de ov concessie Oost en Zuidoost.
- Voor het bereikbaar houden van de Brainportregio zijn we gestart met de voorbereidingen voor het aanleggen van 6 Brainport Hubs. Een van de Brainport Hubs wordt aan de A50 aangelegd waarbij Son en Breugel onderdeel is van het zoekgebied. Voorbereidingen voor de planstudie zijn opgestart. Ook is intensief overleg gevoerd over de governance en de exploitatie van de Brainport Hubs. Vanwege de A50 Brainport Hub is Son en Breugel in 2025 onderdeel van alle 3 de projectteams geweest.
- Samen met de ondernemersvereniging Ekkersrijt waren we met de lobby bezig voor de Tweede Aansluiting Ekkersrijt.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost behartigt de belangen van de gemeenten in onze regio op de terreinen van: brandweezorg, geneeskundige hulpverlening in de regio, rampenbestrijding en crisisbeheersing en de gemeenschappelijke meldkamer.

De brandweer reageert op spoedeisende hulpvragen van burgers, instellingen en bedrijven. De GHOR organiseert en coördineert geneeskundige hulpverlening in de regio.

VRBZO heeft onze gemeente ondersteund met risicocommunicatie en activiteiten om brand te voorkomen en alles wat hiermee verband houdt.

Binnen Bevolkingszorg werkt onze gemeente samen met VRBZO in de voorbereiding op en daadwerkelijke uitvoering van rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant voert namens de gemeente de vergunningverlenings-, toezicht- en handhavingstaken uit op het gebied van milieu. In 2025 zijn er met de ODZOB in Son en Breugel 96 vergunningsverleningszaken gestart. Hiervan zijn er 81 afgerond. Binnen de toezicht en handhavingstaken zijn 68 administratieve en fysieke controles uitgevoerd. Daarnaast ondersteunt de ODZOB de gemeente op het gebied van allerlei milieu gerelateerde zaken zoals bodem, externe veiligheid, fijn stof, geuremissies, meldingen etc.. Als inwoners overlast ervaren van bedrijven (denk aan bijvoorbeeld geur- en geluidklachten), kunnen zij een melding indienen bij de Milieu Klachten Centrale (MKC). De meldingen in onze regio worden vervolgens doorgegeven aan de geconsigneerden van de ODZOB. De consignatiedienst staat 24/7 klaar om snel ter plekke te zijn als er zich in Zuidoost-Brabant een incident voordoet met mogelijke gevolgen voor de omgeving.

- In 2025 is er vooral gewerkt aan de bekendheid en zichtbaarheid van de consignatiedienst.
- Het Regionaal Innovatief Lucht Meetnet (ILM), waarvan de ODZOB deel uitmaakt, ontwikkelt zich van luchtkwaliteitsmetingen in 2.0 naar een nieuwe aanpak met ILM 3.0, waarbij de focus ligt op het traceren van de bronnen van vervuiling. Daarbij worden meerdere extra meetpunten in onze gemeente en andere deelnemende gemeenten geplaatst om zo nauwkeurig inzicht te krijgen in de hoeveelheid en samenstelling van de uitgestoten vervuilende stoffen.
- Daarnaast is er gewerkt aan de Kaderrichtlijn Water en, samen met de andere Dommelgemeenten, bezwaar gemaakt op de omgevingsvergunning van Nyrstar (lozing in de Dommel).

Reiniging Blink

De gemeenschappelijke regeling Reiniging Blink voert namens de gemeente de afvaltaken uit door:

- De inzameling van huis- aan huisafval.
- Exploitatie van de milieustraat.
- (Digitale) dienstverlening naar de inwoners met betrekking tot afval.
- Beleidsadvisering.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo (afwijking budget 2025) wordt weergegeven als positief als het gerealiseerde bedrag hoger is dan de begroting. Bij de lasten is een positief bedrag dus een nadeel, bij de baten een voordeel. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Afwijking budget 2025
Lasten				
0.10 Mutaties reserves programma 3	77	77	77	0
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	1.086	1.147	1.151	3
1.2 Openbare orde en Veiligheid	978	983	1.115	132
2.1 Verkeer en vervoer	2.491	2.755	2.739	-16
2.2 Parkeren	30	5	6	1
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.807	1.889	1.963	74
7.2 Riolering	1.137	1.117	1.128	11
7.3 Afval	2.190	2.195	2.330	135
7.4 Milieubeheer	961	1.609	1.448	-161
Totaal Lasten	10.758	11.777	11.957	179
Baten				
0.10 Mutaties reserves programma 3	260	335	227	-108
1.2 Openbare orde en Veiligheid	10	10	21	11

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Afwijking budget 2025
2.1 Verkeer en vervoer	67	183	161	-22
2.2 Parkeren	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	154	154	185	31
7.2 Riolering	1.800	1.800	1.803	4
7.3 Afval	2.774	2.784	2.902	117
7.4 Milieubeheer	375	1.011	810	-202
Totaal Baten	5.441	6.278	6.109	-168
Saldo (baten -/- lasten)	-5.317	-5.500	-5.847	-348

Analyse

3. Fysieke en veilige leefomgeving	I/S	Bedrag
7.2 Riolering		80.000
Er is gestart met het opstellen van een hemelwaterstructuurplan in het kader van de centrumvisie. Het hemelwaterstructuurplan omvat het centrum van Son, de Breeakker en 't Harde Ven. In dit plan wordt een rioolstelsel voor het bergen en afvoeren van neerslag nader uitgewerkt. Daarnaast is er nog onderzoek uitgevoerd naar oplossingsrichtingen voor enkele locaties waar wateroverlast optreedt bij heftige neerslag. Deze werkzaamheden waren vooraf niet begroot (nadeel van € 33.000). Verder zijn de kosten van de benodigde reparaties aan de pompen en gemalen (inclusief de vervanging van onderdelen) hoger uitgevallen dan begroot (€ 26.000). Deze zijn niet op voorhand bekend omdat de noodzaak tot reparatie of vervanging voortkomt uit de jaarlijkse onderhoudsronde. Daarnaast is het soms nodig om direct in te grijpen bij storingen. Er waren kosten voor de inhuur van de rioolbeheerder begroot. Bij vast dienstverband worden loonkosten op de post loonkosten geboekt. De loonkosten drukken wel op het rioleringsbudget omdat deze worden doorbelast maar komen niet meer in deze post terug. Dit zorgt voor een voordeel op de inhuurkosten van € 132.000. Doordat er minder afkoppelsubsidies zijn verstrekt zijn de lasten met € 54.000 lager dan begroot. De voor- en nadelen op het taakveld riolering leiden per saldo tot een onttrekking aan de voorziening die lager is dan begroot (nadeel van € 47.000).		
7.3 Afval		-42.000
Door een lager aanbod van restafval waren de verwerkingskosten lager (voordeel van € 57.000). Bij oud papier waren de opbrengsten hoger en ook de verwerkingskosten lager. Dit zorgde voor een voordeel van € 56.000. Omdat de totale lasten voor afval lager waren dan begroot, was de storting in de voorziening afval hoger dan begroot. Dit zorgt voor een nadeel van € 155.000		
7.4 Milieubeheer		-52.000
Het nadeel van € 52.000 is te verklaren doordat de geraamde leges niet zijn binnengekomen (nadeel van € 32.000). Daarnaast bestaat het tekort uit de afrekening van het werkprogramma van de ODZOB.		
0.10.3 Mutaties reserve programma 3		-108.000
Voor de volgende onderwerpen was de begrote dekking vanuit de reserve Vrije bestedingsruimte niet nodig: - Beheerplan kunst in de ruimte; - Verkeersveiligheid. Daarnaast was er vanuit de dekkingsreserve voor kapitaallasten minder nodig door lagere kapitaallasten Combigebouw.		
Kapitaallasten		-131.000
Het nadeel op de kapitaallasten heeft voornamelijk betrekking op hogere kapitaallasten voor riolering.		
Directe salarislasten en overhead		-192.000
Zie de algemene toelichting en inleiding bij programma's		
Overig		97.000
Totaal		-348.000

Programma 4. Economische en ruimtelijke ontwikkeling

Portefeuillehouder(s)

Mireille Bonnier
Jelle de Jong
Steven Grevink

Inleiding

De fysieke leefomgeving kent diverse abstractieniveaus.

In het programma Fysieke en Veilige leefomgeving komen vooral de tactische en operationele kant van de leefomgeving aan de orde. Het programma Economische en Ruimtelijke ontwikkeling richt zich meer op de visie en de strategische kant van deze leefomgeving. Er is natuurlijk wel overlap tussen de programma's omdat de scheidslijn tussen het strategische en het tactische abstractieniveau niet zo scherp is. Een voorbeeld daarvan is het onderwerp natuur en landschap: enerzijds hebben we een visie en sluiten we qua strategie aan bij lopende regionale ontwikkelingen ('Dommeldal uit de verf' en Van Gogh Nationaal Park), anderzijds moeten we ook natuur en groen aanleggen en onderhouden. Door visievorming op het ruimtelijk beleid en de uitvoering daarvan leveren we een bijdrage aan een levendig, groen en vitaal dorp en een gezonde en leefbare leefomgeving. Onze strategische inzet richt zich vooral op ons regionaal handelen en de doorwerking daarvan naar het lokale niveau. Dit programma richt zich ook op de duurzame economische structuur van de gemeente.

Wat wilden we bereiken?

Thema	Doelstellingen
Omgevingswet	1. Uitvoering geven aan een adequate uitvoering van de omgevingswet in de vorm van vergunningen en procedures (BOPA's en wijzigen van het omgevingsplan). 2. Doorontwikkeling van de omgevingsvisie. 3. Het opstellen van het omgevingsplan Son en Breugel. 4. Het opstellen van de "beslisboom" in het omgevingsloket. 5. Zorgen voor een tijdige en adequate afhandeling van ruimtelijke initiatieven. 6. Met een vastgesteld woonprogramma voorzien in kwalitatief gewenste woningbouwlocaties ten behoeve van een diversiteit aan doelgroepen.
Duurzaamheid	7. Son en Breugel wil een klimaat neutrale gemeente zijn. 8. Son en Breugel moet in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig zijn. 9. We verhogen biodiversiteit in ons buitengebied en bebouwd gebied. 10. We koesteren de landschappelijke kwaliteit.
Economie	11. Ekkersrijt blijft een economische toplocatie binnen het Brainport ecosysteem aanvullend op de andere toplocaties in de regio. 12. We onderhouden nauwe contacten met de ondernemers en scheppen randvoorwaarden waarmee het aantrekkelijk blijft voor ondernemers zich in de centra te vestigen.
Regio	13. Door in regionaal verband samen te werken met andere overheden en organisaties werken we efficiënt en benutten elkaars kwaliteiten om de ontwikkeling in de Brainportregio mogelijk te maken.

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Plan van Aanpak Implementatie Omgevingswet Son en Breugel (Implementatieprogramma Omgevingswet)	2016 - 2029	6 december 2016	
Omgevingsvisie Son en Breugel; OOG op een zonnige toekomst!	2022-pm	19 mei 2022	Voorjaar 2026
Volkshuisvestingprogramma gemeente Son en Breugel; bouwen aan gemeenschappen		3 april 2025	
Gebiedsprogramma Centrum Dorpshart aan de Dommel	2025 e.v.	21 juni 2012	Vervalt na vaststelling Uitwerkingsprogramma Centrumvisie Son
Gebiedsprogramma Ekkersrijt		n.t.b.	
Gebiedsprogramma Sonniuswijk	2025 e.v.	27 februari 2025	

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Uitwerkingsprogramma Nota kostenverhaal		27 mei 2025	Vastgesteld door college vanwege gewijzigde bevoegdheid door Omgevingswet
Afsprakenkader Wonen 2017 SGE	2017 e.v.	21 december 2017	
Visie op Wonen Stedelijk Gebied Eindhoven	2019 e.v.	22 augustus 2019	
Regionale Woondeal Zuidoost Brabant 2025	doorkijk naar 2040		Vastgesteld door college d.d. 25 november 2025
Huisvestingsverordening gemeente Son en Breugel 2025-2029	2025-2029	3 april 2025	
Landschapsinvesteringsregeling gemeente Son en Breugel	2013 e.v.	29 augustus 2013	
Nota Grondbeleid	2020-2024	17 december 2020	
Masterplan Ekkersrijt	2015 e.v.	12 november 2015	Herijking via Gebiedsprogramma Ekkersrijt
Visie Sciencepark	2017 e.v.	21 december 2017	Herijking via Gebiedsprogramma Ekkersrijt
Regionale programmering werklocaties		n.v.t	Visie en uitvoeringsstrategie vastgesteld op 4 juli 2024 tijdens Omgevingsdag. Uitvoeringsagenda vastgesteld op 3 juli 2024 tijdens Omgevingsdag
Regionale Detailhandelsvisie 2023	2023 e.v.	23 november 2023	
Regionale Energie Strategie MRE	2021-2023	Q4 2021	Herijking via Regionale Energietransitie 2.0 in 2026
Transitievisie Warmte	2021-2026	Q4 2021	Herijking via Warmteprogramma in 2026
Ontwikkelvisie de Breeakker -noordelijk deel-		12 december 2024	

Wat hebben we ervoor gedaan?

Omgevingswet

1. Uitvoering geven aan een adequate uitvoering van de omgevingswet in de vorm van vergunningen en procedures (BOPA's en wijzigen van het omgevingsplan).

In 2025 hebben we verder invulling gegeven aan onze wettelijke verplichtingen binnen de Omgevingswet. Tegelijkertijd is steeds meer inzicht ontstaan in de werking van de diverse instrumenten van de Omgevingswet. Ervaringen daarin nemen we mee in de nieuwe werkprocessen die zijn ingericht in relatie tot de Omgevingswet.

2. Doorontwikkeling van de omgevingsvisie.

In 2025 hebben we de "Omgevingsvisie Son en Breugel; OOg op een zonnige toekomst!" (versie 2.0) geactualiseerd en als ontwerp ter inzage gelegd. Hierbij zijn de uitgewerkte thematische en gebiedsprogramma's en nieuw vastgesteld (regionaal) beleid verwerkt. De nieuwe Omgevingsvisie is eind 2025 aangeboden aan de gemeenteraad voor vaststelling in 2026.

Gebiedsprogramma's

- De gebiedsvisie Sonniuswijk is op 27 februari 2025 vastgesteld door de gemeenteraad. Naar aanleiding hiervan zijn diverse planinitiatieven opgepakt en hebben we een start gemaakt met de opdracht voor het uitvoeringsprogramma. Binnen het overkoepelende project Sandwyck hebben we samengewerkt met buurgemeenten Best en Meierijstad en waterschap de Dommel aan gemeentee overstijgende opgaven: samenbrengen van gemeenschappelijke ambities en de zoektocht naar de beste manier om met alle provinciale- en rijksregelingen om te gaan. De 4 samenwerkende partijen hebben een ambitieverklaring ondertekend.
- De centrumvisie Son en Breugel 'Dorpshart aan de Dommel' is op 5 juni 2025 vastgesteld door de gemeenteraad. De ambities vanuit de centrumvisie zijn: groen centrum, fietser en voetganger centraal, barrière Nieuwstraat opheffen, levendig centrum, waterstrategie, meer woningen in het centrum en parkeren aan de randen. We hebben een start gemaakt met de opdracht voor het uitvoeringsprogramma.

Thematische programma's

- Volkshuisvestingsprogramma vastgesteld op 3 april 2025, zie punt 6.
- Uitwerkingsprogramma Kostenverhaal vastgesteld op 27 mei 2025.
- Mobiliteitsplan volgend op de mobiliteitsvisie (2024), zie programma 3.

3. Het opstellen van het omgevingsplan Son en Breugel.

Op 1 januari 2024 hebben we als overgangmaatregel een 'Omgevingsplan van rechtswege'. Tot 2032 hebben we de gelegenheid dit 'Omgevingsplan van rechtswege' om te zetten naar een "Omgevingsplan gemeente Son en Breugel". We hebben de werkzaamheden voor het opstellen van het ontwerp van de "Omgevingsplan gemeente Son en Breugel" in 2025 voortgezet, zodat we het ontwerpplan in 2026 in procedure kunnen brengen.

4. Het opstellen van de “beslisboom” in het omgevingsloket.

Onder de Omgevingswet wordt van gemeenten verwacht om de regels toegankelijker te maken voor inwoners en bedrijven. Dit gebeurt met zogenaamde Toepasbare Regels in de vorm van beslisbomen in het Omgevingsloket. In 2025 hebben we hier een start mee gemaakt. We zijn aan de slag gegaan met de software en de werking van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

5. Zorgen voor een tijdige en adequate afhandeling van ruimtelijke initiatieven.

We hebben ons ingezet voor een tijdige afhandeling van verzoeken en initiatieven.

6. Met een vastgesteld woonprogramma voorzien in kwalitatief gewenste woningbouwlocaties ten behoeve van een diversiteit aan doelgroepen.

De ambitie die de raad heeft vastgelegd in de "Omgevingsvisie Son en Breugel; OOg op een zonnige toekomst!" vraagt op het gebied van wonen om een minimale toename van 700 woningen tot 2040. Het collegeprogramma vraagt om de realisatie van 250 wooneenheden in de periode 2022-2026. Daarnaast hebben we ons als gemeente gecommitteerd aan de Regionale Woondeal, Versnellingsopgave en andere regionale afspraken.

- De werkzaamheden voor de lopende woningbouwprojecten zetten we voort.
- Naar aanleiding van het op 3 april 2025 door de raad vastgestelde 'Volkshuisvestingsprogramma gemeente Son en Breugel; Bouwen aan gemeenschappen' blijven we locaties monitoren die in aanmerkingen (kunnen) komen voor woningbouw.
- Om meer grip te krijgen op de woningmarkt en grondposities, overwegen we strategische aankopen.
- Een ander middel om grip te houden op de woningmarkt is de toepassing van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvvg). Inmiddels wordt dit in het kader van de Omgevingswet voorkeursrecht genoemd. Op 20 april 2023 heeft de gemeenteraad o.a. het besluit genomen om dit voorkeursrecht te vestigen op een deel van de wijk Breeakker. De ontwikkelvisie voor dit deel van de wijk is in 2025 omgezet naar de 'ontwerp wijziging omgevingsplan gemeente Son en Breugel, eerste wijziging Breeakker-noordelijk deel'.
- Andere doelgroepen (asielzoekers, Oekraïners, statushouders, arbeidsmigranten, flexwerkers e.d.) vragen om de inzet van (flexibele) woonlocaties. Operationalisering hiervan is noodzakelijk om ook tegemoet te komen aan wettelijke verplichtingen en regionale afspraken. Daarvoor ontwikkelen we locaties en overleggen we met initiatiefnemers en betrokken partijen. In 2025 is onderzoek gedaan naar diverse mogelijkheden.
- Het college heeft meerjarige Prestatieafspraken gemaakt met Woonstichting 'thuis en Woonbedrijf. Deze worden waar nodig jaarlijks geactualiseerd. Deze update heeft in 2025 met Woonstichting 'thuis ook plaatsgevonden.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Duurzaamheid

7. Son en Breugel wil een klimaat neutrale gemeente zijn.

In 2025 continueren we onze inzet om de transitie naar een fossielvrije samenleving te versnellen. We geven hierbij veel vrijheid aan inwoners, organisaties en bedrijven om aan de voorkant mee te denken over uitvoerbare plannen.

Energiebesparing, Isolatie en Natuur

Energiebesparing is een randvoorwaarde voor een succesvolle energietransitie. Om inwoners hierbij financieel en praktisch te ondersteunen, hebben we in 2025 een programma ontwikkeld om de rijksmiddelen (SPUK Energiearmoede en SPUK Lokale Aanpak Isolatie) doelgericht in te kunnen zetten. In 2026 gaan deze programma's daadwerkelijk lopen.

Eind 2024 kende het collectieve project 'De Groene Zone Isoleren' een positieve start. Helaas kwam het project eind 2025 compleet stil te liggen door het faillissement van de uitvoerende partij, Winst uit je Woning. Positief is dat er geen financieel gedupeerde inwoners zijn. In regionaal verband werken we de scenario's uit voor een doorstart of nieuwe aanbesteding.

Daarnaast willen we isolatiewerkzaamheden grootschalig kunnen faciliteren zonder de regels voor beschermde diersoorten te overtreden. Hiervoor is een Soorten Management Plan (SMP) nodig. In het voorjaar van 2025 zijn we daarom gestart met een ecologische Quickscan en een huismusonderzoek, waarbij we actief lokale vrijwilligers betrekken. In september 2025 zijn we gestart met de aanbesteding voor het complete SMP.

Ondersteuning van Inwoners en Betrokkenheid

Onze inwoners kunnen voor laagdrempelig advies terecht bij SonEnergie en het Regionaal Energieloket. Omdat de Europese EPBD IV-richtlijn nieuwe eisen stelt aan energieloketten en het huidige contract in 2026 afloopt, hebben we een verkenning opgestart voor hoe we hiermee in de toekomst verder gaan.

Tijdens de Nationale Klimaatweek (10 tot 16 november) hebben we gecommuniceerd over onze duurzaamheidsinitiatieven via een speciale klimaatoplage in de lokale krant. Tevens werden er intern binnen de gemeentelijke organisatie duurzame challenges gehouden om het goede voorbeeld te geven.

Energieopwekking, Netcongestie en laden

Het elektriciteitsnetwerk in de regio zit op slot. Samen met netbeheerder Enexis zijn we daarom in 2025 doorgeslagen met de proactieve verzwaring van het midden- en laagspanningsnetwerk. Vanwege de toename van de netcongestie en de definitieve afschaffing van de salderingsregeling is in regionaal overleg besloten om het project 'De Groene Zone Zonnepanelen' te beëindigen; het financiële voordeel voor deelnemers was te onduidelijk en beperkt geworden.

Voor grootschalige energieopwekking hebben we in 2025 de gebiedsvisie voor Sonniuswijk afgerond waarin ruimte is voor een energielandschap. Aansluitend hierop is gestart met een integrale ontwikkelstudie.

We nemen ook in 2025 deel aan de collectieve concessie voor de plaatsing, het beheer, onderhoud en exploitatie van publieke laadinfrastructuur. Deze loopt tot en met 2028. In 2025 zijn er 3 verkeersbesluiten genomen voor het aanwijzen van 18 parkeerplaatsen voor het laden van elektrische auto's. Het laadvolume van de openbare laadpalen uit eerder genoemde concessie kende in 2025 een stijging van ruim 33% ten opzichte van 2024, waarmee de geleverde stroom goed was voor bijna 3,8 miljoen emissievrije kilometers.

Tot slot hebben we ten aanzien van aardgasvrij wonen de lessen uit het Wijkuitvoeringsplan 't Zand vertaald naar concrete acties. Deze acties zijn meegenomen met de herijking van de transitievisie warmte in het warmteprogramma 2.0.

Ondernemers en Bedrijventerreinen

Samen met de ondernemers, provincie Noord-Brabant en waterschap De Dommel hebben we op Ekkersrijt de aanpak 'De Grote Oogst' gecontinueerd. Binnen dit traject zijn pilots georganiseerd, waaronder de inzet van een energiehub-regisseur, met als doel bedrijven toch te laten groeien ondanks de huidige capaciteitsproblemen op het energienet en circulaire trajecten.

8. Son en Breugel moet in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig zijn.

De gevolgen van de klimaatverandering worden steeds meer merkbaar. We krijgen te maken met langere periodes van hitte, droogte en met stevige hoosbuien. Dit leidt niet alleen tot overlast, maar kan ook tot economische schade en gezondheidsrisico's leiden.

We werken daarom aan een klimaatbestendig en waterrobuust Son en Breugel. Bijvoorbeeld door meer ruimte te creëren voor water en groen, zodat we verdroging en hittestress tegengaan. Samen met gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk hebben we afspraken gemaakt om in 2050 klimaatveerkrachtig en waterrobuust ingericht te zijn (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018).

We zijn gestart met een pilot op Ekkersrijt voor de aanpak voor klimaatadaptatie voor Son en Breugel. In de aanpak kijken we naar de openbare en particuliere ruimte. Zo geven we ook aan wat bedrijven hier zelf aan kunnen doen. Ook bekijken we hoe we dit proces verder kunnen organiseren.

Aanpak klimaatbestendige leefomgeving

In 2025 hebben wij de uitvoeringsstrategie voor een klimaatbestendig Son en Breugel verder vormgegeven. In SGE verband is gewerkt aan de doorontwikkeling en implementatie van de 'Rekentool Klimaatopgave'. Deze online tool stelt ontwikkelaars, bouwers en particulieren in staat om per project de vereiste waterberging en de noodzakelijke hoeveelheid groen te berekenen. Hiermee borgen wij dat woningbouwprojecten aantoonbaar bijdragen aan het voorkomen van hittestress en wateroverlast.

Klimaatrobuuste bodem en natuur

In 2025 hebben wij verder ingezet op de omvorming van onze natuurgebieden naar een groter aandeel loofboomsoorten. Daarmee dragen wij bij aan verbetering van strooiselopbouw en bodemvochtregulatie op de lange termijn. Deze aanpak ondersteunt onze ambitie om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te zijn.

9. We verhogen biodiversiteit in ons buitengebied en bebouwd gebied.

In 2025 hebben wij met de Dommelvallei-gemeenten gewerkt aan een gezamenlijke gebiedsgerichte aanpak voor de biodiversiteit. Deze samenwerking is gericht op het verbeteren van de basiskwaliteit natuur in gebieden waar natuur niet de hoofdfunctie is. Daarnaast hebben wij door ons partnerschap in het Van Gogh Nationaal Park gefaciliteerd dat lokale agrariërs en grondeigenaren aanspraak kunnen maken op regelingen zoals 'Brabants Bodem' en 'Brabant Behaagt'. Hiermee is de verhoging van de biodiversiteit op particuliere erven en bedrijven binnen Son en Breugel direct ondersteund.

10. We koesteren de landschappelijke kwaliteit.

Stimuleringsregeling Landschap (StiLa)

In 2025 hebben wij de eerste StiLa-periode afgerond met 6 ondertekende overeenkomsten. Dit heeft geresulteerd in de aanleg en het beheer van 1.453 m² houtsingels, 36 meter heg, een poel, 22 bomen en een wandelpad van 400 meter. Met deze resultaten hebben wij bijgedragen aan de provinciale ambitie voor 10% groenblauwe dooradering in 2050. Voor de periode tot 2030 hebben wij met de provincie een nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor de Stimuleringsregeling Landschap getekend.

LEADER en Het Groene Woud

In samenwerking met Het Groene Woud hebben wij een werkatelier georganiseerd voor inwoners. Hierbij zijn lokale initiatiefnemers gekoppeld aan experts om plannen voor natuur en water verder uit te werken tot concrete subsidieaanvragen.

Van Gogh Nationaal Park

Via het partnerschap in het Van Gogh Nationaal Park hebben wij de continuïteit van het landschapsbeheer ondersteund. Dit heeft mede geleid tot de verlenging van de provinciale beheersubsidies voor landschapselementen van 6 naar 30 jaar. Hiermee hebben wij langdurige zekerheid gecreëerd voor het beheer van de groenblauwe dooradering door lokale agrariërs en grondeigenaren.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Economie

11. Ekkersrijt blijft een economische toplocatie binnen het Brainport ecosysteem aanvullend op de andere toplocaties in de regio.

Om de positie van Ekkersrijt als economische toplocatie in de Brainportregio te behouden is een veelzijdige aanpak nodig. Belangrijk daarbij is de samenwerking met de ondernemers, vastgoedeigenaren en andere stakeholders in het gebied. Naast de projecten en processen waar we ze bij betrekken, hebben we het afgelopen jaar weer vele individuele gesprekken met hen gevoerd. Deze gesprekken vonden plaats in het kader van zowel concrete bedrijfsplannen, het onderhouden van goede relaties en het gevoel houden met ontwikkelingen in het bedrijfsleven. Belangrijk onderdeel daarvan is de structurele samenwerking met de Ondernemersvereniging Ekkersrijt (OVE), ieder kwartaal heeft met de OVE het kwartaaloverleg plaatsgevonden. Met de werkgroep Science Park, waarin ondernemers, vastgoedeigenaren en de gemeente vertegenwoordigd zijn, is voorbereidend werk verricht om te komen tot de deelgebiedvisie Science Park. Er heeft zowel ambtelijk als bestuurlijk overleg plaatsgevonden over de 2de aansluiting van Ekkersrijt op de A50.

Samen met de provincie, het waterschap, de OVE en individuele bedrijven hebben we in 2025 via de Grote Oogst aanpak weer stappen gezet in het toekomstbestendig maken van Ekkersrijt. Hierbij werken we aan de hand van specifieke thema's om de verschillende projecten gericht vorm te geven. Binnen de energietransitie hebben we samen met Brainport Development vervolgcacties gezet die uit het verkennend onderzoek van 2024 kwamen. Met de beoogde gezamenlijke oplossingen kan zowel de netcongestie aangepakt worden als de groei van duurzame energie gestimuleerd worden. De focus is gelegd op de partijen voor wie de urgentie het grootst is. Doormiddel van simulaties wordt de businesscase en de haalbaarheid van verschillende oplossingen onderzocht, zoals voor groepstransportovereenkomsten, collectieve laadpleinen en het vergroten van de lokale afzet van duurzame energie.

Om hergebruik van materialen op Ekkersrijt te versterken werken we samen met stichting Indusym. We hebben ingezet op het bevorderen van circulaire kennis en circulaire handvaten. De materiaalstromen op Ekkersrijt zijn in kaart gebracht en er hebben zes collectieve inzamelrondes plaatsgevonden. Samen met Wageningen Universiteit is er een routekaart voor circulair Ekkersrijt gemaakt. Er is een provinciaal kunststofketenproject opgestart (doorontwikkeling via Brainport Development) en een businesstrack Remanufacturing georganiseerd. Dit heeft geresulteerd in 4 bedrijven die zijn toegetreden tot het Remanufacturing Collectief Brabant.

In het tweede kwartaal van 2025 is er een impuls gegeven aan het verblijfsklimaat en de biodiversiteit in het gebied door het herinrichten van het groen op de Meubelboulevard. De werkzaamheden zijn onderdeel van de uitvoering van de Groenvisie Ekkersrijt. Daarnaast hebben we het in 2023 gestarte proces, om samen met ondernemers en eigenaren het Sciencepark door te ontwikkelen, voortgezet. Deze werkgroep heeft afgelopen jaar wederom enkele concrete acties uit de Visie Sciencepark uitgevoerd, waaronder het zetten van stappen naar de realisatie van de lunchwandelroutes. Zo werken we aan het vergroten van de aantrekkelijkheid van het terrein en de gezondheid, betrokkenheid en verbinding van medewerkers met de omgeving.

12. We onderhouden nauwe contacten met de ondernemers en scheppen randvoorwaarden waarmee het aantrekkelijk blijft voor ondernemers zich in de centra te vestigen.

We vinden het belangrijk dat ondernemers goed met ons en ook met elkaar samenwerken. Dit zorgt ervoor dat Son en Breugel een fijne plek is om te ondernemen in het centrum van het dorp, in de wijken en natuurlijk ook op bedrijventerrein Ekkersrijt.

We hebben regelmatig overleg gehad met verschillende (groepen) ondernemers en de belangenorganisaties zoals de Ondernemersvereniging Son en Breugel (OVSB), Ondernemersvereniging Ekkersrijt (OVE), VNO-NCW, het centrumteam en de diverse evenementenorganisaties.

We hebben samen gewerkt aan versterking van het centrum door onder andere de vaststelling van de centrumvisie en het opstellen van het evenementenbeleid.

Het centrumteam, dat bijdraagt aan een levendig centrum, zet in op het organiseren van activiteiten dat de aantrekkelijkheid van het centrum versterkt en leefbaarheid verbetert. Wij helpen hen hierbij. Het blijft een uitdaging om alle winkeliers in het centrum actief te laten meedoen aan activiteiten. Het is echter belangrijk dat we hieraan gezamenlijk blijven werken voor de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van het centrum.

We hebben bijeenkomsten bezocht en georganiseerd: een bijeenkomst op de Dag van de Ondernemer, de ondernemersavond georganiseerd door de Lionsclub en netwerkbijeenkomsten van de ondernemersverenigingen OVE en OVSB.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Regio

13. Door in regionaal verband samen te werken met andere overheden en organisaties werken we efficiënt en benutten elkaars kwaliteiten om de ontwikkeling in de Brainportregio mogelijk te maken.

Samenwerking binnen MRE en SGE

Op het gebied van economische en ruimtelijke ontwikkeling werken we in de Metropoolregio Eindhoven (MRE; de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant) en het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE; Eindhoven, de 7 randgemeenten en Helmond) voor verschillende thema's regionaal samen.

In de MRE werken we samen op de thema's Economie, Energietransitie, Mobiliteit, Ruimte & Wonen en Vitale groene leefomgeving (voorheen Transitie Landelijk Gebied).

In het SGE werken we samen op de thema's Economie, Ruimte, Voorzieningen & Evenementen en Wonen.

In alle bestuurlijke en ambtelijke overleggen van zowel MRE als SGE hebben we actief deelgenomen en inhoudelijke inbreng geleverd. Hiermee hebben we, samen met de andere gemeenten, bijgedragen aan de uitvoering van het Samenwerkingsakkoord MRE 2023-2026, de Brainportdeal, de Beethovendeal en de Samenwerkingsagenda SGE 2022-2026.

Binnen MRE en SGE wordt gewerkt aan opgaven die voortkomen uit de ontwikkelrichtingen in Zuidoost Brabant. De schaalessprong die in Zuidoost-Brabant / de Brainportregio plaatsvindt is richtinggevend voor een groot deel van de werkzaamheden van MRE. Zo is de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant opgesteld als hulpmiddel om de juiste keuzes te kunnen maken met het oog op brede welvaart. De werkzaamheden binnen de verschillende thema's liggen in het verlengde van de schaalessprong en de ontwikkelstrategie. Ook de met het Rijk gesloten Brainportdeal en Beethovendeal hebben invloed gehad op de uitgevoerde werkzaamheden.

In MRE-verband wordt ook gewerkt aan het Brabants Programma Landelijk Gebied, de Regionale Energiestrategie (RES), Novex De Peel en NOVEX stedelijk Brabant. In SGE-verband is de focus via enkele thema's volledig gericht op de stedelijke schaalessprong.

Meest in het oog springende onderwerpen waar in MRE- en SGE-verband samen aan gewerkt is, zijn:

- Actualisatie MIRT
- Input Jaarplan Brainport Development
- Regionaal uitgifteprotocol nieuwe uitgifte bedrijventerreinen
- Uitvoeringsagenda van het Regionaal Programma Werklocaties voor Zuidoost-Brabant
- Versnellen uitrol laag- en middenspanningsnetwerk (Uitvoeringsprogramma Toekomstbestendig Elektriciteitsnetwerk Brainport (UTEb))
- Regionale warmtebronnenstrategie
- Ontwikkelvisie Gulbergen
- Korte Termijn Maatregelenpakket 2
- Meerjarig Multimodaal Mobiliteitspakket
- Rekentool klimaatopgaven
- Doorontwikkeling Regionale Ontwikkelstrategie
- Project Groenblauwe structuren
- Programma vitale groene leefomgeving als doorontwikkeling van het thema vitaal landelijk gebied
- Voorzieningen en evenementen
- Regionale Voorzieningenstrategie
- Regionale Woondeal Zuidoost-Brabant 2025
- Huisvestingsverordening 2025-2029
- Subsidieverordening Woningbouwversnelling Beethoven Vastgoed Exploitatie
- Opheffen Bestuurscommissie RHCE en instellen vaste Commissie van advies voor RHCE
- Overdrachtsdocument MRE voor nieuwe bestuursperiode
- Samenwerkingsagenda's Meierijstad, Weert en Venlo

Kwaliteitssprongtafel

De wethouders Sociaal domein uit de MRE-gemeenten hebben in gezamenlijkheid en onder eigen regie gewerkt aan de opzet en positionering van de Kwaliteitssprongtafel. Deze tafel heeft als doel de impact van de schaalessprong op de samenleving in goede banen te leiden.

Dommeldal uit de Verf

In 2025 hebben wij de visie van 'Dommeldal uit de Verf' verder verankerd in de Omgevingsvisie 2.0. Door de samenwerking met partners als het waterschap, buurgemeenten en terreinbeherende organisaties hebben wij efficiënter gewerkt aan de realisatie van het Natuurnetwerk in het Dommeldal.

Van Gogh Nationaal Park

In 2025 zijn wij betalend partner gebleven van het Van Gogh Nationaal Park. Door dit partnerschap hebben wij de toegang tot regionale programma's en beheersubsidies voor onze gemeente geborgd. Hierdoor hebben lokale agrariërs en grondeigenaren gebruik kunnen maken van regelingen zoals 'Brabants Bodem' en 'Brabant Behaagt' voor de versterking van hun bedrijfsvoering en de lokale biodiversiteit.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE)

De Stichting Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE) is een verbonden partij waarmee samen wordt gewerkt op het bedrijventerrein. De Stichting verzorgt de beveiliging van het terrein middels camera's die in het openbaar gebied hangen en een beveiligingsteam.

Metropoolregio Eindhoven (MRE)

Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven. Het doel van deze samenwerking is het behouden en het verstevigen van de internationale concurrentiepositie en spitst zich toe op de behartiging van de gezamenlijke belangen op de thema's economie, energietransitie, mobiliteit, ruimte & wonen en vitale groene leefomgeving.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo (afwijking budget 2025) wordt weergegeven als positief als het gerealiseerde bedrag hoger is dan de begroting. Bij de lasten is een positief bedrag dus een nadeel, bij de baten een voordeel. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Afwijking budget 2025
Lasten				
0.10 Mutaties reserves programma 4	250	250	250	0
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	371	504	513	10
3.1 Economische ontwikkeling	176	176	187	11
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	18	43	21	-22
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	46	46	48	2
3.4 Economische promotie	115	115	127	12
7.5 Begraafplaatsen	0	0	10	10
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.008	1.344	1.511	167
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.939	1.325	658	-667
8.3 Wonen en bouwen	1.081	1.081	1.244	162
Totaal Lasten	7.004	4.884	4.569	-315

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Afwijking budget 2025
Baten				
0.10 Mutaties reserves programma 4	20	397	353	-45
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	287	401	482	81
3.1 Economische ontwikkeling	99	47	46	-1
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	14	10	12	2
3.4 Economische promotie	27	18	24	6
7.5 Begraafplaatsen	28	28	78	50
8.1 Ruimte en leefomgeving	153	153	84	-69
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.939	1.325	1.082	-244
8.3 Wonen en bouwen	705	705	437	-268
Totaal Baten	5.272	3.085	2.598	-487
Saldo (baten -/- lasten)	-1.733	-1.799	-1.970	-171

Analyse

4. Economische en ruimtelijke ontwikkeling	I/S	Bedrag
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		59.000
Op dit taakveld zijn er de volgende voor- en nadelen: - Er zijn exploitatiekosten opgenomen voor een in 2025 aangekocht object. Deze kosten zijn niet uitgegeven in 2025. - In 2025 zijn er binnen het reststroken project en het netcongestie project samen meer opbrengsten gerealiseerd dan dat er kosten zijn gemaakt (voordeel € 90.000). - Een onvoorzien BTW-correctie zorgde voor een nadeel van € 46.000. - De inhuurkosten voor het project netcongestie zorgen voor een nadeel van € 64.000.		
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		39.000
Door de afwikkeling Stichting Uitvaartcentrum Wolfswinkel is de voorziening die hiervoor was getroffen, vrijgevallen. Dit zorgt voor een voordeel.		
8.1 Ruimtelijke ordening		-111.000
De kosten van het opstellen en uitwerken van de ontwikkelvisie Breeakker zijn hoger dan begroot (nadeel € 111.000)		
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)		91.000
Het resultaat van de grondexploitatie 2025 is € 423.000 voordelig. Dit bestaat uit: een tussentijdse winstneming bij grondexploitatie Sonnius Park: € 31.000, een vrijval in de verliesvoorzieningen voor de grondexploitaties Centrum Son (€ 167.000), Herontwikkeling Centrum Breugel (€ 259.000) en Akkerpad (1.000). Daarnaast blijven nog kosten achter op de Grexen algemeen, namelijk € 34.000 die niet toe te delen zijn aan een specifieke Grex. Het nadeel van € 333.000 is onderdeel van het verschil van € 91.000 binnen directe salarislasten en overhead hieronder.		
8.3 Wonen en bouwen		-268.000
Minder legesinkomsten ontvangen doordat grotere plannen doorgeschoven zijn naar 2026 en later, zoals Ekkersrijt 1001 en 25 woningen Van Gentlaan.		
Mutaties reserves programma 4		-45.000
Er zijn een aantal onttrekkingen in de reserves (nog) niet nodig gebleken. Dit betreffen: - Bedrijfsvoering Ekkersrijt; - Reserve reststroken.		
Directe salarislasten en overhead		-21.000
Zie de algemene toelichting en inleiding bij programma's		
Kapitaallasten		18.000
Zie de algemene toelichting en inleiding bij programma's		
Overig		67.000
Totaal		-171.000

Paragrafen

Overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten zijn hieronder de volgende paragrafen opgenomen:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Wet open overheid
9. Beleidsindicatoren

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen op hoofdlijnen.

Vanaf 1-1-2024 is de uitvoering van de Wet WOZ en de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen met inbegrip van kwijtschelding via een dienstverleningsovereenkomst (DVO) onder gebracht bij de Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB).

De eerste 2 jaar van deze samenwerking hebben met name in het teken gestaan van het verbeteren van de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Het algemeen oordeel luidde dat deze uitvoering "op onderdelen verbeterd moest worden" en inmiddels is het oordeel positief bijgesteld. Het algemeen oordeel van de Waarderingskamer luidt nu dat de uitvoering van de Wet WOZ "voldoende" is.

Beleid

Bij het heffen en invorderen van belastingen zijn we onder meer gebonden aan:

- de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR);
- de Algemene wet bestuursrecht (Awb), (inclusief de algemene beginselen van behoorlijk bestuur);
- de Invorderingswet 1990;
- de Gemeentewet;
- diverse uitvoeringsbesluiten.

De wet geeft duidelijke kaders aan voor de heffing, invordering en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Het maken van uitzonderingen op de regels uit de wetgeving is niet toegestaan, dit om rechtsongelijkheid te voorkomen.

Het tarievenbeleid is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Geen algemene lastenstijging. De gemiddelde lasten voor de inwoners mogen niet meer toenemen dan de inflatiecorrectie. Lastenverzwaring voor inwoners blijft achterwege en indien enigszins mogelijk zullen we de tarieven van de gemeentelijke belastingen en/of leges verlagen;
- Streven naar kostendekkendheid in de tariefstelling voor leges en retributies;
- Het profijtbeginnsel bij de overige heffingen hanteren.

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten, bepaald in de Kadernota, zijn de tarieven over 2025 als volgt aangepast:

- Bij de OZB is 3,3% inflatiecorrectie toegepast en er is via extra OZB-verhoging een extra OZB-opbrengst geraamd van € 400.000. Bij de berekening van het tarief is rekening gehouden met de WOZ-waardeontwikkeling;
- Leges en tarieven zijn verhoogd met de inflatiecorrectie (3,3%);
- De tarieven voor afvalstoffenheffing en de rioolheffing is gebaseerd op 100% kostendekkendheid waarbij rekening is gehouden met een zo reëel mogelijke inschatting van zowel de baten- als de lastenontwikkeling binnen het meerjarenperspectief 2025-2028.

Definitieve (formele) vaststelling van de diverse belastingtarieven vond plaats door vaststelling van de belastingverordeningen tijdens de behandeling in de raadsvergadering van 7 november 2024. Voor de OZB geldt dat de tarieven in de verordening in de raad van 12 december 2024 zijn vastgesteld.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

We heffen op grond van artikel 220 van de Gemeentewet twee directe belastingen op de onroerende zaken die binnen de gemeente liggen, de zogenaamde onroerendezaakbelastingen (OZB):

- Een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
- Een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

Afvalstoffenheffing

De gemeente is verplicht huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer en de Verordening afvalstoffenheffing en reinigingsrechten wordt afvalstoffenheffing geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel waarvoor de gemeente verplicht is huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen.

Reinigingsrechten worden geheven van niet-woningen (bedrijven) die hebben aangegeven gebruik te maken van de inzameldienst voor huishoudelijke afvalstoffen. Het betreft hier geen bedrijfsafval.

Rioolheffing

Op grond van artikel 228a van de Gemeentewet wordt een rioolheffing geheven. De rioolheffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect via de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De tarieven van de rioolheffing worden zodanig vastgesteld dat de geraamde kosten niet boven de geraamde baten uitkomen. We streven er naar dat de kosten voor 100% worden gedekt door de opbrengsten uit de heffingen.

Per 1 januari 2020 is de gedifferentieerde rioolheffing ingevoerd. De differentiatie bestaat uit een afvalwater- en hemelwatercomponent. De afvalwaterheffing is een gebruikersheffing. De hemelwaterheffing is een eigenarenheffing. De hemelwaterheffing is een heffing met een vast bedrag van € 50,-. Doel van de differentiatie van de rioolheffing en het invoeren van de hemelwaterheffing is om bewoners en bedrijven mee te laten werken aan het klimaatbestendig maken van hun omgeving en goed gedrag te belonen in de vorm van een financieel voordeel.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en rioolheffing

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording zijn gemeenten verplicht inzichtelijk te maken hoe bij de berekening van tarieven en heffingen wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. De tarieven mogen dus hoogstens kostendekkend zijn. Daarnaast moeten we de beleidsuitgangspunten die ten grondslag liggen aan deze berekeningen vermelden en de manier waarop we deze uitgangspunten bij de tariefstellingen hanteren.

Met onderstaande tabel verantwoorden we of de heffingen (afvalstoffenheffing en rioolheffing) inderdaad kostendekkend zijn geweest, ofwel of de werkelijke baten de gerealiseerde lasten niet hebben overschreden. Per heffing worden de totale baten en lasten en het gerealiseerde dekkendheidspercentage weergegeven.

Dekkendheid rioolheffing	2025
Riolering taakveld 7.2	
Beheer en onderhoud riolering	837.127
Kapitaallasten	304.159
Mutatie voorziening	-14.970
Totaal kosten riolering taakveld 7.2	1.126.316
Toerekenbare kosten vanuit andere taakvelden	
Overhead taakveld 0.4	205.274
Kwijtschelding taakveld 6.3	26.757
Straatreiniging taakveld 2.1	149.293
Watertaken taakveld 5.7	93.639

Dekkendheid rioolheffing	2025
BTW taakveld 0.11	200.732
Totaal toerekenbaar	675.695
Totaal lasten	1.802.011
Opbrengst rioolheffing taakveld 7.2	1.781.573
Overige opbrengsten taakveld 7.2	20.438
Baten totaal taakveld 7.2	1.802.011
Dekkendheidspercentage riool	100%
* De omzetbelasting rekenen we conform artikel 229B van de Gemeentewet toe. Deze toerekening is het gevolg van de invoering van het Btw-compensatiefonds in 2003. Vanaf dat moment werd de Btw compensabel en werd tegelijkertijd het gemeentefonds hiervoor verlaagd.	

Dekkendheid afvalstoffenheffing	2025
Afval taakveld 7.3	
Lasten milieustraat	479.135
Lasten overige afvalstromen	1.559.837
Kapitaallasten	27.231
Mutatie voorziening*	263.748
Totaal kosten afval taakveld 7.3	2.329.951
Toerekenbare kosten vanuit andere taakvelden	
Overhead taakveld 0.4	135.964
Kwijtschelding taakveld 6.3	46.451
BTW taakveld 0.11**	389.624
Totaal toerekenbaar	572.039
Totaal lasten	2.901.990
Baten afvalstoffenheffing taakveld 7.3	2.414.787
Baten milieustraat	144.959
Baten overige afvalstromen	342.244
Baten totaal	2.901.990
Dekkendheidspercentage afval	100%

Kostendekkendheid leges

Wanneer de gemeente een bepaalde dienst levert, kunnen daarvoor leges worden geheven. De tarieven worden jaarlijks vastgesteld in de Tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Net als riool- en afvalstoffenheffing moeten de tarieven dusdanig worden vastgesteld dat de geraamde baten niet boven de geraamde lasten uitkomen. De verschillende leges die worden geheven, worden in principe jaarlijks verhoogd met de daarvoor geldende inflatiecorrectie. Bij de vaststelling van een aantal tarieven, zoals voor reisdocumenten, moet rekening gehouden worden met van rijkswege gestelde maximumtarieven.

Er mag geen winst gemaakt worden. Voor deze heffingen wordt gestreefd naar een 100% kostendekkend tarief.

Kostendekkendheid leges

Op grond van het besluit van 5 maart 2016 in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten gemeenten verplicht inzichtelijk maken dat de tarieven en heffingen hoogstens kostendekkend zijn. De geraamde baten mogen de geraamde lasten niet overschrijden.

Per hoofdstuk van de legesverordening 2025, is hieronder de kostendekkendheid weergegeven op basis van de gerealiseerde baten en lasten. Hoofdstukken die niet zijn opgenomen in de plaatselijke legesverordening, zijn niet opgenomen in onderstaande tabel(len). Per titel in de legesverordening wordt gestreefd naar maximale kostendekkendheid, ondanks dat jurisprudentie de legesverordening als één geheel ziet en dus de legesverordening als geheel maximaal kostendekkend moet zijn. Tussen afzonderlijke hoofdstukken binnen een titel mag kruissubsidiëring worden toegepast. Opbrengsten uit leges van een bepaald hoofdstuk, mogen kosten binnen een ander hoofdstuk compenseren.

In onderstaande overzichten zijn per hoofdstuk en per paragraaf de totale baten, de totale lasten en het kostendekkendheidspercentage weergegeven. De lasten zijn uitgesplitst in salaris, overhead en directe lasten. Hierbij is rekening gehouden met jurisprudentie over hetgeen wel en niet aan de leges mag worden toegerekend.

De salarislasten en overhead in Hoofdstuk 1 zijn toegerekend vanuit het taakveld 0.2 Burgerzaken. Op basis van de toegerekende salarislasten is het opslagpercentage voor de overhead bepaald.

		Baten	Salaris	Overhead	Lasten	Percentage
Hoofdstuk 1	Algemene dienstverlening					
Paragraaf 1.1	Burgerlijke stand	-24.166	36.221	37.141	1.797	32%
Paragraaf 1.2	Reisdocumenten	-259.887	96.589	99.042	138.638	78%
Paragraaf 1.3	Rijbewijzen	-56.451	76.466	78.408	14.027	33%
Paragraaf 1.4	Verstrekingen uit de Basisregistratie personen	-15.814	36.221	37.141	157	22%
Paragraaf 1.5	Bestuursstukken					
Paragraaf 1.6	Vastgoedinformatie	0	8.049	8.254	4.529	0%
Paragraaf 1.7	Overige publiekszaken	-34.918	40.425	41.268	27.327	32%
Paragraaf 1.8	Gemeentearchief	0	8.049	8.254	0	0%
Paragraaf 1.9	Huisvestingswet	0	0	0	0	0%
Paragraaf 1.9	Leegstandswet	0	8.049	8.254	0	0%
Paragraaf 1.9	Kansspelen	0	12.704	12.380	0	2%
Paragraaf 1.9	Telecommunicatie, kabels en leidingen	-107.693	8.049	8.254	0	661%
Paragraaf 1.9	Verkeer en vervoer	-488	12.704	12.380	0	2%
Paragraaf 1.10	Kinderopvang	0	8.049	8.254	0	0%
Paragraaf 1.10	Diversen	-5.818	24.147	24.761	2.950	11%
Totaal hoofdstuk 1		-505.234	374.282	383.789	189.425	53%

De salarislasten en overhead in titel 2 zijn (voornamelijk) toegerekend vanuit het taakveld 8.3 Wonen en Bouwen, waaronder de bouwvergunningen vallen. Ook hier is op basis van de toegerekende salarislasten de overhead bepaald. De baten en lasten binnen titel 2 van de legesverordening hebben voornamelijk betrekking op hoofdstuk 2 en 3, vandaar is vanwege de samenhang besloten alle lasten toe te rekenen aan hoofdstuk 3 binnen titel 2 en is dit niet verder uitgesplitst.

		Baten	Salaris	Overhead	Lasten	Percentage
Hoofdstuk 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunningen					
Paragraaf 2.1	Algemene bepalingen	0	0	0	0	0%
Paragraaf 2.2	Voorfase	-37.007	0	0	146.199	25%
Paragraaf 2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	-437.368	467.829	479.712	0	46%
Paragraaf 2.4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	0	0	0	0	0%
Paragraaf 2.5	Milieubelastende activiteiten	0	0	0	0	0%
Paragraaf 2.6	Lozingsactiviteiten	0	0	0	0	0%
Paragraaf 2.7	Aanlegactiviteiten	0	0	0	0	0%
Totaal hoofdstuk 2		-474.375	467.829	479.712	146.199	43%

De salarislasten en overhead in titel 3 zijn voornamelijk toegerekend vanuit het taakveld 0.2 Burgerzaken.

		Baten	Salaris	Overhead	Lasten	Percentage
Hoofdstuk 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn					
Paragraaf 3.1	Horeca	-2.493	8.049	8.254	0	15%
Paragraaf 3.2	Seksbedrijven	0	0	0	0	0%

		Baten	Salaris	Overhead	Lasten	Percentage
Paragraaf 3.3	Winkeltijdenwet	0	8.049	8.254	0	0%
Paragraaf 3.4	Organiseren evenementen of markten	0	0	0	0	0%
Paragraaf 3.5	Standplaatsen	0	8.049	8.254	0	0%
Paragraaf 3.6	Huisvestingswet 2014 [en Wet goed verhuurderschap]					
Paragraaf 3.7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	0	4.025	4.127	0	0%
Totaal hoofdstuk 3		-2.493	28.172	28.887	0	4%
Totaal hoofdstuk 1,2 en 3		-982.102	870.283	892.388	335.624	47%

Marktgelden

Marktgelden worden geheven van degene die een standplaats inneemt (of van degene aan wie een standplaats is toegewezen) op de wekelijkse warenmarkt.

Marktgelden zijn afhankelijk van het aantal strekkende meters frontlengte van de standplaats. Het tarief is in 2025 verhoogd met de inflatiecorrectie.

Precariorechten

Precario is een heffing op het gebruik van gemeentegrond. Het tarief is in 2025 verhoogd met de inflatiecorrectie en is er precarioheffing toegepast.

Kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen

Als mensen de verschuldigde belasting niet kunnen betalen (of met buitengewoon bezwaar), komen zij wellicht in aanmerking voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. In het kader van de administratieve lastenverlichting voor de inwoners, toetsen we bij het inlichtingenbureau indien eerder kwijtschelding verleend is of er geen belemmering is voor het verlenen van automatische kwijtschelding. Bij geen belemmering verlenen we automatische kwijtschelding.

De kwijtscheldingsregels zijn vastgelegd in de Invorderingswet 1990 en de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De gemeente heeft, als gevolg van artikel 255 van de Gemeentewet, slechts op 2 onderdelen beleidsvrijheid:

- De raad kan bepalen dat er helemaal geen dan wel gedeeltelijke kwijtschelding wordt verleend;
- De raad kan regels stellen met betrekking tot de wijze waarop de kosten van bestaan in aanmerking worden genomen die er toe leiden dat in ruimere mate kwijtschelding wordt verleend.

Op grond van het laatste onderdeel heeft de gemeente gekozen voor het voor 100% meenemen van de kosten van bestaan.

Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de volgende heffingen:

- OZB;
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing.

Overzicht tarieven

	2023	2024	2025
OZB Eigenaar Woning	0,0754%	0,0770%	0,0786%
OZB Eigenaar Niet-woning	0,1954%	0,1996%	0,2054%
OZB Gebruiker Niet-woning	0,1610%	0,1644%	0,1677%
Afvalstoffenheffing 1-persoons hh	266,64	267,00	272,88
Afvalstoffenheffing meer-pers. hh	325,80	334,68	342,12
Reinigingsrechten	345,00	363,00	387,36
Rioolheffing t/m 500m ³ woningen afgekoppeld	149,76	159,84	180,00
Rioolheffing t/m 500m ³ woningen niet afgekoppeld	199,76	209,84	230,00

Vergelijking buurgemeenten

In onderstaande tabel worden de eenheden gebruikt die het COELO toepast voor het bepalen van de woonlasten. Onderstaande tabel geeft inzicht in de gegevens over 2025 (afgerond op hele euro's).

	Son en Breugel	Nuene	Eindhoven	Best	Geldrop-Mierlo
OZB eigenaar woning	0,0786%	0,1039%	0,0905%	0,0803%	0,0648%
OZB eigenaar niet-woning	0,2054%	0,2377%	0,2942%	0,2612%	0,1876%
OZB gebruiker niet-woning	0,1677%	0,1907%	0,2069%	0,2038%	0,1524%
Afvalstoffenheffing (*) (meerpers.huishouden)	342	305	332	389	407
Rioolheffing	230	214	197	198	202

(*): Diftar gemeenten worden door het COELO berekend op basis van vastrecht plus een gemiddeld aantal ledigingen (18 maal een grijze container van 140 liter en 7 maal een groene container van 140 liter). De aantallen van het COELO zijn gebaseerd op een landelijk gemiddelde.

Ontwikkeling lokale lastendruk

Jaar	2023	2024	2025
WOZ-waarde	442.000	455.000	483.000
Wijziging WOZ-waarde	16,62%	3,00%	6,10%
OZB	333	350	380
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	326	335	342
Rioolheffing (gebruiker)	150	160	180
Rioolheffing (eigenaar)	50	50	50
Totaal	859	895	952
% wijziging lasten t.o.v. t-1	7,24%	4,19%	6,37%

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de financiële positie van de gemeente Son en Breugel. Hiervoor beschrijven en waarderen we de risico's. Vervolgens zetten we het totaal aan risico's af tegen de aanwezige weerstandscapaciteit.

Voor wat betreft het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing hanteren we de uitgangspunten van de 'Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen'.

Als laatste worden de financiële kengetallen gepresenteerd.

Beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

In de raadsvergadering van 21 maart 2013 heeft de raad de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' vastgesteld. In de nota wordt het beleidskader voor het weerstandsvermogen beschreven. Dit kader luidt als volgt:

- De gemeenteraad wordt via de planning- en controldocumenten geïnformeerd over de 15 belangrijkste risico's, de beschikbare weerstandscapaciteit en de ratio van het weerstandsvermogen;
- De 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' wordt als basis gehanteerd voor de opstelling van de verplicht voorgeschreven paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de meerjarenprogrammabegroting en de jaarrekening;
- Voor de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit worden de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves buiten beschouwing gelaten;
- Uitgegaan wordt van een gewenste minimale score voor de ratio weerstandsvermogen van 'voldoende' (ratio > 1);

- Als de ratio weerstandsvermogen door de toename van risico's onder de 1 uitkomt, zal ofwel de beschikbare weerstandscapaciteit worden aangevuld, ofwel extra inspanningen worden gedaan om de benodigde weerstandscapaciteit terug te brengen. In deze situatie zal het college voorstellen doen aan de gemeenteraad die ervoor moeten zorgen dat het weerstandsvermogen weer op het gewenste niveau komt.

In de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' is uitvoerig ingegaan op het wettelijk kader, de inventarisatie van de risico's en de weerstandscapaciteit. De beleidsconclusies zijn hierboven weergegeven.

Top 10

Er is een selectie gemaakt van 10 in plaats van 15 risico's die extra aandacht verdienen. De impact van de risico's buiten de top 10 op de benodigde weerstandscapaciteit is beperkt. De risico's buiten de top 10 worden via de verzameling "Overige risico's" wel meegenomen in de berekening van de weerstandsratio.

Top 10 inventarisatie van de risico's

In veel gevallen kunnen we de exacte waarde van een risico niet bepalen. Om de risico's toch te kwantificeren werken we met klassengemiddelden. Deze klassengemiddelden leiden tot de financiële gevolgen in de onderstaande tabel. De risicowaarde bepalen we vervolgens aan de hand van de volgende berekening:

$$\text{Risicowaarde (€)} = \text{Kans (\%)} \times \text{Gevolg (€)}$$

Het totaal aan risicowaarden vormt de benodigde weerstandscapaciteit. Omdat niet alle risico's zich tegelijk manifesteren rekenen we hierbij met een zekerheidspercentage van 90%.

Hoewel zorgvuldig is geprobeerd om alle risico's in beeld te brengen, kan het voorkomen dat een risico niet is opgenomen. Zoals eerder genoemd is risicomanagement een dynamisch proces en voortschrijdend inzicht zorgt voor een steeds vollediger beeld.

Het is onmogelijk en onwenselijk om te sturen op alle geïdentificeerde risico's. Door de risico's te kwantificeren wordt de lijst geordend. Op deze manier ligt de focus op de risico's die de grootste impact op de organisatie hebben. Zowel de kans dat een risico zich manifesteert als de impact die het risico met zich meebrengt moet worden bepaald.

Er wordt een inschatting gemaakt van de waarschijnlijkheid dat het risico daadwerkelijk optreedt. Vervolgens wordt een inschatting gemaakt van het bedrag dat de gemeente kwijt is indien het risico optreedt. Het kwantificeren van risico's is een proces van taxeren en inschatten en heeft daarmee altijd in bepaalde mate een subjectief karakter.

Risico (bepaling risicowaarde)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Jaarrekening 2024
1. Sociaal domein (50% x € 2.000.000)	€ 1.000.000	€ 540.000	€ 450.000
2. Cyberrisico's (50% x € 1.000.000)	€ 500.000	€ 262.500	€ 187.500
3. Inkoop (90% x € 375.000)	€ 337.500	€ 262.500	€ 187.500
4. Kwetsbaarheid in personele continuïteit (90% x € 375.000)	€ 337.500	€ 122.500	€ 122.500
5. Fiscale risico's (30% x € 600.000)	€ 180.000	€ 52.500	€ 52.500
6. Crisisbeheersing (30% x € 500.000)	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
7. Verbonden partij - Dienst Dommelvallei (exact bedrag)	€ 141.570	€ 93.060	€ 93.060
8. Algemene uitkering gemeentefonds (70% x € 175.000)	€ 122.500	€ 122.500	€ 122.500
9. Niet /onderverzekerde gebouwen (30% x € 375.000)	€ 112.500	-	-
10. Exploitatie archiefruimte gemeentehuis (20% x € 500.000)	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Subtotaal top 10	€ 2.981.570	€ 1.705.560	€ 1.465.560
Overige risico's + risico's onvoorzien	€ 493.358	€ 440.858	€ 470.682
Totaal	€ 3.474.928	€ 2.146.418	€ 1.936.242
Risico's t.b.v. zekerheidspercentage 90%	€ 3.127.435	€ 1.931.776	€ 1.742.618

Twee keer per jaar worden de risico's opnieuw geïnteriseerd en berekend. Ten opzichte van de begroting 2026 is de totale risicowaarde licht toegenomen. Dit komt vooral door de toename van het risico Sociaal domein.

Risico voorziening wethouderspensionen

Het risico voorziening wethouderspensionen is nieuw. Momenteel is de risicowaarde € 0 (door de extra stortingen in de voorziening) en daarmee komt dit risico niet in de top 10. Toch willen wij dit risico benoemen.

De hoogte van de voorziening wethouderspensionen kende jaarlijks een fluctuatie als gevolg van een gewijzigde rekenrente. Een hogere rente betekent een lagere benodigde voorziening hetgeen zorgt voor een vrijval uit de voorziening. Een lagere rente heeft een tegenovergesteld effect. Met de geplande overgang van deze pensioenen naar het ABP op 1-1-2028 is daar nog een andere fluctuatie bijgekomen. Namelijk de hoogte van de dekkingsgraad die het ABP als vereiste stelt. Deze dekkingsgraad wijzigt voortdurend en wordt pas vlak voor de overgang naar het ABP definitief vastgesteld. Tot die tijd zal de dekkingsgraad voor een fluctuatie van de voorziening zorgen. Voor de jaarrekening 2025 is gerekend met een dekkingsgraad van 115,2%.

Top 10 risico's

1] Sociaal domein

- Door incidenten (crisis, gesloten jeugdzorg, jeugdbescherming) of door instroom van cliënten met hoog complexe casuïstiek bestaat het risico dat er een beroep wordt gedaan op de zwaardere, duurdere en langdurige jeugdzorg.
  - Ook kunnen we achteraf geconfronteerd worden met kosten voor zorg als gevolg van directe verwijzingen door medische verwijzers (waaronder huisartsen en jeugdartsen). Deze medische verwijzroute is wettelijk ingeregeld.
  - Een ander risico betreft eventuele nafacturering door zorgaanbieders tot 5 jaar na inzet zorgaanbod.
  - Daarnaast loopt momenteel een pilot voor kleinschalig wonen bij een zorgaanbieder waar de gemeente Son en Breugel cliënten in zorg heeft.
- De pilot is gestart in 2023 heeft structureel vorm gekregen. Dit levert in de praktijk nog steeds hoge kosten op. Het uiteindelijk doel is kostenverlaging door kortere indicaties.

Beheersmaatregel

- Het CMD zet samen met partners als huisartsen, jeugdarts en voorliggend veld in op vroegtijdige signalering van problemen. Ondersteuning wordt altijd zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig ingezet.
- Per 2022 geldt voor lichte, kortdurende en voor hoogcomplexe, langdurige hulpverleningstrajecten een verschillende financiering aan zorgaanbieders.
- Bij de jeugdzorg gaat het veelal om incidenten, waar slechts ten dele op gestuurd kan worden. CMD en partners proberen de vroegsignalering van casussen waar jeugdzorg nodig is te intensiveren.
- In 2025 zijn we gestart met het plan Grip op Jeugdhulp en Wmo. Hierin staan meerdere maatregelen die uitgevoerd gaan worden. Dit is echter een tijdsinvestering en levert naar verwachting na enkele jaren geleidelijk besparingen op.

2] Cyberrisico's

Als gevolg van een nog onvolwassen risicomanagementproces worden informatiebeveiliging- en privacy risico's onvoldoende geïdentificeerd, geïmplementeerd en beheerst. Binnen de Dommelvallei-organisaties is het inkopen van diensten en goederen een cruciaal proces, waarbij grote hoeveelheden (persoons)gegevens worden verwerkt. Hoewel we intensief samenwerken met leveranciers, blijft de eindverantwoordelijkheid voor Gegevensbescherming bij de Dommelvallei organisatie liggen.

Digitale dreigingen, mede veroorzaakt door ketenafhankelijkheid met onder andere leveranciers, raken direct aan de continuïteit van onze dienstverlening en het vertrouwen van inwoners. Incidenten zoals datalekken en verstoringen bij leveranciers kunnen leiden tot ernstige schade, reputatieschade en juridische gevolgen.

Daarnaast beschikken we over beperkte capaciteit, kennis en middelen, waardoor het lastig is om de digitale veiligheid structureel te waarborgen. Geopolitieke spanningen, technologische afhankelijkheden en een krappe arbeidsmarkt vergroten de kans op incidenten en maken preventie complexer.

Beheersmaatregel

Om deze risico's te beheersen, wordt ingezet op het versterken van het risicomanagementproces. Verder wordt informatiebeveiligings- en privacy beleid, zoals het tactisch beleid informatiebeveiliging en privacy eisen in de keten geïmplementeerd. Er worden volgens een continu programma bewustwordingsactiviteiten op informatiebeveiliging en privacy georganiseerd. Bestuur heeft zich geconformeerd aan een gezamenlijke en uniforme inrichting van een managementsysteem en actieve sturing op informatiebeveiliging en privacy. Deze aanpak zorgt voor meer duidelijkheid in verantwoordelijkheden, voorkomt versnippering en maakt het mogelijk om beschikbare middelen beter te benutten.

3] Inkoop

1. Als gevolg van het niet juist hanteren van de aanbestedingsplicht kan een marktpartij rechtsmiddelen aanwenden tegen een gunningsbesluit. Dit leidt tot een vertraging met financiële en juridische gevolgen;

2. Niet rechtmatige inkoop kunnen bovendien leiden tot een afkeurende verklaring (rechtmatigheid) bij de jaarrekening. Hierdoor bestaat de kans op negatieve publiciteit;
3. Contracten kunnen stilzwijgend verlengd worden tegen ongunstige voorwaarden. Of door het niet bundelen van opdrachten worden besparingsmogelijkheden niet benut.

Beheersmaatregel

Na de inwerkingtreding van de Aanbestedingswet 2012 is bij de implementatie daarvan veel voorlichting gegeven, de procedure uitvoerig beschreven en checklists opgesteld. Elke inkoop gebeurt in beginsel vanuit het principe materiedeskundige (beleidsambtenaar), inkoper (Bizob). Dit is afhankelijk van de inkoopwaarde en/of potentiële risico's die met de inkoop gepaard gaan. Vragen kunnen aan Bizob en eventueel aan de juridische adviseur gesteld worden.

Inkoop en Aanbesteding is onderdeel van de verbijzonderde interne controle. Hierbij worden zowel procesgerichte (deelwaarneming) als gegevensgerichte (inkoopanalyse) controles uitgevoerd. Fouten en/of verbetervoorstellen worden teruggekoppeld.

Als gevolg van de gewijzigde EU-richtlijnen is de Aanbestedingswet 2012 gewijzigd. Op 18 juli 2017 is het inkoopbeleid, met inbegrip van het inkoophandboek en –procedures, vastgesteld. Daarbij zijn – overeenkomstig de landelijke en regionale lijn - de drempels voor de interne procedures vereenvoudigd waardoor het risico op het niet goed volgen van intern beleid verder is verkleind.

4] Kwetsbaarheid in personele continuïteit

Er is een aantal factoren dat een risico vormt voor de continuïteit van de bedrijfsvoering, zoals: moeilijk kunnen invullen van vacatures a.g.v. krapte op de arbeidsmarkt, werkdruk, personele wisselingen, ziekteverzuim, inzet van externen. Deze risico's kunnen leiden tot vertraging in de bedrijfsvoering.

Daarnaast kan het leiden tot hogere kosten door externe inhuur.

Beheersmaatregel

De risico's voor de continuïteit van de bedrijfsvoering (arbeidsmarktkrapte, werkdruk, personele wisselingen, ziekteverzuim en externe inhuur) worden maandelijks gemonitord. Het doel is om vertraging in de bedrijfsvoering te voorkomen en kostenstijgingen te beperken.

Ziekteverzuim is verwerkt in het percentage productieve uren per medewerker. Externe inhuur wordt bekostigd uit vacatureruimte of, bij ziekte, de knelpuntenpot personeelskosten; overschrijdingen worden gedekt uit de reserve personeel. Ziekteverzuim en inhuur worden maandelijks gemonitord. De recruitmentstrategie wordt ingezet om het werkgeverschap duurzaam te versterken.

5] Fiscale risico's

De gemeente is verantwoordelijk voor correcte verwerking van loonbelastingopgaven, BTW-aangiften, opgaven voor het BTW-compensatiefonds, Vennootschapsbelasting en de Werkkostenregeling (WKR). Daarnaast kan zij aansprakelijk worden gesteld voor belastingverplichtingen van derden, bijvoorbeeld via inlenersaansprakelijkheid of ketenaansprakelijkheid. Ook bij betalingen aan externe partijen via de UBD dient de gemeente uiterst zorgvuldig te handelen, aangezien onvolkomenheden of het niet naleven van fiscale verplichtingen binnen deze processen eveneens tot aansprakelijkheid kunnen leiden.

Beheersmaatregel

Er wordt momenteel gewerkt aan de ontwikkeling van een Tax Control Framework met als doel te voldoen aan de fiscale wet- en regelgeving, daarover tijdig, juist en volledig verantwoording af te leggen en haar fair share aan belastingen bij te dragen. Tegelijkertijd blijft zij continu investeren in fiscale beheersmaatregelen en het minimaliseren van materiële fiscale risico's.

6] Crisisbeheersing

Iedere gemeente kan te maken krijgen met incidenten die de status van een crisis krijgen. Deze kunnen plaatsvinden zowel in het fysieke als het sociale domein. Ook kunnen crises lokaal, regionaal of bovenregionaal van karakter zijn.

In de afgelopen jaren is gebleken dat langdurige en ongekende crises realiteit kunnen worden. Denk hierbij aan de pandemie en vluchtelingenopvang. Vanuit het Ministerie van Justitie en Veiligheid wordt daarnaast aandacht gevraagd voor de militaire- en hybride dreiging vanwege de geo-politieke spanningen in de wereld. Deze dreigingen vergroten het risico op ontwrichtende verstoringen van de openbare orde en openbare veiligheid van de maatschappij.

Beheersmaatregel

Door adequate maatregelen kunnen de effecten van een crisis zo veel mogelijk beperkt worden. Lokale, regionale en landelijke crisisorganisaties voorzien daarin, met name door crisiscoördinatie en -organisatie. Goede eenduidige informatievoorziening, opleidingen en oefenen zijn daarbij randvoorwaarden voor succes.

De inrichting van de crisisorganisatie is in de afgelopen jaren geactualiseerd. Diverse leerpunten uit crises en de aanbevelingen van de evaluatie Wet veiligheidsregio's zijn hierin meegenomen. Met een nieuw crisisplan is vorm gegeven aan een nog professionelere multidisciplinaire organisatie.

Veiligheidsregio's Brabant-Zuidoost en Brabant-Noord, de Politie Oost-Brabant en de gemeenten werken hierin nauw samen. Een goed getrainde organisatie die expertise betreft waar nodig, beperkt door adequaat ingrijpen, de effecten van incidenten zo veel mogelijk.

Met de transities is de gemeente verantwoordelijk geworden voor veel zorgtaken. Hierdoor is de gemeente vaker partij wanneer een crisis in het sociale domein zich voordoet. Samen met onze partners zetten we daarom in op versterking van de maatschappelijke weerbaarheid.

7] Verbonden partij - Dienst Dommelvallei

De samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering en dienstverlening verloopt via de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Dommelvallei.

Omdat Dienst Dommelvallei geen eigen algemene (risico) reserve heeft, wordt het totaal van de risico's van de dienst via de verdeelsleutel belegd bij de drie deelnemende gemeenten.

Beheersmaatregel

Via de begroting, jaarrekening en rapportages (Dommelvallei) worden de ontwikkelingen periodiek en intensief gevolgd. Eventuele effecten kunnen rechtstreeks verwerkt worden in de eigen begroting. Daarnaast is sprake van deelname in het bestuur van Dienst Dommelvallei.

8] Algemene uitkering gemeentefonds

Via circulaire wordt de gemeente in ieder geval 2 maal per jaar (mei en september) geconfronteerd met aanpassingen vanuit het gemeentefonds. In 2024 is een nieuwe financieringssysteem ingevoerd. De nieuw gekozen vorm van indexatie levert meer stabiliteit op. De indexatie is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. De volumeontwikkeling wordt gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2)

historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor het gemeentefonds minder schommelt (volumedeel). De indexatie voor inflatie volgt de prijs bbp van het lopende jaar, waardoor het gemeentefonds reël "op niveau" blijft (prijsdeel).

Hoewel de doorgevoerde wijzigingen er dus op gericht zijn om meer stabiliteit te krijgen in de grootste inkomstenbron van de gemeenten, passen we de risicowaarde op dit onderdeel vooralsnog niet aan. De schommelingen in de algemene uitkering kunnen nog steeds problemen veroorzaken voor het sluitend krijgen van de begroting. Er bestaat ook geen directe rechtstreekse relatie tussen gemeentelijke uitgaven enerzijds en de compensatie daarvoor via het Gemeentefonds anderzijds. In die zin kent het Gemeentefonds met generieke compensaties ook de nodige globaliteit.

Beheersmaatregel

De algemene uitkering maakt integraal onderdeel uit van de begroting. De schommelingen worden op het eerst volgende moment binnen de exploitatie verwerkt om deze sluitend te houden.

9] Niet of onderverzekerd zijn m.b.t. gebouwen waar de gemeente risico loopt

Door een onzeker voorval (bijv. brand-/waterschade) kan gebouw te maken met diverse schade en totaalverlies. Gevolg is dat de zelf vastgelegde herbouwwaarde te laag is en je niet kunt herbouwen met alleen de verzekeringsuitkering.

Door mogelijke onderverzekering krijg je niet de maximale getaxeerde waarde en draag je ook het surplus boven het zelf benoemde bedrag tot de werkelijke schade.

Beheersmaatregel

Preventief:

- herbouwwaarde taxaties laten uitvoeren

Detectief:

- eigendomsregistratie opzetten

Repressief:

- Goed werkend schadeproces door MT laten vaststellen

Correctief:

- Als repressieve maatregel is uitgevoerd (zie boven) verloopt het herstellen van schade conform vastgesteld proces

10] Exploitatie archiefruimte gemeentehuis

Er spelen risico's voor de exploitatie van onze archiefruimte, welke geheel ondergrond is aangelegd in de kelder van ons gemeentehuis, door klimaatveranderingen. Deze risico's spitsen zich toe op de waterdichtheid van het bordes, de bloembak gelegen naast het bordes en kelderwanden & -vloeren. Eind 2023 werden we geconfronteerd met wateroverlast door een stijging van en aanhoudende hoge grondwaterstanden, in combinatie met extreme neerslag, waardoor grondwater en regenwater, tot de keldervloer door wist te dringen. Hierdoor ontstaan er risico's van aantasting van archiefstukken, mede door een te hoge luchtvochtigheid en plassen die ontstaan op de keldervloer in het archief en ruimtes waar waardevolle kunstwerken worden opgeslagen.

Inden de exploitaties van onze kelder en het archief niet naar verwachting verloopt, kan de gemeente verantwoordelijk worden gesteld om verloren en of aangetaste archiefstukken e/o kunstwerken te gaan vergoeden. Met daarnaast het risico om vanuit archiefbeheer (Dienst Dommelvallei) per ommegaand gesommeerd te worden om kosten te gaan maken om het archiefbeheer op het minimaal "wettelijke niveau" te krijgen.

Beheersmaatregel

Er zijn korte lijnen met archiefbeheer (Dienst Dommelvallei) en er vindt periodiek overleg plaats m.b.t. de exploitatie van de archiefruimte. Er wordt, met het oog op de exploitatie van het archief, een pakket van uit te voeren maatregelen opgesteld (vanuit gebouwenbeheer), om het archief klimaatbestendig (lekkage vrij) te maken.

Weerstandscapaciteit in cijfers

De beschikbare weerstandscapaciteit is de verzamelterm van al die bronnen waaruit niet voorziene financiële tegenvallers bekostigd kunnen worden.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit	Peildatum 31-12-2025
Algemene reserve	€ 3.000.000
Reserve vrije bestedingsruimte	€ 5.784.098
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	€ 8.784.098
Structurele weerstandscapaciteit	
Post onvoorzien	€ 80.000
Totaal structurele weerstandscapaciteit	€ 80.000
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	€ 8.864.098

Er is veel meer incidentele capaciteit beschikbaar dan structurele capaciteit. De structurele capaciteit kan in principe jaarlijks worden vrijgemaakt voor financiële tegenvallers. De incidentele capaciteit kan slechts eenmaal worden aangesproken en kan pas na aanvulling weer worden gebruikt om volgende tegenvallers op te vangen.

Weerstandsvermogen

Er wordt uitgegaan van een gewenste minimale score voor de ratio weerstandsvermogen van 'voldoende' (ratio ≥ 1). Deze verhouding wordt als volgt bepaald:

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandscapaciteit

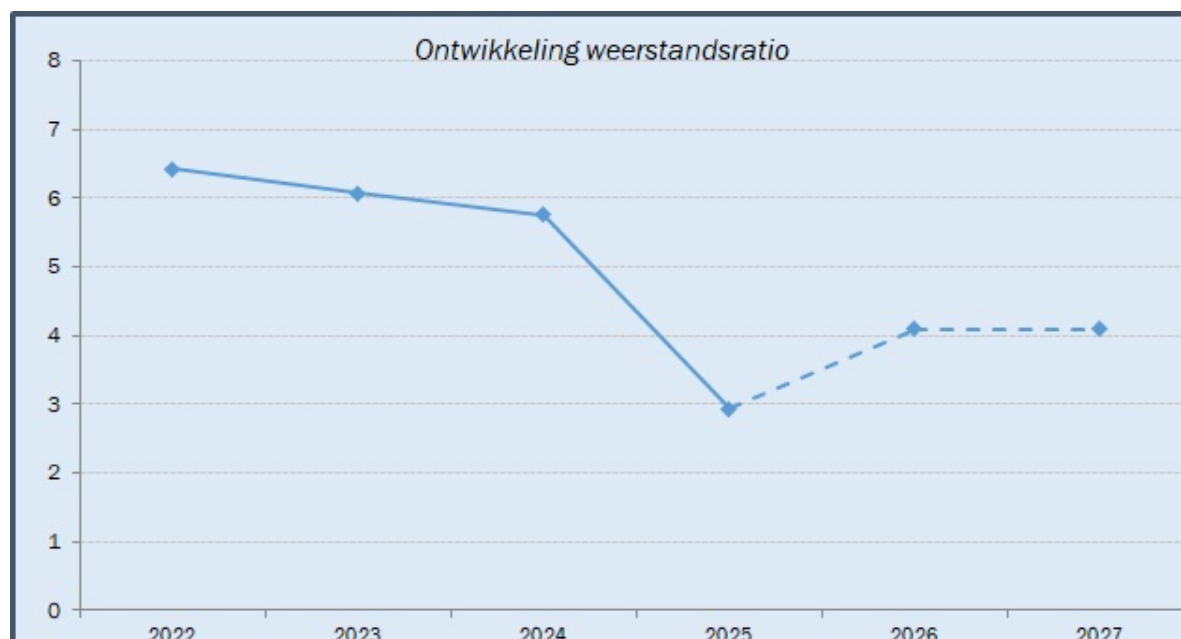
$$€ 8.864.098 / € 3.127.435 = 2,83$$

Wij concluderen dat het weerstandsvermogen van de gemeente met een weerstandsratio van 2,83 goed is.

Ontwikkeling weerstandsvermogen

De onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de weerstandsratio zien, inclusief de prognose voor de komende jaren. Voor de prognose gaan we uit van gelijk blijvende benodigde weerstandscapaciteit. Voor de beschikbare weerstandscapaciteit gaan we uit van de meerjarenramingen.

Met een weerstandsratio van 2,83 is het weerstandsvermogen van Son en Breugel goed. Ook voor de komende jaren blijft de ratio op een goed niveau gehandhaafd.

Financiële kengetallen

Kengetallen geven inzicht in bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen bijdragen aan het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. De combinatie van de kengetallen geven een indicatie over de financiële positie van de gemeente. Daarnaast bieden kengetallen de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken.

Een individueel kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie van de gemeente moet worden beoordeeld. De kengetallen moeten in samenhang bekeken worden, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente.

Een kengetal, of de ontwikkeling van een kengetal, is een weerspiegeling van het gevoerde beleid. Voor de provincie als toezichthouder hebben de kengetallen een signaleringswaarde. Ze kunnen worden betrokken bij het krijgen van een completer inzicht in de financiële situatie en risicopositie van een gemeente.

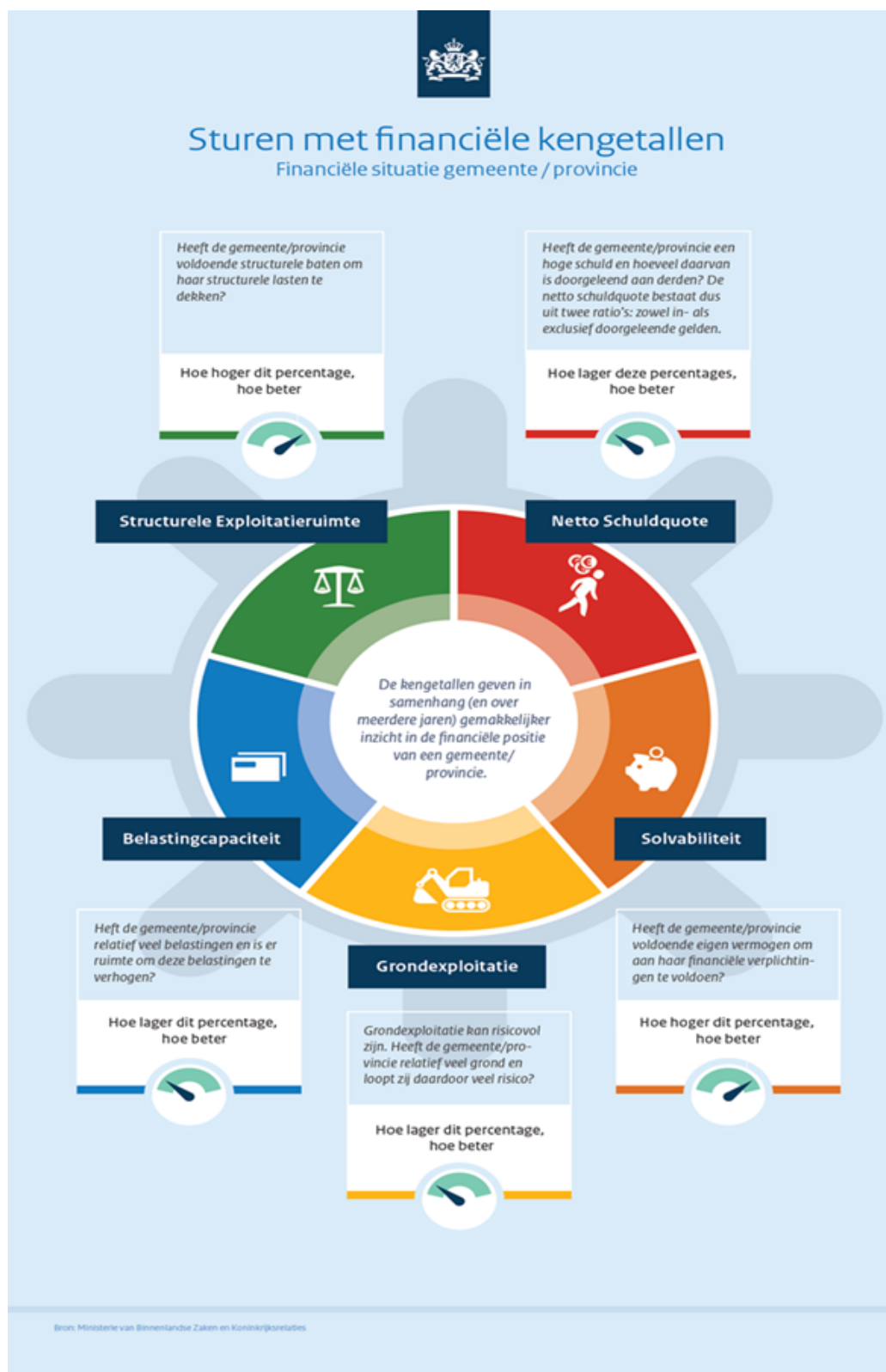
De volgende financiële kengetallen moeten in de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen worden:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit.

De toezichthouder hanteert geen normering, maar maakt gebruik van onderstaande signaleringswaarden.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90	90-130	>130
Solvabiliteitsratio	>50	20-50	<20
Grondexploitatie	<20	20-35	>35
Structurele exploitatieruimte	>0	0	<0
Belastingcapaciteit	<95	95-105	>105

Zie voor de onderlinge verhouding van de kengetallen bij conclusie.

Uitgangspunten

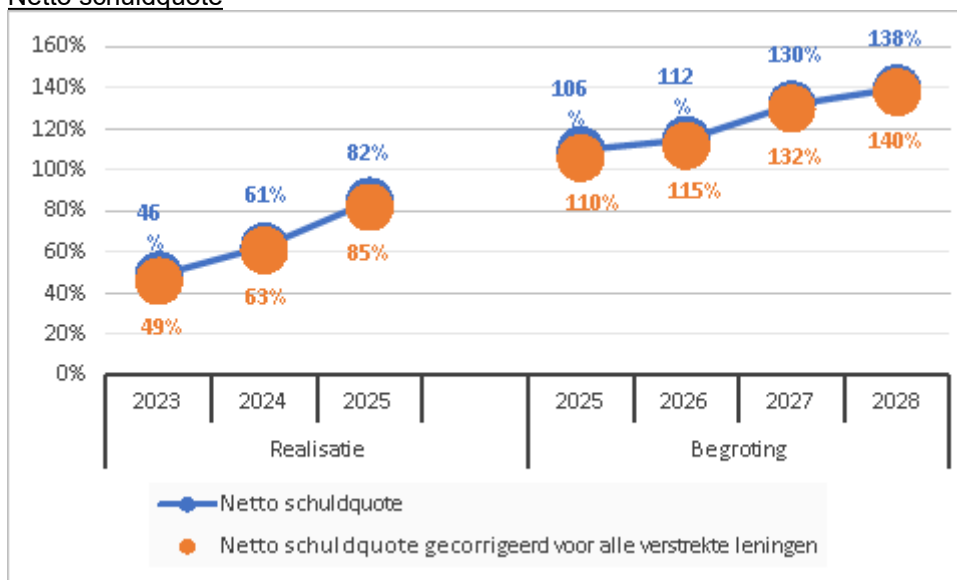
Voor de kolommen realisatie is uitgegaan van de balans zoals opgenomen in de betreffende jaarrekening. De kengetallen voor de begroting 2025 zijn afkomstig uit de meerjarenbegroting 2025-2028. De kengetallen voor 2026 tot en met 2028 zijn afkomstig uit de meerjarenbegroting 2026-2029.

Omschrijving	Realisatie			Begroting				
	2023	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote	49%	63%	85%	110%	115%	132%	140%	136%

Omschrijving	Realisatie			Begroting				
	2023	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	46%	61%	82%	106%	112%	130%	138%	134%
Solvabiliteitsratio	49%	39%	34%	32%	28%	26%	25%	24%
Grondexploitatie	-13%	-9%	-8%	0%	-4%	-2%	-3%	-2%
Structurele exploitatieruimte	-5%	-2%	-5%	1%	2%	1%	2%	2%
Belastingcapaciteit	95%	85%	86%	93%	91%	91%	91%	91%

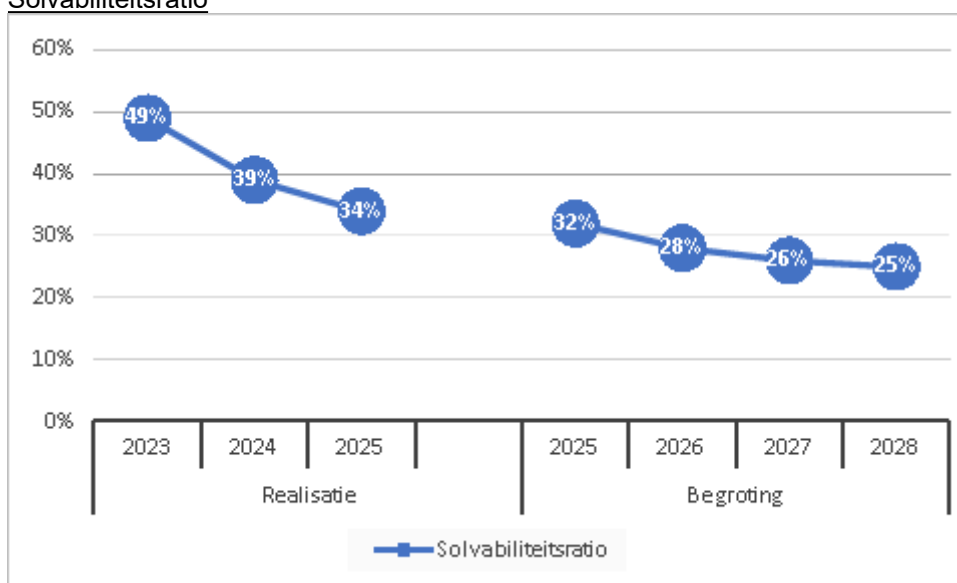
Hieronder volgt per kengetal een korte toelichting.

Netto schuldquote

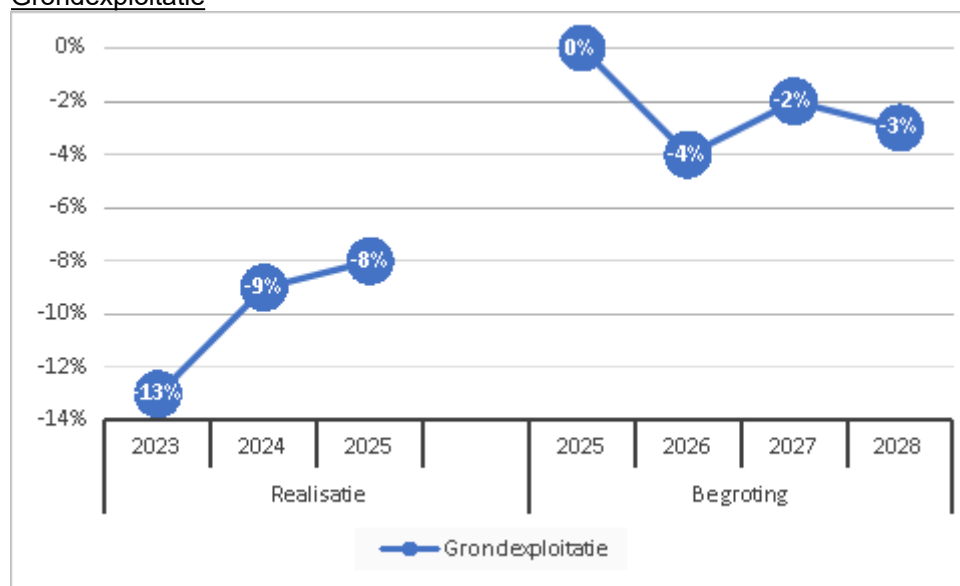
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

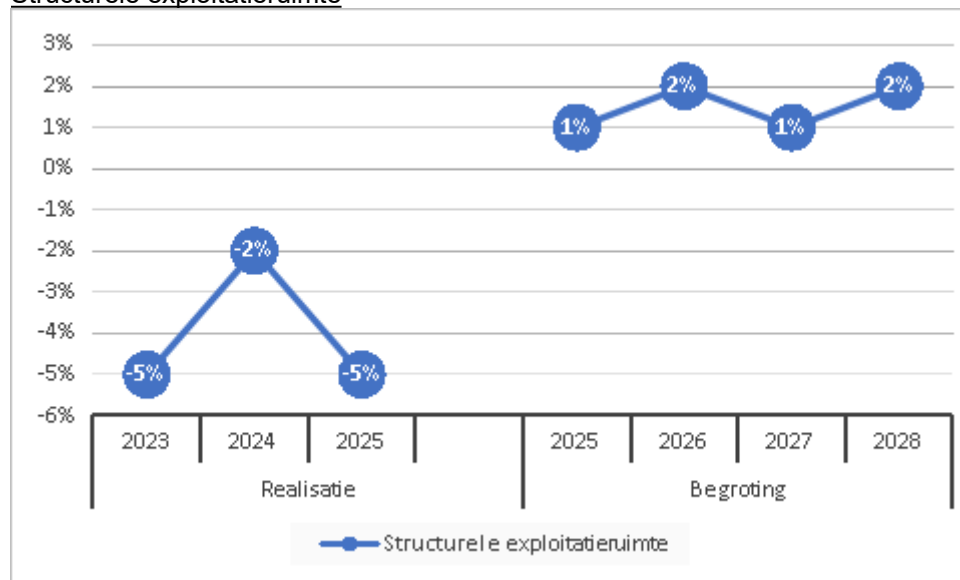
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Grondexploitatie

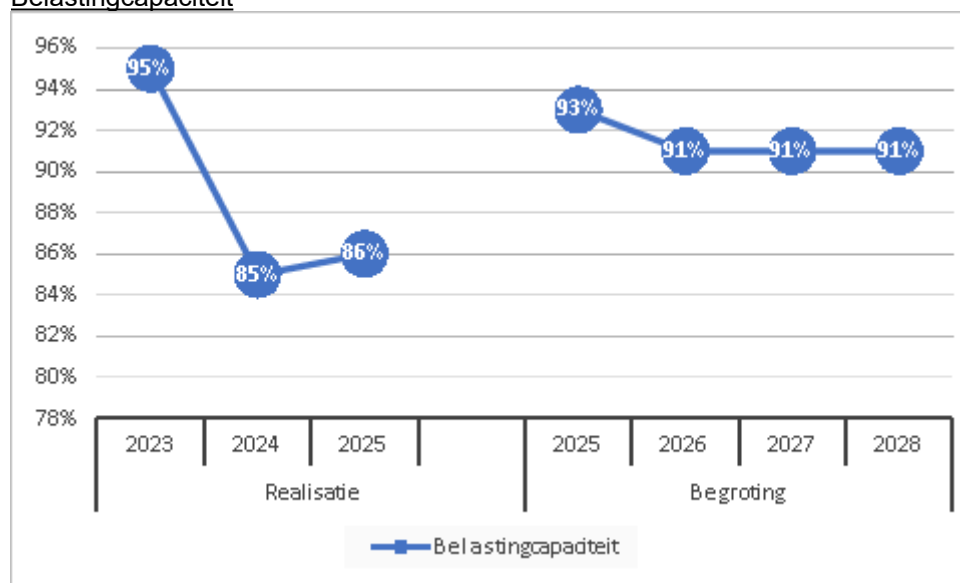
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject, hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar deze kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte te kunnen weergeven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing, omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld.

Conclusie

Netto schuldquote (zowel gecorrigeerd als niet gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De hoogte van dit kengetal wordt voor de gemeente Son en Breugel beïnvloed door een aantal oorzaken:

- De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie zijn de afgelopen jaren gedaald.
- Stijging van de langlopende leningen
- Diverse investeringen.

Solvabiliteitsratio

In 2025 is de boekwaarde van de activa gestegen als gevolg van met name bovenstaande investeringen en is het eigen vermogen licht gedaald. Het kengetal is hierdoor gedaald.

Grondexploitatie

Dit kengetal is in 2025 minder negatief geworden omdat er onder andere kosten voor het woonrijp maken Sonniuspark zijn gemaakt. Daarnaast is de verwachting dat de grondexploitaties herontwikkeling centrum Breugel en centrum Son meer verlieslatend zijn waardoor dit een negatieve invloed heeft op dit kengetal.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal is negatief. Dit betekent dat alle structurele lasten, inclusief de kapitaallasten van de geraamde investeringen, niet opgevangen worden binnen een structureel sluitende jaarrekening.

Belastingcapaciteit

Het landelijk gemiddelde van het kengetal voor de belastingcapaciteit wordt jaarlijks op 100% gesteld. De lasten voor OZB, de afvalstoffen- en rioolheffing zijn in 2025 lager dan het landelijke gemiddelde.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op het beheer en onderhoud van het groen (openbaar groen), grijs (wegen en openbare verlichting) en blauw (riolering; gemalen en grondwater). Een rationeel beheer en onderhoud van dergelijke kapitaalgoederen is gebaat bij geautomatiseerde beheersystemen die tijdig de gewenste informatie verschaffen in het noodzakelijke onderhoud en de daarmee samenhangende kosten. Vandaar dat we in deze paragraaf ingaan op de huidige stand van zaken van deze systemen.

Wegen en weginspectie

Wegen, straten en pleinen

In 2025 hebben we in meer dan 90 straten werkzaamheden uitgevoerd aan trottoirs, fietspaden, en wegen. Oneffenheden door boomwortelopdruk of een losliggende tegel word met enige regelmaat onderhoud aan gepleegd. Enkele asfaltwegen zijn voorzien van een nieuwe asfalt laag om alles veilig en toegankelijk te houden.

Beleid

Son en Breugel werkt met een wegenbeheersysteem. Op basis van tweejaarlijkse inspecties actualiseren we de basisgegevens binnen dit systeem. Het huidig areaal aan verhardingen is te verdelen in:

- Elementenverhardingen: ca. 670.000 m²
- Asfaltverhardingen: ca. 470.000 m²

Uitgangspunt van het onderhoud aan de gemeentewegen is dat die voldoet aan de kwaliteitsnormen van het CROW (Centrum voor onderzoek en regelgeving in de grond-, weg- en waterbouw en verkeerstechniek).

Het onderhoudsniveau van wegen is kwaliteitsniveau C. In de CROW-kwaliteitscatalogus wordt dit omschreven als matig. Het onderhoudsniveau van trottoirs is B (kwaliteit: voldoende).

Algemeen

Jaarlijks heeft circa 10 % van de wegen/verharding een vorm van onderhoud nodig om te kunnen voldoen aan het beeldkwaliteitsniveau. Aan de hand van inspecties wordt tweejaarlijks een onderhoudsplan opgesteld. In 2025 is het MJOP weer opnieuw vastgesteld. We hebben een achterstand in onderhoud van wegen. Het gaat hier om soms om kleine oppervlakken en soms om volledige wegen. In 2025 is gestart met het terugbrengen van de achterstand, hiervoor is extra budget beschikbaar gesteld. De uitvoering zal meerdere jaren in beslag nemen, omdat niet alles tegelijk kan worden uitgevoerd. Vanwege toegankelijkheid van het dorp en capaciteit bij de aannemers. In de eerste helft van 2025 is het beheerplan groen en grijs vastgesteld.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan wegen	2016-2020	Commissie GZ: 6 januari 2016	2025

Uitgangspunten

De kosten voor noodzakelijke reconstructies c.q. vervangingen van wegverhardingen worden niet in de reguliere onderhoudsbegroting meegenomen. Aan de hand van de weginspecties wordt hiervoor zo nodig een afzonderlijk voorstel aan het college en de gemeenteraad voorgelegd.

Jaarlijks onderhoudsbudget

In onderstaande tabel staan de beschikbare budgetten voor het groot onderhoud exclusief de eigen uren.

Financieel	2025
Raming groot onderhoud asfaltverhardingen en klinkerwegen	877.610
Realisatie groot onderhoud asfaltverhardingen en klinkerwegen	842.002
Verschil	35.607

Naast bovenvermelde bedragen voor het groot onderhoud is € 227.394,- besteed aan klein onderhoud.

Onderhoudsbehoefte

Op basis van de globale visuele inspectie en een maatregelentoets wordt jaarlijks de onderhoudsbehoefte bepaald. De inspectieresultaten geven aan waar onderhoud noodzakelijk is en met een maatregelentoets bepalen we wat er exact moet gebeuren om het areaal op niveau te houden.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Openbare verlichting

Beleid

Aan de hand van het beheersysteem worden jaarlijks de onderhoud- en vervangingsinvesteringen inzichtelijk gemaakt en opgenomen in de begroting. Uitgangspunt is dat de installatie voldoet aan de landelijke richtlijnen (NPR 13201-1).

Duurzame openbare verlichtingsinstallatie

De openbare verlichting in Son en Breugel is zijn geheel voorzien van energiezuinige led-armaturen. Dit geldt inmiddels ook voor aanstralers van het oude raadhuisje en de kerktoren in Son. Het onderhoudscontract is in 2022 aanbesteed en meerjarig gegund.

In 2025 zijn geen bijzonderheden geweest met betrekking tot onderhoud. Steekproeven lieten zien dat de openbare verlichting naar behoren functioneert. Daarnaast zijn meldingen over schades of niet functioneren snel en adequaat opgepakt en afgehandeld. Aandachtspunt: Netwerkproblemen liggen buiten de macht van de gemeente. In deze situaties is het voorgekomen dat het langer duurde dan normaal, voordat deze waren opgelost.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsnota openbare verlichting	N.v.t.	6-okt-16	N.v.t.

Uitgangspunten

Kwalitatief goede openbare verlichting waarbij de verkeersveiligheid, sociale veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid als speerpunten gelden. Voldoen aan de landelijke richtlijnen.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget

In onderstaande tabel zijn de bedragen voor het onderhoud van de verlichting weergegeven, exclusief kleine reparaties en eigen uren.

Financieel	2025
Raming onderhoud openbare verlichting	74.208
Realisatie onderhoud verlichting	93.126
Verschil	-18.918

Achterstallig onderhoud

Er is geen achterstallig onderhoud.

Civieltechnische kunstwerken

Beleid

De brug Dommelpas is in 2025 aangelegd.

In 2025 is een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor de civiele kunstwerken voorbereid ter vaststelling door het college.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
MJOP civieltechnische kunstwerken	n.v.t.	n.v.t.	2026

Uitgangspunten

De MJOP's worden opgesteld om de civiele kunstwerken op een efficiënte en effectieve wijze in stand en veilig te houden. De wijze waarop wordt in beleidskaders vastgesteld en in de MJOP opgenomen.

Jaarlijks onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

In onderstaande tabel zijn de bedragen voor het onderhoud van de civiele kunstwerken weergegeven, exclusief kleine reparaties.

Financieel	2025
Raming onderhoud civiele kunstwerken	13.740
Realisatie onderhoud civiele kunstwerken	9.500
Verschil	4.240

In de raming van 2025 is een bedrag opgenomen voor het opstellen van het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) civiele kunstwerken. Dit bedrag van € 9.950,- is niet volledig besteed in 2025 omdat het geraamde bedrag hoger lag dan nodig bleek. Het vaststellen en uitvoering geven aan het MJOP wordt in 2026 opgepakt.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud, maar er zijn wel verschillende kunstwerken die in verschillende mate onderhoud nodig hebben.

Groenvoorzieningen

Beleid

In 2021 is het Beleidsplan Openbaar Groen vastgesteld. Dit plan diende als basis voor het opstellen van het groen-grijsbeheerplan. Het college heeft dit beheerplan in 2025 vastgesteld, waarmee een integraal kader is vastgesteld voor het beheer van de openbare ruimte.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsplan openbaar groen 2021	2022 - (geen specifieke einddatum)	25 november 2021	

Uitgangspunten

Het hoofddoel van het Beleidsplan Openbaar Groen is het realiseren van een samenhangend beleid en beheer van het openbaar groen in de gemeente. Daarbij staat zowel de tevredenheid van bewoners en bedrijven centraal als een geleidelijke verschuiving van cultureel naar natuurlijk groen. Het vastleggen van waardevolle groenstructuren en groengebieden draagt bij aan het behoud van de kenmerkende groene identiteit van Son en Breugel. Daarnaast wordt de betrokkenheid van inwoners vergroot door het stimuleren van groene bewonersinitiatieven in de wijk.

Jaarlijks onderhoudsbudget

We onderhouden de volgende arealen:

- gazons/gras: 258.000 m²
- bermen: 590.000 m²
- hagen: 28.000 m²
- bosplantsoen: 598.000 m²
- wijkbossen: 360.000 m²
- bomen: 17.380 stuks.

In 2025 is de implementatie van het maaibeleid verder vormgegeven. Dit betekent dat de wijze van beheer op diverse locaties zijn aangepast, met als doel de ecologische waarde van het groen te versterken en zo leefgebieden voor insecten en vogels te behouden en te vergroten.

In onderstaande tabel wordt het meerjarenbudget voor het onderhoud aan het openbaar groen weergegeven. Het gaat om de bestekken voor de verschillende arealen.

Financieel	2025
Raming exploitatie openbaar groen	585.478
Realisatie exploitatie openbaar groen	628.158
Verschil	-42.680

Naast de reguliere onderhoudsbudgetten is voor de uitvoering van het groenbeleidsplan € 133.354,- gereserveerd. Eind 2025 is nog € 108.498,- beschikbaar. Deze middelen zetten we de komende jaren in voor de uitvoering van het groenbeleid.

Financieel	2025
Raming besteding uit reserve	0
Besteding uit reserve	0
Verschil	0

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Riolering

Beleid

Het gemeentelijk beleid is vastgelegd in het Programma Water en Riolering 2023-2027 (PWR). Er zijn vier gemeentelijke zorgplichten: zorgplicht voor stedelijk afvalwater, zorgplicht voor hemelwater, zorgplicht voor grondwater en de zorgplicht voor beheer en onderhoud van de riolering. Daarnaast hebben we in het PWR maatregelen opgenomen die voortvloeien uit de Kader Richtlijn Water (KRW).

Programma Water en riolering 2023-2027

Op 22 juni 2023 is het PWR 2023-2027 vastgesteld door de gemeenteraad. In dit programma is een overzicht opgenomen van de te nemen verbetering- en vervangingsmaatregelen. Hieraan zijn tevens de financiële consequenties gekoppeld.

We hebben aandacht geschonken aan acties die ondernomen moeten worden in het kader van klimaatverandering waarbij grote droge periodes worden afgewisseld met forse natte periodes.

Wateroverlast is een belangrijk aandachtspunt.

De financiële gevolgen vormen de basis voor het vaststellen van een kostendekkende rioolheffing.

Samenwerking binnen de afvalwaterketensystemen (OAS) cluster Eindhoven

Binnen het samenwerkingsverband worden maatregelen genomen om de waterkwaliteit van de Dommel en de zij-beken te laten voldoen aan de Europese Kader Richtlijn Water (KRW). De KRW-richtlijn is opgesteld om te zorgen dat de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater in Europa uiterlijk 2027 op een goed niveau is en blijft. Voor het stroomgebied van de Boven-Dommel en de zij-beken werken de betrokken partijen (gemeenten, waterschap De Dommel, Provincie en Brabant Water) samen in het Klimaatportaal Zuidoost Brabant.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Programma Water en Riolering 2023 - 2027	2023-2027	22-jun-23	2027

Jaarlijks groot onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

In onderstaande tabel staan de kosten voor het onderhoud aan het rioolstelsel. Daarnaast zijn er kosten voor onder andere planvorming, kapitaallasten en interne uren.

De vervangingsinvesteringen zijn gebaseerd op het gemeentelijk rioleringsplan en zijn opgenomen in het activiteitenplan.

Financieel	2025
Raming onderhoudskosten riolering	493.502
Realisatie onderhoudskosten riolering	518.190
Verschil	-24.688

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Gebouwen

Beleid

In december 2025 is het Maatschappelijk Vastgoedbeleid 2026-2029 vastgesteld. Daarin is een aantal beleidsmatige uitgangspunten en kaders geformuleerd. Hiermee wordt de verbinding gelegd met onze maatschappelijke opgaven op het gebied van het sociaal domein, duurzaamheid, ruimtelijke ontwikkeling en instandhouding en vervanging van maatschappelijk vastgoed. Gelijktijdig is vanuit dit beleid de stap naar het Accommodatieplan direct vastgoed gezet. Voor het onderdeel onderwijshuisvesting is dit met de vaststelling op 22 februari 2024 van het Integraal Huisvestingsplan 2024-2028 (IHP), al gebeurd. Daarnaast heeft er een concrete vertaling plaatsgevonden van het MJOP Maatschappelijk Vastgoed in de Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029.

Gemeentelijke gebouwen algemeen

Er is in 2025 planmatige onderhoud (vervangen installaties), reparatie- en klachtenonderhoud uitgevoerd aan diverse gemeentelijke gebouwen.

Dommelhuis

In het Dommelhuis zijn een diverse maatregelen- en restpunten uitgevoerd, waaronder openstaande acties om de toegankelijkheid voor het Dommelhuis te bevorderen. Niet alle maatregelen zijn in 2025 uitgevoerd, de nog openstaande maatregelen worden in 2026 verder opgepakt en afgerond.

Voormalige Vestzaktheater

In het Vestzaktheater zijn tijdelijk gebruikers van sporthal de Bongerd geplaatst. Daarnaast is er een tijdelijke kringloopwinkel gehuisvest. We hebben het voormalig Vestzaktheater in 2025 in leegstandsbeheer gezet.

Heistraat 6 (huisvesting Cmd.)

Voor de huur van Heistraat 6 is op 29 augustus 2024 de huurovereenkomst ondertekend, met een overeengekomen huursom van € 66.550,- per jaar. De overeengekomen huurperiode betreft 10 jaar. Op deze locatie is vanaf eind 2025 het Cmd. gehuisvest, die voorheen in het Dommelhuis gehuisvest was. Voor de transformatie van deze casco ruimte is een kredietaanvraag opgesteld, voor het verkrijgen van het benodigde budget voor de realisatie.

Sporthal de Landing

In 2025 is aangevangen met de uitvoering van de geplande maatregelen.

MFA de Bongerd

Het opstellen van de huurcontracten heeft in beginsel enige vertraging opgelopen. In 2026 wordt het opstellen van deze huurcontracten afgerond en zal de huur met terugwerkende kracht worden geïnd.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
MJOP gebouwen	N.v.t.		7-nov-24

Uitgangspunten

Elk half jaar wordt de MeerJaren Onderhoudsbegroting (MJOB) gemeentelijke gebouwen geactualiseerd, met de Accommodatie Plannen (AP) en het vastgoedbeleid als uitgangspunt, zodat planning en uitvoering in een lijn blijven en de kosten/budgetten actueel. Noodzakelijke wijzigingen zoals extra toevoeging aan het vastgoed door verduurzaming, of uitvoering van verbouwingen en/of renovaties, worden opgenomen en hierin verwerkt.

In 2024 is het beheerplan gemeentelijke gebouwen opgesteld, in 2025 is dit beheerplan formeel vastgesteld. De structurele verhoging van de jaarlijkse dotering aan de voorzieningen en het ophogen van het budget dagelijks onderhoud zijn reeds verwerkt en opgenomen in meerjarenbegroting 2025-2028, welke op 7 november 2024 door de raad is vastgesteld. Het nieuwe MJOB inclusief de geactualiseerde budgetten, zijn daardoor vanaf 1 januari 2025 reeds beschikbaar.

Jaarlijks onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

Financieel	2025
Dotatie voorziening	276.000
Besteding uit voorziening	-79.370
Saldo voorziening per 31-12	1.105.826

In 2023 hebben we achterstanden opgelopen. Daarbij hadden we een overvol uitvoeringsprogramma in 2024. Hierdoor heeft de uitvoering van diverse maatregelen uit 2024 vertraging opgelopen. Deze opgelopen achterstanden betreffen met name “planmatige” activiteiten, die vervolg hebben gekregen in 2025 en afronding gaan krijgen in 2026.

Onderhoudsbehoefte

Op basis van de in 2024 uitgevoerde visuele conditiemetingen volgens de NEN 2767 methodiek, is de jaarlijks onderhoudsbehoefte bepaald. Deze resultaten geven aan waar onderhoud noodzakelijk is en is tevens bepaald wat er exact moet gebeuren om het gemeentelijk vastgoed op het wenselijke conditieniveau te houden.

Achterstallig onderhoud

Momenteel is sprake van verantwoord uitgesteld onderhoud, onder andere doordat geplande renovaties uitgesteld zijn vanwege herontwikkelingen en/of nieuwbouw.

Speeltoestellen

Uitgangspunten

Uitgangspunt is dat de speeltuinen voldoen aan de veiligheidseisen van het attractie- en speeltuinenbesluit. Elk jaar worden de speeltoestellen gecontroleerd door een externe partij en eventuele tekortkomingen worden hersteld.

Jaarlijks onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

In onderstaande tabel wordt het meerjarenbudget voor het onderhoud aan de speelvoorzieningen. Dit budget omvat onder andere onderhoud, inspectie kleine vervangen en schoonmaak van de speelvoorzieningen.

Financieel	2025
Raming onderhoud speeltoestellen	63.409
Realisatie onderhoud speeltoestellen	95.170
Verschil	-31.761

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering in de begroting en de jaarstukken is in het BBV en in de wet Fido verplicht gesteld. Financiering is de manier waarop wij de benodigde geldmiddelen aantrekken en (tijdelijke) overtollige geldmiddelen beleggen. Dit gebeurt binnen de wettelijke kaders van het BBV en de wet Fido. Naast deze wetgeving geldt voor de gemeente een Treasurystatuut. Dit statuut bevat regels om de financieringsfunctie te sturen, beheersen en controleren. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door de afronding op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan.

Conform het BBV moet deze paragraaf inzicht geven in de rentelasten en -baten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente wordt toegerekend aan investeringen, grondexploitaties en projecten. Toerekening aan de taakvelden is gedaan met de rentepercentages die hieronder zijn genoemd.

Interne- en externe ontwikkelingen

De ECB heeft in juni 2025 voor het laatst de rente nog met 0,25%-punt verlaagd. Dit was de achtste verlaging binnen twaalf maanden. De periode van versoepeling moest de economie ondersteunen na een tijd van matige groei. Sindsdien heeft de ECB de rente ongewijzigd gehouden.

De EMU-tekortruimte voor gemeenten in 2025 is vastgesteld op -/-0,34 % BBP.

De individuele EMU-referentiewaarde voor Son en Breugel is voor 2025 vastgesteld € 2.531.000. Dit betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

Omschrijving	2025
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-2.463

Omschrijving	2025
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	-8.002
3 Mutatie voorzieningen	1.184
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-824
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0
EMU-saldo	-10.105

De renteberekening voor activa mag conform BBV 25% afwijken op basis van begroting en werkelijkheid. De bouwgrondexploitaties wordt bij de jaarrekening op werkelijke basis toegerekend.

Renteschema	Begroting	Realisatie
Bespaarde rente over voorziening verliesgevende complexen bouwgrond	2,00%	2,00%
Rente activa en Grex afgerond (omslagrente)	1,30%	1,30%

In onderstaand schema is het renteresultaat berekend volgens BBV:

Renteschema	2025
De externe rentelasten over de lange financiering	914
De externe rentelasten over de korte financiering	121
De externe rentebaten	-36
Saldo rentelasten en rentebaten	999
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0
De rentebaten van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-15
De rentelasten van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	10
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	994
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	162
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente 1+2+3)	1.155
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag) actieve gronden	39
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag) activa	1.052
Renteresultaat op het taakveld treasury (4+5)	64

Het genoemde renteresultaat komt terug op het taakveld treasury, maar is niet het enige resultaat op dat taakveld. Ook bijvoorbeeld ontvangen dividend wordt geraamd op het taakveld, maar maakt geen onderdeel uit van het renteschema.

Financieringsbehoefte

Beleidsvoornemen financiering.

Het beleid van 2025 is erop gericht om de financieringsbehoefte af te dekken met kortlopende financiering om flexibel te blijven in de ontwikkelingen van de financieringsbehoefte. We houden daarbij rekening met de kasgeldlimiet, die bepaalt dat de gemiddelde vlottende schuld over 3 maanden gezien, in beginsel niet boven de 8,5% van het begrotingstotaal mag uitkomen.

Het renterisico wordt gereduceerd door op verschillende momenten leningen af te sluiten zodat sprake is van een 'gemiddelde' rente.

Liquiditeit

Medio 2025 is een kasgeldlening van € 10 miljoen omgezet in een langlopende lening.

Renterisicobeheer

De overheid heeft twee instrumenten bepaald voor het toetsen van het renterisico, namelijk: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijk liquiditeitstekort gefinancierd kan en mag worden met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). Als het liquiditeitstekort een structureel karakter draagt moet een langlopende geldlening worden aangetrokken. Wanneer voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet de toezichthouder hiervan op de hoogte worden gesteld. Ook moeten we de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring voorleggen aan de toezichthouder. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal.

In het eerste en vierde kwartaal is de kasgeldlimiet (geoorloofd) overschreden.

Stap	Omschrijving	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
	Bepalen toegestane kasgeldlimiet				
	Omvang begrotingstotaal	54.634	54.634	54.634	54.634
	Percentage regeling	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
1	Toegestane kasgeldlimiet	4.644	4.644	4.644	4.644
	Vlottende korte schuld				
	Opgenomen gelden < 1 jaar	10.667	6.667	1.667	4.667
	Schuld in rekening courant	173	0	0	546
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar	12	12	12	22
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
2	Totaal vlottende korte schuld	10.851	6.679	1.679	5.234
	Vlottende middelen				
	Contante gelden in kas	2	3	5	8
	Tegoeden in rekening courant	1.106	2.137	1.682	442
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0
3	Totaal vlottende middelen	1.109	2.139	1.687	450
4	Totaal netto vlottende schuld (2-3)	9.743	4.539	-9	4.784
	Ruimte(+)/Overschrijdingen(-) (1-4)	-5.099	105	4.653	-140

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een grens aan het te lopen renterisico op de vaste schuld. De risiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet hoger mogen zijn dan 20% van het begrotingstotaal (zie tabel hieronder).

Stap	Omschrijving	Begroting	Begroting na wijziging
1	Renteherzieningen	0	0
2	Aflossingen	2.801	3.301
3 (1+2)	Renterisico	2.801	3.301
4	Begrotingstotaal	54.634	58.504
5	Percentage regeling	20%	20%
6 (4 x 5)	Renterisiconorm	10.927	11.701
7	Ruimte(+)/Overschrijdingen(-)	8.126	8.400

In 2025 is de renterisiconorm niet overschreden.

Leningenportefeuille

Een belangrijk onderdeel van het financieringsbeleid vormt de omvang, flexibiliteit, gemiddelde looptijd en rentevoeligheid van de leningenportefeuille. De leningenportefeuille van de gemeente ziet er als volgt uit:

Opgenomen langlopende leningen						
Leningverstrekker	Looptijd		Rente	Oorspronkelijk	1-1-2025	31-12-2025
	Van	t/m				
Prov. NB	2018	2033	1,13%	1.014	629	562
Prov. NB	2023	2033	1,18%	357	323	289
BNG	2024	2034	3,08%	20.000	19.000	17.000
BNG	2025	2035	2,77%	10.000	0	9.500
BNG	2022	2042	1,72%	14.000	12.600	11.900
Totaal				45.372	32.552	39.251

Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering heeft als doel het zo optimaal mogelijk ondersteunen en uitvoeren van de programma's. In de praktijk moet dit tot uiting komen in het goed bedienen van de klanten van onze gemeente, interne en externe processen efficiënt te laten verlopen en zorgvuldige besluitvorming te garanderen. Concreet gaat het om een goede dienstverlening aan de inwoner, namelijk door:

- een efficiënt werkende organisatie;
- een zorgvuldig besluitvormingsproces;
- een gestructureerde planning en beheersing van de beleidsuitvoering;
- waar mogelijk op een verantwoorde manier benutten van ICT-mogelijkheden;
- de beschikbaarheid van gemotiveerd en gekwalificeerd personeel.

Organisatie die we willen zijn

Doorontwikkeling organisatie

De doorontwikkeling van de organisatie onder de programmaam Samen Werkt * wordt jaarlijks vertaald naar activiteiten op vier sporen: met elkaar (cultuur), slim geregeld (werkprocessen), goed georganiseerd (organisatie opzet), ieder zijn plek (formatie). In 2025 is veel aandacht besteed aan het optimaliseren van de dienstverlening. In dat kader is begonnen aan het organiseren van bijeenkomsten / workshops gericht op wat goed gaat, wat beter kan en wat iedereen daar zelf aan kan bijdragen.

Strategisch HRM – beleid

In het (strategisch) HRM plan 2022 - 2026 zijn de onderdelen HRM-visie en -beleid uitgewerkt voor de vier Dommelvallei organisaties. In 2025 is dit beleid geëvalueerd en zijn de restpunten en nieuwe inzichten vertaald naar een uitvoeringsprogramma. Samen met HR wordt gewerkt aan de prioritering en uitvoering hiervan. Zo is dit jaar gewerkt aan het verbeteren van ons sollicitatieproces.

e-HRM

De verdere doorontwikkeling van de digitale HR-service is een permanent proces. Bij een update van HR-systemen zijn dit jaar problemen ontstaan. Een projectteam werkt hard aan de oplossing. Wanneer de problemen zijn verholpen, kan weer worden ingezet op verdere optimalisering van geautomatiseerde managementinformatie.

Hybride werken

Binnen de afzonderlijke teams heeft onderlinge afstemming plaatsgevonden over de aanwezigheid op kantoor. De ervaringen met de invulling hiervan heeft geen aanleiding gegeven om daar nadere organisatiebrede afspraken te hernieuwen.

Informatievoorziening

In de loop van 2025 is het geactualiseerde Informatieplan 2025-2028 opgesteld. We constateerden dat er scenario's opgesteld moeten worden, waarbij consequenties voor voldoen aan wet- en regelgeving (bijvoorbeeld cybersecurity wet, Wet Open Overheid, Archiefwet, AVG), dienstverlening richting inwoners en financiën inzichtelijk worden. Daarmee kan gezamenlijk het ambitieniveau en de risicoacceptatie bepaald worden.

Wat wilden we bereiken:

1. In control zijn op de uitvoering van het informatieplan 2024-2027 en starten met implementeren informatieplan 2025-2028.
2. Wegwerken van achterstanden bouwdoSSIERS en andere archieven.

Wat hebben we ervoor gedaan:

In control op uitvoering informatieplan:

We zijn nauwer gaan samenwerken binnen de vier Dommelvallei-organisaties door het doorontwikkelen van het IV-board waarin alle organisaties vertegenwoordigd zijn. We hebben een pilot gedraaid om een servicedesk-medewerker wekelijks een halve dag in Son en Breugel te laten werken. Deze pilot is positief geëvalueerd.

We hebben projectportfoliomanagement en daarbij behorende rapportages over voortgang verbeterd, zodat eigenaarschap en projectvoortgang inzichtelijk is, op de aspecten proces, mens en technologie. We hebben in samenwerking met Financiën gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van de materiële kosten van informatievoorziening en informatiedienstverlening.

Bellen met Teams is geïmplementeerd. Deze implementatie is bij Dienst Dommelvallei gestart en vervolgens bij de 3 betrokken gemeenten. Voor gemeente Son en Breugel wordt dit begin 2026 in gebruik genomen.

We hebben diverse data-migratietrajecten succesvol afgerond, waaronder Gouw en DataB (belastingen). Daarnaast is de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer geïmplementeerd binnen onze systemen en processen.

Tot slot zijn diverse IT-projecten opgestart en afgerond ter voorbereiding op de implementatie van M365 en de moderne werkplek.

Informatiebeveiliging en privacy

De gemeente wisselt op alle beleidsterreinen informatie uit en wil een betrouwbare partner zijn voor inwoners, medewerkers en ketenpartners. Dit vraagt om zorgvuldige omgang met gegevens en naleving van maatschappelijke en wettelijke verplichtingen. Om blijvend aan veranderende wet- en regelgeving te voldoen, moeten de gemeente procesmatig werken verder versterken.

Voldoen aan wet- en regelgeving

De gemeente heeft een zorgplicht en meldplicht om digitale weerbaarheid te borgen en toezicht op haar prestaties. Op dit moment kan nog niet overal worden aangetoond dat volledig aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) wordt voldaan. Inzicht in de actuele staat van informatieveiligheid en privacy binnen processen is noodzakelijk. Deze onderwerpen moeten daarom structureel worden meegewogen bij besluiten over procesaanpassingen, investeringen en technische wijzigingen.

Wat wilden we bereiken:

De Network and Information Security Directive (NIS2-richtlijn), die verder gaat dan de BIO en ook operationele technologie omvat, wordt omgezet in nationale wetgeving, de Cyberbeveiligingswet (CbW). De borging in processen is nu al noodzakelijk, maar wordt door de CbW wettelijk vereist.

Wat hebben we ervoor gedaan:

Afgelopen jaar zijn er veel beleidsuitgangspunten vastgesteld en is een deel van het fundament, nodig om te groeien, opgezet. Er is meer inzicht verkregen door uitgevoerde bewustwordingsactiviteiten m.b.t. informatiebeveiliging en privacy, waaronder een phishingcompetitie, een keynote over kunstmatige intelligentie (AI) en gebruikersrichtlijnen voor gebruik van AI. Begin 2025 waren bijna de helft van de noodzakelijke privacy maatregelen geïmplementeerd. Aan het einde van 2025 was dit bijna driekwart. Hiermee is een zichtbare groei gerealiseerd op het gebied van privacy.

Verder zijn er op het gebied van informatiebeveiliging kwetsbaarheidsonderzoeken op het netwerk uitgevoerd en een impactanalyse met betrekking tot de cyberbeveiligingswet. De resultaten laten zien dat we zijn gegroeid maar dat de groei onder druk staat door onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve resources om te voldoen aan wetgeving.

Om informatiebeveiliging en privacy structureel in de processen te borgen is minimaal volwassenheidsniveau 3 vereist. Dit vraagt om een aanzienlijke ontwikkelslag die alleen haalbaar is met stevige bestuurlijke steun. Er is behoefte aan een gedragen richting voor de uitwerking van de cybersecuritywet, inclusief organisatie, fasering en financiering.

Tabel datalekkenoverzicht

Periode	2025
Aantal datalekken	3
Gemeld bij de AP	0
Betrokkenen geïnformeerd	0

Een melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) betekent niet ook automatisch een melding bij de betrokkenen of andersom. Of we een datalek melden bij de AP en/of betrokkenen is altijd een afweging en afhankelijk van het privacy risico voor de betrokkenen.

De bovengenoemde datalekken zijn vrijwel in alle gevallen het gevolg van een incidentele menselijke fout. Meestal gaat het om een brief en/of mail die per abuis is verstuurd naar een verkeerder ontvanger. Vanuit het bewustwordingsprogramma nemen we medewerkers mee om datalekken te melden en lichten we hen voor hoe ze datalekken kunnen tegengaan. Denk hierbij bij het verzenden van een mail met gebruik veilig mailen via Zivver.

Beveiligingsincidentenoverzicht

Beveiligingsincidentenoverzicht

In 2025 is één informatiebeveiligingsincident gemeld. Deze had betrekking op alle Dommelvallei organisaties en betrof een phishingmail die 40 medewerkers hebben ontvangen en waarbij 1 medewerker wachtwoordgegevens heeft gedeeld. Door proactief handelen is de impact nihil gebleken. Verder is er een melding van een verloren telefoon gedaan. Uit analyse is gebleken dat gegevens op afstand zijn gewist waardoor de impact nihil is gebleken.

Rechtmatigheidsverantwoording

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. In de onderstaande tabel zijn de onrechtmatigheden opgenomen, voor zover deze de door de raad vastgestelde rapportagegrens van € 50.000,- overstijgen.

Begrotingscriterium	Onrechtmatigheid	Waarvan acceptabel
Overschrijding lasten programma's	624.000	445.000
Uit de tabel in het onderdeel Begrotingsrechtmatigheid bij de Toelichting op het overzicht van baten en lasten in deze jaarrekening blijkt het totaal aan overschrijdingen ten opzichte van de begroting na wijziging.		
Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	75.000	
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	699.000	
Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden die acceptabel zijn op grond van de Financiële verordening gemeente Son en Breugel 2023		445.000
Voorwaardencriterium		
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	1.296.000	
<p>1. Beveiliging opvang Oekraïense vluchtelingen (€ 87.000) Lasten uit inkoopcontracten die niet in lijn met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Onrechtmatigheid Opdracht op het gebied van beveiliging opvanglocaties is niet Europees aanbesteed. Argument voor afwijking Het argument voor de afwijking is dwingende spoed. Echter is de opdracht meerdere keren verlengd en was er op die momenten geen sprake meer van dwingende spoed, waardoor er geen gebruik gemaakt kan worden van deze uitzondering. Tussentijdse communicatie met de gemeenteraad Is via de 2e bestuursrapportage 2025 gecommuniceerd met de gemeenteraad. Actie Er is in 2025 na het doorlopen van een Europese aanbestedingsprocedure een nieuwe raamovereenkomst gesloten.</p> <p>2. Opdracht voor gladheidsbestrijding (€ 127.000) Lasten uit inkoopcontracten die niet in lijn met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Onrechtmatigheid Opdracht op het gebied van gladheidsbestrijding is niet Europees aanbesteed. Argument voor afwijking De kosten zijn gestegen, waarmee de Europese drempel is overschreden. Tussentijdse communicatie met de gemeenteraad Is via de 2e bestuursrapportage 2025 gecommuniceerd met de gemeenteraad. Actie De overeenkomst loopt nog tot oktober 2026. Voor de opdracht daarna wordt een nieuwe aanbesteding doorlopen.</p> <p>3. Inhuur dienstverlening (€ 474.000) Lasten uit inkoopcontracten die niet in lijn met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Onrechtmatigheid Na verlenging(en) is de Europese drempel overschreden. Argument voor afwijking Partij is bekend met de opdracht en de gemeente. Tussentijdse communicatie met de gemeenteraad Is via de 2e bestuursrapportage 2025 gecommuniceerd met de gemeenteraad. Actie Zodra het juridisch mogelijk is, wordt deze opdracht opnieuw Europese aanbesteden.</p> <p>4. Inhuur derde (€ 119.000) Lasten uit inkoopcontracten die niet in lijn met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Onrechtmatigheid Opdracht op het gebied van inhuur externe medewerker is niet Europees aanbesteed. Argument voor afwijking Na verlenging(en) is de Europese drempel overschreden. Tussentijdse communicatie met de gemeenteraad Is niet tussentijds (via tussentijdse rapportage) gecommuniceerd met de gemeenteraad.</p>		

Begrotingscriterium	Onrechtmatigheid	Waarvan acceptabel
Actie De mogelijkheden om deze onrechtmatigheid op te heffen worden onderzocht.		
5. Inhuur ondersteuning (€ 101.000) Lasten uit inkoopcontracten die niet in lijn met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Onrechtmatigheid Opdracht voor het opstellen van de nota kostenverhaal. Argument voor afwijking De bestedingen zijn hoger dan verwacht en hebben daarmee de Europese drempel overschreden. Tussentijdse communicatie met de gemeenteraad Is via de 2e bestuursrapportage 2025 gecommuniceerd met de gemeenteraad. Actie De mogelijkheden om deze onrechtmatigheid op te heffen worden onderzocht.		
6. Onderhoud openbare verlichting (€ 64.000) Lasten uit inkoopcontracten die niet in lijn met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Onrechtmatigheid Opdracht voor het onderhoud van de openbare verlichting. Argument voor afwijking De bestedingen zijn hoger dan verwacht en hebben daarmee de Europese drempel overschreden. Tussentijdse communicatie met de gemeenteraad Is niet tussentijds (via tussentijdse rapportage) gecommuniceerd met de gemeenteraad Actie De mogelijkheden om deze onrechtmatigheid op te heffen worden onderzocht.		
7. Inhuur derde (€ 176.000) Lasten uit inkoopcontracten die niet in lijn met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Onrechtmatigheid Opdracht op het gebied van inhuur externe medewerker is niet Europees aanbesteed. Argument voor afwijking De bestedingen zijn hoger dan verwacht en hebben daarmee de Europese drempel overschreden. Tussentijdse communicatie met de gemeenteraad Is niet tussentijds (via tussentijdse rapportage) gecommuniceerd met de gemeenteraad Actie De mogelijkheden om deze onrechtmatigheid op te heffen worden onderzocht.		
8. Overig (€ 148.000) 5 aanbestedingsfouten (< € 50.000 rapporteringstolerantie)		
Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium		
Geen bevindingen		0
Totaal onrechtmatigheden	1.995.000	
Verantwoordingsgrens (2% conform raadsbesluit van 18 december 2025)	1.155.000	
Waarvan acceptabel		445.000
Waarvan niet acceptabel	1.550.000	

Wet financiering decentrale overheden

Er zijn geen afwijkingen geconstateerd.

Gids Proportionaliteit

Tijdens de controle is geconstateerd dat de gids proportionaliteit niet altijd wordt nageleefd bij inkooptrajecten. Deze bevindingen worden teruggekoppeld om dit in de toekomst te voorkomen.

Kengetallen

(peildatum 31-12-2025)

Indicatoren BBV jaarrekening	Jaarrekening 2024	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	Jaarrekening 2025
Formatie (FTE per 1000 inwoners)	4,83	5,18	5,35	5,90	5,52
Bezetting (FTE per 1000 inwoners)	4,22	4,21	5,24	5,23	4,96
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	695,08	898,20	696,44	884,00	978,51
Externe inhuur (kosten inhuur externen als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	28,14%	6,74%	8,51%	8,36%	23,10%
Overhead (% van de totale lasten)	16,18%	15,78%	13,75%	14,79%	17,43%

Formatie

(exclusief Griffie en College B&W)

	Factor	Begroting 2025	31-12-2025
Totale formatie	fte	94,4	99,9

bron: staat B 2025 en 2026

Ziekteverzuim (excl. zwangerschapsverlof) (excl. Griffie en College B&W)

Door een update van de HR-systemen in 2025, zijn er over 2025 geen betrouwbare gegevens over het ziekteverzuim te genereren.

Periode	2025	2024
Verzuimpercentage		7,50
Verzuimfrequentie		1,47

Verbonden partijen

Inleiding

De paragraaf verbonden partijen moet inzicht geven in de relaties van de gemeente in rechtspersonen waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend én financiële belangen gemoeid zijn. Verbonden partijen zijn een manier om een bepaald beleidsvoornemen uit te voeren; het aangaan van verbonden partijen komt altijd voort uit het publiek belang.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Onder financieel belang wordt verstaan: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichting niet nakomt.

Ter voldoening aan het bepaalde in de artikelen 1, 5, 8, 9, 15, 26 en 36 van het BBV komen hierna de verbonden partijen aan de orde.

Gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Brabant Zuidoost te Helmond;
- Gemeenschappelijke Regeling Dienst Dommelvallei te Mierlo;
- Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening de Dommel (WSD) te Boxtel;
- Gemeenschappelijke Regeling Blink

Vennootschappen en coöperaties:

- Naamloze Vennootschap Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te Den Haag;
- Naamloze Vennootschap Brabant Water te Den Bosch;

Stichtingen en verenigingen:

- Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond;
- Stichting Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot;
- Stichting Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE) te Son en Breugel;
- Stichting Begraafplaats en Uitvaartcentrum Wolfswinkel te Son en Breugel;

Uitwerking

In deze paragraaf werken we in tabelvorm elke verbonden partij uit aan de hand van de volgende indelingen:

- Doel en openbaar belang van de verbonden partij;
- Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij; uitgangspunten waarom en wanneer er gebruik wordt gemaakt van de verbonden partij;

- Veranderingen en ontwikkelingen van de verbonden partij;
- Risico's: welke risico's zijn er bij deelname;
- Afbreukrisico van geen deelname: wat zijn de risico's bij geen deelname;
- Alternatieven voor geen deelname: welke alternatieven zijn er;
- Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging: wie zijn er betrokken bij de samenwerking;
- Frequentie van terugkoppeling naar de raad: frequentie van informatie terugkoppeling;
- Financieel belang: welke kosten horen bij de samenwerking;
- Vermogenspositie en resultaat boekjaar van de verbonden partij.

De volgende afkortingen zijn gebruikt in de uitwerking van de verbonden partijen:

DB: Dagelijks bestuur;

GR: Gemeenschappelijke regeling;

NV: Naamloze Vennootschap.

Gemeenschappelijke regelingen

GR Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven

Doel en openbaar belang

Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven. Het doel van deze samenwerking is het behouden en het verstevigen van de internationale concurrentiepositie en spitst zich toe op de behartiging van de gezamenlijke belangen op de thema's economie, energietransitie, mobiliteit, ruimte & wonen en vitale groene leefomgeving.

Het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) maakt ook onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven. RHCE heeft taken op het gebied van toezicht, behoud en het openbaar maken van de cultuurhistorische informatie.

Algemene visie op en beleidsvoornemens over inschakelen van de verbonden partij

De regio wordt bestuurd op verschillende overheidsniveaus (lokaal, subregionaal en regionaal) en er wordt steeds geschakeld tussen die verschillende niveaus. De samenwerking vindt niet alleen plaats op de schaal van de 21 gemeenten, maar ook op subregionaal niveau. Flexibele samenwerkingsverbanden, die gebaseerd zijn op gelijkkluidende belangen van de deelnemers, worden steeds belangrijker.

Daarnaast kan de Metropoolregio op tijdelijke thema's de gezamenlijke belangen zowel van alle gemeenten als van enkele gemeenten behartigen. Door deze samenwerking wordt niet alleen een kostenbesparing gerealiseerd, maar worden de (ontwikkelings)mogelijkheden van de (sub)regio('s) beter benut. Samen met andere overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties worden de thema's economie, ruimte en mobiliteit verkend en wordt de regionale strategie bepaald.

Wij brengen ons archief na verloop van tijd onder bij het RHCE, voor zover deze documenten niet vernietigd (moeten) worden.

Veranderingen en ontwikkelingen

Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven

Vanwege de inwerkingtreding van de nieuwe Wet op de gemeenschappelijke regelingen is de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven in 2024 gewijzigd. Deze gewijzigde regeling is in het voorjaar van 2024 door alle 21 gemeenteraden vastgesteld.

Werkorganisatie Metropoolregio Eindhoven

In 2023 is het Samenwerkingsakkoord 2023 - 2026 Metropoolregio Eindhoven vastgesteld. Hierin staan de gezamenlijke ambities, opgaven, doelen en afspraken waar de 21 gemeenten in Zuidoost Brabant de komende jaren aan willen werken. Met dit samenwerkingsakkoord streven we naar het behouden van de economische kracht in de regio en dit in goede banen leiden met oog voor een fijne woon- en leefomgeving. De regio kent een grote economische groei en als gevolg daarvan zal de regio een schaa sprong ondergaan. Dit brengt positieve en negatieve effecten met zich mee. Er is een groeiende behoefte aan werknemers, ruimte voor wonen, nieuwe bedrijfslocaties, slimme bereikbaarheid en ook een passende sociaal-maatschappelijke infrastructuur. Tegelijkertijd biedt dit ook kansen om brede welvaart en het welzijn van de inwoners van de regio te verbeteren. De uitdaging is om al deze opgaven gezamenlijk ter hand te nemen, zodat uiteindelijk iedereen kan profiteren van de economische voorspoed die de regio nu kent. Om de uitdagingen ter hand te nemen zijn van de eerder genoemde opgaven in de Brainportdeal en de Beethovendeal met het Rijk en de Provincie afspraken gemaakt om tot realisatie te komen.

Op basis van het Samenwerkingsakkoord wordt de MRE-organisatie aangepast en uitgebreid. Naar aanleiding van de groei en het niet ontvlechten van de organisatie is een nieuw organisatiemodel ingevoerd met een algemeen directeur met daaronder 3 managers voor de verschillende organisatieonderdelen, MRE, RHC-e en bedrijfsbureau. Om voor de verschillende opgaven tot realisatie te komen, is in 2025 een verkenning naar het MRE Realisatiebedrijf gestart.

Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE)

Het Programma 2025/2026 is beleidsmatig uitgevoerd volgens planning.

Gulbergen

De voorziening Gulbergen is nog niet afgewikkeld, omdat de voormalige stortplaats officieel nog niet gesloten is en de nazorg nog niet is overgedragen aan de Provincie Noord-Brabant. Het ziet er naar uit dat de nazorg van de stortplaats Gulbergen voorlopig niet aan de provincie wordt overgedragen in afwachting van onderzoek naar mogelijkheden om de toekomstige nazorgkosten te beperken. In 2020 is de erfpacht afgekocht, waardoor MRE weer volledige zeggenschap heeft over de gronden in het gebied. In 2021 zijn mogelijk scenario's voor de toekomstige ontwikkeling van het landgoed opgesteld. Via een participatietraject zijn stakeholders en inwoners betrokken en zij hebben zich kunnen uitspreken over de voorliggende scenario's. Het traject is inmiddels afgerond met een participatieverslag. Op basis daarvan is in 2023 de ontwikkelvisie Landgoed Gulbergen opgesteld. Deze is in 2024 vastgesteld als kader voor de ontwikkeling van Landgoed Gulbergen. Het golfterrein op Landgoed Gulbergen is per 1 maart 2024 in erfpacht uitgegeven aan Libéma, de nieuwe eigenaar van Gulbergen BV. Onderdeel van deze overeenkomst is de verkoop van de opstallen op het golfterrein.

Risico's

Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvormogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld AB juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Ook is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden deze risico's bij het opstellen van de begroting en jaarrekening opnieuw beoordeeld. De huidige stand van de algemene reserves is voldoende om deze risico's af te dekken.

Afbreukrisico van geen deelname

Het risico is dat de gemeente Son en Breugel zich buitensluit als zij niet deelneemt aan de GR Metropoolregio Eindhoven. Metropoolregio Eindhoven is een belangenbehartiger van de regio en weet ook middelen bij anderen (veelal via cofinanciering) los te krijgen.

Alternatieven voor geen deelname

Naast Metropoolregio Eindhoven zijn er allerlei andere vormen van (gemeentelijke) samenwerking mogelijk. Zo is op subregionaal vlak een bestuursovereenkomst gesloten met de gemeenten in het stedelijk gebied van Eindhoven en wordt er ook in Dommelvallei-verband samengewerkt. Op het niveau van Zuidoost-Brabant is, inhoudelijk gezien, geen vergelijkbare samenwerking.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant.
- Algemeen bestuur: lid: Mireille Bonnier, plv. lid: Jelle de Jong.

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks driemaal (begroting, bestuursrapportage, jaarrekening). Daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang

Opsplitsing bijdrage MRE 2025:

- Streekarchief (RHCe) € 73.384,-
- Regionale opgaven € 100.026,-
- Brainport Development € 65.540,-
- Stimuleringsfonds € 45.158,-
- Totaal € 284.108,-

Het voorlopig resultaat 2025 voor accountantscontrole bedraagt in totaal € 83.033, waarvan € 170.070 voor onderdeel MRE en - € 87.037 voor onderdeel RHCe.

GR Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) te Eindhoven

Doel en openbaar belang

De ODZOB is opgericht om een verdere verbetering tot stand te brengen in:

- de dienstverlening bij de uitvoering van de VTH-taken (vergunningverlening, toezicht, handhaving) en het behoud en de verbetering van de kwaliteit van bodem, water en lucht;
- de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving, zodat het aantal calamiteiten en milieudelicten afneemt.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De ODZOB heeft een relatie met de partners in de GR en andere opdrachtgevers die wordt gekenmerkt door bereikbaarheid, beschikbaarheid, snelheid en betrouwbaarheid waar het gaat om de levering van diensten en producten, de beantwoording van vragen en het voldoen aan verzoeken betreffende de fysieke leefomgeving.

Veranderingen en ontwikkelingen

De afgelopen jaren zijn door een bevoegdheidsverschuiving diverse milieutaken op de gemeenten afgekomen. De ODZOB voert deze taken namens de aangesloten gemeenten uit. Binnen de Dienst Dommelvallei zien de gemeenten Son en Breugel, Nuenen en Geldrop-Mierlo mogelijkheden voor nauwere samenwerking, bijvoorbeeld bij de voorbereidingen van de AB-vergaderingen van de ODZOB en de aanbidding van de ontwerpbegroting van de ODZOB aan de gemeenteraden.

Risico's

Als de omzet achterblijft bij de verwachtingen, zijn alle deelnemers aan de GR daarvoor (financieel) verantwoordelijk.

Afbreukrisico van geen deelname

Deelname voor wat betreft het basistakenpakket is wettelijk verplicht. Dit geldt niet voor de (incidentele) verzoektaken. De ODZOB voert naast de individuele verzoektaken ook de collectieve taken (toezichtsproject Samen Sterk in Brabant, omgevingsveiligheid en programma Omgevingswet) voor de deelnemende gemeenten en provincie uit. Als deze organisaties minder (niet-verplichte) taken afnemen en de ODZOB daardoor verlies zou lijden, is het financieel risico voor alle deelnemers aan de GR.

Alternatieven voor geen deelname

De deelname voor wat betreft het basistakenpakket, onder andere de uitvoering van de VTH-taken, is wettelijk verplicht. Gemeenten en de provincie hebben geen keuze om de verplichte taken in eigen beheer uit te voeren of uit te besteden aan een extern bureau. Er is met andere woorden sprake van zogeheten gedwongen winkelnering.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant.
- Algemeen bestuur: lid: Steven Grevink (wethouder), plv. lid Jelle de Jong (wethouder).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks driemaal (kadernota, ontwerpbegroting, jaarrekening); daarnaast incidenteel afhankelijk van ontwikkelingen, onder andere rekenkameronderzoek naar het functioneren van de ODZOB.

Financieel belang

- Werkprogramma € 520.221,-
- Opdrachten buiten werkprogramma € 27.061,-
- Totaal € 547.282,-

GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) te Eindhoven

Doel en openbaar belang

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: brandweezorg, geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio, rampenbestrijding en crisisbeheersing en de gemeenschappelijke meldkamer, door:

- adequaat te reageren op spoedeisende hulpvragen van burgers, instellingen en bedrijven;
- het organiseren en coördineren van geneeskundige hulpverlening in de regio;
- het voorkomen en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar en/of ongevallen bij brand en alles wat hiermee verband houdt, inclusief de coördinatie van de werkzaamheden op dit gebied;
- het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Omdat veiligheidsrisico's zich niet houden aan gemeentegrenzen én omdat veiligheid een complexe zaak is, is in de Wet veiligheidsregio's (Wvr) bepaald dat de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant de verantwoordelijkheid voor veiligheid onderbrengen bij VRBZO. Hierdoor werken de gemeenten op regionale schaal aan een veilige leefomgeving voor mensen die er wonen en verblijven, professionele hulp verlenen als het nodig is, waarborgen creëren voor fysieke veiligheid en voorbereidingen treffen voor rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Veranderingen en ontwikkelingen

Bestuurlijke opdracht: begin 2024 gaf VRBZO aan het Algemeen Bestuur het signaal dat de organisatie al lange tijd met moeite heeft kunnen voldoen aan de vereisten en verwachtingen. Daarom gaf het bestuur opdracht om de situatie nader uit te werken in 3 deelopdrachten, die zijn samen te vatten als:

- voldoen aan wet- en regelgeving;
- basis op orde brengen;
- komen tot een beleidsplan.

De eerste deelopdracht is afgerond in 2024. In 2025 zijn de tweede en derde deelopdracht samengevoegd en uitgewerkt in het ontwerp Regionaal Beleidsplan 2027-2030 VRBZO. Eind 2025 heeft het Algemeen Bestuur dit ontwerpplan vrijgegeven voor een zienswijzprocedure voor de gemeenteraden. Het ontwerp Regionaal Beleidsplan schetst de aandachtspunten voor de basis op orde en vier strategische thema's.

Basis op orde: doel is om een gezonde organisatie te hebben die haar taken en werkzaamheden kan uitvoeren zoals we van een goed functionerende veiligheidsregio verwachten. Hiervoor is onder andere gewerkt aan de volgende onderdelen: aantoonbare vakbekwaamheid via een strategisch leerplan, moderne HRM-processen, modernisering van systemen voor informatievoorziening, verbetering en verduurzaming van kazernes.

Strategische thema's: als vervolg op de focuspunten uit het Regionaal risicoprofiel heeft VRBZO in 2025 samen met haar netwerkpartners een Omgevingsanalyse 2035 uitgevoerd. Hieruit komen de volgende vier strategische thema's naar voren die de unieke dynamiek van onze regio raken en om speciale aandacht vragen: schaa sprong en complexe infrastructuur, klimaatveiligheid, technologie - informatie en innovatie en weerbaarheid.

Weerbare samenleving: VRBZO is in 2025 gestart met een programmateam dat zich gaat richten op met name de continuïteit van de crisisorganisatie, het opzetten van een netwerk van noodsteunpunten en coördinatiepunten en op intensivering van de afspraken met de vitale partners. Daarnaast coördineert VRBZO de inzet van de risicocommunicatiecampagne Denk Vooruit samen met de gemeenten in de regio.

Risico's

De risico's van de organisatie zijn in de beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2020 - 2023 gebundeld tot drie onderwerpen waaraan een risicobedrag voor het weerstandsvermogen is gekoppeld:

- risico's in algemene bedrijfsvoering € 500.000 - € 1.000.000
- risico's model brandweezorg € 500.000 - € 1.000.000
- risico grootschalige ramp/crisis € 500.000 - € 1.000.000
- totaal benodigd weerstandsvermogen € 1.500.000 - € 3.000.000.

Het is niet reëel dat bovengenoemde risico's zich gelijktijdig voordoen. Ook is de impact van een ernstig incident en de majeure wijzigingen in het model brandweezorg (nog) lastig te kwantificeren. Daarom houdt VRBZO rekening met een totaal risicobedrag van € 2,0 miljoen.

Afbreukrisico van geen deelname

Deelname is een wettelijke plicht (Wet gemeenschappelijke regelingen, Wet veiligheidsregio's).

Alternatieven voor geen deelname

Geen alternatieven.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- Deelname door 21 gemeenten uit de regio Zuidoost Brabant.
- Algemeen bestuur: lid: Suzanne Otters-Bruijnen (burgemeester).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks tweemaal (begroting, rekening) en halfjaarlijks (1e en 2e samenvatting van de bestuursrapportage); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen over beleid en strategische keuzes binnen de Veiligheidsregio.

Financieel belang

Algemene bijdrage 2025: € 1.038.097,-.

GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Brabant Zuidoost te Eindhoven

Doel en openbaar belang

Het belang van de GGD is sinds de coronacrisis duidelijker geworden dan ooit daarvoor. De GGD speelt een cruciale rol in de infectieziektebestrijding als onderdeel van de Wet publieke gezondheid. De GGD draagt dus bij aan de gezondheid van onze inwoners en ter preventie van ziekten. De GGD zet snelle interventies in op het gebied van gezondheid en behartigt de belangen van de 21 gemeenten op dit vlak. Financiering van de GGD is op basis van een inwonerbijdrage van de deelnemende gemeenten, financiering van contracttaken, zorgverzekeraars en particulieren.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De gemeente kan profiteren van de professionele kennis en voorzieningen die de GGD bezit en door de gemeente niet zelfstandig in stand gehouden kunnen worden. Ook wordt door de samenwerking met de regiogemeenten een schaalgrootte bereikt die een efficiënte en effectieve aanpak mogelijk maakt tegen zo laag mogelijke kosten. Dit draagt op een positieve wijze bij aan de gezondheid van de inwoners van onze gemeente en uitvoering van tal van wettelijke taken.

Veranderingen en ontwikkelingen

Met ingang van 2021 is de jeugdgezondheidszorg 0-4 binnen de GGD geïntegreerd, waardoor er een doorlopende lijn in de JGZ is. Dit heeft een positief effect op de zorgverlening aan onze jeugd en zorgt ook voor een sterkere GGD organisatie. De financiële afwikkeling van de integratie moet nog plaatsvinden. Dat wordt bemoeilijkt doordat er sprake is van voordeel- en nadeelgemeenten. Overigens is Son en Breugel een voordeelgemeente.

Risico's

De GGD is aan de slag gegaan met de bestuursopdracht om de financiële risico's voor gemeenten in de toekomst te beperken. De bestuursopdracht is afgerond en geëvalueerd door het AB van de GGD. Er is een aantal maatregelen doorgevoerd waaronder aanpassing van de Archiefverordening van de GGD en de Beheerregeling informatiebeheer GGD.

Afbreukrisico van geen deelname

Het afbreukrisico van de GGD is dat wanneer de GGD niet zou bestaan er:

- Geen behartiging van onze belangen bestaat op dit gebied en niet kunnen voldoen aan wettelijke verplichtingen waaronder het in stand houden van een GGD.
- Geen uitvoering wordt gegeven aan een wettelijke taak; de Wet Publieke Gezondheid. Als individuele gemeente in de omvang van Son en Breugel kan deze taak onmogelijk tegen dezelfde kosten uitgevoerd worden.

Alternatieven voor geen deelname

Het zoeken naar andere instanties (andere GGD) die uitvoering kunnen geven aan onze wettelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg is geen reële optie gezien de verwevenheid met de Veiligheidsregio.

Bestuurlijke betrokkenheid

- Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant.
- Algemeen bestuur: lid: Steven Grevink.

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks tweemaal binnen de budgetcyclus meerjarenbegroting en jaarrekening). Daarnaast wordt de raad in de gelegenheid gesteld een zienswijze op de begroting van de GGD te geven. Indien nodig ook incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang 2025:

- Gemeentelijke bijdrage € 784.522,-
- Retour ontvangen positieve exploitatie resultaat 2024 € 22.586
- JGZ contracttaken CMD - Maatwerk 0-18 € 77.892,-
- Retour ontvangen afrekening JGZ contracttaken 2024 € 13.817
- Bijdrage Wet verplichte GGZ € 12.660,-
- Totaal € 838.671,-

De concept jaarrekening 2025 sluit af met een positief resultaat van € 2.053.000 bij Publieke Gezondheid en € 127.000 bij Ambulance Zorg (voor accountantscontrole).

GR Dienst Dommelvallei in Mierlo

Doel en openbaar belang

Dienst Dommelvallei is het samenwerkingsverband van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel. Hier zijn de bedrijfsvoeringstaken financiën, belastingen, personeel & organisatie, informatievoorziening en planning en control voor de drie gemeenten ondergebracht. Daarnaast hebben de gemeenten Son en Breugel en Nuenen de taken met betrekking tot werk en inkomen en dienstverlening in Dienst Dommelvallei ondergebracht.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Bij de vorming van Dienst Dommelvallei is aangegeven dat de dienst moet leiden tot: meer kwaliteit, minder kwetsbaarheid, minder kosten en goed werkgeverschap.

Veranderingen en ontwikkelingen

Dienst Dommelvallei stimuleert de samenwerking met en tussen de deelnemende gemeenten. Uitgangspunt is dat met de huidige collegiale houding van de partners er op diverse terreinen harmonisatie afspraken worden gemaakt. Bij harmonisatiewensen en nieuwe ontwikkelingen wordt in een zo vroeg mogelijk stadium gezamenlijk afgestemd binnen de structurele overlegvormen tussen portefeuillehouders, gemeentesecretarissen, contactpersonen en managementteams. In 2023 is besloten om de belastingheffing onder te brengen bij de Belasting samenwerking Oost-Brabant (BSOB), dit is in 2024 geëffectueerd. In 2025 heeft de omzetting van een 'klassieke GR' naar een Bedrijfsvoeringsorganisatie plaatsgevonden. Uitvloeisel daarvan is dat de bestuurlijke structuur wordt gewijzigd, en het organisatieplan is aangepast om daarmee de dienstverlening aan en onderlinge samenwerking van de vier organisaties te versterken.

Risico's

Er bestaat een risico van uittreding van een van de drie deelnemers, indien twee van de drie overblijven wordt de organisatie kwetsbaarder. Een tweede risico betreft het verlies aan binding met de gemeente. Dit kan zich voordoen als niet continue wordt geïnvesteerd in verbinding en samenwerking. Het betreffen essentiële bedrijfsonderdelen die bij dienst Dommelvallei zijn ondergebracht, die nauw samenhangen en moeten samenwerken met onze gemeentelijke organisatie.

Afbreukrisico van geen deelname

Bij geen deelname kunnen ook geen voordelen van de samenwerking worden behaald.

Alternatieven voor geen deelname

De werkzaamheden weer zelf als gemeente oppakken of in andere verbanden samenwerkingsmogelijkheden zoeken.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- Deelname door de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel.
- Het Bestuur bestaat uit twee leden per college van de deelnemers. Mevrouw S. Otters-Bruijnen (burgemeester) en dhr. J. de Jong (wethouder) zijn dit namens Son en Breugel. S. Otters-Bruijnen is voorzitter van het bestuur.

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks (begroting en jaarrekening); daarnaast incidenteel, afhankelijk van onderwerpen en ontwikkelingen.

Financieel belang

- Gemeentelijke bijdrage 2024 € 5.525.476,-
- Bijdrage conform 1e begrotingswijziging € 311.363,-
- Kosten opwaarderen WOZ administratie € 186.130,-
- Totaal € 6.022.969,-

De bedragen zijn met de kostprijsverhogende BTW verhoogd. Dit omdat Dienst Dommelvallei verplicht is om vanaf 2019 inclusief BTW te factureren.

Gemeenschappelijke regeling WSD in Boxtel

Doel en openbaar belang

WSD is het gezamenlijke sociaal ontwikkelbedrijf van de deelnemende gemeenten en vormt een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke uitvoering op het gebied van werk en participatie. Via WSD geven wij uitvoering aan onze werkgeversverplichtingen uit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en ondersteunen wij inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt bij het vinden, ontwikkelen en behouden van (aangepast) werk in het kader van de Participatiewet. Voor inburgeraars met een grote afstand tot de arbeidsmarkt wordt via WSD uitvoering gegeven aan de Zelfredzaamheidsroute. De expertise, infrastructuur en werkgeversnetwerken binnen WSD vormen een essentiële basis voor de uitvoering van deze publieke taken.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De gemeenten geven gezamenlijk richting aan de ontwikkeling van WSD. Op basis van de vastgestelde koers voor de doorontwikkeling van WSD werken gemeenten en WSD samen aan het versterken van de ontwikkelgerichte ondersteuning richting werk en participatie. De inzet is erop gericht dat inwoners zo passend mogelijk worden ondersteund, met meer aandacht voor maatwerk, ontwikkeling en duurzame uitstroom. Hiermee draagt WSD bij aan de gemeentelijke ambities op het gebied van werk, inkomen en inclusieve arbeidsmarktparticipatie.

Veranderingen en ontwikkelingen

De doelgroep die via WSD wordt begeleid verandert van samenstelling. Door de krapte op de arbeidsmarkt is sprake van uitstroom naar regulier werk, terwijl de instroom zich steeds meer kenmerkt door een grotere ondersteuningsbehoefte. Dit vraagt om intensievere begeleiding en verdere doorontwikkeling van de dienstverlening binnen WSD. In regionaal verband is ingezet op het beter bereiken van de brede doelgroep en op het versterken van de zichtbaarheid van WSD voor inwoners en werkgevers.

Risico's

WSD werkt met een meerjarenbegroting die is gebaseerd op een gezamenlijk minimaal noodzakelijk volume. Fluctuaties in instroom, uitstroom en begeleidingsintensiteit kunnen invloed hebben op de financiële positie van WSD. In regionaal verband worden afspraken gemaakt over de verdeling van risico's en over eventuele aanvullende bijdragen van gemeenten indien collectieve doelstellingen niet worden gerealiseerd. Aanvullende bijdragen worden indien mogelijk voorkomen door middel van het stimulusprogramma van WSD, waarmee wordt gestuurd op financiële stabiliteit en continuïteit van de dienstverlening. In 2025 is daardoor geen aanvullende bijdrage nodig geweest.

Afbreukrisico van geen deelname

Hoog (bestuurlijk, maar ook financieel wanneer besloten wordt om niet meer te deel te nemen aan de gemeenschappelijke regeling). Niet deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling zou leiden tot verlies van uitvoeringscapaciteit, specialistische kennis en regionale infrastructuur voor werk en participatie. Dit heeft zowel bestuurlijke als financiële gevolgen en maakt de uitvoering van wettelijke taken kwetsbaar.

Alternatieven voor geen deelname

Alternatieven zijn beperkt en minder efficiënt, zoals aansluiting bij een andere gemeenschappelijke regeling of het individueel inkopen van vergelijkbare dienstverlening. Deze opties bieden minder schaalvoordelen, minder samenhang in de regionale arbeidsmarktbenadering en leiden naar verwachting tot hogere kosten en minder kwaliteit en continuïteit in de ondersteuning van inwoners.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- Deelname door de gemeenten Best, Boxtel, Nuenen, Oirschot, Oisterwijk, Meierijstad (alleen het verzorgingsgebied van de voormalige gemeenten Schijndel en Sint-Oedenrode), Son en Breugel, Sint Michielsgestel en Vught.
- Algemeen bestuur: dhr. S. Grevink (wethouder).
- Dagelijks bestuur: dhr. S. Grevink (wethouder).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Structureel jaarlijks bij begroting en jaarrekening (zienswijzeprocedure). Daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang

De rijksmiddelen die de gemeente ontvangt voor de uitvoering van de voormalige Wsw (SW-budget) worden volledig ingezet voor de uitvoering door WSD. De inzet van inwoners uit de doelgroep van de Participatiewet bij WSD vindt grotendeels plaats via loonkostensubsidie (LKS). De LKS wordt gefinancierd vanuit het BUIG-budget, waaruit ook de bijstandsuitkeringen worden bekostigd. De begeleidingsvergoeding die samenhangt met LKS-trajecten wordt gefinancierd vanuit het gemeentelijke re-integratiebudget. Daarnaast neemt de gemeente bij WSD aanvullende re-integratiediensten af, zoals onder meer werkervaringsplaatsen, jobhunting, coaching en arbeidsmatige dagbesteding.

Bestuurskosten	€ 5.066,-
Rijksbijdrage WSW	€ 686.952,-
Rijksbijdrage sociale infrastructuur	€ 14.791,-
Zwerfvuil Ruimen Ekkersrijt	€ 29.241,- (bedrag 2024)
Totale kosten	€ 813.905,- (bedrag 2024)

GR Blink

Doel en openbaar belang

Het doelmatig uitvoeren van de afvalinzameling en de reinigingstaken die bij wet, in het bijzonder de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer, aan de gemeente zijn opgedragen en/of voortvloeien uit de aan de gemeente op grond van de Gemeentewet toevertrouwde zorg voor de eigen huishouding, binnen de kaders van het publiekrecht en in samenwerking met een privaatrechtelijke rechtspersoon.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Actieve bijdrage aan de lokale vertolking van het landelijk beleid inzake preventie van huishoudelijk afval conform het vigerende Landelijk Afvalbeheerplan (LAP), met in acht neming van lokale accenten. Verzekeren van de openbare dienstverlening wat betreft hoogwaardige inzameling en verwijdering van huishoudelijke afvalstoffen, dit alles binnen de grenzen van haar werkgebied.

Zorgdragen voor alle aanverwante activiteiten, zoals sortering, hergebruik en/of nuttige toepassing dan wel recycling van de huishoudelijke afval-/reststromen. Belangrijk is dat binnen de samenwerking zonder winst oogmerk de kernactiviteiten met betrekking tot huishoudelijke afvalstoffen efficiënt en effectief worden uitgevoerd, zoals eerder omschreven, te weten preventie en projectbeheer, inzameling, reiniging, sortering en overslag, afzet en commercialisatie alsmede implementatie beheers- en controlesystemen in naam en voor rekening van de bij Blink aangesloten gemeenten en eventueel later aangesloten publieke partijen.

Veranderingen en ontwikkelingen

In 2025 is de GR Blink getransformeerd tot een volledig publieke organisatie (openbaar lichaam) met enkel gemeentelijke deelnemers. In het verlengde hiervan is de bedrijfsvoering verder vormgegeven en sterk geprofessionaliseerd. Dit vertaalde zich onder meer in de plannen voor de nieuwbouw die tijdens een raadsinformatiebijeenkomst zijn gepresenteerd; de verwachte oplevering van deze nieuwe locatie staat gepland voor begin 2027. Daarnaast is de organisatie daadwerkelijk toegetreden tot de coöperatie Midwaste en is in een aparte bijeenkomst de tweede fase van de GR-wijziging met de raden besproken. De verdere verzelfstandiging en professionalisering van Blink kregen tot slot extra vorm doordat het eigen Klantcontactcentrum (KCC) en de vernieuwde app in 2025 volledig operationeel zijn geworden.

Wat zijn de volgende stappen voor GR Blink?

Een aantal strategische acties is in 2025 opgestart en zal in 2026 verder hun beslag krijgen:

- Uitbreiding takenpakket: Afronding van het onderzoek naar de uitbreiding van het takenpakket van Blink met structurele BOR-taken.
- Besluitvorming GR wijziging (Fase 2): Het proces om de statuten structureel en beleidsmatig aan te passen aan de nieuwe Wet gemeenschappelijke regeling wordt is opgestart en wordt in 2026 afgerond.

Risico's

- Risico van beëindiging van deelname in Blink door een of meerdere deelnemers.
- Het risico dat de gemeenschappelijke regeling in de huidige vorm volgens de nieuwe wetgeving niet meer houdbaar is. Dit wordt in het kader van het Strategisch Traject onderzocht.
- Financieel risico voor deelnemers vanwege het ontbreken van eigen vermogen.
- Prijsrisico verwerking afval: Omdat Blink de afvalstromen in eigendom overneemt en deels afhankelijk is van aanbestedingen, blijft er een prijsrisico bestaan voor de verwerkingskosten.
- Verduurzaming wagenpark: Vanwege de Europese *clean vehicle directive* moet het wagenpark verduurzaamd worden, wat naar verwachting zal leiden tot hogere investerings- en exploitatiekosten.

Afbreukrisico van geen deelname Zelfstandige uittreding betekent het schadeloos stellen van andere deelnemers; de regels hiervoor zijn in het nieuwe artikel 41 in lijn gebracht met de nieuwste wetgeving (Wet gemeenschappelijke regeling. Zelfstandig aanbesteden leidt bovendien tot verlies van synergievoordelen en verminderde invloed op de dagelijkse bedrijfsvoering.

Alternatieven voor geen deelname

Aanbesteding van de taken die betrekking hebben op huishoudelijke afvalstoffen en reiniging van verhardingen. Deelname in een andere GR constructie zoals Cure (de gemeenschappelijke regeling van gemeenten Eindhoven, Valkenswaard en Geldrop-Mierlo).

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- Algemeen bestuur: lid: M. Bonnier (wethouder).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

- Bij het vaststellen van de Begroting Blink;
- Bij wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling;
- Bij toetreding van nieuwe gemeenten.
- Driejaarlijkse evaluatie van Blink.

Financieel belang

Conform de jaarrekening 2025 van Blink bedraagt onze bijdrage over 2025 € 1.740.35,-. De GR Blink beschikt niet over een eigen vermogen en de risico's worden opgevangen door de deelnemende partijen. De resultaten voor de deelnemers worden jaarlijks afzonderlijk afgewikkeld.

Vennootschappen en coöperaties

NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag

Doel en openbaar belang

De BNG Bank is de bank van en voor (decentrale) overheden en instellingen op het gebied van wonen, zorg, onderwijs, energie en infrastructuur. De BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De BNG Bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Het betalingsverkeer van de BNG Bank richt zich specifiek op zakelijke klanten in de publieke sector. De BNG Bank biedt een volledig pallet aan zakelijke producten. Digitaal, efficiënt en veiligheid staan hierbij centraal.

Veranderingen en ontwikkelingen

Over het verslagjaar 2025 heeft de BNG een nettowinst gerealiseerd van € 172 miljoen. Dat is € 122 miljoen minder dan de nettowinst die een jaar eerder werd geboekt (in 2024 € 294 miljoen). Er wordt voorgesteld om € 79 miljoen aan dividend uit te keren (€ 2,51 per aandeel).

Risico's

De BNG Bank is na de Staat een van de grootste emittenten van Nederland. Het door de bank uitgegeven schuld papier heeft een credit rating AAA van Moody's, AA+ van Standard & Poor's en AA+ van Fitch. Door deze top ratings kan de BNG Bank tegen lage prijzen geld aantrekken op de geld- en kapitaalmarkt. Hierdoor kan de bank hun klanten lage tarieven bieden.

Afbreukrisico van geen deelname

n.v.t.

Alternatieven voor geen deelname

n.v.t.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen, die zij bezitten (een stem per aandeel)
- Als aandeelhouder: Suzanne Otters-Bruijnen (burgemeester).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang

In principe wordt het dividend jaarlijks uitgekeerd en heeft het dividend betrekking op het voorafgaande boekjaar. De dividenduitkering is afhankelijk van de resultaten. De BNG streeft niet naar een maximaal, maar naar een redelijk rendement op het eigen vermogen.

De Staat is houder van de helft van de aandelen van de BNG. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De gemeente Son en Breugel bezit 29.991 aandelen à € 2,50 zijnde in totaal € 74.977,50. Over het verslagjaar 2024 heeft de BNG een nettowinst gerealiseerd van € 294 miljoen. Er is voor € 140 miljoen aan dividend uitgekeerd. Er is per aandeel € 2,51 ontvangen. Dit is € 63.985,80 (zijnde € 75.277,41 minus € 11.291,61 ingehouden dividendbelasting).

Brabant Water te Den Bosch

Doel en openbaar belang

Brabant Water is het drinkwaterbedrijf dat aan 2,5 miljoen inwoners en bedrijven in Noord-Brabant drinkwater levert en ervoor zorgt dat de klanten altijd en overal in Brabant kunnen rekenen op zuiver en veilig drinkwater. Een verantwoordelijke taak, waarnaar gehandeld wordt. Brabant Water streeft niet naar winst, maar wel naar de beste kwaliteit en dienstverlening.

Brabant Water biedt naast drinkwater ook water op maat en gespecialiseerde diensten en advies aan.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Brabant Water is als drinkwaterbedrijf primair verantwoordelijk voor het waarborgen van de continuïteit van de waterlevering in haar voorzieningsgebied en de kwaliteit en druk van het geleverde drinkwater.

Veranderingen en ontwikkelingen

Brabant Water werkt aan de hand van vier sporen toe naar een robuust drinkwatersysteem.

1. Duurzame bronnen. Grondwater is de belangrijkste bron. Er wordt actief ingezet op bronbescherming en gezocht naar manieren om de winningen beter in te passen in de omgeving.
2. aanvullende bronnen. Om aan de groeiende drinkwatervraag te voldoen, worden aanvullende bronnen naast het grondwater onderzocht. Er wordt gekeken naar het winnen van drinkwater uit brak grondwater en de mogelijkheden van zeewater worden onderzocht.
3. Duurzaam waterverbruik. Voortdurend wordt aandacht gevraagd voor waterbesparende technieken en innovaties.
4. Optimale inzet van assets. De capaciteit moet optimaal benut worden. Daarom wordt geïnvesteerd in productielocaties en in het leidingnet.

Per 1 januari 2026 betalen klanten geen waterschapsheffingen (zuiveringsheffing en/of watersysteemheffing) meer via Brabant Water. Dit loopt nu via de belastingaanslagen van de belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB).

Risico's

n.v.t.

Afbreukrisico van geen deelname

n.v.t.

Alternatieven voor geen deelname

n.v.t.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- Deelname door de aandeelhouders. Dat zijn de provincie Noord-Brabant en 60 gemeenten.
- Als aandeelhouder: Suzanne Otters-Bruijnen (burgemeester).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang

De gemeente heeft een belang in Brabant Water NV van 14.982 aandelen à € 0,10 (totaal € 1.498,-).

Respectrum Son en Breugel B.V. te Son en Breugel

Doel en openbaar belang

Het exploiteren en beheren van de begraafplaats en crematorium Wolfswinkel te Son en Breugel.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

Uitgangspunt van de B.V. is een rendabele (met winst oogmerk) exploitatie van de begraafplaats en crematorium met uitvaartcentrum.

Veranderingen en ontwikkelingen

Het aantal begrafenissen neemt af. In de uitvaartzorg is meer vraag naar crematies en alternatieve wijzen van begraven.

Risico's

De gemeente heeft een achtergestelde lening verstrekt.

Afbreukrisico van geen deelname

Het in stand houden van een gemeentelijke begraafplaats is een wettelijke taak.

Alternatieven voor geen deelname

In eigen beheer de begraafplaats exploiteren.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- Gemeente Son en Breugel (15% aandelen)
- Antwan Kuis Holding B.V. (5% aandelen)
- Respectrum Crematoria B.V. (80% aandelen)

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang

Aandelenkapitaal (150 aandelen) € 150,-

Achtergestelde verstrekte lening € 233.056,-

Wanneer de B.V. winstgevend is zal dividend aan de aandeelhouders uitgekeerd worden. De gemeente ontvangt erfpacht (28K per jaar) inkomsten voor de grond.

Stichtingen en verenigingen

Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond

Doel en openbaar belang

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost is een samenwerkingsverband tussen gemeenten, (justitiële) overheidsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Het doel is de verbetering van veiligheid en leefbaarheid in de 21 gemeenten in Brabant Zuidoost. Het is van belang om onderscheid te maken tussen het zorg- en veiligheidshuis als professionele netwerkorganisatie en het zorg- en veiligheidshuis als facilitator voor ketenpartners. Het landelijk kader richt zich specifiek op het zorg- en veiligheidshuis als netwerkorganisatie van verschillende partners in de zorg-, de strafrechtketen en gemeenten, gericht op een ketenoverstijgende persoon-, systeem- en gebiedsgerichte aanpak van, of advisering rondom, complexe problematiek. In de rol van facilitator biedt de netwerkorganisatie aan ketenpartners de mogelijkheid om werkplekken te huren in een kantoor. Het zorg- en veiligheidshuis Brabant-Zuidoost is in de kern een smalle organisatie. Haar professionaliteit ligt op het gebied van procesregie, advisering en informatievoorziening.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De kracht van het zorg- en veiligheidshuis is een goede samenwerking tussen de verschillende organisaties om problemen op het gebied van veiligheid beter aan te pakken. Daarbij behouden alle partners hun eigen (wettelijke) verantwoordelijkheden.

Problemen worden in een mix van preventie, repressie en zorg aangepakt. Zo wordt geprobeerd potentieel grote problemen klein te houden. De casussen worden aangepakt met de werkwijze Casus Op Maat (COM) en de Persoonsgerichte Aanpak (PGA).

Daarnaast stimuleert en ondersteunt het zorg- en veiligheidshuis de gemeenten om in de toekomst gebruik te maken van het escalatiemodel in de zorg- en veiligheidsketen AVE (aanpak voorkoming escalaties) en dit lokaal te implementeren.

Veranderingen en ontwikkelingen

In 2016 is de rechtsvorm van het Zorg- en Veiligheidshuis gewijzigd en is de Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost opgericht. Besloten werd om hieraan deel te nemen. In 2016 is gestart met de methodiek Persoonsgerichte Aanpak (PGA) voor een effectieve aanpak van hotshots (kopstukken/-sleutelfiguren). Deze systeemaanpak richt zich op daders van HIC-feiten, problematische jeugdkopstukken en andere personen die via de driehoek als veiligheidsprobleem zijn aangewezen. In 2016 is in het zorg- en veiligheidshuis de Expertisetafel Radicalisering ingericht. Dit overleg is beschikbaar voor ondersteuning, advies en COM-zaken voor de schaalgrootte Oost Brabant voor wat betreft signalen/cases met betrekking tot radicalisering. Vanaf begin 2018 is de naam gewijzigd in Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost. In 2025 kende het ZVHBZO vier PGA thema's: PGA jeugd, PGA radicalisering, PGA Personen met onbegrepen gedrag en PGA huiselijk geweld en kindermishandeling.

Risico's

Alle 21 gemeenten uit de regio nemen deel aan de Stichting en dragen daaraan bij.

Afbreukrisico van geen deelname

Er kan dan geen gebruik worden gemaakt van de voordelen die het zorg- en veiligheidshuis kan bieden, zoals informatie, expertise en menskracht. Bepaalde organisaties hebben ook aangegeven geen capaciteit te hebben om deel te nemen aan overlegstructuren in alle afzonderlijke gemeenten.

Alternatieven voor geen deelname

De gemeente moet dan zelf meer regelen en kan geen beroep meer doen op inbreng van bepaalde maatschappelijke instanties en strafrechtpartners.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. Samenwerking met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.

Alle gemeenten vaardigen een wethouder zorg of een burgemeester af als lid van het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur kiest uit hun midden weer – per basisteam – een wethouder zorg en een burgemeester als lid van het Dagelijks Bestuur. Vanaf 2024 werden de gemeenten die behoren tot het basisteam Dommelstroom vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur door voorzitter burgemeester S. Otters-Bruijnen (Son en Breugel) en wethouder M. Sanders-de Jonge (Geldrop-Mierlo).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang

Gemeentelijke bijdrage 2025 € 6.388,-

Stichting Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot

Doel en openbaar belang

Bizob zet zich in voor ruim 35 gemeenten en publieke organisaties als strategisch partner voor inkoop en aanbestedingen. In nauwe samenwerking met de gemeente Son en Breugel regelt Bizob inkoop, aanbestedingen, contractmanagement en contractbeheer voor het sociaal domein, openbare ruimte, bedrijfsvoering en ICT. Het doel is het behalen van voordeel voor alle bij Bizob aangesloten organisaties. De inkoop samenwerking gaat verder dan het bundelen van inkoopvolumes. Door samenwerking wordt kennis opgebouwd van producten, markten en bedrijven, waardoor transactiekosten en inkooprisico's verminderen en de professionaliteit van de inkoopfunctie toeneemt.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De gewijzigde Aanbestedingswet 2017 laat voldoende ruimte over om eigen beleid te voeren op het gebied van inkopen en aanbesteden. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid waarborgt de naleving van wet- en regelgeving, een doelmatige inkoop en bestuurlijke integriteit. Het inkoopbeleid gaat uit van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur: openheid, objectiviteit en zorgvuldigheid. Door gebruik te maken van objectieve voorwaarden, kunnen gemeenten de keuze voor een leverancier verantwoorden. Deze helderheid biedt ook voordelen voor ondernemers, die weten waar ze aan toe zijn.

Veranderingen en ontwikkelingen

In 2025 heeft de gemeente Son en Breugel haar inkoopbeleid herijkt en opnieuw vastgesteld. Bij het inkopen van werken en diensten betrekken we, naast de inhoudelijke kant van de dienst of het werk, ook overige ambities zoals onder meer duurzaamheid, klimaat, circulariteit en social return on investment (SROI).

Risico's

Door deel te nemen aan BIZOB wordt het risico op juridische procedures door onjuiste inkoop- en aanbestedingstrajecten verkleind.

Afbreukrisico van geen deelname

De aansluiting bij BIZOB is een keuze voor continuïteit in organisatorische en personele zin voor de invulling van de inkoopfunctie. Naast het mislopen van de mogelijk gunstigere prijzen en/of hogere kwaliteit, ligt er een afbreukrisico op gebied van efficiencyverbetering, rechtmatigheid en een versterking van de expertise.

Alternatieven voor geen deelname

In plaats van aansluiting bij BIZOB kan ook gekozen worden voor het volledig intern invullen van de inkoopfunctie. Daarnaast kan een commercieel inkoopbureau worden ingehuurd om gelijksoortige ondersteuning te bieden.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

Het verzorgingsgebied van BIZOB is ingedeeld in vijf clusters, te weten: 1. BOV en De Kempen; 2. Dommelvallei+ en A2; 3. Peelgemeenten; 4. Noordoost; 5. Overig, aangesloten organisaties niet zijnde gemeenten.

BIZOB is een stichting en wordt aangestuurd door de gemeenten. Vanuit elke aangesloten gemeente zit iemand in de Vergadering van Aangeslotenen. Het bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van twee bestuurders per regio. Vanuit de Dommelvallei+ en A2 is e afgevaardigde, namens Son en Breugel, voor de vergadering van aangeslotenen de wethouder M. Bonnier.

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang

De bijdrage 2025 is begroot op het aantal afgenomen dagen voor € 835,- per dag:

Standaard 273 dagen voor € 835,- = € 227.955,- (ex. BTW)

In 2025 zijn er 93,65 extra dagen geleverd voor een bedrag van € 78.198,-.

In 2025 is de bestemming resultaat 2024 van € 29.944,- ontvangen.

Stichting Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE) te Son en Breugel

Doel en openbaar belang

De doelstellingen van de SBBE zijn als volgt geformuleerd:

- Het bevorderen van de veiligheid in het algemeen en meer speciaal het bevorderen van ongestoord gebruik van hun goederen door de gerechtigden, alles op het bedrijvenpark Ekkersrijt en omgeving.
- Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.
- De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door het aanbieden van een pakket van beveiligingsmiddelen en –maatregelen. Dit pakket is gezamenlijk en in samenwerking met de beveiligingsbranche samengesteld door de gemeente Son en Breugel, de Nationale Politie, basisteam Dommelstroom en de gebruikers van bedrijventerreinen.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De gemeente Son en Breugel verwacht van de SBBE dat zij de veiligheid op het industriepark Ekkersrijt zo optimaal mogelijk waarborgt door het treffen van maatregelen, in eerste instantie gericht op de aangesloten ondernemingen. De stichting SBBE moet zichzelf kunnen bedruipen met bijdragen van ondernemers, die nu nog op vrijwillige basis zijn aangesloten.

Het resultaat moet zijn het terugdringen van het aantal inbraken, het opsporen van eventuele daders en een toename van het algehele gevoel van veiligheid op Ekkersrijt.

Veranderingen en ontwikkelingen

Deelname aan de SBBE is op vrijwillige basis. Daardoor is sprake van een behoorlijk aantal zogenaamde freeriders (32%).

Risico's

Voor de gemeente vormt deze verbonden partij geen risico, omdat de gemeente geen vermogen aan de stichting beschikbaar heeft gesteld.

Afbreukrisico van geen deelname

Via de bestuurlijke vertegenwoordiger kan invloed worden uitgeoefend op de activiteiten van de SBBE. Zonder deze invloed kan het bestuur van de SBBE een richting kiezen die de gemeente Son en Breugel niet passend zou vinden.

Alternatieven voor geen deelname

De gemeente kan de beveiliging op het industriepark Ekkersrijt voor eigen rekening en risico uitvoeren. Dit is echter geen realistisch scenario, feitelijk is er geen alternatief aanwezig.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- Deelname door de gemeente Son en Breugel en Ondernemersvereniging Ekkersrijt (OVE)
- Stichtingsbestuur: lid: M. Bonnier (op voordracht van het college van B&W).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang

Geen gemeentelijke bijdrage. Omtrent de openstaande vorderingen bij de gemeente zijn afspraken gemaakt. De stichting voldoet aan haar aflossingsverplichting. Er wordt jaarlijks € 17.353,- afgelost.

Stichting Begraafplaats en Uitvaartcentrum Wolfswinkel te Son en Breugel

Doel en openbaar belang

Het exploiteren en beheren van de begraafplaats Wolfswinkel te Son en Breugel.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij

De Stichting was verantwoordelijk voor de exploitatie van de begraafplaats.

Veranderingen en ontwikkelingen

Eind 2025 werd de stichting opgeheven omdat de taken over zijn gedragen aan Respectrum Son en Breugel B.V.. De eerste (financiële) indrukken vanuit het uitvaartcentrum met het nieuwe uitvaartcentrum zijn positief te noemen. Er wordt verwacht in 2026 break even of licht positief af te sluiten.

Risico's

De gemeente heeft een lening verstrekt aan Respectrum Son en Breugel B.V..

Bij faillissement, of niet nakoming van verplichtingen, of overtreding van een verbodsbepaling, kan de gemeente de exploitatieovereenkomst met Respectrum Son en Breugel B.V. opzeggen. De rechten en plichten gaan dan terug naar de gemeente.

Afbreukrisico van geen deelname

Het in stand houden van een gemeentelijke begraafplaats is een wettelijke taak.

Alternatieven voor geen deelname

N.v.t. de stichting is in 2025 opgeheven. De exploitatie van Respectrum is vorig jaar voortvarend gestart.

Bestuurlijke betrokkenheid en vertegenwoordiging

- Respectrum Son en Breugel B.V. (80%), Gemeente Son en Breugel (15%), VOF P. Kuis & Zn., St. Oedenrode, (5%).
- Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering: S. Grevink (wethouder) .

Frequentie van terugkoppeling naar de raad

Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang

Op 31-12-2024 is het openstaand saldo van de leningen € 62.369,- (Voorzien € 62.369,-).

Op 31-12-2024 is het openstaand saldo van de achtergestelde lening € 204.201,- (Voorzien € 204.201,-).

Verbonden Partijen	Eigen vermogen 2024	Vreemd vermogen 2024	Resultaat 2024	Eigen vermogen 2025	Vreemd vermogen 2025	Resultaat 2025

Verbonden Partijen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
Gemeenschappelijke regeling						
Metropoolregio Eindhoven (MRE)	20.596.792	21.827.448 waarvan voorzieningen 5.072.296	628.743 MRE 317.556 RHCE 311.187	21.951.686	62.686.851 waarvan voorzieningen 4.941.137	83.033 MRE 170.070 RHCE -87.0 37
Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)	4.182.954	4.907.362	522.317	4.748.542	3.999.049	916.913
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)	2.107.547	34.714.024	-1.154.200	onbekend	onbekend	onbekend
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant Zuidoost (GGD)	7.746.082	29.551.111	1.464.210	9.439.000	29.987.000	2.180.000
Dienst Dommelvallei	1.194.274	3.161.429	504.924	510.263	3.086.737	-303.318
Werkvoorziening de Dommel (WSD)	0	0	0	onbekend	onbekend	onbekend
Reiniging Blink	n.v.t.	0	n.v.t.	onbekend	onbekend	onbekend
Vennootschappen en coöperaties						
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	4.777.000.000	123.614.000.000	294.000.000	4.863.000.000	110.701.000.000	172.000.000
Brabant Water	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend
Respectrum Son en Breugel B.V.	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend
Stichtingen en verenigingen						
Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend
Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB)	1.943.604	1.831.769	1.343.481	842.101	2.050.079	1.737.287
Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE)	0	0	0	onbekend	onbekend	onbekend
Begraafplaats en Uitvaartcentrum Wolfswinkel	0	0	0	onbekend	onbekend	onbekend

Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid en de gemeentelijke grondexploitaties hebben een belangrijke invloed op -en samenhang met- de realisatie van de andere beleidsprogramma's van een gemeente. Daarnaast hebben het grondbeleid en de grondexploitaties een grote financiële impact op de algehele financiële huishouding van de gemeente. De eventuele financiële kansen en risico's zijn van belang voor de algemene financiële en reservepositie van de gemeente.

Grondaankopen en grondverkoop

Het afgelopen jaar is er gebruik gemaakt van het mandaat van € 5.000.000,- per jaar, dat is afgegeven door de gemeenteraad voor strategische aankopen ten behoeve van het actieve grondbeleid. De belangrijkste aankoop die gedaan is, is Nieuwstraat 45. Naast aankopen zijn er ook verkopen geweest. Deze strategische verkopen hebben betrekking tot het project Dommeldal uit de Verf en het project Netverzwaring Enexis.

Nota Grondbeleid

De Nota Grondbeleid 2021-2024 is op 17 december 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Met de vaststelling van de Nota Grondbeleid is ook besloten om een actievere grondpolitiek te voeren. Als gevolg hiervan zijn er afgelopen jaren gronden/locaties strategisch aangekocht.

Voor verschillende onderdelen uit de Nota Grondbeleid is behoefte aan actualisatie van het daarin opgenomen beleid. Een voorbeeld hiervan is het beleid rondom reststroken. Daarnaast is met ingang van 2024 de Omgevingswet van kracht. Een deel van de in de Nota Grondbeleid 2021-2024 gebruikte terminologie en verwijzingen naar wetgeving moeten in lijn worden gebracht met de Omgevingswet. In 2026 moet de actualisering plaatsvinden.

De opdracht van de gemeenteraad om een Nota Kostenverhaal op te stellen waardoor aan particuliere initiatiefnemers een financiële bijdrage gevraagd kan worden, hebben we in 2024 opgepakt. Hiervoor hebben we aansluiting gezocht bij de Omgevingswet en de daarbij voorgestelde verschijningsvormen voor beleid. Dit beleid is vastgesteld door het college op 27 mei 2025, in de vorm van een programma.

Binnen het grondbedrijf zijn op dit moment 4 actieve grondexploitaties (Bouwgrond In Exploitatie):

- Akkerpad
- Centrum Breugel
- Centrum Son
- Sonniuspark

Bij de actualisering van deze grondexploitatie worden per einde 2025 de volgende parameters aangehouden:

Periode	Kosten	Opbrengsten	Rente	Disconteringsvoet
2025	3%	2%	1,3%	2%
2026	3%	2%	1,2%	2%
2027-2028	3%	2%	1,2%	2%
2029 e.v.	2%	2%	1,2%	2%

Wanneer er afspraken gemaakt zijn ten aanzien van kosten en opbrengsten zijn de gemaakte afspraken verwerkt.

Project Akkerpad

Na een lange voorgeschiedenis is in 2020 met de projectontwikkelaar overeenstemming bereikt over de realisatie van 8 woningen op deze locatie en is op 24 september 2020 de grondexploitatie door de gemeenteraad vastgesteld. Op 19 januari 2023 is het bestemmingsplan Breugel, Akkerpad vastgesteld en is inmiddels onherroepelijk geworden.

In 2024 zijn de bouwrijpmaak-werkzaamheden opgestart. Deze zijn begin 2025 afgerond. Tijdens het bouwrijp maken zijn omstandigheden in en op de bodem aangetroffen die tot extra kosten hebben geleid en tot vertraging. De gronden zijn in februari 2025 geleverd. Daarmee zijn alle geraamde opbrengsten ontvangen.

De bouw van de woningen heeft in 2025 plaatsgevonden, met mogelijk nog een uitloop naar 2026. Direct aansluitend wordt de locatie woonrijp gemaakt. Door de extra werkzaamheden bij het bouwrijpmaken is de looptijd van de grondexploitatie met 1 jaar verlengd. Eind 2026 kan de grondexploitatie worden afgesloten. Deze relatief kleine ontwikkeling kent een negatief resultaat. De Netto Contante Waarde is per 31 december 2026 € 202.478,- negatief. De grondexploitatie kent een negatief resultaat als gevolg van kostenstijgingen vanwege lange looptijd, tegenvallende kosten bij het bouwrijpmaken en benodigde maatregelen aan de rand van het plangebied. De boekwaarde per 31 december 2025 bedraagt - € 12.017,-. Het geprognosticeerde verlies is opgenomen in de verliesvoorziening Grondbedrijf.

Project Centrum Breugel

De grondexploitatie Herontwikkeling Centrum Breugel is in 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Sindsdien is er gewerkt aan nadere uitwerking van de plannen en sommige delen zijn inmiddels uitgevoerd. De uitvoering betreft met name vastgoedontwikkelingen; de boerderij is reeds aangepakt en sporthal de Bongerd is gesloopt en MFA de Bongerd herbouwd. Deze onderdelen vallen buiten de grondexploitatie. Omdat focus is gelegd op deelprojecten en algemene planvorming, is nog niet gestart met uitvoering van onderdelen die vallen in de grondexploitatie.

In 2025 is de sloop van de oude basisschool in gang gezet. De verwachte overdracht van grond vindt plaats in 2027. De opbrengsten hiervan zijn nominaal opgenomen en worden niet geïndexeerd. Het afronden van de eerste fase van de civiele werkzaamheden in het openbare gebied is sterk meegevallen, en ook de eerste raming van de tweede, en laatste, fase zien er positief uit. Hierdoor wordt er verwacht dat dit een financieel voordeel creëert, desondanks blijft de verliesvoorziening bestaan bij het Grondbedrijf, alleen zal deze dus minder negatief uitvallen.

De Netto Contante Waarde is per 31 december 2025 € 2.956.004,- negatief. De boekwaarde per 31 december 2025 bedraagt € 1.846.479,-. Het geprognoseerde verlies is opgenomen in de verliesvoorziening Grondbedrijf.

Project Centrum Son

De grondexploitatie Centrum Son is op 21 december 2022 door gemeenteraad vastgesteld. In verband met het aangenomen amendement (d.d. 21 december 2022) is de planning van de grondexploitatie gewijzigd in afwachting van de afronding van gebiedsvisie.

De centrumvisie van Son en Breugel is vastgesteld in 2025. Er dient een uitwerkingsprogramma te worden opgesteld in 2026. Overige posten binnen de grondexploitatie moeten geactualiseerd worden in 2026. Na actualisatie is de Netto Contante waarde per 31 december 2025 € 4.655.298,- negatief. De verliesvoorziening voor het centrum Son is als gevolg hiervan ook aangepast.

Op dit moment is de boekwaarde per 31 december 2025 € 3.070.477,-. De planning is in afwachting van verdere uitwerking van de gebiedsvisie een jaar vooruitgeschoven.

Project Sonniuspark (inclusief Ruimte voor Ruimte)

De grondverkoop voor Sonniuspark zijn in 2022 afgerond. In 2025 hebben de laatste woonrijpmaakwerkzaamheden plaatsgevonden waaronder de aanpassing van de Ockhuizenweg. Totaal gezien is het project goed verlopen. De boekwaarde per 31 december 2025 bedraagt, voor de verplichte tussentijdse winstneming 2025, € -1.327.640,-. In 2025 is € 30.717,- aan tussentijdse winst genomen. Daarmee wordt de totale tussentijdse winstneming t/m 2025 € 10.430.137,-. De afronding van dit project wordt verwacht in 2026. In de cijfers is geen rekening gehouden met afdracht vennootschapsbelasting, omdat deze kosten niet ten laste van de grondexploitatie mogen worden geboekt.

Ondanks kostenstijging blijven de nu geprognoseerde kosten voor woonrijp maken, planontwikkelingskosten, voorbereidings- en begeleidingskosten (VTU) ruim binnen de begroting. In 2026 worden nog enkele uitgaven verwacht. Zo worden er nog posten verwacht in 2026 voor VTU, de Bijenlaan en de herinrichting van het noordelijk park.

Tussentijdse winstneming

Het BBV kent een verplichte tussentijdse winstneming voor grondexploitaties waarbij een positief resultaat wordt verwacht. De gemeente moet dan winst nemen naar rato van de gerealiseerde opbrengsten en de al gemaakte kosten (zogenaamde POC-methode). Als gevolg hiervan heeft de gemeente bij de jaarrekeningen 2017 t/m 2024 totaal een winst genomen van € 10.399.420,- voor Sonniuspark. Over 2025 is voor Sonniuspark aanvullend een winst genomen van € 30.717,-. De projecten Centrum Son, Centrum Breugel en Akkerpad maken geen winst.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve grondexploitatie

De stand van de reserve grondexploitaties bedraagt per 31-12-2025 € 1.590.867,-.

Verliesvoorziening grondexploitaties

De contante waarde van alle geraamde tekorten van de verlieslatende grondexploitaties bedragen in de jaarrekening 2025 in totaal € 7.813.780,- (stand per 31-12-2025). De verliesvoorziening is als volgt opgebouwd;

- Verliesvoorziening Centrum Breugel: € 2.956.004,-
- Verliesvoorziening Centrum Son: € 4.655.298,-
- Verliesvoorziening Akkerpad: € 202.478,-

Nog te vormen grondexploitaties

Bij een strategische aankoop telt het moment van sluiten van de (mondelinge) overeenkomst als het moment van aankoop. In 2025 is er één strategische locatie aangekocht. Er zijn in 2025 wel gesprekken gevoerd over potentieel aan te kopen locaties waar nog geen overeenstemming over is bereikt.

Voor de gronden die strategisch worden aangekocht leggen we in een later stadium, na verdere planvorming, één of meerdere grondexploitaties voor aan de gemeenteraad. In de tussenliggende periode worden de gronden, als "warme gronden" geadmistreerd onder de materiele vaste activa.

Risico's

We voeren een actief grondbeleid om onze gemeentelijke doelstellingen te halen. Economische omstandigheden, veranderende regelgeving et cetera hebben invloed op het financiële resultaat van dit grondbeleid. Daarnaast zijn er ook specifieke projectrisico's, zoals het aantreffen van bodemvervuiling. Aan de andere kant doen zich ook kansen voor. Een voorbeeld hiervan zijn hogere opbrengsten als gevolg van schaarste.

Van elke lopende grondexploitatie is een inventarisatie gedaan van potentiële risico's en kansen. Hierbij is een inschatting gemaakt van het bedrag dat met dit risico / deze kans gemoeid is en de ingeschatte kans dat dit risico / deze kans zich voordoet. Vervolgens is met behulp van de Monte Carlo-analyse het uiteindelijke risicobedrag per grondexploitatie bepaald.

Hieronder volgt een overzicht van de per grondexploitatie bepaalde risico's en de wijze van afdekken.

Grondexploitatie	Risicobedrag	Afdekking
Akkerpad	15.915	Algemene Reserve Grondexploitatie
Centrum Breugel	10.000	Algemene Reserve Grondexploitatie
Centrum Son	80.000	Algemene Reserve Grondexploitatie
Sonniuspark	-	Winstpotentie

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) ziet op openbaarmaking van publieke informatie. Het doel van de wet is om de transparantie van de overheid te verbeteren. Een transparante overheid draagt bij aan vertrouwen, verantwoording en participatie. De wet bestaat uit drie onderdelen. We bespreken per onderdeel wat er in 2025 is ondernomen.

1. Actieve openbaarmaking

De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden. Een aantal onderdelen die zien op actieve openbaarmaking zijn nog niet in werking getreden. Dit gebeurt gefaseerd. De implementatie van de actieve openbaarmaking pakken we gezamenlijk op met de organisaties gemeente Nuenen c.a., gemeente Geldrop-Mierlo en Dienst Dommelvallei binnen het project Wet open overheid. In 2025 zijn we verder gegaan met de tweede tranche voor de actieve openbaarmaking. Deze tranche treedt op een nog nader te bepalen datum in werking. Op grond van de tweede tranche zijn we verplicht om de volgende categorieën informatie actief openbaar te maken:

- Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag
- Bij vertegenwoordigende organen ingekomen stukken
- Vergaderstukken decentrale overheden
- Agenda's en besluitenlijsten bestuurscolleges
- Adviezen
- Jaarplannen en jaarverslagen

De informatie die actief openbaar is gemaakt, wordt gepubliceerd in de Woo-index:

<https://organisaties.overheid.nl/woo>. De Woo-index bevat een doorverwijzing naar de pagina's waar de informatie te vinden is. Verder maken we gebruik van de website <https://open.sonenbreugel.nl> om informatie actief openbaar te maken. We voldoen momenteel aan de wettelijke verplichtingen.

2. Passieve openbaarmaking (Woo-verzoeken)

In 2025 hebben we 39 Woo-verzoeken ontvangen. De Woo-verzoeken hadden betrekking op zeer uiteenlopende onderwerpen. De beslissing op de Woo-verzoeken en de openbaargemaakte informatie zijn gepubliceerd op <https://open.sonenbreugel.nl>.

3. Het op orde brengen van de informatiehuishouding

De informatiehuishouding wordt dagelijks verbeterd en daarvoor wordt het verbeterplan dat hiervoor door het college is vastgesteld ten uitvoering gebracht. Het college wordt daar separaat over ingelicht. De Woo brengt daarnaast een intern verandertraject met zich mee. Er moet bewustzijn worden gecreëerd onder medewerkers dat alle informatie waarmee zijn werken die verband houdt met de publieke taak, in beginsel openbaar is. Daarnaast moeten zij bekend zijn met de doelen en werking van de wet om hier een juiste invulling aan te geven. In 2025 is aandacht besteed aan het gebruik van berichtenapps, zoals Whatsapp, Microsoft Teams en E-mail.

Beleidsindicatoren

Op de website www.waarstaatjegemeente.nl - ontwikkeld voor gemeentelijke bestuurders en professionals - vindt u een dashboard dat is onderverdeeld in de 15 thema's over gemeentelijke onderwerpen. De gegevens komen uit verschillende bronnen en onderzoeken, zoals inwoners- en ondernemerspeilingen, CBS en andere centrale databronnen. U kunt de gegevens uit het dashboard gebruiken om te zien waar Son en Breugel staat. U kunt de gegevens ook vergelijken met andere gemeenten. Voor meer informatie en overige kengetallen verwijzen wij u naar www.waarstaatjegemeente.nl.

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Omschrijving
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2024	Son en Breugel	6	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2024	Nederland	9	
Misdrijven - Gewelddsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2024	Son en Breugel	2	Het aantal gewelddsmisdrijven. Voorbeelden van gewelddsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Misdrijven - Gewelddsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2024	Nederland	4	
Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	per 1.000 inwoners	2024	Son en Breugel	3	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	per 1.000 inwoners	2024	Nederland	6	
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2024	Son en Breugel	2	
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2024	Nederland	1	
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2024	Son en Breugel	3	
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2024	Nederland	2	
Funcziemenging	%	2023	Son en Breugel	68	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Funcziemenging	%	2023	Nederland	54	
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. 15 t/m 64jr	2023	Son en Breugel	202	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Omschrijving
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. 15 t/m 64jr	2023	Nederland	182	
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	Son en Breugel	3	Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. De periodeaanduiding '2023' staat voor schooljaar '2022/2023'.
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	Nederland	6	
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	Son en Breugel	8	Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken. De periodeaanduiding '2023' staat voor schooljaar '2022/2023'.
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	Nederland	27	
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2023	Son en Breugel	2	Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan. De periodeaanduiding '2023' staat voor schooljaar '2022/2023'.
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2023	Nederland	2	
Niet-sporters	%	2022	Son en Breugel	43	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Niet-sporters	%	2022	Nederland	46	
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2023	Son en Breugel	80	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2023	Nederland	150	
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2022	Son en Breugel	18	
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2022	Nederland	41	
Gemiddelde WOZ-waarde	x €1.000	2024	Son en Breugel	490	De WOZ-waarde van alle woningen. Alle verblijfsobjecten in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt
Gemiddelde WOZ-waarde	x €1.000	2024	Nederland	379	
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2023	Son en Breugel	1	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2023	Nederland	9	
Demografische druk	%	2024	Son en Breugel	81	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.
Demografische druk	%	2024	Nederland	70	
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2024	Son en Breugel	897	Som van de gemiddeld betaalde ozb op basis van de gemiddelde woz-waarde van woningen in de gemeente + reinigingsheffing + rioolheffing minus eventuele heffingskorting.
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2024	Nederland	Geen data	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2024	Son en Breugel	965	Som van de gemiddeld betaalde ozb op basis van de gemiddelde woz-waarde van woningen in de gemeente + reinigingsheffing + rioolheffing minus eventuele heffingskorting.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2024	Nederland	Geen data	

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Omschrijving
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	Son en Breugel	1.462	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	Nederland	837	
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2023	Son en Breugel	1	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2023	Nederland	1	
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2023	Son en Breugel	3	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2023	Nederland	6	
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2023	Son en Breugel	1	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2023	Nederland	2	
Netto arbeidsparticipatie	%	2024	Son en Breugel	77	Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).
Netto arbeidsparticipatie	%	2024	Nederland	73	
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2024	Son en Breugel	154	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2024	Nederland	344	
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2022	Son en Breugel	74	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2022	Nederland	198	
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	Son en Breugel	11	in percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB) is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Omschrijving
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	Nederland	12	
Jongeren met jeugdbescherming	%	2024	Son en Breugel	1	in percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.
Jongeren met jeugdbescherming	%	2024	Nederland	1	
Jongeren met jeugdreclassering	%	2024	Son en Breugel	Geen data	in percentage van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.
Jongeren met jeugdreclassering	%	2024	Nederland	0	
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2024	Son en Breugel	580	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeen
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2024	Nederland	650	

Jaarrekening

Inleiding

De jaarrekening bestaat uit de balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen. Alle bedragen in de tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,- behalve als anders is vermeld. Door afronding op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan.

Balans

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Activa		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	77	88
Totaal Immateriële vaste activa	77	88
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	75.987	69.361
Investerings met een economisch nut, dekking door heffing	7.241	6.867
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.530	4.517
Totaal Materiële vaste activa	88.758	80.746
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan: deelnemingen	70	80
Leningen aan: overige verbonden partijen	0	0
Overige langlopende leningen	1.437	1.471
Totaal Financiële vaste activa	1.507	1.551
Totaal Vaste activa	90.342	82.384
Vlottende activa		
Voorraden		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-4.236	-5.060
Totaal Voorraden	-4.236	-5.060
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	5.109	4.607
Rekening-courantverhouding met het rijk	382	2.258
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	127	191
Overige vorderingen	855	1.075
Totaal Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.474	8.131
Liquide middelen		
Kassaldi	9	9
Banksaldi	0	1
Totaal Liquide middelen	9	10
Overlopende activa		
Nog te ontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen	1.070	3.929
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	2.164	1.834
Totaal Overlopende activa	3.234	5.764
Totaal Vlottende activa	5.481	8.845
Totaal Activa	95.823	91.229

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Passiva		
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	10.375	11.571

Balans	2025	2024
Bestemmingsreserve	22.947	23.691
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	-295	644
Totaal Eigen vermogen	33.028	35.905
Voorzieningen		
Voorziening	6.597	5.413
Totaal Voorzieningen	6.597	5.413
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen van: Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	38.400	31.600
Vaste schuld: Onderhandse leningen van openbare lichamen	851	952
Waarborgsommen	41	12
Totaal Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	39.293	32.564
Totaal Vaste passiva	78.917	73.883
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	6.500	8.000
Banksaldi	1.518	415
Overige schulden	3.076	3.985
Totaal Netto-vlottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar	11.094	12.400
Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen	2.371	2.372
Vooruitontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen	2.988	2.319
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	453	255
Totaal Overlopende passiva	5.812	4.946
Totaal Vlottende passiva	16.906	17.346
Totaal Passiva	95.823	91.229

Omschrijving	2025	2024
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	35.758	26.358

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid en de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben (stelsel van baten en lasten wordt dus toegepast). Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De gemeenteraad heeft de verordening ex artikel 212 Gemeentewet vastgesteld.

Eigen bijdragen van het Centraal administratiekantoor (CAK)

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.
'Bron: Kadernota rechtmatigheid 2025 BBV'

Investerings algemeen

De volgende algemene afspraken zijn vastgelegd voor waardering van investeringen:

- Er wordt geen rente toegeschreven aan een te activeren investering;
- Toeschrijven van interne uren aan investeringen en deze uren ook activeren vindt alleen plaats indien dit bij de aanvraag van het krediet aangegeven wordt;
- De resultaten als gevolg van de verkoop van investeringen worden verantwoord op het programma waar ook de kapitaallasten van de investering worden verantwoord;
- Bij het bepalen van de afschrijvingen wordt de restwaarde van de investering op nihil gesteld;
- Er wordt gestart met afschrijven het jaar na gereedkomen van het actief;
- Bij lopende investeringen vindt toerekening van rente voor 100% plaats over de boekwaarde op 1 januari.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- er is sprake van een investering door een derde;
- de investering draagt bij aan de publieke taak;
- de derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- de bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Materiële vaste activa

Bij de materiële vaste activa wordt in het BBV onderscheid gemaakt tussen investeringen met een economisch nut, investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding een heffing kan worden geheven en die met een maatschappelijk nut.

Vanaf 2017 is het vanuit het BBV verplicht om alle investeringen te activeren. De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Bijdragen van derden zijn op de investering in mindering gebracht. Over het dan resterende bedrag wordt afgeschreven. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, wanneer deze naar verwachting duurzaam is.

Afschrijvingstabel

In deze tabel zijn de afschrijvingstermijnen opgenomen naar soort van investering:

Afschrijvingstabel investeringen		
Nr.	Omschrijving	Advies
	Algemeen	

Minimumbedrag activering, m.u.v. gronden en terreinen	€ 10.000
1. Immateriële vaste activa	
1.1 Kosten van sluiten geldleningen + saldo van agio en disagio	niet activeren
1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling	5
2. Materiële vaste activa (Investerings in economisch nut)	
2.1 Gronden en terreinen	
Gronden en terreinen	Geen afschrijving
2.2 Woonruimten	
Woonruimten	40
2.3 Gebouwen	
Gebouwen - permanent	40
Gebouwen - semi-permanent	15
Gebouwen - noodgebouw / tijdelijk gebouw	10
Gebouwen - aanpassingen / renovaties	25
Gebouwen - uitbreidingen oorspronkelijk gebouw	40
Overige gebouwen	15
2.4 Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Riolering - aanleg vrijverval, pompputten en randvoorzieningen incl. relining	60
Riolering - Electro mechanisch (incl. kasten besturing en pompen)	15
Drukriolering (leidingen) en drainage	40
Riolering - overig	60
Begraafplaatsen	60
Speelterreinen en parken - (kunst)grasvelden t.b.v. sportaccommodaties	20
Overige grond-, weg- en waterbouwkundige werken	15
2.5 Vervoersmiddelen	
Vrachtauto's	10
Tractoren en heftrucks	10
Personenauto's en bestelbussen	7
Aanhangwagens	7
Grote (maai)machines	7
Zoutstrooiers, sneeuwploegen	10
Woonwagens	15
Brandweer - personenauto's en bestelbussen	7
Brandweer - blusauto's	15
Brandweer - personeel / materieelwagens	15
Brandweer - hulpverleningsmaterieel	15
Overige vervoersmiddelen	7
2.6 Machines, apparaten en installaties	
Machinaal handgereedschap	7
Dranghekken	7
Fietsenstallingen	10
Computerapparatuur	4
Brandweer - kleding	5
Brandweer - persluchtapparatuur	5
Brandweer - verbindingsmaterieel	5
Brandweer - overig	5
Overige machines, apparaten en installaties	7
2.7 Overige materiële vaste activa	
Software	4
Onderwijs leer- en hulpmiddelen / schoolmeubilair	10
Kantoormeubilair	7
Speelterreinen en parken - veldverlichting	15
Speelterreinen en parken - asfalt-, kunststof-, gravelbanen	15
Overige materiële vaste activa	10
3. Investerings in maatschappelijk nut	

Reconstructie cq aanleg Wegen, straten, paden en pleinen (excl. Gronden)	25
Reconstructie c.q. aanleg Wandel- en fietspaden	25
Bruggen/viaducten/duikers (hout)	40
Bruggen/viaducten/duikers (beton)	60
Masten OVL, veldverlichting en verkeerslichten	40
Armaturen OVL, veldverlichting en verkeerslichten	20
Groenreconstructies	20
Inrichting speelterreinen en parken (bv. Grasvelden, afrastering, beplanting, drainage, doelen, incl. vervangen speeltoestellen)	15
Overige investeringen in maatschappelijk nut	15

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Flottende activa

Voorraad

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

Deze gronden zijn gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs. Voor gronden waarvan de in de administratie voorkomende vervaardigingsprijs hoger is dan de actuele waarde is een voorziening gevormd ter dekking van het nadelig verschil.

Winstneming grondexploitatie: percentage of completion

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Volgens het realisatiebeginsel dient in de situatie dat voldoende zekerheid is over de winst, de winst te worden genomen. Hierbij dient de percentage of completion methode te worden gevolgd. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen: 1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én 2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én 3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

Gereed product en handelsgoederen

De voorraad eigen verklaringen is gewaardeerd tegen de laatst bekende verrekenprijzen van de leverancier.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen

De reserves zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. De voorziening verliesgevende complexen en de voorziening pensioen voormalige wethouders zijn gebaseerd op basis van de contante waarde.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De vlottende schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Rechtmatigheidsverantwoording

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de Financiële verordening Son en Breugel 2023, het raadsbesluit bij het controleprotocol op 18 december 2025 en op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2025. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van artikel 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid (het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium) omvat:
  - Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 18 december 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de Financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, overschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. In de raad van 18 december 2025 is door de raad besloten dat melden bij de jaarrekening voor deze categorieën geldt als tijdig;
  - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV alsmede onze eigen Financiële verordening. Dit betekent dat:
  - het college in de rechtmatigheidsverantwoording rapporteert over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 2% (zijnde € 1.155.000,-);
  - een rapporteringstolerantie van € 50.000,- is gehanteerd waarboven geconstateerde afwijkingen (fouten en onduidelijkheden) in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	77	88
Totaal Immateriële vaste activa	77	88
Totaal Activa	77	88

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2025:

Omschrijving	Balanswaarde 1-1-2025	Investerings	Herrubriceringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Balanswaarde 31-12-2025
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	88	0	0	10	0	0	77
Totaal	88	0	0	10	0	0	77

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief

In 2025 zijn er geen investeringen gedaan.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Activa		
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	75.987	69.361
Investerings met een economisch nut, dekking door heffing	7.241	6.867
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.530	4.517
Totaal Materiële vaste activa	88.758	80.746
Totaal Activa	88.758	80.746

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de balanswaarde van de materiële vaste activa weer:

Omschrijving	Balanswaarde de 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde de 31-12-2025	Voorziening	Balanswaarde de 31-12-2025
Investerings met economisch nut									
Gronden en terreinen	13.179	1.338	136	0	0	0	14.381	0	14.381
Woonruimten	669	0	0	8	0	0	661	0	661
Bedrijfsgebouwen	46.842	7.812	861	1.174	0	0	52.618	0	52.618
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	828	98	0	15	0	0	912	0	912
Vervoermiddelen	338	256	0	64	0	0	530	0	530
Machines, apparaten en installaties	1.732	15	11	92	0	0	1.645	0	1.645
Overige materiële vaste activa	5.774	-68	0	466	0	0	5.265	25	5.240
Activa in erfpacht	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Omschrijving	Balanswaar de 1-1-2025	Investering en	Desinvestering en	Afschrijving en	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening	Balanswaar de 31-12-2025
Totaal Investerings met economisch nut	69.361	9.451	1.007	1.817	0	0	76.012	25	75.987
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.867	500	0	127	0	0	7.241	0	7.241
Totaal investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	6.867	500	0	127	0	0	7.241	0	7.241
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.400	1.137	0	198	78	0	5.262	0	5.262
Overige materiele vaste activa	117	151	0	0	0	0	268	0	268
Totaal investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	4.517	1.288	0	198	78	0	5.530	0	5.530
Totaal	80.746	11.239	1.007	2.142	78	0	88.783	25	88.758

Toelichting op bovenstaande tabel:

De balanswaarde is de boekwaarde van een activum na saldering met de verliesvoorziening die daarvoor is ingesteld.

Bij de overige materiele vaste activa is er een verliesvoorziening van € 25.000,- voor de Willemstraat. Dit betekent dat bij een optelling, per activasoort, de kolommen Boekwaarde 31-12-2025 en Voorziening niet moeten worden meegenomen.

Investerings met economisch nut (> € 100.000)

Gronden en terreinen

Er zijn grondaankopen gedaan voor de volgende locaties:

- Sonniuswijk 9, € 777.000,-
- Van den Elsenstraat 36, € 330.000,-

Bedrijfsgebouwen

In 2025 zijn er (des)investeringen gedaan in de volgende gebouwen:

- Van den Elsenstraat 36, -/ 330.000,-

- Nieuwstraat 45 en 47, € 3.830.000,-
- Kanaalstraat 9-11, € 1.388.000,-
- Heistraat 6, € 363.000,-
- Basisschool De Bloktempel, € 1.208.000,-
- BuitensteBinne, € 346.000,-
- Bongerd, € 789.000,-
- Sporthal de Landing, € 101.000,-

Vervoermiddelen

In 2025 is geïnvesteerd in:

- 3 Stratos strooiers, € 150.000,-

Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (> € 100.000)

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

In 2025 zijn de volgende investeringen gedaan:

- Rioolvervangingen incl. relining, € 274.000,-
- Wateroverlast kleinschalig en grootschalig, € 156.000,-

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (> € 100.000)

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

In 2025 is geïnvesteerd in:

- Vervangen brug Dommelpas + fietspad, € 811.000,-
- Groenvisie + Ecologische verbindingzone Ekkersrijt, € 163.000,-
- Pumptrack, € 124.000,-

Overige materiële vaste activa

In 2025 is geïnvesteerd in:

- Parkeervoorziening BuitensteBinnen, € 142.000,-

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaande uit de volgende onderdelen:

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Activa		
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkings aan: deelnemingen	70	80
Leningen aan: overige verbonden partijen	0	0
Overige langlopende leningen	1.437	1.471
Totaal Financiële vaste activa	1.507	1.551
Totaal Activa	1.507	1.551

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2025 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Omschrijving	Balanswaar de 1-1-2025	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Aflossing	Bijdragen van derden	Afwaardering	Voorziening	Balanswaar de 31-12-2025
Kapitaalverstrekkings aan:									
- Deelnemingen	80	-10	0	0	0	0	0	0	70
Leningen aan:									
- Overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige langlopende leningen	1.471	70	0	0	415	0	0	-311	1.437
Totaal	1.551	60	0	0	415	0	0	-311	1.507

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Betreft gelden waar een aandelenbezit tegenover staat. Het betreft voor onze gemeente de BNG en waterleidingmaatschappij (voorheen) Oost-Brabant. Tegenover deze kapitaalverstrekking staan dividenduitkeringen.

Overige langlopende leningen

Dit betreft leningen die verstrekt zijn aan sportverenigingen, stichting Wolfswinkel en Respectrum Son en Breugel B.V.. Zowel rente als aflossing over de verstrekte geldleningen wordt bij alle leningen ontvangen.

Aan de Stichting Begraafplaats en Uitvaartcentrum Wolfswinkel zijn twee geldleningen verstrekt. De totale waarde van deze leningen is € 266.570,-.

In 2025 is een nieuwe achtergestelde lening verstrekt aan Respectrum Son en Breugel B.V. van € 233.056,-.

Tevens is er een renteloze geldlening verstrekt aan stichting IJsfest.

Conform de vereisten van het BBV is de afwaardering op de balans in mindering gebracht op de overige langlopende geldleningen.

Blottende activa

Voorraad

Van de voorraad kan het volgende overzicht worden weergegeven:

Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2024	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2025
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	3.019	1.040	481	3.578
Gereed product en handelsgoederen	0	0	0	0
Totaal	3.019	1.040	481	3.578
Voorziening verlies grex	8.079	161	426	7.814
Saldo (totaal minus voorziening)	-5.060	879	55	-4.236

Toelichting voorraad

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2025 het volgende overzicht worden weergegeven:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Vermeerderingen	Verminderings	Winstuitname	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening dekking verliessaldi	Balanswaarde 31-12-2025
Sonnius Park	-1.398	58	18	31	-1.327	0	-1.327
Herontwikkeling centrum Breugel	1.032	815	0	0	1.847	-2.956	-1.109
Akkerpad	368	83	463	0	-12	-202	-214
Centrum Son	3.017	53	0	0	3.070	-4.656	-1.586
Totaal onderhanden werk, gronden in exploitatie	3.019	1.009	481	31	3.578	-7.814	-4.236

Toelichting voorraad

Hieronder een overzicht van de bouwgronden in exploitatie met de verwachte resultaten. Een negatief bedrag geeft een positief verwacht eindresultaat (bate) weer.

Omschrijving complex	Boekwaarde 31-12-2025	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eind- resultaat (nominale waarde)	Geraamd eind- resultaat (contante waarde)
Sonnius Park	-1.327	1.124	-16	-219	-215
Herontwikkeling centrum Breugel	1.847	1.825	-597	3.075	2.956
Akkerpad	-12	219	0	207	202
Centrum Son	3.070	4.188	-1.803	5.455	4.655
Totaal	3.578	7.356	-2.416	8.518	7.598

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2025	Balanswaarde 1-1-2025
Vorderingen op openbare lichamen	5.109	0	5.109	4.607
Rekening-courantverhouding met het rijk	382	0	382	2.258
Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen	127	0	127	191
Overige vorderingen	1.127	274	853	1.073
Overige uitzettingen	2	0	2	2
Totaal	6.747	274	6.474	8.131

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren						
Verslagjaar						
(1)	Drempelbedrag		1.093			
			Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		94	116	115	120
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag		999	977	978	973
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag		0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag						
Verslagjaar						
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar		54.634			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen		54.634			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat		0			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000	Drempelbedrag		1.093			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen						
			Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)		8.467	10.518	10.566	11.015
(5b)	Dagen in het kwartaal		90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		94	116	115	120

Liquide middelen

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Activa		
Liquide middelen		
Kassaldi		9
Banksaldi		0
Totaal Liquide middelen	9	10
Totaal Activa	9	10

Overlopende activa

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Activa		
Overlopende activa		

Balans	2025	2024
Nog te ontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen	1.070	3.929
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	2.164	1.834
Totaal Overlopende activa	3.234	5.764
Totaal Activa	3.234	5.764

De specificatie van het verloop van nog te ontvangen bedragen van overheidslichamen:

Omschrijving	Stand 1-1-2025	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Stand 31-12-2025
Algemene uitkering (het Rijk)	32	85	32	85
Spuk sport (het Rijk)	0	691	0	691
Suppletie BTW (het Rijk)	581	0	581	0
PGB Jeugd 2023 - 2026 (overige Nederlandse overheidslichamen)	23	39	23	39
PGB WMO 2025 (overige Nederlandse overheidslichamen)	0	26	0	26
Eindafrekening Jeugdzorg+ (overige Nederlandse overheidslichamen)	0	107	0	107
Detachering Nuenen	43	0	43	0
Leefgeld Oekraïners (het Rijk)	12	2	12	2
Eigen bijdrage Oekraïne 2025 (het Rijk)	0	12	0	12
Jeugdhulp ambulante (het Rijk)	5	0	5	0
Verblijf woonplaatsbeginsel (overige Nederlandse overheidslichamen)	336	0	336	0
TGO Ekkersrijt (het Rijk)	2.898	-	2.898	0
Toeslagen affaire 2025 (het Rijk)	0	86	0	86
Vergoeding UPV 2025 Zwerfafval (het Rijk)	0	8	0	8
Totaal	3.929	1.056	3.929	1.056

Vaste passiva

Eigen vermogen

Een gedetailleerd overzicht is te vinden in paragraaf 'Reserves en voorzieningen' en de daarbij behorende toelichting, die verderop in dit boekwerk zijn opgenomen. Het eigen vermogen bestaat op hoofdlijnen uit de volgende onderdelen:

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	10.375	11.571
Bestemmingsreserve	22.947	23.691
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	-295	644
Totaal Eigen vermogen	33.028	35.905
Totaal Passiva	33.028	35.905

Voorzieningen

Een uitgebreide toelichting over het verloop van de voorzieningen is terug te vinden in paragraaf 'Reserves en voorzieningen'.

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Passiva		
Voorzieningen		
Voorziening	6.597	5.413
Totaal Voorzieningen	6.597	5.413
Totaal Passiva	6.597	5.413

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan 1 jaar is als volgt:

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Passiva		
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen van: Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	38.400	31.600
Vaste schuld: Onderhandse leningen van openbare lichamen	851	952
Waarborgsommen	41	12
Totaal Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	39.293	32.564
Totaal Passiva	39.293	32.564

De rentelast van de langlopende schulden bedraagt € 924.549,-.

Onderhandse leningen van: Binnenlandse banken en overige financiële instellingen

De samenstelling van deze schulden blijkt uit de financieringsstaat die opgenomen is in de paragraaf financiering.

Flottende passiva

Netto-flottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Passiva		
Netto-flottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	6.500	8.000
Banksaldi	1.518	415
Overige schulden	3.076	3.985
Totaal Netto-flottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar	11.094	12.400
Totaal Passiva	11.094	12.400

Overlopende passiva

Bedragen x €1.000

Balans	2025	2024
Passiva		
Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen	2.371	2.372
Vooruitontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen	2.988	2.319
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	453	255
Totaal Overlopende passiva	5.812	4.946
Totaal Passiva	5.812	4.946

De specificatie van het verloop van vooruit ontvangen bedragen van overheidslichamen.

Omschrijving	Stand 1-1-2025	Vooruitontvangsten	Lasten	Stand 31-12-2025
SPUK restant Inburgering (het Rijk)	312	295	312	295
SPUK restant onderwijsroute 2022 (het Rijk)	26	37	26	37
Sanering varkenshouderijen (het Rijk)	74	0	0	74
SPUK Brede Spuk	0	0	0	0
SPUK energiearmoede (het Rijk)	95	90	95	90
SPUK Lokale aanpak isolatie tranche 1, 2 en 3 (het Rijk)	786	1.060	786	1.060

Omschrijving	Stand 1-1-2025	Vooruitontvangsten	Lasten	Stand 31-12-2025
SPUK CDOKE (het Rijk)	321	294	321	294
2e aansluiting Ekkersrijt (overige Nederlandse overheidslichamen)	90	0	90	0
DUMAVA subsidie sporthal De Landing (het Rijk)	474	0	0	474
Impulsregeling klimaatadaptie project Zandstraat-Taylorstraat (overige Nederlandse overheidslichamen)	142	0	142	0
Circulair Ambachts Centrum	0	41	0	41
Bosrevitalisering en hydrologische maatregelen	0	554	0	554
SPUK huisvesting aandachtsgroep	0	63	0	63
SIM subsidie Stakenburg	0	7	0	7
Totaal	2.319	2.441	1.772	2.988

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Overeenkomsten

Op grond van artikel 53 BBV moeten in de toelichting bij de balans opgenomen worden, de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is gebonden. In de toelichting bij genoemd artikel worden als voorbeelden genoemd (langlopende) huurcontracten en leaseovereenkomsten.

Veel overeenkomsten die de gemeente Son en Breugel heeft afgesloten zijn kortlopend van aard, maximaal één jaar. Wel kennen de meeste overeenkomsten een clausule, inhoudende dat als niet uiterlijk voor een bepaalde datum – bijvoorbeeld twee maanden voor het einde van het jaar – de overeenkomst wordt opgezegd, deze automatisch doorloopt.

Nadrukkelijk worden hier dus geen toekomstige rechten genoemd. De bedoeling van dit artikel is om – naast de bedragen die al volgens de balans bekend zijn – ook nog aan te geven welke toekomstige uitgaven nog volgen. Dit om de werkelijke financiële positie weer te geven. Als een gemeente namelijk erg veel langlopende verplichtingen is aangegaan, geeft de balans een te rooskleurig beeld.

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

De garantstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	Aard	% lening-bedrag	Oorspronkelijk bedrag	Restant 1-1-2025	Restant 31-12-2025	Betalingen gedurende 2025
Indirecte garantstellingen						
Vaste geldlening U/G	Woonstichting 'thuis	50%	227.866	25.051	33.909	-8.858
Vaste geldlening U/G	Woonbedrijf	50%	613.887	1.307	1.849	-542
Totaal indirecte garantstellingen			841.753	26.358	35.758	-9.400

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Verbonden t/m	Bedrag op Jaarbasis (in euro's x 1.000)
Inhuur Personeel	2026	940
Levering energie	2026	565
Beveiliging opvanglocaties	2026	370
Leerlingenvervoer	2026	360
Vegen wegen en onkruidbestrijding	2026	350
Payroll	2026	250
Onderhoud bomen en beplantingen	2027	240
Deeltaxi CVV	2026	230
Overslag, transport en verwerking restafval	2028	180
Maaien gazons, bermen en watergangen	2026	160
Machinaal snoeien beplantingen	2026	130
Brandverzekering	2025	120
Onderhoud pompen, gemalen en randvoorzieningen	2026	85

Verlofverplichtingen

Op basis van de verslaggevingsregels is het spaarverlof gewaardeerd onder de voorzieningen. Voor openstaand verlof is een beleidslijn vastgesteld om te sturen op het niet laten ontstaan van verlofstuwmeren, waardoor een voorziening voor bovenmatig verlof niet nodig is.

Het totaal uitstaande urensaldos boven het wettelijk basisverlof bedraagt 10.256 uren. Dit is exclusief verlofsparen.

Het saldo verlofsparen is 4.892 uren.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan bijvoorbeeld verlofaanspraken.

Niet uit de balans blijvende bezittingen

Bij de liquidatie GR Ekkersrijt per 1 januari 2013 zijn de gronden "Ekkersrijt Oost" om niet overgedragen aan de gemeente Eindhoven en Son en Breugel. Dit betreft voor de gemeente Son en Breugel 42.000 m² die niet in de balans zijn opgenomen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Programma's

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025			Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1. Interne en externe dienstverlening	3.222	297	-2.925	3.246	304	-2.942	3.799	399	-3.400
Programma 2. Sociale leefomgeving	23.961	4.863	-19.098	28.648	8.010	-20.638	28.627	8.067	-20.559
Programma 3. Fysieke en veilige leefomgeving	10.680	5.181	-5.499	11.700	5.943	-5.757	11.879	5.883	-5.997
Programma 4. Economische en ruimtelijke ontwikkeling	6.754	5.252	-1.503	4.634	2.688	-1.946	4.319	2.245	-2.073
Totaal programma's	44.617	15.593	-29.025	48.229	16.945	-31.284	48.624	16.594	-32.029

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x €1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Primaire begroting 2025			Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Algemene uitkering	0	30.473	30.473	0	31.423	31.423	0	31.572	31.572
Dividenden	1	56	55	1	56	55	1	64	63
Lokale heffingen	160	6.248	6.088	160	6.163	6.003	198	6.388	6.190

Algemene dekkingsmiddelen	Primaire begroting 2025			Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Overige algemene dekkingsmiddelen	119	150	31	1	0	-1	0	-175	-175
Treasury	117	51	-67	158	45	-113	125	62	-63
Totaal algemene dekkingsmiddelen	397	36.978	36.581	320	37.688	37.368	324	37.910	37.587

Onvoorzien, overhead en Vennootschapsbelasting

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025			Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Onvoorzien	80	0	-80	0	0	0	14	0	-14
Overhead	9.209	226	-8.983	8.998	226	-8.773	8.876	388	-8.488
Vennootschapsbelasting	4	0	-4	-63	0	63	-67	0	67
Totaal onvoorzien, overhead en Vennootschapsbelasting	9.292	226	-9.066	8.935	226	-8.709	8.823	388	-8.435

Totaal saldo van baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025			Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal saldo van baten en lasten	54.307	52.797	-1.510	57.483	54.858	-2.625	57.770	54.893	-2.878
Totaal saldo van baten en lasten	54.307	52.797	-1.510	57.483	54.858	-2.625	57.770	54.893	-2.878

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025			Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Mutaties programma 1	0	39	39	573	2.127	1.554	573	2.261	1.689
Mutaties programma 2	0	766	766	120	787	666	120	762	642
Mutaties programma 3	77	260	182	77	335	257	77	227	149
Mutaties programma 4	250	20	-230	250	397	147	250	353	103
Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	327	1.085	757	1.021	3.646	2.625	1.021	3.603	2.583

Het geraamde versus het gerealiseerde resultaat

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025			Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat	54.634	53.881	-753	58.504	58.504	0	58.791	58.496	-295
Het geraamde versus het gerealiseerde resultaat	54.634	53.881	-753	58.504	58.504	0	58.791	58.496	-295

Het overzicht van baten en lasten per taakveld

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025			Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1. Interne en externe dienstverlening									
0.10 Mutaties reserves programma 1	0	39	39	573	2.127	1.554	573	2.261	1.689
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-753	0	753	0	0	0	-295	0	295
0.1 Bestuur	2.295	2	-2.293	2.274	2	-2.272	2.572	3	-2.569
0.2 Burgerzaken	927	295	-632	972	302	-670	1.227	396	-831
0.4 Overhead	9.209	226	-8.983	8.998	226	-8.773	8.876	388	-8.488
0.5 Treasury	118	107	-11	159	101	-58	126	126	0
0.61 OZB woningen	105	3.172	3.067	105	3.087	2.982	123	3.167	3.044
0.62 OZB niet-woningen	24	3.061	3.037	24	3.061	3.037	30	3.202	3.172
0.64 Belastingen Overig	30	15	-15	30	15	-15	45	18	-26
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	30.473	30.473	0	31.423	31.423	0	31.572	31.572
0.8 Overige baten en lasten	199	150	-49	1	0	-1	14	-175	-188
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	4	0	-4	-63	0	63	-67	0	67
Totaal Programma 1. Interne en externe dienstverlening	12.159	37.540	25.381	13.074	40.345	27.270	13.224	40.959	27.735
Programma 2. Sociale leefomgeving									
0.10 Mutaties reserves programma 2	0	766	766	120	787	666	120	762	642
4.2 Onderwijshuisvesting	1.512	231	-1.281	1.231	214	-1.017	1.137	205	-932
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	566	20	-546	629	20	-609	675	26	-649
5.1 Sportbeleid en activering	291	85	-206	294	85	-209	326	136	-190
5.2 Sportaccommodaties	1.372	169	-1.204	1.376	395	-981	1.194	205	-989
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	646	252	-394	670	259	-410	596	226	-371
5.4 Musea	7	0	-7	7	0	-7	1	0	-1
5.5 Cultureel erfgoed	216	26	-190	245	26	-219	205	24	-181
5.6 Media	425	0	-425	425	16	-409	426	16	-409
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.428	475	-2.953	5.887	3.108	-2.779	4.866	3.163	-1.704
6.2.3 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	633	20	-613	633	20	-613	773	87	-686
6.3 Inkomensregelingen	3.772	3.326	-446	4.156	3.617	-539	4.147	3.534	-613
6.4 WSW en beschut werk	742	0	-742	730	0	-730	812	0	-812

Omschrijving	Primaire begroting 2025			Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
6.5 Arbeidsparticipatieinstrumenten gericht op toeleiding naar werk	603	0	-603	621	0	-621	602	120	-482
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	1.287	0	-1.287	1.287	0	-1.287	1.428	0	-1.428
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	1.619	186	-1.433	1.756	186	-1.571	1.683	125	-1.558
6.712 Begeleiding (Wmo)	690	0	-690	859	0	-859	912	0	-912
6.713 Dagbesteding (Wmo)	286	0	-286	186	0	-186	274	0	-274
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	88	0	-88	88	0	-88	60	0	-60
6.751 Jeugdhulp ambuland lokaal	9	0	-9	409	0	-409	909	0	-909
6.752 Jeugdhulp ambuland regionaal	2.397	0	-2.397	3.259	0	-3.259	3.534	0	-3.534
6.753 Jeugdhulp ambuland landelijk	469	0	-469	789	0	-789	928	0	-928
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	9	0	-9	9	0	-9	501	0	-501
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	985	0	-985	1.061	0	-1.061	643	107	-536
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	0	0	0	21	0	-21
6.791 PGB Wmo	163	0	-163	163	0	-163	243	0	-243
6.792 PGB Jeugd	305	0	-305	405	0	-405	288	0	-288
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	2	0	-2	2	0	-2	0	6	6
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	2	0	-2	14	0	-14	13	0	-13
6.821 Jeugdbescherming	292	0	-292	322	0	-322	333	0	-333
6.822 Jeugdreclassering	14	0	-14	27	0	-27	26	0	-26
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	22	0	-22	22	0	-22	29	11	-19
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	135	0	-135	114	0	-114	99	0	-99
7.1 Volksgezondheid	974	74	-901	972	64	-909	940	77	-863
Totaal Programma 2. Sociale leefomgeving	23.961	5.629	-18.332	28.769	8.797	-19.972	28.747	8.829	-19.918
Programma 3. Fysieke en veilige leefomgeving									
0.10 Mutaties reserves programma 3	77	260	182	77	335	257	77	227	149
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	1.086	0	-1.086	1.147	0	-1.147	1.151	0	-1.151
1.2 Openbare orde en Veiligheid	978	10	-968	983	10	-973	1.115	21	-1.094
2.1 Verkeer en vervoer	2.491	67	-2.424	2.755	183	-2.572	2.739	161	-2.578
2.2 Parkeren	30	0	-30	5	0	-5	6	0	-6
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.807	154	-1.652	1.889	154	-1.734	1.963	185	-1.777
7.2 Riolering	1.137	1.800	663	1.117	1.800	683	1.128	1.803	676
7.3 Afval	2.190	2.774	584	2.195	2.784	589	2.330	2.902	572
7.4 Milieubeheer	961	375	-586	1.609	1.011	-598	1.448	810	-638
Totaal Programma 3. Fysieke en veilige leefomgeving	10.758	5.441	-5.317	11.777	6.278	-5.500	11.957	6.109	-5.847
Programma 4. Economische en ruimtelijke ontwikkeling									
0.10 Mutaties reserves programma 4	250	20	-230	250	397	147	250	353	103
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	371	287	-84	504	401	-103	513	482	-31
3.1 Economische ontwikkeling	176	99	-77	176	47	-129	187	46	-140
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	18	0	-18	43	0	-43	21	0	-21

Omschrijving	Primaire begroting 2025			Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	46	14	-32	46	10	-36	48	12	-36
3.4 Economische promotie	115	27	-87	115	18	-96	127	24	-103
7.5 Begraafplaatsen	0	28	28	0	28	28	10	78	67
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.008	153	-855	1.344	153	-1.191	1.511	84	-1.427
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.939	3.939	0	1.325	1.325	0	658	1.082	423
8.3 Wonen en bouwen	1.081	705	-376	1.081	705	-376	1.244	437	-806
Totaal Programma 4. Economische en ruimtelijke ontwikkeling	7.004	5.272	-1.733	4.884	3.085	-1.799	4.569	2.598	-1.970
Totaal	53.881	53.881	0	58.504	58.504	0	58.496	58.496	0

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 zijn gemeenten Vpb-plichtig voor overheidsondernemingen. Voor Son en Breugel zijn de aangiften vennootschapsbelasting tot en met 2022 ingediend en zijn definitieve aanslagen opgelegd tot en met 2020. De Belastingdienst heeft voorlopige aanslagen 2021 en 2022 opgelegd conform de ingediende aangiften. De stand van de verrekenbare verliezen bedraagt per ultimo 2020 € 321.796,- en zal, indien de Belastingdienst de definitieve aanslagen 2021 en 2022 volgt, afnemen naar circa € 244.485,- per 31 december 2022. Daarnaast loopt nog overleg met de Belastingdienst over de Vpb-kwalificatie van Centrum Son; de aangifte 2023 wordt op korte termijn ingediend. De aangiften 2024 en 2025 volgen daarna.

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:

“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, evenals de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma’s. In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door het gemeenteraad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, de toereikendheid van het begrotingsbedrag en het begrotingsjaar van belang zijn”.

Afwijkingen betreft het college in de rechtmatigheidsverantwoording. Mogelijke afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn in het onderstaande stroomschema uit de kadernota rechtmatigheid samengevat.

Overschrijding van lasten en/of investeringen

De toets op rechtmatigheid richt zich op de beschikbare lastenbudgetten en de werkelijke lasten. Uit het onderstaande overzicht van lasten blijkt dat er ten opzichte van de begroting na wijziging op 2 programma's overschrijdingen zijn.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Afwijking budget 2025
Programma 1. Interne en externe dienstverlening	13.074	13.519	445
Programma 2. Sociale leefomgeving	28.769	28.747	-22
Programma 3. Fysieke en veilige leefomgeving	11.777	11.957	179
Programma 4. Economische en ruimtelijke ontwikkeling	4.884	4.569	-315
Resultaat	58.504	58.791	287

Op grond van de Financiële verordening gemeente Son en Breugel 2023 zijn een aantal overschrijdingen acceptabel. In onderstaande tabel is per programma aangegeven welk deel van de overschrijding acceptabel is.

Begrotingscriterium	Overschrijding	Waarvan acceptabel
Overschrijding lasten programma's:		
Programma 1 - Interne en externe dienstverlening	444.836	444.836
Programma 3 - Fysieke en veilige leefomgeving	179.170	-
Subtotaal programma's	624.006	444.836
Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	75.000	0
Totaal overschrijding	699.006	444.836

Toelichting lastenoverschrijdingen per programma en investeringen

Programma 1 - Interne en externe dienstverlening

Er heeft voor de voorziening pensioenen bestuurders een aanvullende storting van € 708.000 plaatsgevonden. Dit komt doordat de pensioenen per 1-1-2028 overgedragen dienen te worden aan het ABP. Het bedrag is hoger dan oorspronkelijk verwacht doordat het ABP een hogere dekkingsgraad (115,2% om 100%) hanteert en we ook het partnerpensioen dienen over te dragen. Terwijl wij alleen het ouderdompensioen begroten. Deze berekening kan alleen bij jaareinde gemaakt worden. Omdat de lastenoverschrijding op dit programma nog niet in de tussentijdse rapportage gemeld kon worden, betreft dit een acceptabele overschrijding conform artikel 10.4.d van de Financiële verordening.

Programma 3 - Fysieke en veilige leefomgeving

De lastenoverschrijding wordt met name veroorzaakt door extra personeelslasten (inhuur). Zoals uit de "Algemene toelichting en inleiding bij programma's" blijkt zijn deze voor de gehele jaarrekening niet overschreden. Desondanks blijft deze overschrijding niet acceptabel.

Begrotingsrechtmatigheid investeringen en projecten

In het overzicht van investeringen en projecten staan 7 kredieten met een budgetoverschrijding kleiner dan de rapporteringsgrens van € 50.000,- met een totaalbedrag van € 75.000,-.

Over- en onderschrijdingen van de baten en onderschrijdingen van lasten en investeringen

De gemeenteraad heeft op 18 december 2025 het volgende besluit genomen:

"Het melden van over- en onderschrijdingen van de baten en onderschrijdingen van lasten en investeringen in de jaarrekening wordt als tijdig beschouwd."

In de analyse per programma bij "Wat heeft het gekost" worden de onder- en overschrijdingen op de baten en lasten toegelicht. De onderschrijdingen op de investeringen zijn toegelicht in het "Overzicht van investeringen en projecten". Met de toelichtingen in deze jaarrekening maken die geen onderdeel uit van de begrotingsonrechtmatigheid.

De belangrijkste over- en onderschrijdingen die niet meetellen voor de begrotingsrechtmatigheid zijn hieronder per programma opgesomd.

Programma 1 - Interne en externe dienstverlening

In dit programma is er een overschrijding op de ontvangsten van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en is OZB opbrengst hoger voor met name het onderdeel niet-woningen.

Programma 2 - Sociale leefomgeving

De lastenonderschrijdingen betreffen opvang Oekraïense vluchtelingen, TGO Ekkersrijt, grip op jeugd en advieskosten voor onderwijshuisvesting.

Programma 4 - Economische en ruimtelijke ontwikkeling

De hogere verkoop voor reststroken groen zorgen voor een overschrijding op de baten. Verder is een onderschrijding op de baten op het gebied van de bouwleges.

Bovenstaande in acht nemende is de overschrijding van de baten tijdig gemeld en daarmee akkoord.

Analyse overzicht van baten en lasten

Toelichting

Voor de toelichting op de analyse overzicht van baten en lasten verwijzen wij naar de programma's. In ieder programma is na het onderdeel 'wat heeft het gekost?' een analyse opgenomen.

Overzicht onvoorzien

Er is in 2025 geen aanspraak gemaakt op de post onvoorzien.

Beginstand onvoorzien	80.000
Stand na wijzigingen	80.000

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Omschrijving	Baten	Lasten
Programma 1 Interne en externe dienstverlening		
Vrijval voorziening wachtgeld bestuurders. In 2025 is een voorziening gevormd voor het wachtgeld van voormalige bestuurders. De kosten zijn echter niet t.l.v. de voorziening gebracht, maar t.l.v. de exploitatie. De voorziening is daarom naar beneden bijgesteld.		-180.000
Extra storting in de voorziening pensioenen bestuurders door overdracht ABP		708.000
Enmalige korting op het gemeentefonds 2025. Vanaf 2025 wordt er een nieuwe financieringssysteem voor gemeenten en provincies wordt ingesteld. Dit zorgt ervoor dat gemeenten in 2025 eenmalig minder algemene uitkering ontvangen dan was voorzien. Conform aanvulling begrotingscirculaire 2024 provincie mag deze lagere inkomst als incidenteel aangemerkt worden.	-516.479	
Programma 2 sociale leefomgeving		
Opvang van Oekraïense vluchtelingen Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen zijn kosten gemaakt, zoals voor huisvesting en leefgeld. Daarvoor hebben we rijksbijdrages ontvangen.	2.020.734	1.312.479
TGO Ekkersrijt De Tijdelijke opvang locatie Ekkersrijt is in januari 2025 gesloten. In 2025 zijn er nog kosten gemaakt. Daarnaast is gebleken dat de BTW op deze taak wel wordt vergoed.	535.500	-349.031
Programma 3 Fysieke en veilige leefomgeving		
Programma 4 Economische en ruimtelijke ontwikkeling		
Grondexploitatie; alle baten en lasten van de grondexploitatie zijn incidenteel van aard	1.081.677	658.388
Reststroken, het saldo op het budget Verkoop openbaar groen is incidenteel van aard.	77.632	30.780
Anterieure overeenkomsten	33.249	33.249
Implementatie Omgevingswet. De uitgaven voor het project Omgevingswet		510.480
Subtotaal voor mutaties reserves	3.232.313	2.724.345
Mutaties reserves		
Programma 1 Interne en externe dienstverlening		
Onttrekking reserve vrije bestedingsruimte resultaat meerjarenbegroting	1.054.134	
Onttrekking reserve vrije bestedingsruimte resultaat 1e bestuursrapportage	857.127	
Onttrekking reserve vrije bestedingsruimte planmatig onderhoud combigebouw	85.000	
Onttrekking reserve vrije bestedingsruimte organisatieontwikkeling	37.084	
Storting reserve vrije bestedingsruimte resultaat 2e bestuursrapportage		572.800
Storting voorziening wethouders 2025	192.733	
Programma 2 sociale leefomgeving		
Onttrekking reserve vluchtelingen 2025	40.000	
Onttrekking reserve centrumontwikkeling t.b.v. reserve Dommelhuis	116.006	
Storting reserve losse inrichting Dommelhuis		70.968
Storting reserve Dommelhuis tech install en tribunes		45.038
Storting reserve renovatie de Boerderij		4.134
Storting reserve nieuwbouw sporthal de Bongerd		194
Programma 3 Fysieke en veilige leefomgeving		
Onttrekking reserve vrije bestedingsruimte amendement verkeersveiligheid	2.040	
Onttrekking reserve vrije bestedingsruimte opstellen MJOP civiele kunstwerken	9.500	
Storting groeppad in reserve infrastructurele werken		77.438
Onttrekking reserve duurzaamheid	12.000	
Onttrekking reserve duurzaamheid energiescans Sonenergie	15.000	
Programma 4 Economische en ruimtelijke ontwikkeling		
Onttrekking reserve vrije bestedingsruimte ontwikkelvisie Breeakker	200.000	
Onttrekking reserve vrije bestedingsruimte omgevingswet	127.798	
Storting reserve infrastructurele werken verbetering bereikbaarheid		250.000
Onttrekking reserve reststroken inhuur personeel verkoop openbaar groen	25.000	
Totaal mutaties reserves	2.773.422	1.020.572
Totaal	6.005.735	3.744.917

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Omschrijving	Toevoegingen	Onttrekkingen	Reden
Dekkingsreserve nieuwbouw sporthal		98.520	dekking afschrijving investering

Omschrijving	Toevoegingen	Onttrekkingen	Reden
Dekkingsreserve nieuwbouw brandweerkazerne en werf		77.922	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve dak Emiliusschool		16.751	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve vijverbergschool		10.038	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve optimalisatie sportpark SBC		37.738	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve verledden		112.628	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve renovatie kunstgrasvelden SBC		100.899	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve gemeentehuis losse werkplekinrichting		35.394	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve Nieuwbouw sporthal de Bongerd		4.755	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve Ruysdaelstraat kosten omgeving school		1.440	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve slowlane Ekkersrijt		1.258	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve fietsoversteek Bestseweg		5.939	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve Dommelhuis losse inrichting		122.624	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve Dommelhuis tech install en tribunes		180.035	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve renovatie de Boerderij		19.381	dekking afschrijving investering
Dekkingsreserve Dommelhuis nazorg en restpunten		4.715	dekking afschrijving investering
Totaal	0	830.037	

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT is van toepassing op gemeente Son en Breugel. Het toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000,-.

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Gegevens 2025		
bedragen x € 1	J. Wesselink	M. Weerts
Functiegegevens		
	Directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2025	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,889
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	131.345	77.708
Beloningen betaalbaar op termijn	20.641	11.886
<i>Subtotaal</i>	<i>151.986</i>	<i>89.594</i>
Individueel toepasselijke bezoldigings-maximum	246.000	218.694
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedragen	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	151.986	89.594
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2024		
bedragen x € 1	J. Wesselink	M. Weerts
Functiegegevens		
	Directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,889
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	124.067	73.755
Beloningen betaalbaar op termijn	20.461	11.397

Gegevens 2025		
<i>Subtotaal</i>	144.528	85.152
Individueel toepasselijke bezoldigings-maximum	233.000	207.137
Bezoldiging	144.528	85.152

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording jaarrekening 2025

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 18 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.155.000,-. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 1.995.000,- bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.155.000,-. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 445.000,- acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium	Onrechtmatigheid	Waarvan acceptabel
Overschrijding lasten programma's	624.000	445.000
Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	75.000	
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	699.000	445.000
Voorwaardencriterium		
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	1.296.000	
Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium		
Geen bevindingen		
Totaal onrechtmatigheden	1.995.000	
Verantwoordingsgrens (2% conform raadsbesluit van 18 december 2025)	1.155.000	
Waarvan acceptabel		445.000
Waarvan niet acceptabel	1.550.000	

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële onrechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van investeringen en projecten

Nr.	Projecten		Beschikbaar gesteld	Gerealiseerd t/m 31-12-2024	Gerealiseerd 2025	Restant	Afsluiten / Loopt door
70010	Bovenbouw Zandstr en Tailerstraat	U	1.000.000	0	0	1.000.000	Loopt door
	Het project blijft op de planning staan.						
70028	Ren. zijstraatjes Begoniastr ivm ontw Nieuwe Vloed	U	180.000	0	0	180.000	Loopt door
	Het project blijft op de planning staan.						
70113	PWR 2023 Rioolvervangingen incl relining 2025	U	1.000.000	0	274.312	725.688	Loopt door
	Het project wordt in 2026 afgerond.						
70114	PWR 2023 Vervanging electromech gemalen 2025	U	200.000	0	70.358	129.642	Afsluiten
	Het project kan worden afgesloten.						
70115	Wateroverlast kleinschalig 2025	U	300.000	0	110.890	189.110	Afsluiten en het restant toevoegen aan de nieuwe jaarschijf
	De openstaande financiële middelen toevoegen aan de jaarschijf 2026.						
70116	Wateroverlast grootschalig 2025	U	1.000.000	0	44.633	955.368	Afsluiten en restant toevoegen aan de nieuwe jaarschijf
	De openstaande financiële middelen toevoegen aan de jaarschijf 2026.						
70118	Koppeling sloot Gentiaan-A-waterg sloot Bijenlaan	U	500.000	0	0	500.000	Loopt door
	Het project zit in de voorbereidingsfase.						
71701	GRP 2016 GM01 Rioolverzwaring div str (Taylorstr)	U	785.000	22.373	11.000	751.627	Loopt door
71701	Inkomsten	I	0	0	-10.500	10.500	
	Het project blijft op de planning staan.						
71932	Fietsstr. Gentiaan Z - Doormanlaan Zuid Riolering	U	266.000	0	0	266.000	Loopt door
	Het project blijft op de planning staan.						
70038	Vervangen textiel- en afvalbakken	U	38.000	0	0	38.000	Afsluiten
	Het project is afgerond						
70058	Aanpassen Milieustraat	U	745.638	606.214	98.432	40.993	Afsluiten
	Het project is afgerond en kan worden afgesloten						
70092	Verv ondergrondse en bovengrondse containers 2024	U	100.000	27.783	0	72.217	Afsluiten
	Het project is afgerond en kan worden afgesloten						
70048	Braecklant gebouw	U	2.800.000	1.398	44.810	2.753.792	Loopt door
70064	Verbeteren toegankelijkheid de Landing	U	40.000	0	0	40.000	Loopt door
70064	Inkomsten	I	0	0	0	0	
71920	Planvorming Braecklant	U	50.000	40.614	12.655	-3.269	Afsluiten
70014	Vervangen brug Dommelpas	U	853.000	134.060	633.265	85.675	Loopt door
	Project afgerond, er volgen nog enkele facturen						
70045	Brug Dommelpas onderdeel fietspad	U	200.000	19.944	177.959	2.097	Loopt door
	Project afgerond, er volgen nog enkele facturen						
70066	Pumptrack	U	100.000	16.000	123.637	-39.637	Loopt door
	Pumptrack is aangelegd, in de omgeving moeten nog een paar punten uitgevoerd worden. er volgen nog een paar facturen						
70112	Groenbeleid jaarschijf 2025	U	133.354	0	24.856	108.498	

Nr.	Projecten	Beschikbaar gesteld	Gerealiseerd t/m 31-12-2024	Gerealiseerd 2025	Restant	Afsluiten / Loopt door
	Om de uitvoering van het groenbeleidsplan zo efficiënt mogelijk vorm te geven wordt een meerjarenplan opgesteld. Restant overzetten naar project 70128 Groenbeleid jaarschijf 2026					Afsluiten Restant overzetten naar project 70128 Groenbeleid jaarschijf 2026
70036	Doorstromingsmaatregelen Gentiaan Bestseweg VRI	U	175.000	93.768	3.965	77.267 Loopt door
	niet afsluiten, factuur volgt nog					
70046	Groenvisie Ekkersrijt	U	325.000	28.222	150.743	146.035 Loopt door
	fase 2 is in 2025 uitgewerkt en wordt in 2026 uitgevoerd. Fase 3 wordt daarna uitgewerkt en uitgevoerd.					
70102	Aankoop Balonhal	U	181.500	0	0	181.500 Loopt door
70102	Inkomsten	I	0	0	0	Loopt door
	Project nog niet gereed					
70103	Vorbereidingskrediet sporthal de Landing	U	28.250	0	3.395	24.856 Loopt door
70103	Inkomsten	I	0	0	-142	142 Loopt door
	Project nog niet gereed					
70106	Renovatie, verduurzaming de Landing (renovaties)	U	1.742.091	0	90.008	1.652.083 Loopt door
70106	Inkomsten	I	-411.641	0	-3.771	-407.870 Loopt door
	Project nog niet gereed					
70108	Renovatie, verduurzaming de Landing (installaties)	U	437.276	0	7.732	429.544 Loopt door
70108	Inkomsten	I	-196.146	0	-324	-195.822 Loopt door
	Project nog niet gereed					
70109	Renovatie, verduurzaming de Landing (gebouw)	U	184.800	0	0	184.800 Loopt door
70109	Inkomsten	I	0	0	0	Loopt door
	Project nog niet gereed					
70083	Tractor John Deere	U	85.000	0	83.590	1.410 Afsluiten
	Tractor is vervangen. Project is afgerond en kan worden afgesloten.					
70084	Twee sneeuwplougen Nido universal HYL240EPZ	U	35.000	0	22.250	12.750 Loopt door
	Nog niet alle facturen ontvangen, project kan niet worden afgesloten					
70085	Strooier stratos 3 maal	U	160.000	0	150.046	9.954 Loopt door
	Nog niet alle facturen ontvangen, project kan niet worden afgesloten					
70088	Zoutplosser	U	32.000	0	3.777	28.223 Loopt door
	Nog niet alle facturen ontvangen, project kan niet worden afgesloten					
70067	Grondaankoop Sonniuswijk 5, 32-34	U	1.393.139	1.347.322	56.348	-10.531 Loopt door
	Ten aanzien van deze verwerving loopt nog een gerechtelijke procedure					
70077	Aank. Sonniuswijk 9	U	779.349	3.364	776.844	-860 Afsluiten
	Levering heeft plaatsgevonden					
70078	Aank. Sonniuswijk 7	U	24.237	2.345	26.909	-5.018 Afsluiten
	Levering heeft plaatsgevonden					
70119	Aank. Kanaalstraat 9-11	U	1.379.000	0	1.388.076	-9.076 Afsluiten
	Levering heeft plaatsgevonden					
70120	Aankoop Nieuwstraat 45 en 47	U	3.857.000	0	3.829.631	27.369 Afsluiten
	Levering heeft plaatsgevonden					
70121	Aanvullend krediet Nieuwstraat 45 en 47	U	500.000	0	2.314	497.686 Loopt door
	Dit deel moet grotendeels nog uitgevoerd worden					

Nr.	Projecten		Beschikbaar gesteld	Gerealiseerd t/m 31-12-2024	Gerealiseerd 2025	Restant	Afsluiten / Loopt door
70041 t/m 70044	Bongerd	U	10.630.190	9.484.256	702.556	443.379	Loopt door
	Inkomsten	I	-656.212	-500.171	-826.844	670.803	Loopt door
	we zijn bezig met de afwikkeling van de restpunten. daarna worden de laatste facturen betaald.						
70081	Bloembak bordes gemeentehuis	U	55.000	8.262	0	46.738	Loopt door
	concrete betaalbare oplossing wordt nog gezocht.						
70057	Fietsparkeren BS De Ruimte	U	50.000	22.750	5.084	22.166	Loopt door
	Project wordt in 2026 geevalueerd en beoordeeld of er nog aanpassingen gedaan moet worden. Project kan nog niet worden afgesloten.						
70096	Uitbreiding BS De Ruimte	U	1.800.781	1.596.163	57.489	147.129	Loopt door
	Project wordt in 2026 financieel verantwoord en het slottermijn kan daarna pas worden uitbetaald aan het schoolbestuur.						
71914	Uitbreiding BS De Bloktempel	U	3.680.078	350.803	1.207.755	2.121.520	Loopt door
71914	Inkomsten	I	0	0	-30.000	30.000	Loopt door
	Bouw loopt door in 2026. Project kan nog niet worden afgesloten.						
71915	Nieuwbouw BuitenseBinnen	U	5.050.082	4.710.822	345.836	-6.576	Afsluiten
71915	Inkomsten	I	0	-6.576	0	6.576	Afsluiten
	Project is afgerond en kan worden afgesloten.						
70032	Ecologische verbingszone Ekkersrijt	U	349.500	16.641	12.692	320.168	Loopt door
70032	Inkomsten	I	-294.500	0	0	-294.500	Loopt door
	De realisatie van de EVZ Ekkersrijt vraagt meer tijd door de complexe inpassing op een industrieterrein met meervoudig ruimtegebruik. Aanvullend onderzoek naar het watersysteem en afstemming met partners vertragen de planuitwerking.						
70033	Grondaankopen Dommeldal uit de verf 2.0	U	3.010.000	8.654	12.358	2.988.988	Loopt door
70033	Inkomsten	I	-2.558.500	0	0	-2.558.500	Loopt door
	De grondaankopen binnen Dommeldal uit de Verf verlopen stapsgewijs. Voortgang hangt af van vrijwillige medewerking van grondeigenaren en de beschikbaarheid van passende ruilgrond.						
70071	Ontwikkelingsvisie Nieuwe Heide & Oud Meer	U	160.000	1.838	13.885	144.278	Loopt door
	Bosontwikkeling vraagt een lange adem en loopt de komende jaren door in samenhang met het GLB-project.						
70123	Bosrevitalisering	U	344.738	0	135.621	209.117	Loopt door
70123	Inkomsten	I	-344.738	0	-135.621	-209.117	Loopt door
	Het GLB-project loopt door tot medio 2028. In 2025 startte de revitalisering; in 2026 volgt de volgende fase met hydrologisch herstel.						
70104	Aanpassing en inrichting Heistraat 6	U	356.200	0	362.820	-6.620	Loopt door
	Het project Aanpassing en inrichting Heistraat 6 (CMD) is voor een groot deel afgerond. De verbouwing en inrichting is opgeleverd. Er zijn echter in 2026 nog enkele kleine kosten i.v.m. de afronding. Het project kan daarom nog niet worden afgesloten.						
70124	Kantoorvoorzieningen CMD Heistraat 6	U	30.000	0	18.377	11.623	Loopt door
	Het project Aanpassing en inrichting Heistraat 6 (CMD) is voor een groot deel afgerond. De verbouwing en inrichting is opgeleverd. Er zijn echter in 2026 nog enkele kleine kosten i.v.m. de afronding. Het project kan daarom nog niet worden afgesloten.						

Nr.	Projecten	Beschikbaar gesteld	Gerealiseerd t/m 31-12-2024	Gerealiseerd 2025	Restant	Afsluiten / Loopt door
70122	Audiovisuele middelen Project wordt in 2026 uitgevoerd.	U 20.000	0	0	20.000	Loopt door
70018	Routegeb. Prjct Bereikbaarheidsakk - 2024	U 920.705	-90.000	0	1.010.705	Loopt door
70018	Inkomsten Er is uitstel verleend voor de besteding van het restant van de ontvangen subsidie voor eventueel aanvullend onderzoek.	I 0	90.000	0	-90.000	Loopt door
70035	Routegeb. Prjct Bereikbaarheidsakk - 2025 Het project blijft op de planning staan.	U 211.446	0	0	211.446	Loopt door
70037	Aanbrengen en onderhouden Fietsbewegwijzering Het project blijft op de planning staan.	U 82.000	0	0	82.000	Loopt door
70039	Regionale en lokale verkeersmaatregelen Project is nog niet afgerond.	U 15.000	436	0	14.564	Loopt door
70040	Fietsbewegwijzering Slowlane Het project blijft op de planning staan, n.a.v. uitbreiding fietsprojecten die hier op aansluiten.	U 20.000	0	0	20.000	Loopt door
71709	Parkeren centrum Son en Breugel Als werkgever heeft ook de gemeente de plicht om parkeervoorzieningen te faciliteren voor eigen personeel. Uitbreiding hiervan dient overwogen te worden, dit is een lopend proces..	U 567.500	378.076	0	189.424	Loopt door
71921	Fietsstr. Dommelpas (Breugel&Son incl. Brug) Dit hangt nauw samen bij de te maken keuzes in het totale verband. Deze keuze zijn nog niet gemaakt. Deels door de integraliteit.	U 160.000	0	0	160.000	Loopt door
71923	Fietsstr. Krommenhoek Het project blijft op de planning staan.	U 65.000	0	0	65.000	Loopt door
71924	Fietsstr. Verb. Van Gentlaan - Tweelingenlaan Het project blijft op de planning staan.	U 65.000	0	0	65.000	Loopt door

Reserves en voorzieningen

Overzicht van reserves en voorzieningen

Reserves

Bedragen x €1.000

Reserves	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Vrijgevalen bedragen	Onttrekkingen	Aanwending	Balanswaarde 31/12/2025
Algemene reserves						
Algemene reserve grondexploitatie	1.822	0	0	231	0	1.591
Reserve vrije bestedingsruimte	6.749	1.408	0	2.373	0	5.784
Algemene reserve	3.000	0	0	0	0	3.000
Totaal Algemene reserves	11.571	1.408	0	2.604	0	10.375
Bestemmingsreserves						
Reserve centrumontwikkeling Son en Breugel	373	0	0	116	0	257
Reserve projectmatig werken	56	0	0	0	0	56
Reserve infrastructurele werken Ekkersrijt	2.492	327	0	0	0	2.819

Reserves	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Onttrekkingen	Aanwending	Balanswaarde 31/12/2025
Reserve uitvoering groenbeleidsplan	43	0	0	0	0	43
Reserve natuur en landschap	476	0	0	0	0	476
Reserve duurzaamheid	348	0	0	27	0	321
Reserve reststroken	126	40	0	25	0	141
Reserve vluchtelingen	2.561	0	0	40	0	2.521
Wet reserve toekomst pensioenen	193	0	0	193	0	0
Totaal Bestemmingsreserves	6.668	367	0	401	0	6.635
Dekkingsreserves						
Reserve nieuwbouw sporthal	2.759	0	0	99	0	2.660
Reserve nieuwbouw brandweerkazerne + werf	2.258	0	0	78	0	2.181
Reserve dak Emiliusschool	218	0	0	17	0	201
Reserve Vijverbergschool	50	0	0	10	0	40
Reserve optimalisatie sportpark SBC	340	0	0	38	0	302
Reserve verledden	1.849	0	0	113	0	1.736
Reserve parkeren Centrum Son	568	0	0	0	0	568
Reserve renovatie kunstgrasvelden	605	0	0	101	0	504
Reserve slowlane Ekkersrijt	131	0	0	1	0	130
Reserve fietsoversteek Bestseweg	113	0	0	6	0	107
Reserve gemeentehuis losse werkplekinrichting	71	0	0	35	0	35
Reserve nieuwbouw sporthal De Bongerd	180	0	0	5	0	176
Reserve ruysdaelstraat kst omgeving school	27	0	0	1	0	26
Reserve aankoop units bibliotheek	21	0	0	0	0	21
Dekkingsreserve losse inrichting Dommelhuis	543	71	0	123	0	491
Dekkingsreserve Dommelhuis technische installaties en tribunes	2.314	45	0	180	0	2.179
Dekkingsreserve renovatie De Boerderij	442	4	0	19	0	426
Dekkingsreserve De Bongerd losse inrichting	61	0	0	-166	0	227
Dekkingsreserve technische installaties De Bongerd	1.422	0	0	0	0	1.422
Dekkingsreserve bouwkosten De Bongerd	2.867	0	0	166	0	2.701
Dekkingsreserve Dommelhuis nazorg en restpunten	184	0	0	5	0	179
Totaal Dekkingsreserves	17.022	120	0	830	0	16.313
Totaal reserves	35.262	1.895	0	3.834	0	33.322

Voorzeningen

Bedragen x €1.000

Voorzeningen	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Onttrekkingen	Aanwending	Balanswaarde 31/12/2025
Voorzeningen verplichtingen, verliezen en risico's						
Voorziening pensioenen bestuurders	1.655	758	0	0	23	2.389
Voorziening verlofsparen	185	121	0	0	0	306
Voorziening wachtgeld bestuurders	281	0	0	0	181	100
Totaal Voorzeningen verplichtingen, verliezen en risico's	2.120	879	0	0	204	2.795
Voorzeningen onderhoud en egalisatie						
Voorziening onderhoud gebouwen	909	339	0	0	79	1.169
Totaal Voorzeningen onderhoud en egalisatie	909	339	0	0	79	1.169
Voorzeningen door derden beklemde middelen						
Voorziening riolering	2.066	0	15	0	0	2.051
Voorziening afval	205	264	0	0	0	469
Voorziening afgesloten complexen grondexploitaties	112	0	0	0	0	112
Totaal Voorzeningen door derden beklemde middelen	2.384	264	15	0	0	2.632
Totaal voorzeningen	5.413	1.482	15	0	283	6.597

Totaal reserves en voorzieningen

Bedragen x €1.000

Staat van reserves en voorzeningen	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Onttrekkingen	Aanwending	Balanswaarde 31/12/2025
Totaal reserves en voorzeningen	40.674	3.377	15	3.834	283	39.919

Toelichting op de reserves

Inleiding

In deze toelichting richten wij ons hoofdzakelijk op de vermogensmutaties die betrekking hebben op 2025. Ook lichten we toe waarvoor de reserves bedoeld zijn.

Reserves

De reserves vallen uiteen in algemene reserves, bestemmingsreserves en dekkingsreserves. Algemene reserves fungeren als buffer, voor het opvangen van verliezen van algemene aard. Bestemmingsreserves daarentegen zijn gevormd voor een specifiek doel. Dekkingsreserves staan ter dekking van de afschrijvingslasten van enkele grote projecten/ investeringen.

Algemene reserves

Algemene reserve grondexploitatie

Bedragen x €1.000

Algemene reserve grondexploitatie	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Algemene reserve grondexploitatie	1.822	0	231	1.591
Algemene reserve grondexploitatie	1.822	0	231	1.591

De algemene reserve grondexploitatie is een buffer voor conjuncturele risico's en exploitatierisico's binnen het grondbedrijf en zorgt voor voeding van de voorziening dekking verliessaldi grondbedrijf. De onttrekking betreft de resultaatbestemming 2024 van € 231.000,-.

Reserve vrije bestedingsruimte

Bedragen x €1.000

Reserve vrije bestedingsruimte	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Reserve vrije bestedingsruimte	6.749	1.408	2.373	5.784
Totaal reserve vrije bestedingsruimte	6.749	1.408	2.373	5.784

De reserve vrije bestedingsruimte is bedoeld voor het opvangen van jaarrekeningtekorten of andere financiële tegenvallers. Hierin wordt het niet bestemde resultaat van de jaarrekening gestort. Deze middelen kan de raad inzetten voor het overbruggen van incidentele tekorten.

De toevoegingen betreffen:

- Resultaatbestemming 2024 resultaat na 2e berap € 710.655,-
- Resultaatbestemming 2024 planmatig onderhoud Combigebouw € 85.000,-
- Resultaatbestemming 2024 planmatig onderhoud cultureel erfgoed € 29.200,-
- Resultaatbestemming 2024 opstellen meerjarenonderhoudsplan civiele kunstwerken € 9.950,-
- Resultaatbestemming 2024 resultaat jaarrekening 2024 en 2e berap € 572.860,-

Onttrekkingen betreffen:

- Onttrekken begrotingsaldo € 1.054.134,-
- Resultaat 1e bestuursrapportage 2025 € 857.127,-
- Ontwikkelvisie Breeakker € 200.000,-
- Resultaatbestemming 2024 omgevingswet € 127.798,-
- Resultaatbestemming 2024 organisatieontwikkeling € 37.084,-
- Resultaatbestemming 2024 planmatig onderhoud Combigebouw € 85.000,-
- Amendement verkeersveiligheid € 2.040,-
- Opstellen MJOP civiele kunstwerken € 9.500,-

Algemene reserve

Bedragen x €1.000

Algemene reserve	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Algemene reserve	3.000	0	0	3.000
Algemene reserve	3.000	0	0	3.000

De algemene reserve heeft als functie afdekking van bestaande en toekomstige risico's. Het gaat dan om risico's waarvoor geen voorziening kan worden gevormd, omdat geen inschatting gemaakt kan worden van het bedrag van de schade of verlies dat ermee gemoeid kan zijn. Voor verder toelichting over deze reserve verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De minimum omvang is € 2.500.000,-. Deze reserve is onderdeel van de incidentele weerstandscapaciteit en de gewenste omvang is bepaald op 10% van de structurele algemene uitkering uit gemeentefonds en wordt afgerond naar boven op een veelvoud van € 500.000,-.

Bestemmingsreserves

Reserve centrumontwikkeling Son en Breugel

Bedragen x €1.000

Reserve centrumontwikkeling Son en Breugel	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Reserve centrumontwikkeling Son en Breugel	373	0	116	257
Totaal reserve centrumontwikkeling Son en Breugel	373	0	116	257

Het doel van deze reserve is om als dekkingsbron te dienen voor het uitvoeren van initiatieven/ontwikkelingen in het centrum van de gemeente Son en Breugel.

De onttrekking betreft:

- Vorming dekkingsreserves Dommelhuis € 116.006,-

Reserve projectmatig werken

Bedragen x €1.000

Reserve projectmatig werken	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Reserve projectmatig werken	56	0	0	56
Totaal reserve projectmatig werken	56	0	0	56

Deze reserve is bedoeld om verdere concrete invulling te kunnen geven aan het concept "projectmatig werken". Bij de meerjarenbegroting 2026-2029 heeft uw raad besloten via een amendement om deze reserve te laten vervallen en het restant toe te voegen aan de reserve vrije bestedingsruimte. In 2026 wordt dit geëffectueerd.

Reserve infrastructuurle werken Ekkersrijt

Bedragen x €1.000

Reserve infrastructuurle werken Ekkersrijt	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Reserve infrastructuurle werken Ekkersrijt	2.492	327	0	2.819

Reserve infrastructurele werken Ekkersrijt	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Totaal reserve infrastructurele werken Ekkersrijt	2.492	327	0	2.819

Deze reserve dient voor het bekostigen van toekomstige infrastructurele ontwikkelingen. Deze reserve dient onder andere voor infrastructurele werken zoals het aanleggen van ontbrekende schakels in het fietsnetwerk op Ekkersrijt en voor de tweede ontsluiting van Ekkersrijt op het hoofdwegennet.

De toevoegingen betreffen:

- Storting groeipad € 77.438,-
- Verbetering bereikbaarheid regio € 250.000,-.

Reserve uitvoering groenbeleidsplan

Bedragen x €1.000

Reserve uitvoering groenbeleidsplan	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Reserve uitvoering groenbeleidsplan	43	0	0	43
Totaal reserve uitvoering groenbeleidsplan	43	0	0	43

Onze gemeente heeft een bijzonder groene uitstraling. Deze groene identiteit vinden we belangrijk en de grote waarde van de omringende natuur willen we bewaken en waar mogelijk versterken. Om dit te kunnen doen is een groenbeleidsplan gemaakt met daaraan gekoppeld een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma van het groenbeleidsplan heeft een doorlooptijd van 10 jaar. Voor uitvoering van dit programma is een reserve uitvoering groenbeleidsplan gevormd. Hiervan zijn tot dusver diverse groenomvormingen in lijn met het beleidsplan uitgevoerd.

Reserve natuur en landschap

Bedragen x €1.000

Reserve natuur en landschap	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Reserve natuur en landschap	476	0	0	476
Reserve natuur en landschap	476	0	0	476

Deze reserve is in 2021 gevormd vanuit de reserve natuurcompensatie, reserve bosbeheer en de algemene reserve vrije bestedingsruimte. Het doel is de vorming van robuuste natuur- en landschapontwikkelingen en het vergroten van de biodiversiteit. Deze doelen zullen worden behaald door het verwerven van gronden die van belang zijn voor de ontwikkeling van natuur en landschap. Vervolgens worden de gronden ook daadwerkelijk ingericht als natuur.

Reserve duurzaamheid

Bedragen x €1.000

Reserve duurzaamheid	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Reserve duurzaamheid	348	0	27	321
Reserve duurzaamheid	348	0	27	321

Bij de 2e berap 2021 is besloten deze reserve te vormen om continuïteit te bieden aan onder andere de versnelling van de energietransitie.

De onttrekkingen betreffen € 15.000,- voor energiescans SonEnergie en € 12.000,- vordering regeling reductie energiegebruik woningen.

Reserve reststroken

Bedragen x €1.000

Reserve reststroken	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Reserve reststroken	126	40	25	141
Reserve reststroken	126	40	25	141

Deze reserve is in 2022 gevormd vanuit de resultaatbestemming van de jaarrekening 2021 voor € 126.216,-. Het doel van de reserve reststroken is het bekostigen van toekomstige nadelen vanuit het reststrokenproject.

Daarnaast wordt de reserve ingezet om de toekomstige voordelen en nadelen te egaliseren voor het netcongestie project.

De toevoeging van € 39.710,- betreft de resultaatbestemming 2024.

De onttrekking van € 25.000,- betreft de inhuur van personeel verkoop openbaar groen

Reserve vluchtelingen

Bedragen x €1.000

Reserve vluchtelingen	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Reserve vluchtelingen	2.561	0	40	2.521
Reserve vluchtelingen	2.561	0	40	2.521

Deze reserve is bij de 2e bestuursrapportage van 2023 gevormd voor de kosten van opvang van vluchtelingen.

In 2025 is er € 40.000,- onttrokken voor kosten opvang asielzoekers conform 2e bestuursrapportage 2025.

Wet reserve toekomst pensioenen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Balanswaarde 01/01/2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Balanswaarde 31/12/2025
Wet reserve toekomst pensioenen	193	0	193	0
Gerealiseerd resultaat	193	0	193	0

De wethouderspensioenen worden op 1 januari 2028 overgedragen aan het ABP. Gelet op deze ontwikkeling moest nu reeds € 708.000,- extra in de voorziening wethouderspensioenen gestort worden (zie het overzicht bij deze voorziening). Door nu het beschikbare bedrag van deze reserve (€ 192.733,-) uit deze reserve te onttrekken leidt dat nu tot een minder nadelig effect voor de jaarstukken 2025.

Dekkingsreserves

Onderstaande dekkingsreserves zijn gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de genoemde investeringen. Hiervoor hebben we geen aparte toelichting opgenomen. De onttrekkingen zijn gedaan ter dekking van de afschrijvingskosten van genoemde projecten of investeringen.

- Reserve nieuwbouw sporthal
- Reserve renovatie de Bongerd
- Reserve nieuwbouw brandweerkazerne + werf
- Reserve dak Emiliusschool
- Reserve Vijverbergschool
- Reserve optimalisatie sportpark SBC
- Reserve verleden

- Reserve parkeren centrum Son
- Reserve renovatie kunstgrasvelden SBC
- Reserve slowlane Ekkersrijt
- Reserve fietsoversteek Bestseweg
- Reserve gemeentehuis losse werkplekinrichting
- Reserve nieuwbouw sporthal de Bongerd
- Reserve ruysdaelstraat kst omgeving school
- Reserve aankoop units Bibliotheek
- Reserve losse inrichting Dommelhuis
- Reserve Dommelhuis techn install en tribunes
- Reserve renovatie de Boerderij
- Reserve de Bongerd losse inrichting
- Reserve de Bongerd techn install
- Reserve de Bongerd bouwkosten
- Reserve Dommelhuis nazorg en restpunten.

Toelichting op de voorzieningen

Voorzieningen

Voorziening pensioenen bestuurders

Bedragen x €1.000

Voorziening pensioenen bestuurders	Balanswaarde 01/01/2025	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwending	Balanswaarde 31/12/2025
Voorziening pensioenen bestuurders	1.655	0	758	23	2.389
Totaal voorziening pensioenen bestuurders	1.655	0	758	23	2.389

De commissie BBV heeft in december 2025 een stellige uitspraak gedaan waarbij de pensioenen qua waardering gelijk worden gesteld aan de prognose van het uitgevoerde onderzoek (benodigd vermogen op 1 januari 2025 op basis van inkoop Wtp bij ABP) en rekening te houden met de verplichtingen over 2025. Dit bedrag dient jaarlijks herzien te worden tot het moment van overdracht aan het ABP welke momenteel voorzien is op 1 januari 2028. De voorziening in deze jaarrekening is op basis van deze stellige uitspraak gewaardeerd.

Als gevolg van deze jaarlijkse herziening is het mogelijk dat de benodigde bedragen voor de waardeoverdracht naar het ABP per 1 januari 2025 fluctueren. De omvang van de voorziening wordt bijvoorbeeld bepaald door de hoogte van de rente. Een hogere rente betekent een lagere benodigde voorziening hetgeen zorgt voor een vrijval uit de voorziening. Een lagere rente heeft een tegenovergesteld effect.

Op basis van een onderzoek waar wij in 2025 aan mee hebben gedaan is gebleken dat onze huidige voorziening op 2 aspecten te laag is. Ook het partnerpensioen zal overgedragen moeten worden aan het ABP en het ABP rekent met een dekkingsgraad. Deze dekkingsgraad was ten tijde van het onderzoek 15,2% hoger dan onze 100% dekking. Vanwege deze 2 aanpassingen hebben we nu een forse extra storting in deze voorziening moeten doen. Het gaat om een bedrag van € 708.000,- die bovenop de reguliere storting van € 50.000,- is gedaan. De onttrekking van € 23.000,- heeft betrekking op de uitbetaalde pensioenen aan ex-wethouders in 2025.

De extra storting van € 708.000,- heeft niet in volle omvang een negatief effect op het jaarrekeningresultaat 2025. Dit omdat het bedrag wat in de reserve Wet toekomst pensioenen zat (€ 193.000,-) als dekking is ingezet.

Voorziening wachtgeld bestuurders

Bedragen x €1.000

Voorziening wachtgeld bestuurders	Balanswaarde 01/01/2025	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwending	Balanswaarde 31/12/2025
Voorziening wachtgeld bestuurders	281	0	0	181	100
Totaal voorziening wachtgeld bestuurders	281	0	0	181	100

Deze voorziening voor wachtgeld voor bestuurders is bij de jaarrekening 2024 gevormd om toekomstige wachtgeldverplichtingen van bestuurders te bekostigen. De voorziening is in € 180.663,- verlaagd om de voorziening op de juiste omvang te houden.

Voorziening verlofsparen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Balanswaarde 01/01/2025	Vrijgevallen bedragen	Aanwending	Toevoegingen	Balanswaarde 31/12/2025
Voorziening verlofsparen	185	0	0	121	306
Gerealiseerd resultaat	185	0	0	121	306

Deze voorziening is in 2023 gevormd voor personeelsleden die het verlof gaan sparen. Hiervoor is in 2025 € 121.190,- gestort.

Voorziening onderhoud gebouwen

Bedragen x €1.000

Voorziening onderhoud gebouwen	Balanswaarde 01/01/2025	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwending	Balanswaarde 31/12/2025
Voorziening onderhoud gebouwen	909	0	339	79	1.169
Totaal voorziening onderhoud gebouwen	909	0	339	79	1.169

In 2025 is het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gebouwen geactualiseerd. Op basis van het MJOP vinden de toevoegingen en aanwendingen plaats in de voorziening gebouwen.

De toevoegingen betreffen;

- Jaarlijkse toevoeging conform begroting € 276.000,-
- Spuk Sport € 8.467,-
- Storting onderhoud combigebouw € 55.000,- .

De aanwending betreft onderhoud diverse gebouwen € 79.370,-.

Voorziening riolering

Bedragen x €1.000

Voorziening riolering	Balanswaarde 01/01/2025	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwending	Balanswaarde 31/12/2025
Voorziening riolering	2.066	15	0	0	2.051
Totaal voorziening riolering	2.066	15	0	0	2.051

In 2016 is het vGRP opgesteld waarin het college haar visie heeft neerlegt voor de komende zes jaar. Hierin is een overzicht van benodigde investeringen voor verbeter- en vervangingsmaatregelen opgenomen. De voor riolering ontvangen middelen blijven via deze voorziening beschikbaar voor riolering.

Voorziening afval

Bedragen x €1.000

Voorziening afval	Balanswaarde 01/01/2025	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwending	Balanswaarde 31/12/2025
Voorziening afval	205	0	264	0	469
Totaal voorziening afval	205	0	264	0	469

De voor afval ontvangen middelen blijven via deze voorziening beschikbaar voor afval.

Voorziening afgesloten complexen grondexploitaties

Bedragen x €1.000

Voorziening afgesloten complexen grondexploitaties	Balanswaarde 01/01/2025	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwending	Balanswaarde 31/12/2025
Voorziening afgesloten complexen grondexploitaties	112	0	0	0	112
Totaal voorziening afgesloten complexen grondexploitaties	112	0	0	0	112

Deze voorziening is in 2019 ingesteld om kosten vanuit al afgesloten complexen van het grondbedrijf te dekken.

Overige gegevens, waaronder de accountantsverklaring

Bijlage Single Information Single Audit (SISA)

ocw

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) <i>Aard controle D2</i>	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i>	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t.</i>	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t.</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i>	

OCW

	Indicator: B2/01	Indicator: B2/02	Indicator: B2/03	Indicator: B2/04	Indicator: B2/05
	2	2	Ja	Ja	Nee
Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07				
Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13
€59.771	€ 59.771			€0	€0
Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/14	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtraject en en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19
€2.814	€2.814	€7.346	€7.346	€3.802	€3.802
Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	

OCW

			Keuze normbedrag en	Keuze normbedrage n	Keuze normbedrag en	Keuze normbedrage n		
			Aard controle R Indicator: B2/20	Aard controle R Indicator: B2/21	Aard controle R Indicator: B2/22	Aard controle R Indicator: B2/23	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24	
			€12.707	€12.707	€0	€0	€86.440	
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C92/01	Bedrag doorgeschoven naar t+1 Aard controle R Indicator: C92/02	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aantal gebruikte leermiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 16.433	€ 0	2	239	10	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) Aard controle R Indicator: D8/01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) Aard controle R Indicator: D8/02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) Aard controle R Indicator: D8/03	Correctie besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/04 <i>Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/05	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) Aard controle R Indicator: D8/06
			€ 181.869	€ 0	€ 17.958	€ 0	€ 0	€ 0

OCW

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag		
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>		
			<i>Indicator: D8/07</i>	<i>Indicator: D8/08</i>	<i>Indicator: D8/09</i>	<i>Indicator: D8/10</i>		
			1					
			2					
			100					
lenW	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)
		Gemeenten en GR'en	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: E21/01</i>	<i>Indicator: E21/02</i>	<i>Indicator: E21/03</i>	<i>Indicator: E21/04</i>	<i>Indicator: E21/05</i>	<i>Indicator: E21/06</i>
			1 IENW/BSK-2 025/73493	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2					
			Kopie beschikkingnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)			
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: E21/07</i>	<i>Indicator: E21/08</i>	<i>Indicator: E21/09</i>			
			1 IENW/BSK-2 025/73493	Ja				
			2					
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06	
1	060772 Gemeente Eindhoven	31189856/500 0006133	€ 10.500	€ 10.500	€ 0	€ 0			
2									
20									
	Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsn ummer	Eindverantwo ording (Ja/Nee)						
	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09						
1	060772 Gemeente Eindhoven	31189856/500 0006133	Nee						
2									
20									
	Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsn ummer	Naam/numm er maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel					
	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13					
1	060772 Gemeente Eindhoven	31189856/500 0006133	project 1 wateroverlast sparrenlaan en fietstraat zandstraat	Nee					
2									
20									
lenW	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsm aatregelen 2025-2030	Totale besteding (Jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee)			
			Aard controle R Indicator: E120/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/02	Aard controle R Indicator: E120/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naam/numm er per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveilig heids- maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			

OCW

			Indicator: E120/05	Indicator: E120/06	Indicator: E120/07	Indicator: E120/08		
			1 430 Aanleg van een kruispuntplat eau ETW-ETW 30km/h, aantal in st	Nee	0			
			2 431 Drempel , aantal in st	Nee	0			
			3 433 Asverspringing - 2 st , aantal in st	Nee	0			
			4					
			5					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G2/01	Indicator: G2/02	Indicator: G2/03	Indicator: G2/04	Indicator: G2/05	Indicator: G2/06
			€ 2.781.513	€ 65.021	€ 93.965	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloei uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werken inkomens kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G2/07	Indicator: G2/08	Indicator: G2/09	Indicator: G2/10	Indicator: G2/11	Indicator: G2/12
			€ 3.251	€ 1.212	€ 0	€ 650.424	€ 9.941	€ 0

OCW

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel 2025 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstreking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

OCW

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire		
			Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/07</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/08</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/09</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig)
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 167	€ 30.043	€ 448
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 7.744	€ 50
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.956	€ 421
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8.654	€ 113
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 167	€ 49.397	€ 1.032
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		

OCW

	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09	Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	
6	Totaal	0	0	N.v.t.	
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

OCW

		Kopie regeling	Levensonderh oud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderho ud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire	Levensonder houd- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijs te schelden schulden levensonderh oud Tozo i.v.m. de hersteloperati e kinderopvang toeslagaffaire	Kapitaalverstre kkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstre kkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
		6 Totaal	0	0	0
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>
			€ 249.929	€ 0	Ja

OCW

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire_gemeentedeel 2025	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente					
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12/03</i>					
			€ 0	€ 0	Ja					
SZW	G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2025	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G13/05</i>			
			€ 26.324	€ 0	€ 0	€ 0	Ja			
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulerings sport 2024-2025	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Gemeenten	Totale werkelijke berekende uitkering						
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/02</i>						
			€ 213.540	€ 302.919						
		Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting					

OCW

			Aard controle R Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/06			
			€ 276.440	€ 418	€ 26.061				
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Totaalbedrag (jaar T) toegekend	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle R Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle R Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06	
			€ 233.602	€ 0	€ 233.602	€ 727.895	Ja		
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08					
			Ja	Nee					
VRO	J17	Realisatiestimulans	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Geprognostiseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.				
			Aard controle D1 Indicator: J17/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J17/02	Aard controle D1 Indicator: J17/03				
			10	31	0				

OCW

			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1 van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw) .	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J17/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J17/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J17/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J17/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J17/08</i>	
			1					
			2					
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/06</i>
			2	€ 225	€ 159.664	0	€ 0	€ 37.307

OCW

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huiseeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/09</i>			
			21	€ 5.000	€ 29.680			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/ energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/15</i>
			0	0	0	0	22	0
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in J94/06 t/m J94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>

OCW

			Indicator: J94/01	Indicator: J94/02	Indicator: J94/03	Indicator: J94/04	Indicator: J94/05	Indicator: J94/06
			1 LAI23-03596 743	€ 8.981	5	2	€ 0	€ 8.981
			2 LAI24-03747 084	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			3 LAI25-03845 605	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			4					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09			
			1 € 0	€ 0	Nee			
			2 € 0	€ 0	Nee			
			3 € 0	€ 0	Nee			
			4					
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnaam	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Aard controle D1 Indicator: J105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04	Aard controle D1 Indicator: J105/05	Aard controle R Indicator: J105/06
			1 2023-000009 6176	0	Ja	14	Ja	€ 0
			2					
			3					
			4					
			5					
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle D1

OCW

			Indicator: J105/07	Indicator: J105/08	Indicator: J105/09	Indicator: J105/10	Indicator: J105/11	Indicator: J105/12
			1 2023-000009 6176	€ 175.000	Ja		14	Ja
			2					
			3					
			4					
			5					
			Kopie projectnumm er	Eindverantwo rding (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14				
			1 2023-000009 6176	Ja				
			2					
			3					
			4					
			5					
VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikking nummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamhe den zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/02	Aard controle R Indicator: J209/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/04	Aard controle D2 Indicator: J209/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/06
			1 RHA25- AAND-03866 849	7 nieuwbouw woonwagens Gaskendonk	€ 0	€ 0	€ 0	0
			2					
			10					
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoor ding (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/09	Aard controle R. Indicator: J209/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/11	
			1 7 nieuwbouw woonwagens Gaskendonk	0	Ja	Ja	Nee	
			2					
			10					

OCW

KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K28/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: K28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K28/06</i>
			€ 121.919	€ 406.289	€ 130.376	€ 1.050.710	€ 0	€ 6.909
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K28/07</i>					
			Ja					
LVVN	L6	Regeling specifieke uitkering uitvoering Subsidieregeling sanering varkenshouderijen	Besteding (jaar T-1 +T-2)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L6/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L6/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L6/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L6/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L6/05</i>	
			€ 16.295	€ 0	€ 26.745	Nee		
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totale ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: M16/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/06</i>
			€ 1.784.420			€ 151.605	€ 0	€ 80.121

OCW

			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten en per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/09</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: M16/10</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: M16/11</i>
			€ 0	€ 960	€ 59.591	01/01/2025	01/10/2025
			Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: M16/12</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: M16/13</i>			
			€ 1.957.515	€ 9.731.913			

Subsidie Bereikbaarheidsakkoord

FINANCIELE VERANTWOORDING ROUTE GEBONDEN projecten 2025				Begroting (beschikt)		Project realisatie			Project vaststelling			Saldo BBA subsidie	Indicatoren		
Projectnr.	Project omschrijving	subsidie aan gemeente	datum verlening	Totale subsidiabele kosten (begroot)	Subsidie Bereikbaarheidsakkoord (BBA provincie) <=25%	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) t/m 2024	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) 2025	Gerealiseerde projectkosten (subsidiabel) cumulatief	Project gereed (J/N)	Vastgestelde subsidie t/m 2025	Lopende bestede subsidie t/m 2025	verleende subsidie -/- vastgestelde subsidie t/m 2025 (nog lopende projecten)	planning	mijlpalen - jaar afronding	toelichting project
011k	Bundelroutes 2e ontsluiting Ekkersrijt	Son en Breugel	19-12-2023	360.000	90.000	117.784	0	117.784	N		29.446	60.554			2025
	totalen			360.000	90.000	117.784	-	117.784		-	29.446	60.554			

Bijlagen

Jaarverslag bestuurlijke en ambtelijke integriteit 2025

Meldingen bestuurlijke integriteit

In 2025 zijn geen meldingen vermoeden van integriteitsschendingen door politiek ambtsdragers ingediend, zoals bedoeld in het "Protocol vermoedens integriteitsschendingen politiek ambtsdragers gemeente Son en Breugel 2012".

Tweejaarlijkse themabijeenkomst integriteit

Volgens het in 2015 vastgestelde Beleidskader integriteit gemeente Son en Breugel vindt iedere twee jaar een themabijeenkomst integriteit plaats voor raads- burger- en collegeleden. Voor 2025 stond er geen themabijeenkomst op de planning.

Meldingen vermoeden misstand

Ingevolge de Regeling melding vermoeden misstand wordt jaarlijks een rapportage opgesteld over de uitvoering van deze regeling, waarin in geanonimiseerde vorm gerapporteerd wordt over het aantal en de aard van de meldingen van een vermoeden van een misstand. In 2025 zijn dergelijke meldingen niet ontvangen; noch intern noch bij het externe meldpunt, de Afdeling onderzoek van het Huis voor Klokkenluiders.

Subsidieoverzicht

Professionele organisaties	Verleend in 2025
LEV groep	911.986,-
Lumens	355.693,-
Bibliotheek Dommeldal	426.164,-
MEE	109.771,-
GGZe	115.893,-
Stichting Leergeld	54.432,-
Jongeren centrum Oase	19.927,-
Stichting Dommelhuis	103.400,-
Harmonie Pro Honore et Virtute	10.544,-
IVN Afdeling Son en Breugel	10.833,-
Stichting Carrousel	513,-
Slachtofferhulp	6.970,-
Stichting Alzheimer Cafe	1.627,-
Stichting Meedoen Son en Breugel	2.814,-
Stichting Meedoen Werkt (vaste bijdrage)	38.603,-
Stichting Meedoen Werkt vaststelling variabel deel 2024	33.239,-
SonenBreugelVerbindt	93.560,-
Sport en Scouting	Verleend in 2025
Scouting Dutmella	23.352,-
Scouting Bekkersgroep	13.502,-
Voetbalvereniging SBC	38.585,-
Hockeyvereniging HTC Son	14.813,-
HTC Son Tennis	3.414,-
Tennisvereniging Son en Breugel	3.752,-
Tennisvereniging Pieter Breughel	3.626,-
Korfbalvereniging De Corridor	10.275,-
Badmintonvereniging Scarabee	6.286,-
Volleybalvereniging Pieter Breughel	6.254,-
Handbalvereniging Apollo	16.355,-
Dioscuri	2.872,-
Show en Dansvereniging Avanti	1.455,-
Boksvereniging Xhofleer-Weber	5.643,-

Professionele organisaties	Verleend in 2025
Sociaal Cultureel	Verleend in 2025
HOi-Huis	7.000,-
De Boerderij	116.020,-
Stichting gemeenschapsvoorziening Gentiaan (Braecklant)	29.067,-
Radio Son en Breugel	12.267,-
Erfgoedvereniging Son en Breugel	2.302,-
Smartlappenkoor Rawazzi	1.000,-
Sons Kamerkoor	1.000,-
Gemengd Zangvereniging Een van Zin	1.000,-
Vestzakkomedie	1.000,-
Toneelgroep Maan	1.000,-
Theatergroep Sincere	1.000,-
Dichtvereniging Dichtbij	500,-
PVGE	5.000,-
KBO Son	1.000,-
KBO Breugel	1.000,-
Vrouwenvereniging Scala Breugel	500,-
Vrouw Aktief	500,-
KVB Son en Breugel	500,-
Stichting Vrienden van de Beiaard	5.000,-
Stichting Lazy Sonnie Afternoon	1.000,-
Orgelkring Vollebregt Orgel Breugel	1.000,-
Buurtvereniging Kanaalstraat	500,-
Buurtgemeenschap Elsenkeske	500,-
Bewonersvereniging de Traverse	500,-
Buurtvereniging D'n Beemd	500,-
Zorg Maatschappelijk	Verleend in 2025
Adviesraad Sociaal Domein	11.344,-
Seniorenraad Son en Breugel	6.500,-
Stichting ZorgSaam	2.500,-
Stichting Voedselbank Best eo.	5.000,-
Zonnebloem afdeling Son en Breugel	1.000,-
Buurtbusvereniging Nuenen-Best	1.000,-
Madelief Bijna Thuis Huis	1.000,-
Stiching Vrijwillige Mantelzorg	2.300,-
Stichting Goud voor Oud	1.000,-
EHBO vereniging	1.000,-
Stichting HartSave	11.300,-
Stichting Doorpakken Wonen	1.500,-
Stichting Vier het Leven	1.000,-
Stichting Met je Hart	1.000,-
Stichting Kerstpakkettenactie Son en Breugel	1.000,-
Stichting Vrienden van Berkenstaete	1.000,-
Schuldhelpmaatje Son en Breugel	1.500,-
Evenementen	Verleend in 2025
BACK commissie	4.100,-
Stichting Sixties-Seventies	2.500,-
Stichting Kinderactiviteiten Son en Breugel	2.750,-
Stichting Sint Nicolaascomite	2.800,-
Stichting Breugels Festijn	4.000,-
Stichting Oranjeviering Son en Breugel	7.800,-
Breugelse Rommeldag	889,-

Professionele organisaties	Verleend in 2025
Stichting Giggut	2.000,-
Incidentele subsidie 2025	
Buurtvereniging de Buurtmolen - BuurtBBQ	375,-
Muziekschool Key4Music - zomeruitvoeringen leerlingen muziekschool	1.000,-
Stichting Red Lobster; duiken met een beperking - aanschaf duikmaterialen	1.378,-
Vereniging de Boerderij Breugel - Breugels Festival/Foodfestival; opening MFA de Bongerd Breugel Bruist	3.000,-
Stichting NAH-ja! - theatervoorstelling Jij en Ik	1.000,-
Stichting Steunfonds Rotaryclub Son - Cultuurronde 2025	2.000,-
Muziekschool Key4Music - kerstuitvoeringen leerlingen muziekschool	1.000,-
Soeverein Historische Film- en TV producties - filmproject Hell's Highway	2.000,-
Totaal	2.726.345,-

Jaarverslag bezwaarschriftencommissie en juridische zaken 2025

Bezwaarschriftencommissie

Inleiding

De gemeente Son en Breugel beschikt over een onafhankelijke bezwaarschriftencommissie. De bezwaarschriftencommissie adviseert de burgemeester, het college en de gemeenteraad ten aanzien van ingediende bezwaarschriften van natuurlijke personen en rechtspersonen tegen besluiten van de gemeente.

Middels dit jaarverslag geeft de bezwaarschriftencommissie inzicht in het aantal door haar behandelde bezwaarschriften en in de uitgebrachte adviezen. Er wordt inzicht gegeven in hoeveel bezwaarschriften er per onderwerp zijn behandeld.

Samenstelling van de bezwaarschriftencommissie

De bezwaarschriftencommissie is een onafhankelijke commissie als bedoeld in artikel 7:13 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De voorzitter en de leden van de commissie zijn externen. Ze maken geen deel uit van en zijn niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van een tot de gemeente Son en Breugel behorend bestuursorgaan.

De bezwaarschriftencommissie bestaat uit de volgende personen:

- De heer mr. W.A.M. Waarma, voorzitter;
- De heer mr. P.A.J.S. Lathouwers, lid;
- De heer mr. A.H.C.P. Spapens, lid;
- De heer mr. J.F.H.M. van der Velden, lid;
- De heer mr. B. de Clonie MacLennan, lid.

De commissie wordt ondersteund door een ambtelijke secretaris, mevrouw mr. S.M.A. Glaudemans. Zij maakt geen deel uit van de commissie, maar ondersteunt de commissie bij haar werkzaamheden.

Werkwijze

De commissie is bevoegd om te adviseren ten aanzien van alle bezwaarschriften, met uitzondering van bezwaarschriften die zijn ingediend tegen besluiten die te maken hebben met belastingen en heffingen. Bezwaren over belastingen en heffingen worden behandeld door de heffingsambtenaar. Als een bezwaarschrift binnenkomt, wordt altijd eerst gekeken of het bezwaarschrift op informele wijze kan worden opgelost. Soms kan uitleg van het bestreden besluit er voor zorgen dat de bezwaren worden weggenomen. Ook kan het zijn dat er aanleiding is om tot een ander besluit te komen. Als de bezwaren blijven bestaan, wordt de bezwaarprocedure voortgezet.

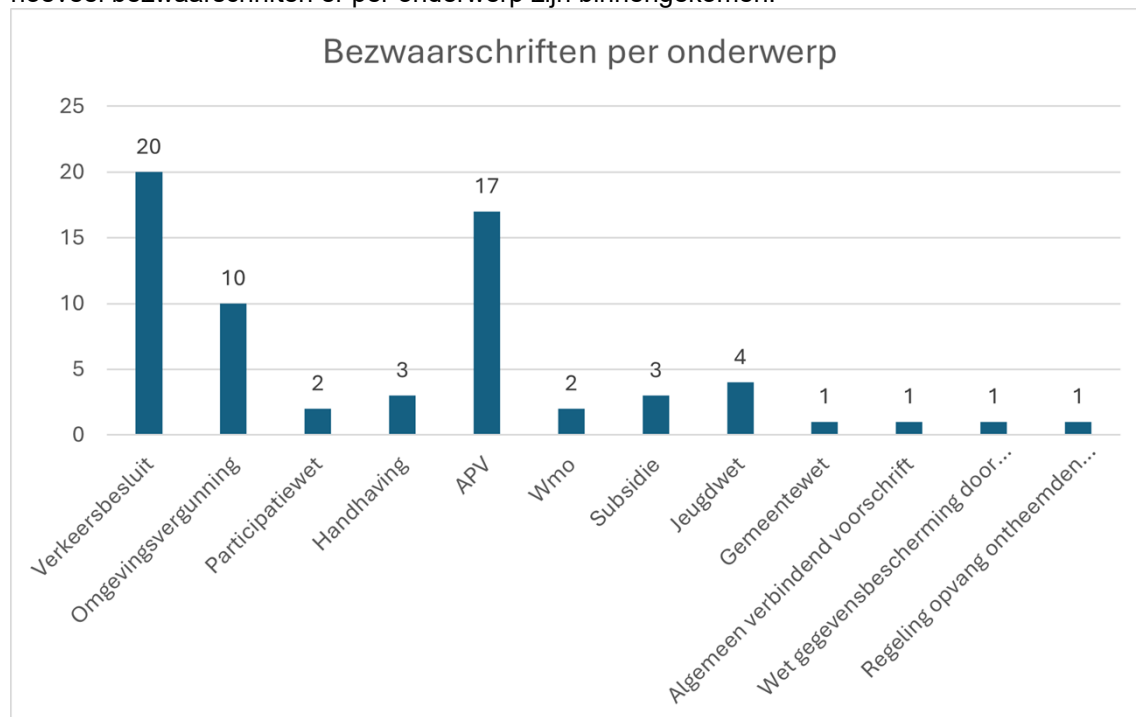
De bezwaarmaker wordt dan uitgenodigd voor een hoorzitting bij de bezwaarschriftencommissie om het bezwaar mondeling toe te lichten. Voor deze hoorzitting worden alle betrokken partijen uitgenodigd. Dit zijn veelal de bezwaarmaker(s), vertegenwoordiger van het bestuursorgaan en andere belanghebbenden zoals een vergunninghouder. De hoorzittingen zijn in de regel openbaar. Van elke hoorzitting wordt een verslag gemaakt.

Na de hoorzitting brengt de bezwaarschriftencommissie advies uit. Dit advies wordt toegezonden aan het bestuursorgaan. Het bestuursorgaan neemt vervolgens een beslissing op het bezwaarschrift. Hierbij kan het bestuursorgaan het advies van de bezwaarschriftencommissie overnemen. Het bestuursorgaan kan echter ook besluiten om af te wijken van het advies. Dit moet dan wel goed worden gemotiveerd.

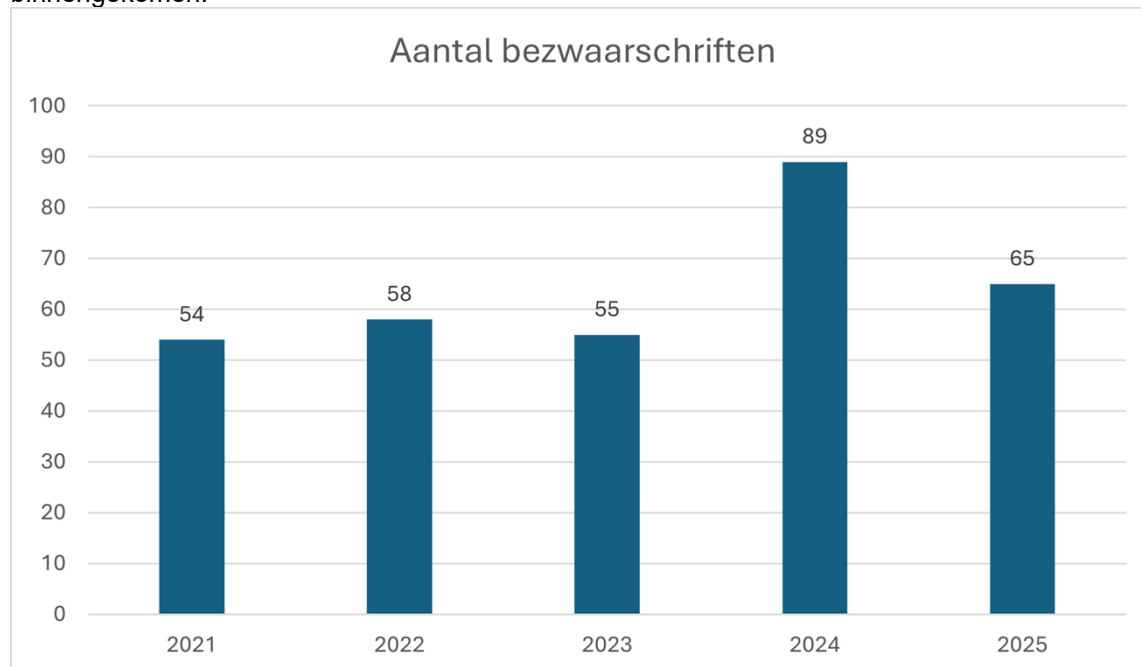
De beslissing op het bezwaarschrift wordt toegezonden naar de bezwaarmaker en eventuele andere belanghebbenden. Bij de beslissing op bezwaar zit het advies van de commissie en het verslag van de hoorzitting.

Aantal bezwaarschriften

In 2025 zijn er in totaal 65 bezwaarschriften ontvangen. In onderstaand overzicht is opgenomen hoeveel bezwaarschriften er per onderwerp zijn binnengekomen.

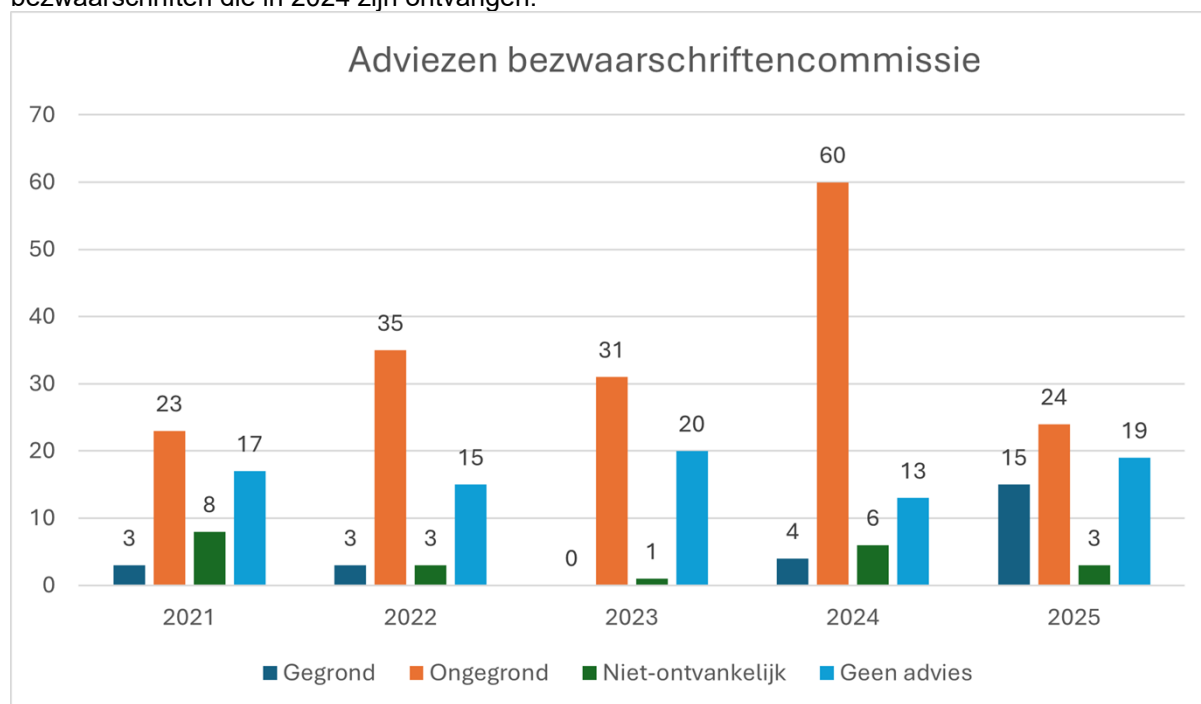
In onderstaand overzicht is opgenomen hoeveel bezwaarschriften er in de voorgaande jaren zijn binnengekomen.

In 2025 zijn er ten opzichte van vorig jaar weliswaar minder bezwaarschriften binnengekomen, maar nog steeds meer dan in de voorgaande jaren. Dit is te verklaren door het aantal bezwaarschriften (9) dat gericht is tegen verkeersbesluiten voor het reserveren van parkeerplaatsen voor het laden van elektrische voertuigen. En door de hoeveelheid (11) bezwaarschriften die zijn binnengekomen tegen een terrasvergunning op grond van de APV. Het aantal bezwaarschriften dat per jaar binnenkomt is afhankelijk van het aantal en de soort besluiten die genomen worden.

Adviezen

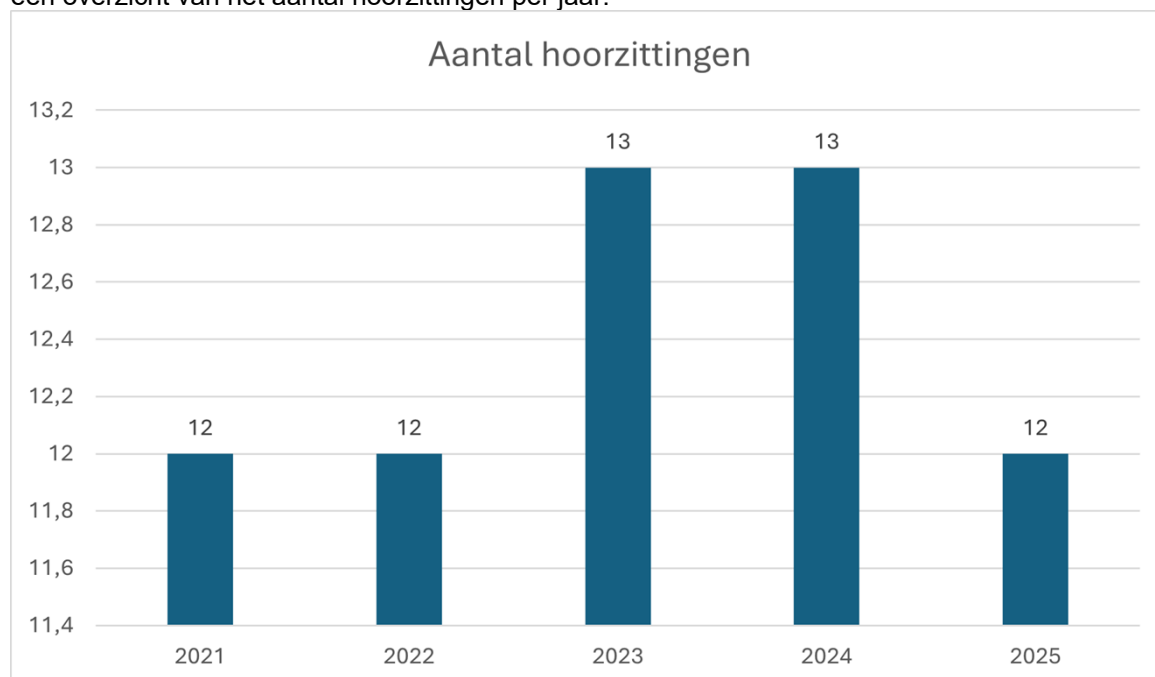
De bezwaarschriftencommissie heeft de volgende adviezen gegeven in 2025. Hierbij zitten nog 10 bezwaarschriften die in 2024 zijn ontvangen.

De aantallen bij 'geen advies' hebben betrekking op ingetrokken bezwaarschriften. Bezwaarschriften worden veelal ingetrokken na een bemiddelend gesprek met iemand van de vakafdeling waarin het bestreden besluit nog eens wordt toegelicht. Het komt soms ook voor dat gedurende de procedure meer informatie bekend wordt, waardoor het bestreden besluit wordt aangepast. Als dit aangepaste besluit aan het bezwaar tegemoet komt, wordt het bezwaar meestal ingetrokken.

Aantal hoorzittingen

In 2025 is de bezwaarschriftencommissie 12 keer bijeengekomen voor hoorzittingen. Zie hieronder een overzicht van het aantal hoorzittingen per jaar.

Juridische zaken

Klachten

De klachtbehandeling is geregeld in Hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Klachtenregeling gemeente Son en Breugel 2009 (klachtenregeling). Een klacht kan worden ingediend over de wijze waarop een bestuursorgaan, een lid van het college van B&W of een ambtenaar van de gemeente zich in een bepaalde gemeentelijke aangelegenheid jegens die persoon heeft gedragen.

De klachtbehandeling kent drie fasen. De eerste fase is de informele behandeling van de klacht. De informele behandeling houdt in dat er (informeel) contact wordt opgenomen met de klager om te bekijken of het mogelijk is om de klacht op te lossen en/of de klager tevreden te stellen. We hechten veel waarde aan de informele klachtbehandeling. Het is namelijk belangrijk om met de klager in gesprek te gaan naar aanleiding van de klacht en te bekijken of er tot een oplossing kan worden gekomen. In de regel worden klachten tijdens de informele klachtbehandeling afgehandeld. De tweede fase is de formele behandeling van de klacht. Daarbij wordt er een hoorzitting ingepland, waarvoor beide partijen worden uitgenodigd. In het kader van hoor en wederhoor wordt dan gesproken over de klacht. Ook maakt dit onderdeel uit van het onderzoek dat naar de klacht wordt gedaan. Na de hoorzitting wordt er een rapport van bevindingen opgesteld door de klachtbehandelaar. Dit rapport van bevindingen gaat met een advies en eventuele aanbevelingen naar het verantwoordelijke bestuursorgaan. Vervolgens wordt er een beslissing genomen op de klacht. Nadat het verantwoordelijk bestuursorgaan een beslissing heeft genomen op de klacht is de tweede fase afgerond. De klager heeft daarna de mogelijkheid om zijn of haar klacht binnen een jaar voor te leggen aan de Nationale ombudsman. Dit betreft de derde fase van de klachtbehandeling en dit wordt ook wel de formele behandeling in tweede instantie genoemd.

In 2025 zijn er 29 klachten ingediend die volgens de klachtenregeling zijn behandeld. Het aantal klachten is gestegen ten opzichte van het aantal klachten in 2024. In 2024 zijn er 20 klachten ingediend. Er zijn in 2025 geen klachten formeel in tweede instantie, door de Nationale ombudsman, behandeld. Zie hieronder een overzicht van de ingediende klachten in 2025.

Onderwerp	Procedure	Afhandeling
Onbereikbaarheid van een medewerker. De indiener had een korte vraag, maar kreeg geen contact met de betreffende medewerker.	Informele klachtenprocedure	De medewerker heeft contact opgenomen en de vraag beantwoord.
Klacht over opgelegde boete	Informele klachtenprocedure	Indiener geïnformeerd dat tegen de boete bezwaar kan worden gemaakt.
Toekennen woningen	Informele klachtenprocedure	De klacht is doorgestuurd naar de woningcorporatie.
Geen goede hulpverlening vanuit de gemeente	Informele klachtenprocedure	Er is een gesprek geweest met de indiener van de klacht. Dit was voor de indiener voldoende en de klacht is afgehandeld.

Geen begrip/coulance voor bijzondere omstandigheden bij subsidieaanvraag	Informeel klachtenprocedure	De mogelijkheden zijn besproken. Er is aangegeven dat de indiener een aanvraag kan indienen en vervolgens bezwaar kan maken tegen de afwijzing.
Onpersoonlijke benadering tijdens gesprek en informatievoorziening	Informeel klachtenprocedure	Er is gesproken met de indiener van de klacht en er is een terugkoppeling gegeven aan de betreffende medewerker. Voor de indiener was dit voldoende en de klacht is afgehandeld.
Geen antwoord gekregen op gestelde vragen.	Informeel klachtenprocedure	Er is alsnog contact opgenomen en de vragen zijn beantwoord.
Klacht over opgelegde boete	Informeel klachtenprocedure	Indiener geïnformeerd dat tegen de boete bezwaar kan worden gemaakt.
Intimidatie op basis van nationaliteit	Informeel klachtenprocedure	Er is telefonisch contact geweest met de indiener van de klacht. Er is excuses aangeboden en de betreffende medewerker is erop aangesproken. Voor de indiener was dit voldoende en de klacht is afgehandeld.
Niet nakomen mondelinge toezeggingen. Schijn van vooringenomenheid	Informeel klachtenprocedure	Er is meerdere malen contact geweest met de indiener. Deze klacht is nog niet afgehandeld.
Klacht over opgelegde boete	Informeel klachtenprocedure	De boete is vanwege bijzondere omstandigheden omgezet in een waarschuwing.
Klacht over opgelegde boete en de manier waarop hierop wordt gereageerd	Informeel klachtenprocedure	Er is meerdere malen gesproken met de indiener van de klacht. De klacht is nog niet afgehandeld.

Gebrek aan participatie	Informele klachtenprocedure	Er is een gesprek geweest met de indieners van de klacht. Hierbij zijn afspraken gemaakt. Aan deze afspraken wordt uitvoering gegeven. De behandeling van de klacht is aangehouden totdat hier meer duidelijkheid over is.
Niet terugbellen na diverse verzoeken	Informele klachtenprocedure	Er is contact opgenomen en er zijn afspraken gemaakt. De klacht is hiermee afgehandeld.
Communicatie en handelwijze vanuit de gemeente en het niet meewerken aan de uitvoering van een besluit	Informele klachtenprocedure	Er is contact opgenomen en er zijn afspraken gemaakt. Er is alsnog opdracht gegeven voor uitvoering. De klacht is hiermee afgehandeld.
Schijn van onpartijdigheid en geen vertrouwen in een onzorgvuldige procedure	Informele klachtenprocedure	Er is meerdere malen contact geweest met de indiener. Deze klacht is nog niet afgehandeld.
Beloftes worden niet nagekomen en bewoners worden niet geïnformeerd	Informele klachtenprocedure	De indiener is geïnformeerd over de stand van zaken.
Dienstverlening van de gemeente. Het niet verplaatsen in het perspectief van de inwoner	Informele klachtenprocedure	Er is meerdere malen gesproken met de indiener van de klacht. De klacht is nog niet afgehandeld.
Behandeling van een melding	Informele klachtenprocedure	Er is meerdere malen gesproken met de indieners van de klacht. Er zijn afspraken gemaakt en er zijn leerpunten opgenomen. De indieners hebben aangegeven dat na het laatste gesprek de klacht kon worden afgehandeld.
Geen of onvoldoende reactie op meldingen	Informele klachtenprocedure	Er is alsnog gereageerd op de meldingen. Deze reactie was voor de indiener voldoende.

<p>Er wordt geen actie ondernomen en afspraken worden niet nagekomen</p>	<p>Informele klachtenprocedure</p>	<p>Er is contact opgenomen en er is alsnog actie ondernomen. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt.</p>
<p>De werkwijze bij de behandeling van een dossier. Eerder is er een klacht ingediend, maar er heeft geen verbetering plaatsgevonden.</p>	<p>Informele klachtenprocedure</p>	<p>Er is een gesprek geweest met de indiener van de klacht. Er is aangegeven dat er fouten zijn gemaakt en dat dit als leerpunt wordt meegenomen, zodat het een volgende keer niet gebeurt. De klacht kon hiermee worden afgehandeld.</p>
<p>Gebrekkige communicatie met medewerkers</p>	<p>Informele klachtenprocedure</p>	<p>De situatie is uitgelegd en er is alsnog gecommuniceerd. De gegeven uitleg was voor de indiener van de klacht voldoende.</p>
<p>Geen goede communicatie met medewerkers. Er wordt onduidelijke informatie gegeven en indieners geven aan onbeschoft te woord te zijn gestaan</p>	<p>Informele klachtenprocedure</p>	<p>Er is een gesprek geweest. De klacht is nog niet afgehandeld.</p>
<p>Er is onvoldoende informatie gegeven</p>	<p>Informele klachtenprocedure</p>	<p>De informatie is alsnog verstrekt.</p>
<p>Wisseling van medewerkers</p>	<p>Informele klachtenprocedure</p>	<p>Er is contact opgenomen en er is uitleg gegeven over de wisseling.</p>
<p>Wisseling van medewerkers</p>	<p>Informele klachtenprocedure</p>	<p>De indiener was niet bekend met de klacht</p>
<p>Handelwijze gemeente bij behandeling dossier</p>	<p>Informele klachtenprocedure</p>	<p>Er is contact opgenomen en er zijn afspraken gemaakt.</p>

Werkwijze behandeling verzoek	Informele klachtenprocedure	De behandeling van de klacht is aangehouden totdat er meer duidelijk is met betrekking tot de behandeling van een ingediend bezwaarschrift. De klacht is nog niet afgehandeld.
--------------------------------------	-----------------------------	--

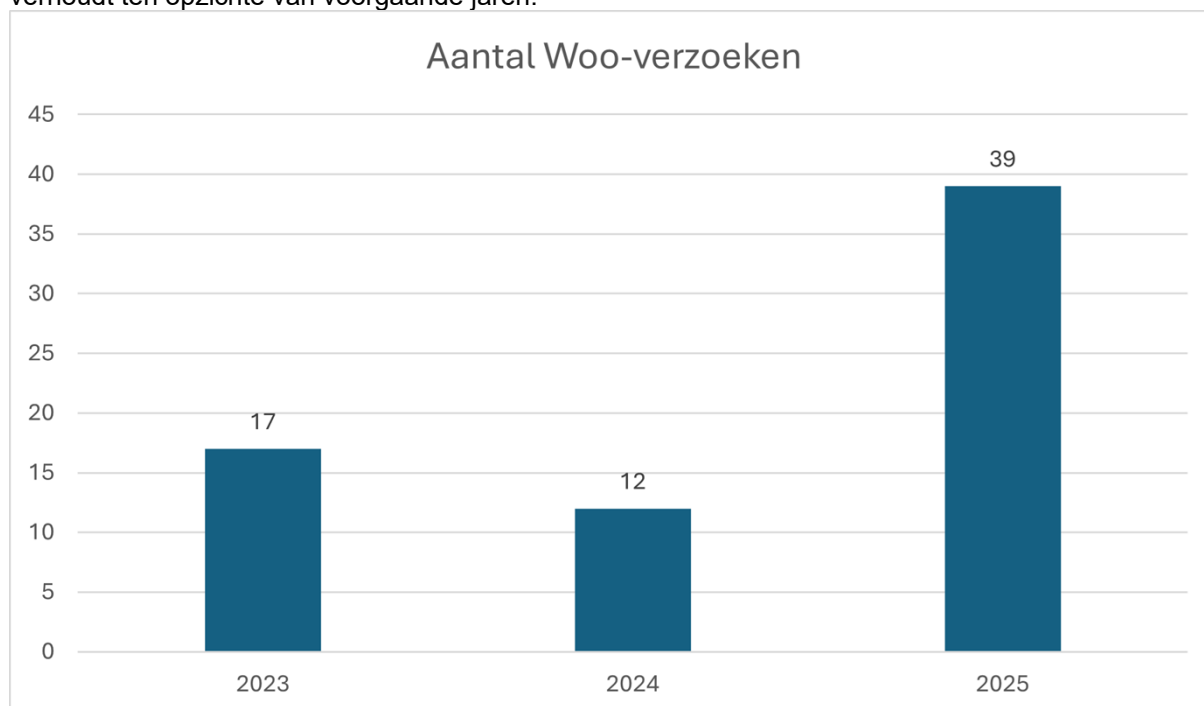
Wet open overheid (Woo)

De Woo gaat over het openbaar maken van informatie. Het doel is een meer transparante en actief openbaar makende overheid.

Op grond van de Woo kan iedereen een verzoek om publieke informatie richten tot een bestuursorgaan of een ander verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf. Uitgangspunt van de Woo is dat publieke informatie vervat in een document openbaar is, tenzij er sprake is van een van de uitzonderingsgronden van artikel 5.1 van de Woo of een van de beperkingen van artikel 5.2 van de Woo.

Het afhandelen van verzoeken in het kader van de Woo kan veel tijd in beslag nemen. De informatie waar naar wordt gevraagd, moet verzameld worden en er moet worden getoetst of er uitzonderingsgronden van toepassing zijn. Een beslissing op een Woo-verzoek moet binnen vier weken worden genomen. Deze beslistermijn kan eenmalig gemotiveerd met twee weken worden verlengd.

In onderstaand overzicht is te zien hoeveel Woo-verzoeken er in 2025 zijn ontvangen en hoe zich dit verhoudt ten opzichte van voorgaande jaren.

In bovenstaande grafiek is te zien dat het aantal ontvangen Woo-verzoeken fors is gestegen ten opzichte van het aantal Woo-verzoeken in de jaren 2023 en 2024. Dit heeft diverse redenen. Enerzijds kan deze stijging worden veroorzaakt door een combinatie van een grotere roep om transparantie, juridische veranderingen en een veranderde houding van burgers en journalisten.

Anderzijds kan deze stijging worden toegerekend aan de ontwikkelingen rondom Breekker-Noord. Zeven Woo-verzoeken hadden immers betrekking hierop. Daarnaast hadden 12 Woo-verzoeken betrekking op hetzelfde onderwerp, maar over verschillende tijdsbestekken.

17 van de 39 Woo-verzoeken zijn niet verder in behandeling genomen, omdat door de verzoekers geen gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om het gebrek, dat kleefde aan het verzoek, te herstellen.

Uiteindelijk zijn er daadwerkelijk 11 besluiten genomen op ingediende Woo-verzoeken. Hiervan zijn er 3 niet binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Dit vanwege de omvang en de complexiteit van het verzoek. Verder zijn alle Woo-verzoeken in 2025 binnen de wettelijke termijn, inclusief eventuele verlenging, afgehandeld.

Bij de overige 11 Woo-verzoeken is de gewenste informatie verstrekt en vervolgens het Woo-verzoek ingetrokken, geen reactie meer vernomen nadat de gewenste informatie was verstrekt of was de informatie reeds openbaar.

Juridische kwaliteitszorg

Binnen de gemeente Son en Breugel worden veel besluiten genomen die impact hebben op inwoners, ondernemers en andere organisaties. Het handelen van de gemeente kan ingrijpend zijn. Het is daarom belangrijk om aandacht te hebben voor de juridische kwaliteit van onze producten en diensten. In 2025 is er wederom aandacht besteed aan juridische kwaliteitszorg. Bij juridische kwaliteitszorg gaat het om de vraag naar de organisatie van de juridische functie, over de kwaliteit van de governance en het risicomanagement. Het gaat ook om de organisatorische vormgeving (kennis, bewustzijn, sturing en processen) en de cultuur die ervoor zorgen dat de juiste inhoud wordt geleverd. Hieronder worden enkele voorbeelden gegeven om een indruk te geven wat we in 2025 hebben gedaan aan juridische kwaliteitszorg:

- **Cursussen**

In 2025 zijn er vanuit juridische zaken diverse cursussen verzorgd of geregeld om de kennis van de medewerkers binnen de gemeente actueel te houden. Onder andere de cursus Algemene wet bestuursrecht en gemeenterecht is gegeven. In deze cursus is ingegaan op de bevoegdheden van de verschillende bestuursorganen binnen de gemeente en de juridische procedures. Daarnaast is de cursus 'Optreden ter zitting' georganiseerd. Tijdens deze cursus hebben medewerkers die te maken hebben met bezwaar en beroep kennis opgedaan over hoe ze de gemeente kunnen vertegenwoordigen bij de bezwaarschriftencommissie en bij de rechter.

- **Contractenbank**

In Contractenbank moeten alle contracten worden opgenomen die binnen de gemeente Son en Breugel zijn overeengekomen en waar een vervolg aan zit. Via Contractenbank kan worden bijgehouden wanneer een contract afloopt en wanneer een contract eventueel kan worden verlengd. Wanneer het contract dreigt af te lopen, wordt een signalering gestuurd naar de betrokken medewerkers. Deze medewerkers weten dan dat het contract binnenkort afloopt en dat daar wellicht iets mee moet gebeuren. Op deze wijze beogen we de juridische – en daarmee samenhangende financiële – risico's nog verder te verminderen.

De beheerders van de Contractenbank komen periodiek bijeen om de contractgegevens door te lopen en up-to-date te houden en om duidelijke afspraken te maken over de verwerking van de contractgegevens in het beheersysteem.

- **Informatiepagina Juridische zaken op social intranet**

In 2025 zijn een aantal pagina's op de pagina Juridische zaken op social intranet (de interne intranet-pagina) toegevoegd of vernieuwd. Deze pagina is er voor bedoeld om collega's te informeren over bepaalde juridische onderwerpen, zoals de Wet open overheid, het mandaatregister en gemeentelijke regelgeving. Op deze manier wordt gewaarborgd dat informatie, relevant voor veel medewerkers, op een centraal punt te vinden is. Als er vragen zijn over deze onderwerpen, kunnen medewerkers terecht bij de collega's van juridische zaken.

- **Mandaatregister**

In het mandaatregister zijn bevoegdheden opgenomen die het college en de burgemeester gemandateerd hebben naar de organisatie. In 2025 is het mandaatregister geactualiseerd. Daarnaast is de Algemene machtiging geactualiseerd. Hierin zijn de medewerkers opgenomen die bevoegd zijn om het college, de burgemeester of de gemeenteraad te vertegenwoordigen in bezwaar- en beroepsprocedures.

- **Juridisch overleg**

Eén keer in de zes weken vindt er een intern juridisch overleg plaats. Hierbij bespreken de juristen binnen de organisatie de actuele ontwikkelingen, jurisprudentie en lopende casussen. Ook wordt besproken welke opleidingen en cursussen mogelijk interessant zijn.

Daarnaast is er één keer in de vier weken een overleg tussen de juristen van de gemeente Son en Breugel, Nuenen c.a. en Geldrop-Mierlo en een afgevaardigde van Dienst Dommelvallei. Tijdens dit overleg wordt gesproken over juridische onderwerpen die binnen Dienst Dommelvallei spelen.

Daarnaast worden zaken besproken die door alle vier de organisaties kunnen worden geharmoniseerd.

- **Processen**

Een aantal processen zijn in kaart gebracht. De processen voor de Alcoholwetvergunning, de standplaatsvergunning en de kennisgeving Wet openbare manifestaties zijn uitgewerkt. Voor deze processen zijn ook stroomschema's opgesteld, zodat in één oogopslag duidelijk is hoe het proces verloopt en wie daarin welke rol heeft.